NASER ORIĆ

SREBRENICA

SVJEDOČI I OPTUŽUJE

Genocid nad Bošnjacima u istočnoj Bosni (srednje Podrinje), april 1992. - septembar 1994.

SVI UČESNICI U PRIPREMANJU OVE KNJIGE ODRIČU SE HONORARA U KORIST SREBRENICE I SAZNAVANJA ISTINE O RATU U BOSNI

CIP – Katuložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

341.485(497.15-11)

SREBRENICA svjedoči i optužuje : genocid nad Bošnjacima u istočnoj Bosni (srednje Podrinje), april 1992. – septembar 1994./ [pripremio] Naser Orić ; [urednik Isnam Taljić]. – Srebrenica : Općina, 1995

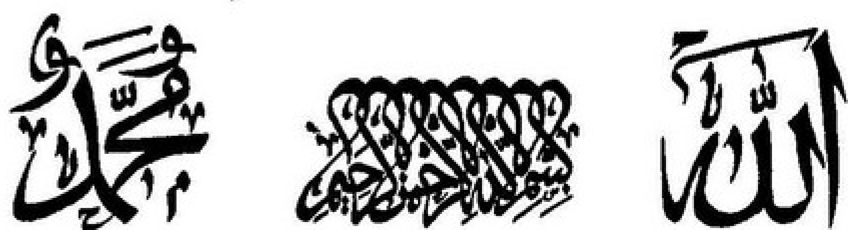
1. Orić Naser

50467072

NASER ORIĆ

S R E B R E N I C A
svjedoči i optužuje

Genocid nad Bošnjacima u istočnoj Bosni
(srednje Podrinje),
april 1992. – septembar 1994.

Allah vam ne zabranjuje da iskažete dobrotu i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vaše vjere i ne izgone vas iz vaših domova. Zaista Allah voli pravedne. Samo vam (On) zabranjuje da uzimate za prijatelje one koji ratuju protiv vas zbog vjere i izgone vas iz vaših domova i pomažu da budete istjerani, pa koji (od vas) budu uzimali njih za prijatelje, takvi su silnici (grješnici).

Umtehane, 60:8

Ovo moje djelo posvećujem uspomeni na žrtve u Republici Bosni i Hercegovini koje je u ratu nanio srpsko-crnogorski agresor.

S dužnim poštovanjem,
dušama mrtvih proučimo fatihu

Rat na prostorima bivše SFR Jugoslavije ušao je i u petu godinu, a na prostorima Republike Bosne i Hercegovine u četvrtu godinu a da se još ne nazire njegov kraj. Palo je na stotine hiljada žrtava, sva značajnija kulturna i privredna blaga iz temelja su uništena. Sva dosadašnja strahota je ideja koncepta stvaranja neofašističke tvorevine pod imenom "velika Srbija". Bez obzira što se o dosadašnjem ratu na ovim prostorima ipak dosta napisalo i javnost je upoznata, nikada ta kazivanja neće biti dovoljno uvjerljiva jer je trebalo to doživjeti. Narod istočne Bosne je najviše tog užasa doživio i on to najviše zna. Do sada su o patnjama i stradanjima u istočnoj Bosni, gdje je počinjen najveći genocid i vođen najveći rat za golo spasavanje života, pisali ljudi koji su došli do podataka na osnovu par izjava. Nije izišla ni jedna knjiga ljudi koji su proveli cijelo vrijeme u istočnoj Bosni (srednje Podrinje) i bili u žiži svih događaja, kako bi javnosti mogli reći pravu istinu. Zbog toga sam odlučio da se ovom knjigom obratim svijetu. Osnovni cilj je upoznavanje javnosti s istinom o genocidu i da svim narodima služi kao pouka da ne dozvole da se slično desi u njihovoj sredini. Želim ovim dokazima posebno upozoriti islamski svijet da ubuduće djeluje što organiziranije i da posveti veću pažnju svojoj vojnoj i državnoj organizaciji, jer merhamet bi se trebao uzvraćati samo prema merhametu i ljudima a ne prema monostrumima. Želim da se nikada ne zaborave nečasna djela agresora i da dam argumentiran dokaz o njegovim zvjerstvima. Pošto je još ratno stanje, a arhivska građa je tek u toku sređivanja, nisam bio u mogućnosti prikupiti sve podatke i obraditi sve izvore koji bi ovo djelo upotpunili. Međutim, nisam ni imao namjeru da stavim tačku na ono što se zbivalo, već upravo suprotno - da otvorim proces novih argumenata i polemika kako bi se što vjerodostojnije približili istini. Vjerujem da će ljudima od historijske struke u skoroj budućnosti poći za rukom da u potpunosti razotkriju pravu istinu, a u tu svrhu im i ja dajem moj prilog. Želja mi je da se imena svih žrtava u ovom ratu nikada ne zaborave, a osobito genocidne radnje nad ljudima u istočnoj Bosni, prije svega u Bratuncu, Višegradu, Zvorniku, Vlasenici, Srebrenici, Han-Pijesku

i Rogatici, gdje sam uspio otkriti dio tih žrtava. U svom radu koristio sam se isključivo građom za arhivski materijal koju su prikupile komisije za ispitivanje rata i ratnih stradanja, službe veze i informiranja općine Srebrenica i Općinska komisija, zatim građom prikupljenom za historiju o ratnim zbivanjima na ovim prostorima. Morao bih istaći da mi je u ovom poslu pomagao veliki broj ljudi, kako na ustupanju podataka, tako i u stručnom mišljenju, te im se zahvaljujem jer bez njihovog udjela ova knjiga ne bi mogla ni vidjeti svjetla.

Naser Orić

Od njih su dali obavezu Allahu (govoreći): "Ako nam On dadne od svog obilja, zaista ćemo mi dijeliti milostinju i zaista ćemo biti od dobrih ljudi". Kada im je dao iz svog obilja, oni su tim (Allahovim) dobrima škrtarili i okrenuli se nazad.

Tevbe, 75-76

POLOŽAJ, RESURSI I ZNAČAJ SREBRENICE U POLITICI STVARANJA "VELIKE SRBIJE"

Srebrenica, grad u sjeveroistočnoj Bosni oivičen gustim šumama na brdima, čiji se obronci spuštaju do gradskih ulica i parkova, jedno je od najstarijih naselja na Balkanu.

Predaje su dio kazivanja o burnoj prošlosti Srebrenice.

Jedna od predaja govori o nastanku Srebrenice, tvrđave kraj čijih je zidina i bedema nastala današnja Srebrenica.

Pisac ovih redova je zabilježio jedno od kazivanja koje govori o razlozima zbog kojih ova tvrđava i danas odolijeva zubu vremena. Jerina (nejma nikakve veze sa Jerinom, suprugom Đurđa Brankovića) je nagonila najamnike i kmetove da tvrđavu grade malterom koji je pravljen mlijekom i žumancima od jaja. Zahvaljujući ovakvom načinu gradnje zidova, ova tvrdjava odolijevala je čestim i bezobzirnim napadima pljačkaških hordi najamničkih vojski i drugih avanturista, koji su vjekovima pokušavali prisvojiti Srebrenicu i njenu okolinu, ali, srećom, uspijevali samo zakratko, jer biše prisiljeni milom ili silom napustiti ove krajeve.

O Srebrenici i njenoj burnoj prošlosti, počevši još od doba Rimljana, mnogo se pisalo. Rimski putovi u našim krajevima izgrađivani su između 1. i 4. vijeka. Na njima su se nalazila i mjesta Gradina, kod Srebrenice, i Skelani, na Drini.

Od 2. vijeka naročito se razvila rudarska proizvodnja. U neposrednoj blizini današnje Srebrenice pronađene su ogromne rudne rezerve srebra, olova i cinka. Čak je u 3. vijeku rudnički grad Domavium kod Srebrenice podignut na rang kolonije.

Izvanredno bogato mjesto Domovium, a kasnije Domavia, bilo je kroz čitavo vrijeme bosanske historije od prvorazrednog značaja, kako na Balkanu, tako i u tadašnoj Evropi.

Svoj najveći privredni uspon Srebrenica doživljava za vrijeme vladavine rimskog cara Septimija Severa (222-235. god.).

U to doba ovaj rudarski grad, prema sačuvanim pisanim podacima, broji 30.000 stanovnika, što čini jedno od najvećih naselja u tadašnjoj Evropi.

Koliku mu je važnost davala rimska uprava, vidi se najbolje po tome što je u Srebrenici bilo ustanovljeno sjedište glavne upravne vlasti rudokopa za cijelo područje.

Eksploataciju rude vjerovatno su započeli Iliri u 2. i 3. vijeku nove ere. Domavia je tada imala status vicusa (manje naselje), a početkom 3. vijeka Domavia je dobila status municipiuma, dok je sredinom tog vijeka dobila viši rang samoupravnosti, te postaje colonia. U trećem vijeku nove ere Domavia (današnja Srebrenica), postaje administrativno-upravni rudarski centar za rimske provincije Dalmaciju i Panoniu.

Naseljavanje južnoslavenskih plemena na Balkansko poluostrvo počelo je u šestom, a završeno je sredinom sedmog vijeka, pa i na ova područja. Od 11. do 15. vijeka šire područje Srebrenice ulazilo je u sastav nekoliko srednjovjekovnih župa. To su bile: Vratar, Birač, Osat i Trebotić.

Procvat rudarstva u srebreničkom kraju bio je u 14. i 15. vijeku, a vezan je za njemačke rudare Sase, koji su u to vrijeme vodili rudarske poslove u većini mjesta srednjovjekovne Bosne i Srbije. Kao i svi razvijeniji gradovi toga vremena, Srebrenica je imala svoj gradski statut i kovnicu novca.

Tu su življeli brojni poslovni ljudi iz Dubrovnika (trgovci, zanatlije), koji su ovdje osnovali svoju stalnu koloniju. U to vrijeme srebro je uglavnom izvoženo preko Dubrovnika u Italiju.

Zbog izuzetnog privrednog značaja tokom 15. vijeka, Srebrenica je bila poprište ratnih sukoba između bosanskih i ugarskih kraljeva, srpskih despota i turskih sultana.

Putopisac Evlija Čelebi piše da je 1660. godine bilo u

Srebrenici 800 prizemnih i na sprat kuća, šest džamija, tekija, han, hamami i 70 esnafskih radnji.

Koliko je turska vlast sve više opadala u Bosni, toliko je i Srebrenica sve više postajala zapuštena kasaba.

Šezdesetih godina prošlog vijeka evidentirana su masovna etnička čišćenja Muslimana iz Srbije i Srne Gore pa se povećao priliv muslimanskog stanovništva u ovim krajevima.

U periodu između 1875. i 1878. godine u praktično istoj režiji, sa istim donatorima, Srbijom i Rusijom, bosanski Srbi podigoše ustanak sa ciljem da Bosnu i Hercegovinu pripoje Srbiji, ali je na Berlinskom kongresu evropskih velesila, 1878. godine odlučeno, da Austro-Ugarska Monarhija anektira BiH. Ideja o stvaranju "velike Srbije", pri čemu se podrazumjeva okupacija Bosne i dio Dalmacije do grada Zadra na Jadranskom moru, zacrtan je u glavama i zavjetima srpskih knezova još polovinom prošlog vijeka i nikada se nije odustalo od zacrtanih ideja i dandanas. Doduše, ta ideja je dograđivana novim i suvremenijim metodama, ali je cilj ostao isti.

Početak cilja je bio etnički očistiti Srbiju od Muslimana, što je i učinjeno 60-ih godina prošloga vijeka, kada su protjerali na stotine hiljada Muslimana iz gradova Užica, Šapca, Valjeva, Loznice i drugih mjesta, osim nekih gradova u Sandžaku, koji je, inače, pripadao Bosni, a u međuvremenu ga je Srbija okupirala.

Dosta Muslimana je pobjeglo u Tursku, a većina se naselila u istočnoj i sjevoroistočnoj Bosni.

Poslije neuspjeha u pripojanju Bosnu Srbiji u ratu 1875. - 1878. godine, odmah po izbijanju 1. svjetskog rata, 1914. godine, poslaše Srbi svoga vojskovođu Kostu Todorovića, da sa vojskom iz Srbije i domaćim pomagačima bosanskim Srbima, napadne Srebrenicu, Bratunac. Popališe, popljačkaše i poubijaše mnogo Muslimana, ali doživješe poraz 27.9.1914. godine iznad Srebrenice, gdje pogide i srpski vojskovođa Kosta Todorović. Da ironija bude veća, Srbi podigoše spomenik svoje Kosti 1924. godine pod pokroviteljstvom kraljevine Jugoslavije iznad Srebrenice, i to nam je služilo za primjer "bratstva i jedinstva" do

današnjih dana.

Međutim, Srbi su uspjeli realizirati svoje ciljeve o stvaranju velike Srbije poslije završetka prvog svjetskog rata 1918. godine, ali pod nazivom Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca.

Po osnivanju ove države nastali su progoni Muslimana u ovim i susjednim krajevima, maltretiranje i fizičko istrebljenje. Nije im to bilo dosta, pa donošenjem raznih zakona oduzeše ogromne zemljišne posjede muslimanskim porodicama, o čemu postoje pisani dokumenti, a i sjećanja još živih naših građana. Oduzetu zemlju od Muslimana dodijeliše Srbima kmetovima i ostaloj srpskoj bratiji, pa se sada hvale u Ženevi da je njihovo, srpsko zemljište po katastru čak 64 odsto Bosne. Ne treba zboraviti da su Srbi po stvaranju Kraljevine Jugoslavije značajnu količinu zemljišta dodjeljivali svojim "Hrvatima" sa Solunskog fronta i sa frontova po našoj Bosni, bilo da je to bilo oduzeto zemljište od imućnijih Muslimana ili je dodjeljivano državno zemljište. Državno zemljište je dodjeljivano "soluncima" uglavnom u okviru šumskih kompleksa, pa je malo pomalo u dodjeljeno zemljište "raslo" na račun državnog zemljišta i po nekoliko puta, te se i ono vremenom uvede kao vlasništvo brata Srbina.

Takva praksa je nastavljena i u vrijeme Titine Jugoslavije, stim što je dječiji dodatak i želja Muslimana da ode u grad, također uslovilo otuđivanje ogromnih kompleksa zemljišta od Muslimana.

Po ovim činjenicama se vidi kratkovidnost nas Muslimana, te smišljene aktivnosti Srba u pogledu hegemanije i ovladavanja prostorima, kako kroz ratna djelovanja, tako i putem politike u mirnodopskim prilikama.

Sva ova događanja karakteristična su i za Srebrenicu, njenu užu i širu okolinu.

Zaostalost u razvoju Srebrenice i ostalih okolnih gradova i mjesta trajala je duži period, a također je rezultat smišljene politike kraljevske klike u vrijeme stare Jugoslavije, ali i kasnije velikosrpske politike i u Titino doba.

Razloge treba tražiti u politici da se iz ovih krajeva liferuje sirovina, a finalizacija da se vrši u industrijskim centrima Srbije.

Praktično do sedamdesetih godina ovog vijeka u Srebrenici, Bratuncu, Vlasenici nije bilo nijedne tvornice za finalizaciju vlastitih sirovinskih resursa, što je, uglavnom, sa izuzecima, bio slučaj u cijeloj BiH.

Međutim, školovanjem i stasanjem muslimanskih kadrova, došlo je do kvalitetno novih promjena, te se aktiviraju istraživanja prirodnih bogatstava, eksploatacija, a pristupa se izgradnji tvornica za finaliziranje vlastitih sirovina.

Značajne rezerve olova, cinka, kamenih blokova, boksita, šumskih bogatstava, te njihova racionalna eksploatacija su 60-ih godina uvjetovali ponovni uspon i razvoj Srebrenice. Kasnije dolazi do izgradnje Tvornice akumulatora, Tvornice za preradu finalnih olovnih proizvoda, Tvornice za pocinčavanje, te izgradnja jedne od najvećih tvornica namještaja iz punog drveta, te Tvornice limene anbalaže, Tvornice kamenih blokova i finalnih proizvoda od kamena, tvornice iz oblasti tekstilne industrije, Tvornice građevinskih elemenata, snažnog građevinskog i saobraćajnog preduzeća, niza samostalnih radnji iz oblasti male privrede i trgovine, te trgovinskog preduzeća, sa suvremeno opremljenim objektima.

Izgrađena je čitava mreža asfaltnih putova, ugostiteljskih i turističkih objekata, sa ponudom svjetskog nivoa i sa drugim "srebrom Srebrenice" banjom Guber i čuvenim lovištem Sušica.

Srebrenica je početkom devedesetih godina ovog vijeka izrasla u moderan grad, sa školama, kulturnim institucijama, medicinskim službama, sportskim terenima, atraktivnim restoranima, prijatnim kahvanama i modernim hotelima, automatskim telefonskim vezama, suvremenim i lijepim kućama, sa mnogo zelenila i cvijeća.

Mogla je Srebrenica biti jača i bogatija da joj ne bi bilo premca u cijeloj BiH, da joj moćnici iz Beograda, velikosrpski političari i njihovi suradnici Srbi iz Sarajeva, ne oduzeše pravo na korišćenje njenog prirodnog bogastva - aluminijske rude, boksita na lokalitetu Podravanje.

Naime, dodijeliše ovi moćnici da eksploataciju vrši preduzeće Boksit iz Vlasenice, ali samo formalno sa sjedištem u

Vlasenici, a praktično sve se odlučivalo u malom selu Milići. Kasnije je sjedište ovog preduzeća iz Vlasenice prešlo u Miliće, a na čelu su mu bili cijelo vrijeme Srbi - Milićani Boško Sarić i Rajko Dukić. Od malog sela Milića izraslo je veliko i moderno naselje u kome su isključivo živjeli Srbi i samo poneki Musliman kao radnik Rudnika boksita.

Vremenom je ovo preduzeće preraslo u najveći rudnik boksita u Evropi, a na bazi ove rude izgradila se Tvornica glinice u Zvorniku.

Velikosrpski projektanti su imali ovim potezima, praktično, dva cilja. Prvi cilj je stvaranje od Milića modernog i ekonomski jakog naselja, odnosno grada sa etnički čistim srpskim stanovništvom, kao osloncem u istočnoj Bosni za velikosrpske inspiracije i ciljeve. Drugi cilj je bio da se kroz ovakvo snažno i ekonomski jako preduzeće uz svoje ljude na čelu financiraju potrebe i interesi velikosrpskih hegemonista i osvajača bosanskih teritorija.

Direktor Rajko Dukić praktično je sproveo sve ove teze i pretpostavke i zapržio čorbu koju su kuhali o Bosni velikosrpski akademici u Beogradu.

Financijski je pomogao osnivanje terorističke SDS i postao njezin predsjednik Izvršnog odbora i sa zločincem Radovanom Karadžićem uradio je ono sve što je uradio našoj Bosni i Muslimanima u njoj.

Da bi se opisala ličnost Rajka Dukića i sva njegova zvjerstva prije rata i u toku rata treba se ispisati posebna knjiga, ali je jedno sigurno i tačno - da je on godinama bio glavni oslonac i praktični kreator uništenja Bosne i muslimanskog naroda u njoj.

Sljedeći potez velikosrpskih hegemonista za ekonomskom dominacijom u istočnoj Bosni bilo je postavljanje Jevte Subotića za direktora u izgradnji Tvornice glinice u Zvorniku, a kasnije on postaje generalni direktor te tvornice i ostaje na toj dužnosti do početka rata.

Kroz kadrovsku politiku ovladaše Srbi rukovodnim funkcijama dva najveća kolektiva u istočnoj Bosni, što je sa aspekta kasni-

jih događaja imalo posebnu ulogu i značaj u srpskoj okupaciji gradova u istočnoj Bosni, a preko raznih financijskih transakcija i mahinacija ekonomska moć spomenuta dva kolektiva učestovat će, a i danas učestvuje, u financiranju ratne mašinerije tzv. vojske "republike srpske".

Da bude režija kompletna, također kadrovskom kombinatorikom, dođe na mjesto direktora PBS, Osnovne banke Zvornik Đorđe, zvani Đoka Jovičić, koji je na toj dužnosti ostao duže od deset godina. Na taj način je zaokružena srpska hegemonija privredne i financijske moći u istočnoj Bosni.

Spomenuti Rajko Dukić svojom ekonomskom i političkom moći (pred rat je praktično prisvojio Rudnik boksita, zajedno sa Radovanom Karadžićem, putem dionica, odnosno dioničarskog društva) sve je izrežirao i izvršio pripreme za okupaciju istočne Bosne.

Doveo je pred rat vojsku u Miliće, Lukić-Polje i Podravanje, postavio tenkovski bataljon (25 tenkova) u Tišći, kod Vlasenice, pocijepao općinu Vlasenicu i formirao vlastitu općinu-srpsku u Milićima, zatim - sa svojim istomišljenicima, kao što su Goran Zekić iz Srebrenice, Miroslav Deronjić iz Bratunca, Tomislav Savkić iz Milića, Jovo Mijatović iz Zvornika - naoružao srpski narod i, uz instrukcije i pomoć bivše JNA, okupirani su ovi krajevi i izvršen neviđeni i nezapamćeni genocid nad muslimanskim narodom.

Uzvišeni Allah će pitati svakog čuvara za ono što mu je povjereno, da li je to sačuvao ili je upropastio! Također će čovjek biti pitan kako je djelovao u svojoj porodici. Da li je svoju porodicu štitio i pravim putem vodio.

Hibn Haban od Enesa, r.a.

PROCJENE I ODNOS REPUBLIČKOG I LOKALNOG RUKOVODSTVA O MOGUĆNOSTI SRPSKE AGRESIJE, TE ORGANIZIRANJE EVENTUALNOG OTPORA AGRESORU

Vrlo je sada teško davati procjenu i ocjenu odgovornosti muslimanskog rukovodstva u republičkim organima u vezi sa pripremom i davanjem oružanog otpora. To neka ostane za neke druge prilike i neka o tome svoj sud daju historičari, ali je sigurno da, bar kada se tiče ovih krajeva, nije bilo prisustva predstavnika organa i tijela bilo iz Stranke demokratske akcije, bilo iz drugih tijela i organa Republike.

Čelnici SDS-a su sa organima i obavještajnim službama bivše JNA i ostalim službama iz Srbije i Crne Gore radili svoj posao na terenu radi ulivanja straha muslimanskom narodu. Stvaranjem ratne psihoze, ubacivanjem špijuna u organe i tijela SDA, špijunirani su pojedinici, dosta Muslimana je surađivalo sa Srbima, neki svjesno, a neki nesvjesno. Sve u svemu, stvaralo se haotično stanje u svim segmentima društvenog života, preduzećima, ustanovama i tome slično.

Najbolja ilustracija nemogućnosti republičkog i lokalnog rukovodstva da održi ustavnost i zakonitost ogleda se na više primjera i slučajeva.

Naime, srebrenički Rudnik boksita Srbi iz sela Podravanje blokirali su i nije radio tri mjeseca pred rat. Srbi iz Poloma i Kravice, općina Bratunac, blokirali su rad Šumskog preduzeća "Drina" iz Srebrenice, istjerivanjem radnika iz šume sa motivom da su to srpske šume iako su to uistinu bile društvene šume.

Ovakvi i slični primjeri, kojih je bilo mnogo u istočnoj Bosni, uzrokovali su da je više preduzeća moralo slati svoje radnike na neplaćena osustva, a da ne govorim o tome da su zavrnuti svi ventili dotoka sirovina, repromaterijala i hrane iz Srbije.

Što se tiče lokalnih općinskih rukovodstava, za njih se može reći da su u većini slučajeva bili nedorasli i nesposobni da se uhvate u koštac sa ovakvim krupnim problemima, a ima dosta slučajeva da su pojedinci došli na vlast i prihvatili se neke od funkcija radi lične afirmacije i lične karijere, a, Boga mi, u dosta slučajeva, radi materijalne koristi i brzog bogaćenja.

Ne može se neuputiti kritika većini Muslimana intelektualaca u kontekstu svih ovih događaja i problema, jer je većine bilo sramota da uđu u SDA i tako svojim znanjem i organizatorskim sposobnostima pomognu organiziranju i zbijanju redova muslimanskog naroda pred mračnjaštvom i okupacijom koja je prijetila iz Srbije i Crne Gore, nego su otišli u kojekakve prosrpski orijentirane partije i tako direktno doprinijeli nastupajućem srpskom hegemonizmu.

Nasuprot ovome, Srbe nije bilo sramota da pristupe javno stranci SDS - od seljaka do doktora nauka, pa su se međusobno podijelili da neki idu i u druge prosrpski orijentirane partije, da tako odvuku Muslimane intelektualce, što je bio uglavnom slučaj u većini općina istočne Bosne.

Prema dosadašnjim saznanjima, u većini slučajeva lokalna rukovodstva, pogotovu rukovodstva SDA bila su zaokupljena švercom oružja i ostalih vitalnih proizvoda, umjesto da su ocijenili i procijenili da treba izvršiti pripreme, obuku i organiziranje naroda za otpor okupatoru.

Doduše, u nekim općinama bilo je organizacije i pripreme, ali pod velom neke vojne tajne, tako da je samo mali broj ljudi bio u toku, ali pred sami rat, umjesto da se izvršene pripreme daju u funkciju, odnosno u praktičnu realizaciju, to rukovodstvo, odnosno ta grupa ljudi koja je "držala" konce u svojim rukama bježi u inozemstvo ili ko zna gdje, sa debelim kontom na računu neke od inozemnih banaka.

To je imalo za posljedicu da je narod ostao bez "vođa" i nakon okupacije srbo-crnogorskog agresora dolazi do masovne predaje oružja muslimanskog naroda, negdje manje, a negdje više, a najgori slučaj se desio u Vlasenici, gdje je po nekim procjenama predato neprijatelju oko 2.000 cijevi.

Što se tiče srebreničkog muslimanskog rukovodstva, ono se kao i druga lokalna rukovodstva, odnosilo indiferentno i neodgovorno prema događajima koji su nastupili pred rat, odnosno pred neprijateljsku okupaciju.

Umjesto obaveze da se stave u funkciju organiziranja otpora i spasavanja muslimanskog naroda od istrebljenja, mnogi su (čast izuzecima) spakovali kofere i sklonili sebe i svoje porodice na sigurno, a ja ću radi ilustracije navesti samo neke, ostavljajući da u nekim boljim vremenima narod da svoj sud o tome.

Napustili su Srebrenicu pred rat rukovodioci i viđeniji intelektualci, i to:

1. Besim Ibišević, predsjednik SO Srebrenica; otišao u inozemstvo,
2. Ćazim Salimović, sekretar Sekretarijata za privredu, otišao u inozemstvo,
3. Nurija Porobić, sekretar Sekretarijata za narodnu odbranu; otišao u Tuzlu,
4. Mesud Mustafić, sekretar SO Srebrenica; otišao u inozemstvo,
5. Sadik Begić, direktor DD u "Zelenom Jadru" i poslanik u Skupštini BiH; otišao u inozemstvo,
6. Ibran Mustafić, predsjednik IO SO Srebrenica; otišao u Sarajevo,
7. Hajrudin Halilović, predsjednik Osnovnog suda; otišao u Tuzlu,
8. Sabit Begić, direktor Doma zdravlja; otišao u Sarajevo,
9. Nedžad Selmanagić, dugogodišnji općinski rukovodilac;otišao u Sarajevo,
10. Hasan Selmanagić, rukovodilac u Rudniku olova i cinka; otišao u Sarajevo,

11. Abdulah Ahmić, direktor Rudnika olova i cinka; otišao u Sarajevo,
12. Sead Džanić, direktor DD "Drina"; otišao u Tuzlu,
13. Enver Nekić, direktor Remonta; otišao u inozemstvo,
14. Salih Siručić, magistar fizike, aktivista SDA, otišao u inozemstvo,
15. Adib Đozić, mr. pravnih nauka, direktor DD "Kamen"; otišao u Tuzlu,
16. Mujo Muratović, direktor DD "Transport"; otišao u Tuzlu, i mnogi drugi direktori, rukovodioci, aktivisti, te ugledni građani i intelektualci.

Isti slučaj se desio i u ostalim općinama istočne Bosne, Vlasenici, Zvorniku, Bratuncu, pobjegoše rukovodioci i skloniše svoje porodice da se, ne dao Bog, ne bi uplašili od granata ili avionske bombe ili četničke uniforme.

Nečija zadnjica je vrlo važna, pa se drugar sklonio u Njemačku, Holandiju, Švedsku i ko zna koju već zemlju i, za veliko čudo, "tuguje" za svojom domovinom Bosnom i u pismima pišu kako je u Bosni bolje "parče" zraka nego tamo u tuđini čitavo bogastvo.

Koliko je meni poznato, iz ostalih općina napustili su i ostavili svoj narod na nemilost četničkih hordi sljedeći rukovodioci, i to:

1. Nijaz Dubičić, predsjednik SO Bratunac; otišao u Tuzlu,
2. Senad Hodžić, načelnik SJB Bratunac; otišao u Tuzlu,
3. Arif Aljić, v.d. komandira SJB Bratunac; otišao u Tuzlu,
4. Dževad Gušić, predsjednik SDA za Bratunac; otišao u Tuzlu,
5. Mustafa Ekber Đozić, poslanik u Skupštini BiH, otišao u Sarajevo,
6. Bahret Kustura, dipl.pravnik, član IO SDA Bratunac i inspektor za rad i radne odnose u SO Bratunac, otišao u inozemstvo,
7. Nurija Džanić, predsjednik Kluba odbornik SDA u SO Bratunac; otišao u Tuzlu,
8. Šemso Duraković, dipl.ing. građevine, odbornik u SO

Bratunac i aktivista SDA za Bratunac; otišao u inozemstvo,

9. Omer Mujić, odbornik u SO Bratunac, aktivista SDA Bratunac; otišao u Tuzlu,
10. Adil Osmanović, odbornik u SO Bratunac, aktivista SDA Bratunac; otišao u Tuzlu,
11. Azem Džanić, potpredsjednik SDA Bratunac; otišao u Tuzlu,
12. Mujo Mujčić, direktor DP Kaolin i predsjednik Kluba odbornikā opozicionih stranaka SO Bratunac; otišao u Tuzlu, a potom u inozemstvo,
13. Safet Džanić, dipl. veterenir, direktor Veterinarske stanice, član IO SDA Bratunac; otišao u Makedoniju,
14. Nezir Muratović, aktivista SDA Bratunac; otišao u inozemstvo,
15. Hasib Hasanović, direktor SŠC Bratunac; otišao u Tuzlu, a potom u inozemstvo.

Vlasenica:

1. Izet Redžić, predsednik IO SO Vlasenica; otišao u Tuzlu,
2. Mustafa Imamović, predsjednik Gradskog odbora SDA i komandant Općinskog kriznog štaba; otišao u Tuzlu,
3. Amir Telalović, predsjednik Stranke; otišao u Bihać,
4. Hasan Džana, dr. neuropsihijatar, bio predsjednik Stranke; otišao u Sarajevo,
5. Suljo Kurtagić, bio prije predsjednik IO SO, pa se zadržao na rukovodnim funkcijama; otišao u inozemstvo,
6. Mehmed Kavazbašić, poslanik u Skupštini BiH; otišao u Zagreb,
7. Irfan Tihić, direktor u DD "Elastik"; otišao u inozemstvo,
8. Munib Bećirović, član IO SDA i predsjednik Kluba odbornika SDA; otišao u Sarajevo,
9. Ferid Hodžić, načelnik TO Vlasenica; ostao u Cerskoj, pa otišao u Tuzlu,
10. Muhamed Huseinović, inžinjer iz Nove Kasabe; otišao u inozemstvo,

11. Rizvan Čizmić, inžinjer, iz Nove Kasabe; otišao u inozemstvo,
12. Muradif Hršić, inžinjer iz Nove Kasabe; otišao u inozemstvo,
13. Mensur Topčić, zamjenik tužioca; otišao u Tuzlu.

Kakvo je haotično stanje vladalo među narodom istočne Bosne najbolje ću ilustrirati ako prikažem stanje u Srebrenici nekoliko dana pred agresorsku okupaciju.

Naime, 12.4.1992. godine Srebreničani su živjeli u iščekivanju šta će se desiti, jer se zloglasna srpska SDS ponudila SDA-u podjelu općine Srebrenica na srpsku i muslimansku.

Lokalni vođa SDS-a Goran Zekić je tvrdio da je stav njihove centrale sa Pala da Srbi uvažavaju samo zakone tzv. samoproglašene srpske republike i da bosanski Srbi mogu živjeti samo sa braćom Srbima iz Srbije.

I pored svega, rukovodstvo SDA Srebrenice prihvaća podjelu općine, ali uz uvjet da to prihvate poslanici Skupštine općine Srebrenica i tako je zakazana sjednica Skupćine općine za 13. 4. 1992. godine.

Ova vijest se prenijela po cijelom teritoriju općine Srebrenica, te se 13.4.1992. okupila velika masa naroda iščekivajući kakvu će odluku donijeti odbornici.

Odbornici SDS (Srbi) tražili su da se od teritorija općine Srebrenica prvo formira srpska općina Skelani, a od ostatka teritorija da se formiraju dvije općine Srebrenica (uključujući i podjelu grada Srebrenice), i to srpska i muslimanska.

Odbornici SDA su prihvatili ovakav prijedlog poslanika SDS i u tom cilju formirane su radne grupe koje će na kartama uraditi, odnosno realizirati ovakvu odluku. Odbornike je pred Domom kulture pozdravio aplauzom narod, kao odobravanje, jer i to je bolje nego rat.

Stručna grupa koja je određena ispred SDA da radi na podjeli općine došla je 13.4.1992. na mjesto gdje se treba održati sastanak sa stručnom grupom koju je formirala SDS.

Međutim, Srbi ne dolaze na sastanak. Srbi ne dolaze na sastanak ni 14., 15. i 16. 4. 1992. godine, pa u međuvremenu narod

masovno napušta Srebrenicu - kolima, autobusima, kamionima. Dana 17. 4. 1992. godine, telefonskim pozivom SDS-a iz Bratunca, traži se da predstavnici Muslimana Srebrenice dođu na pregovore u Bratunac, u hotel "Fontana". Ispred Muslimana Srebrenice odlazi dr. Sabit Begić i na bratunačkim ulicama zatiče pune ulice tenkova, transportera i mnogo uniformiranih vojnika tzv. JNA, sa tek mobiliziranim domaćim Srbima.

U hotelu "Fontana", umjesto pozdrava, dobili su ultimatum da do 18. 4. 1992. (sutradan) do 8 sati predaju oružje Muslimani i da o podjeli općine Srebrenica nema govora, jer je Srebrenica - srpska. Po povratku u Srebrenicu, muslimanska delegacija - umjesto da smiri duhove - izjavljuje pred masom naroda šta su Srbi zahtijevali, a narod, uspaničen, masovno napušta Srebrenicu i odlazi u raznim pravcima van područja Srebrenice; u inozemstvo, Tuzlu, Kladanj, Sarajevo i drugdje. Delegacija Muslimana koja je bila na pregovorima u Bratuncu, kada je dala povratnu informaciju narodu, odlazi u restoran "Lovac" i zahtijeva od Hakije Meholjića i rahmetli Akifa Ustića da predaju oružje (ovi su već bili okupili stotinjak srebreničkih mladića za odbranu). Međutim, oni odbijaju i onda i ova delegacija kupi svoju familiju i odlazi u raznim pravcima, tako da u gradu Srebrenici nije ostalo ni 400 stanovnika (ne računajući sela), a prije rata je tu živjelo oko 8.000 stanovnika, a od toga više od 5.000 Muslimana.

Nisam htio namjerno davati svoje komentare na sve ove događaje, jer mislim da će najbolji sud i komentar o svim ovim događajima dati sam čitalac.

Jedino sam siguran u činjenice, da je narod koji je ostao tu u Srebrenici dao herojski otpor agresoru, zajedno sa narodom Cerske, Konjević-Polja i Žepe, i da nije bilo tako - pitanje je šta bi bilo sa Muslimana istočne Bosne, odnosno BiH kao državom.

Ko je veći silnik od onoga koji zabranjuje (i sprječava) da se u Božijim hramovima spominje njegovo ime i (koji) rade na njihovu rušenju. Takvi treba da ulaze u njih (džamije) samo sa strahom (a ne sa namjerom da ih ruše). Njih (čeka) poniženje na ovom svijetu, a na drugom svijetu (će ih stići) velika kazna.

Bekare, 114

PRIPREMA I ORGANIZIRANJE SRPSKOG STANOVNIŠTVA ZA RAT; NAMJENA, CILJEVI I KONKRETNE AKTIVNOSTI

Još od davnina kod srpskog življa postojala je želja za homogenizacijom srpskog naroda i teritorija u jednu cjelinu koja bi se zvala "velika Srbija". Od 1980. godine počinju da se naslućuju težnje Srbije i srpsko-crnogorskog rukovodstva ka ostvarenju tog cilja.

U užim krugovima počinju se razrađivati planovi Stevana Moljevića, koje je on još 1943. godine iznio tadašnjem četničkom vojnom rukovodstvu, u kojim je opisao srpske granice, odnose prema ostalim narodima i društveno uređenje te njihove nove države.

Političko i uže vojno rukovodstvo Srbije donosi plan koji sadrži sljedeće elemente:

1. Razraditi načine kako bi svo razpoloživo oruđe i oružje JNA došlo u ruke srpskom narodu
2. Sve akcije moraju biri tačne i munjevite
3. Ne štedjeti i na svirep način uništiti ostale narode Jugoslavije, a naročito Muslimane i Hrvate
4. Svi teritoriji moraju biti tranzitno i ekonomski povezani
5. Društveno uređenje mora biti mješovitog tipa, dvovlasnička svojina, državna i privatna.

Svi ovi planovi stvaraju se u srpskoj akademiji nauka i umjetnosti (SANU) i to pod velom najveće tajnosti i povjerljivosti. Ako dođe do eventualnog curenja informacija, onda primijeniti metod

eliminiacije po uobičajnom Staljinovom načinu. Plan je donijet i on kod tadašnjeg užeg kruga Generalštaba JNA i najužeg političkog kruga Srbije dobija prijelaznu ocjenu. Zadaci su podijeljeni. Vojno rukovodstvo mora konkretizirati homogenizaciju i gajiti bratstvo i jedinstvo, u koje će ubrizgati sindrom side, dok uže političko rukovodstvo Srbije mora krenuti u akciju zaražavanja širih masa i buditi duhove iz prošlosti.

Kreće se u akciju preko mitinga i javnih skupova, jer je to najbolji način sprovođenja tajnih planova i legaliziranja fašizoidnih ideja - uništiti sve nesrpske narode, jer su oni narodi drugog reda.

Kada je prva etapa plana završena i kad se postigao zadovoljavajući efekt, kreće se na drugu etapu realizacije plana, a to je: vojni vrh JNA mora razraditi planove koncentracije naoružanja, sa određenim namjerama:

1. Oduzeti oružje od svih štabova teritorijalne odbrane
2. Oružje prebaciti na određene punktove kako bi se postigao postavljeni cilj.

Pošto je i druga etapa mračnog plana završena (sa određenom provalom od vojnog rukovodstva), kreće se na treću etapu realizacije plana.

Ova etapa plana bila je ekonomsko iznurivanje ostalih republika nesrpskog življa. Da bi se ovo realiziralo potrebno je dosta vremena i treba uključiti i više aktera u realizaciju plana.

Naime, treba uraditi sljedeće:

1. Praviti fiktivne ugovore sa moćnim preduzećima drugih republika i ne izmirivati obaveze kako bi se stvorili socijalni problemi
2. Ilegalno ulaziti u platni promet Jugoslavije
3. Odrediti kategorizaciju proizvoda iz Srbije koji mogu ići u druge republike
4. Odrediti za koju republiku su koji proizvodi i koji imaju strateški karakter.

Realizacija plana mora biti vremenski ograničena, ali perfidno izvedena. Za realizaciju ove etape plana zadužuju se svi direk-

tori jačih preduzeća u Srbiji i Direkcija Službe društvenog knjigovodstva Jugoslavije.

Planska operacija detaljno je razrađena i određeni njezini kontrolori, a to su: Privredna komora Jugoslavije i Direkcija Službe društvenog knjigovodstva Jugoslavije.

Ako dođe do provale planske operacije, treba uključiti kontrolne faktore; za BiH je to Agrokomerc.

Namjere su prozrijete, a način veza je poznat. U BiH se forsira namjenska vojna proizvodnja, a limitirana je trgovina prehrambenih proizvoda za RBiH. Pošto je prvi stepen mračnog plana završen mora se krenuti u finalno plansko izvršenje. Vojne operacije moraju krenuti sa sjevera Jugoslavije, od Slovenije, koja će poslužiti kao lažni mamac jer to nije konačni cilj.

Krajnji cilj je izvršiti agresije na Republiku BiH i dio hrvatskog teritorija. Akcija se zvala "Antisecesionizam i srpsko-crnogorski hegemonizam".

Raspoloživo naoružanje JNA u Sloveniji legalno se prebacuje preko hrvatskog teritorija u Srbiju i BiH, koja će kasnije izgledati kao džinovski poligon ili najveća militaristička kasarna na ovozemaljskoj kugli.

Prva vojna operacija u Sloveniji uspješno se završava i sada je na redu Republika Hrvatska. Planom nije zamišljena ili obuhvaćena kompletna okupacija hrvatskog teritorija. Potrebno je izvršiti ili inscenirati oružane sukobe širih razmjera kako političko rukovodstvo Hrvatske i BiH ne bi napravilo savez odbrane svojih teritorija i zaštite naroda.

Ako dođe do tog saveza, onda raspoloživi vojni arsenal i postojeći vojni kontigent ne dolaze u zamišljene centre. Taj savez pomrsio bi Srbima konce i onda bi došla u pitanje realizacija i izvršenje mračnog plana Srbije.

Paralelnim izvođenjem vojnih operacija u Republici Hrvatskoj treba izvoditi organizaciono i teritorijalno dislociranje, a ujedno i vršiti plansko lociranje određenih srpskih snaga u Republici BiH što je i krajnji cilj.

Kako su se raspoloživi vojni kontigenti planski razmiještali

na određenim punktovima BiH, tako su i jenjavale vojne operacije po centralnim dijelovima hrvatskog teritorija. Ova prioritetna planska operacija okupirala je srpsko-crnogorske hegemoniste i njima je uvijek na prioritetnom mjestu bila totalna okupacija BiH i rubnih dijelova hrvatskog teritorija.

Najveći dio vojnog kontigenta locirati oko mjesta koja su više muslimanskim življem naseljena, preostali dio kontigenta prebaciti u Srbiju i Crnu Goru, koje će služiti kao logistički centri. Kad je ta druga etapa vojnog plana završena, potrebno je bilo mobilizirati ljudski vojni potencijal jer su iz sastava JNA isključeni Slovenci i Hrvati oko 98 odsto, a dok ostatak nije mogao da se demobilizira i izvuče iz srpske čeljusti. Kad je sve to završeno, tada se kreće sa oružanim vojnim operacijama u BiH, sa paralelnim mobiliziranjem ratno sposobnog srpskog stanovništva BiH, koje će imati zadatak da sa puškom i kamom u ruci ubija, kolje i maltretira Muslimane u Bosni bez obzira na starost i spol. Osim ovog krvavog pira, mobilizirano srpsko stanovništvo u BiH, potpomognuto dobrovoljačkim četničkim odredima iz Srbije i Crne Gore, ima još jedan zadatak - silovati Muslimanke i paliti muslimanska sela, kuće i džamije.

Aktivno srpsko-crnogorsko vojno rukovodstvo komandovalo je i koristilo najsuvremenije artiljerijsko oruđe i avijaciju, a ujedno je vršilo obuku mobiliziranog vojno sposobnog srpskog življa BiH. Glavna poenta ovog do sada neviđenog mračnog plana je:

1. Teritorijalno zauzimanje BiH
2. Porobljavanje i selektivno uništavanje muslimanskog naroda
3. Ekonomsko iscrpljivanje BiH.

Prva i druga stavka plana djelomično je izvršena, dok je treća planska klauzula u potpunosti realizirana.

Način realizacije nije nepoznat u dosadašnjoj historiji ratovanja. Svi dosadašnji okupatorski ratovi vodili su se po metodologiji stavljanja u funkciju materijalnih dobara osvojenog teritorija koji će se koristiti za svoje namjere. Kod ovog srpsko-crnogorskog agresora glavna poenta je izvući sva atraktivna osnovna sredstva na svoj teritorij koji će se kasnije koristiti za ubrzaniji

industrijski razvoj.

Regrutirani i mobilizirani srpsko-crnogorski vojnici zadojeni su ideologijom potlačavanja muslimanskog življa BiH, i to sa sljedećim namjerama:

1. Imućnije i obrazovanije Muslimane i njihove porodice likvidirati na svirep način, kako bi se drugi zastrašili
2. Ostale koristiti kao primitivnu radnu snagu
3. Sva oduzeta i zaplijenjena materijalna bogastva u ratu tretirat će se kao legalno stečena dobit vojnika.

Čitalac može sam izvući zaključke o tome koje je namjere imalo uže vojno i političko rukovodstvo Srbije i Crne Gore, ali to se sve mora izvesti pod velom lažnog mirovnog plana kako svijet ne bi mogao osuditi agresora kao agresora. Trebalo je nametnuti tezu da se na prostorima BiH vodi građanski ili vjerski rat, gdje nema krivca niti okrivljenog. Ovako ispada da je krivac onaj ko je najviše izgubio, a u ovom slučaju je to muslimanski narod BiH.

O načinu, postupku i tehnologiji realiziranja ovog mračnog plana srpsko-crnogorskog agresora najbolji sud će dati izjave živih svjedoka koji su bili na licu mjesta kada su egzutori odrađivali svoj pir.

U narednim tekstovima ove knjige čitalac će da odgonetne ideološki cilj djela SANU "Memorandum", na čelu sa Dobricom Ćosić. Po zamisli ovih mozgova "velika Srbija" bi bila država uređena na federalnom principu od pet federalnih jedinica, i to:

1. Srbija, koja bi se sastojala od Srbije, Kosova, Vojvodine i Makedonije
2. Crna Gora, od cjelokupnog teritorija Crne Gore.
3. republika srpska, od cjelokupnog teritorija Republike BiH.
4. republika srpska krajina, od teritorija okupiranih u Republici Hrvatskoj, sa centrom u Kninu
5. dubrovnička republika, od teritorija Republike Hrvatske i dijela Republike BiH, duž Jadranskog mora od Zadra do Herceg-Novog, sa centrom u Dubrovniku.

Najveća prepreka u povezivanju ovih teritorija u jednu cjelinu jest područje istočne Bosne, gdje treba na brzinu izvršiti

genocid nad bošnjačkim muslimanskim narodom, a preostalu nejač raseliti po svijetu sa utkanim strahom da više nikad ne pomisli da se vrati u svoju domovinu.

Kao dokazni materijal pripreme agresije terorističke SDS-a na prostorima istočne Bosne prilažem zapisnik sa druge sjednice skupštine tzv. autonomne regije "Birač", održane u Milićima 5. 2. 1992. godine.

ZAPISNIK

Sa II sjednice Skupštine Autonomne regije "Birač" održane 5. februara 1992. godine (srijeda), u Milićima u Domu rudara sa potetkom u 17. časova.

Sjednicu je otvorio predsjednik Skupštine Autonomne regije Vukajlović Milorad.

Konstatovano je da sjednici prisustvuje 47 od ukupno 69 odbornika te Skupština može punovažno rješavati (odlučivati).

Na pitanje predsjednika Skupštine Autonomne regije ima li primjedbi na zapisnik I sjednice Skupštine Autonomne regije, za riječ se javio odbornik Milić Božo, predlaže da se poveća broj članova Komisije za izbor i imenovanje Skupštine regije sa 3 na 5 članova i predlaže da se umjesto Danilović Rada koji je odselio u Beograd imenuje Đokanović Miloš. Predlog je jednoglasno prihvaćen.

Odbornik Nikolić Jovan u Komisiju za izbor i imenovanje predlaže Nikolić Nedu iz Bratunca, a Ćanić Milenko je u Komisiju za izbor i imenovanje predložio Nikolić Radomira iz Srebrenice. Predlozi Nikolića i Ćanića su jednoglasno prihvaćeni.

Zapisnik sa prve sjednice Skupštine Autonomne regije ovjeriće se uz usvojene predloge.

Predsjednik Skupštine Autonomne regije "Birač" Vukajlović Milorad je za sjednicu predložio slijedeći:

DNEVNI RED:

1. Razmatranje predloga operativnog programa Izvršnog vijeća
2. Izbor Izvršnog vijeća,

3. Izbor radnih tijela Skupštine,
4. Tekuća pitanja.
Predloženi dnevni red je jednoglasno usvojen.

TAČKA 1.

Predsjednik Izvršnog vijeća Autonomne regije "Birač" Stanić Milenko je obrazložio predlog operativnog programa Izvršnog vijeća poslije čega je predsjednik predlog operativnog programa Izvršnog bijeća regije stavio na diskusiju.

Odbornik Milić Božo smatra da je Operativni program rada Izvršnog vijeća najblaže rečeno neozbiljan. Po mišljenju Milića Programu nisu obuhvačena pitanja o kojima treba da se bavi ova Skupština u narednom periodu.

Poslanik SDS u Skupštini BiH Zekić Goran u nekoliko se slaže od diskusijom Milića, ali smatra da nebi ni trebalo da se ide u neku širinu, treba odrediti nekoliko konkretnih pitanja o kojima treba da se bavi Izvršno vijeće, kad se zna kakva situacija vlada u Jugoslaviji i Bosni i Hercegovini. Bilo bi bolje po mišljenju Zekića da je Milić stavio pismene primjedbe i dao konkretne predloge koje bi povele da se napravi kvalitetniji program. Ne treba davati paušalne ocjene, treba da se kaže šta je to šta valja, a šta ne valja, rekao je Zekić.

Djukanović Rodoljub, Roćko smatra da su Programom rada Izvršnog vijeća trebalo biti obuhvaćeno nekoliko pitanja koja su u ovom vremenu na ovoj regiji najvažnija, a istovremeno i najaktuelnija. Slaže se da diskusijom Zekić Goran i predlaže da se koriste sva sredstva informiranja koja nam mogu biti na raspolaganju na upoznavanju gradjana naše regije o radu Skupštine regije, Izvršnog vijeća Skupštine.

Vidaković Rajko smatra da bi Program trebalo predvidjeti osnivanje stručnih grupa koje bi bile zadužene za pojedine oblasti. Privredu ove regije bi trebalo povezati sa privredom Srbije smatra Vidaković.

Jovičić Tanasije je mišljenja da je Staniću trebalo pomoći i izradi Programa. Mišljenja je kao i predhodni diskutant da privre-

du regije treba povezati sa privredama susjednih regija, Romanije i Semberije, kao i privredom Srbije. Postojeća sredstva informisanja treba koristiti i po mišljenju Jovičića ako mogu zadovoljiti potrebe srpskog naroda.

Rajko Dukić je prisutne upoznao o političkom stanju u Republici, a posebno se osvrnuo na pitanje referenduma na koji srpski narod ne treba da izlazi.

Dalje je rekao da treba raditi na stvaranju istinske vlasti na području regije, jer je neko u proteklom periodu na jedan vješt način razvlastio opštine a svu vlast skoncentrisao u Republiku, da bi mogao da vlada na način koji njemu odgovara. Sada treba razmišljati o načinu formiranja vlasti srpskog naroda na području regije pa i dalje.

Sredstva informisanja treba povezati sa sredstvima informisanja Srbije a za sada koristiti lokalna sredstva informisanja.

Postoji mogućnost da se jedan broj lica koji rade u organima regije finansiraju iz sredstva stranke, a to bi poboljšalo rad organa regije.

Pepić Simo pita zašto Statutom regije nije predviđena odgovornost za rad Izvršnog vijeća pa i Skupštine i njenih tijela srpskom narodu. Smatra da u Izvršno vijeće i radno tijelo Skupštine treba birati najsposobnije ljude.

Vidaković Vlado smatra da će doći do konfedarativnog uređenja BiH pa bi se u tom slučaju moralo pristupiti spajanju regije pa nema ni potrebe za donošenje nekog dugoročnog Programa jer će se u tom slučaju sve mijenjati.

Sejmenović Boško je mišljenja da Program ne treba napadati jer ga u ovim uslovima niko nebi mogao bolje uraditi.

Tešić Zoran je rekao da je ovo početak, nešto od čega treba krenuti, a u daljem radu dograđivati Program i praviti onakav kakav više odgovara interesima srpskog naroda. Predlaže da se Program usvoji.

Ristić Živojin je rekao kada smo pristupili formiranju regije rekli smo da su nas na to natjerale političke prilike. Ne slaže se sa

načinom na koji se počela voditi kadrovska politika, jer ono ne smije biti stranačko, u ovoj situaciji nebi trebalo gubiti trezvenost.

Nikolić Jovan je rekao da je dosta na Skupštini rečeno o Programu i ja ga nebi navodio. Dobro je da smo formirali regiju sa čim je narod, gdje ja živim zadovoljan. Mišljenja je, da bi poslanici sa Područja ove regije trebali više da se angažuju u radu organa regije.

Savkić Tomislav smatra da ovo područje i njenu privredu treba u buduće više povezivati za područje i njenu privredu, Srbije, pogotovo zapadnih dijelova. Predlažem da se program usvoji.

Čanić predlaže da se sjednice održavaju subotom i da budu efikasnije. Smatra da bi trebalo formirati Srpsku opštinu u Skelanima.

Djokanović Miloš stavlja primjedbu na Program zbog toga što njim nije ništa rečeno o selu.

Poslije navedenih diskusija predsjednik Skupštine Autonomne regije je predložio da se Operativni program rada Izvršnog vijeća nazove operativnim pravcima rada Izvršnog vijeća Autonomne regije "Birač" i ovaj predlog ostavio na glasanje poslije njega je donesen sledeći.

Z a k l j u č a k

Usvojeni su Operativni pravci rada Izvršnog vijeća Autonomne regije "Birač" sa jednim glasom protiv.

TAČKA 2.

Predsjednik Izvršnog vijeća Skupštine Autonomne regije Stanić Milenko je prisutnim rekao da je prilikom predloga članova Izvršnog vijeća vodio računa o tome da predlaže Skupštini za članove ona lice koje je smatrao da će najbolje udovoljiti zahtjevima pojedinih oblasti za koje se biraju u Izvršno vijeće. Osim toga vodio sam računa o tome da se na odredjen način zastupi i područje AP.

Predsjedavajući je predlog za članove Izvršnog vijeća stavio na diskusiju. Pošto se niko nije javio za diskusiju, predlog je stavl-

jen na glasanje, posle čega je donesen sledeči:

Zaključak

Za članove Izvršnog vijeća Skupštine Autonomne regije "Birač" izabrani su:

1. *Za potpresjednika Izvršnog vijeća Skupštine regije Djukanović Rodoljub iz Bratunca.*
2. *Za sekretara za odbranu i bezbjednost Djinkić Radomir iz Milića-Vlasenica*
3. *Za sekretara za privredu i finansije Marijanović Milan iz Šekovića.*
4. *Za sekretara za društvene djelatnosti i upravu Zekić Goran iz Srebrenice.*

TAČKA 3.

Predsjednik Komisije za izbor i imenovanje Vidaković Vlado je prisutnim odbornicima obrazložio predlog članova u ratno tijelo Skupštine Autonomne regije. Vidaković je rekao daje Komisija za izbor i imenovanje prilikom sačinjavanja predloga ratnih tijela Skupštine vodila računa o tome da cijelo područje bude zastupljeno a istovremeno vodilo se računa i o tome da se u radna tijela predlažu sposobni ljudi i ljudi odgovarajuće struke za odredjene oblasti. U tom smislu kontaktiralo se sa predstavnicima opštinskih odbora SDS i skupština opština, odnosno skupština srpskog naroda koje sačinjavaju ovu regiju. Poslije ovog obrazloženja predsjedavajući je predlog radnih tijela Skupštine stavio na diskusiju.

Vidaković Rajko smatra da bi Ekonomski savjet trebalo da sačinjava veći broj članova za prvo da bi trebalo povećati broj članova u ovaj savjet. Pokreće inicijativu da se u ovaj savjet poveća broj članova s obzirom na oblast za koju je formiran i poslove koje treba obavljati.

Pošto se više niko nije javio za diskusiju predsjednik Vukajlović predlog Komisije za izbor i imenovanje stavlja na glasanje, kao i inicijativu koju je pokrenuo Rajko Vidaković, poslije čega je donesen sledeći:

Zaključak

Usvaja se predlog Komisije za izbor i imenovanje Skupštine Autonomne regije "Birač" pa su u radno tijelo Skupštine Autonomne regije "Birač" izabrani.

I. Za članove Savjeta za narodnu odbranu i bezbjednost.

1. Perišić Tatomir iz Zvornika
2. Obrenović Branko iz Bratunca
3. Pepić Vito iz Kladnja
4. Klisarić Vujadin iz Šekovića
5. Stanisavljević Miodrag iz Srebrenice
6. Nikolić Milan iz Kalesije.

II. Za članove Ekonomskog savjeta:

1. Ivanović Jovo iz Zvornika
2. Gajić Dragan iz Bratunca
3. Sejmenović Boško iz Kladnja
4. Lazarević Milan iz Vlasenice
5. Janković Pero iz Kalesije.

III. Za članove Savjeta za društvene djelatnosti i upravu:

1. Petrović Milan iz Zvornika
2. Stojanović Stanko iz Kladnja
3. Jakšić Dragomir iz Vlasenice
4. Filipić Milorad iz Šekovića
5. Jovanović Zoran iz Vlasenice
6. Popović Đokan iz Kalesije

IV. Za članove Političkog savjeta

1. Mijatović Jovo iz Zvornika
2. Deronjić Miroslav iz Bratunca
3. Stanić Miroslav iz Kladnja
4. Vuković Zdravko iz Kladnja
5. Savkić Tomislav iz Milića - Vlasenice

6. Lukić Milorad iz Vlasenice
7. Vlačić Momčilo iz Šekovića
8. Inadžič Ilija iz Šekovića
9. Filipović Dragan iz Živinica
10. Grujić Branko iz Zvornika
11. Nedeljković Momir iz Srebrenice
12. Zekić Goran iz Srebrenice
13. Janković Pero iz Kalesije
14. Golijan Milorad iz Vlasenice.

Prihvata se inicijativa koju je pokrenuo odbornik Vidaković Rajko da se poveća broj članova Ekonomskog savjeta.

SEKRETAR SKUPŠTINE
Tomislav Bobar s.r.
PREDSJEDNIK SKUPŠTINE
Milenko Vukajlović s.r.

O naš Gospodaru, ne stavljaj nas na kušnju nevjernicima (ne daj im vlast nad nama, pa da nas stave na kušnju kaznom) i oprosti nam, o naš Gospodaru, zaista si Ti Silni i Mudri.

Mumtehane, 5.

POČETAK RATA I OKUPACIJA BIJELJINE, ZVORNIKA, BRATUNCA I VLASENICE, POKOLJI I PROTJERIVANJE STANOVNIŠTVA ISTOČNE BOSNE OD STRANE SRPSKO-CRNOGORSKOG AGRESORA

Kičma stvarenja "velike Srbije" je u spajanju Republike Srbije sa područjima u Republici BiH gdje žive u većini Srbi, a to su dijelovi BiH u istočnoj Hercegovini, u području Bosne uz planine Romanija i Ozren, te u Bosanskoj krajini. Da bi se ovi krajevi spojili trebalo je okupirati istočnu Bosnu duž rijeke Drine, gdje u većini žive pripadnici bošnjačkog naroda. JNA je iz gradova uz Drinu: Foča, Goražde, Višegrad, Srebrenica, Bratunac, Vlasenica, Zvornik i Bijeljina pokupila svo naoružanje i MTS u vlasništvu Teritorijalne odbrane Republike Bosne in Hercegovina.

Od završenih višestranačkih izbora u Bijeljini su normalan politički život ometali pripadnici Srpske radikalne stranke, na čelu sa Vojislavom Šešeljom, iz Republike Srbije, a tu je i stalno boravio poznati zločinac Željko Ražnjatović Arkan. Šešelj se već tada izjasnio kao četnički vojvoda i organizirao svoju vojsku pod nazivom četnici. Riječ je o vojsci srpskih nacionalista koja je poražena u doba Drugog svjetskog rata na prostorima Jugoslavije u periodu 1941-1945. Arkan se proslavio sa svojim banditima u Vukovaru, razorivši ovaj grad do temelja; ta njegova pljačkaška banda nazvana je arkanovci. U Bijeljini je i prije zvaničnog rata započeo proces ubijanja istaknutih Bošnjaka i njihove smjene sa rukovodećih funkcija u politici, upravi i privredi. Između ostalog, ubijen je na vrlo mučki način predsjednik MBO (Muslimanska bošnjačka organizacija) za Bijeljinu. Bijeljina je postala baza za pokoravanje istočne Bosne, a time i Republike BiH.

Općina Bratunac je postala baza za razvoj paravojske na tlu RBiH. U selu Kravica, udaljenom deset kilometara od Bratunca, pripreme za rat su započele znatno prije njegovog zvaničnog početka. Iz ovog sela naoružani su pripadnici srpske nacionalnosti u općinama Bratunac, Srebrenica, Zvornik i Vlasenica.

Ove općine, kao i općina Šekovići, u programu "velike Srbije" činile bi SAO Birač, stim što bi se od teritorija Vlasenice, Bratunca i Srebrenice stvorile još dvije tzv. srpske općine, i to: Milići i Skelani, a iz teritorijalnog uređenja ove zamišljenje regije Srebrenica bi se u potpunosti izbrisala. Skupština SAO Birač je često svoje sastanke održavala u Šekovićima i Milićima. Najaktivniji organizator na ostvarivanju programa "velike Srbije" u ovom regionu bio je dotadašnji direktor DP "Boksit" Vlasenica Rajko Dukić, koji je, ujedno vršio funkciju predsjednika Izvršnog odbora SDS-a (Srpske demokratske stranke) za RBiH, a uz njega su još predsjednici SDS-a za Srebrenicu Goran Zekić, za Zvornik Jovo Mijatović, za Vlasenicu Tomislav Savkić i za Bratunac Miroslav Deronjić, i Milenko Stanić, predsjednik skupštine SAO Birač.

Naoružani Srbi nisu imali mira te su svakodnevno vršili razne pljačke, ubistva i izazivali mržnju kod naroda. Prva ubistva srpske paravojske, ovdje nazvane četnicima, izvršena su ljeta 1991. godine, a počinili su ih četnici iz Kravice, na magistralnom putu Zvornik-Bratunac, u blizini Kravice, u selu Kajići. Ovi zlikovci su iz automatskog naoružanja otvorili vatru po putničkom automobilu marke "lada" u kojem su se nalazila četiri mladića bošnjačke nacionalnosti.

Smrtno su nastradali Nedžad Hodžić, zvani Fora, iz Hranče, i Dževad Jusić, iz Podčauša, te ranjeni Zaim Salkanović, iz Tokoljaka, i Mevludin Sinanović, iz Glogove. Organi MUP-a BiH koji su se maksimalno uključili u razrješavanje ovog slučaja utvrdili su da su ovo ubistvo izvršili Radenko Milanović, zv. "Mali Rašo" iz Kravice, općina Bratunac, i Marko Marković, iz Crnče, općina Ljubovija, iz Republike Srbije. Za ova ubistva nikada niko nije odgovarao. Tih dana u Bratuncu su boravile pojačane snage

MUP-a RBiH i nadzirale sigurnost u gradu. Da bi smirili duhove, u Bratunac su dolazili i najviši državni funkcioneri, a između ostalih član Predsjedništva RBiH dr. Ejup Ganić, tadašnji pomoćnik ministra u Vladi RBiH za unutarnje poslove Vitomir Žepinić i Avdo Hedib. Član Predsjedništva RBiH iz reda SDS-a dr. Nikola Koljević je te prilike boravio u Kravici i sa počiniocima zločina se dogovarao kako da to zataškaju i šta dalje činiti. Nakon ovog ubistva, predsjednik SDS-a za BiH Radovan Karadžić je javno izjavio da je organima MUP-a zabranjeno da vrše bilo kakvu istragu u Kravici. Vinovnici nikada nisu odgovarali, a kod bošnjačkog naroda steklo se uvjerenje da je ovo izveo SDS Bratunca i četničke grupe na čelu sa Radomirom Miloševićem, zvanim Rašo, iz Kravice, uz asistenciju pripadnika MUP-a srpske nacionalnosti na čelu sa Vidojem Radovićem i Lukom Bogdanovićem. MUP RBiH je tada razriješio dužnosti komandira SJB Bratunac Nikolu Mandića i načelnika SJB Bratunac Nezira Muratovića. Na njihove dužnosti uskoro su postavljeni Luka Bogdanović za komandira SJB Bratunac, a Senad Hodžić za načelnika SJB Bratunac.

Od ovog trenutka u svim ovim općinama pripadnici bošnjačkog naroda počeli su da oko svojih kuća drže straže, ali bez naoružanja jer ga nisu ni imali; izuzetak je pokoja pravljena puška (naprava), lovačka puška ili pištolj.

Slijedeći talas uznemirenja naroda ovog regiona bilo je otimanje vojne kartoteke iz općina. Taj posao JNA je sa uspjehom, uz pomoć čelnika SDS-a, obavila u općini Zvornik, dok je u Srebrenici i Vlasenici bila spriječena od čelnika SDA. Ova akcija JNA u Bratuncu je također poprimila velike razmjere. Čelnici SDS-a Miroslav Deronjić, Jovan Nikolić, Zoran Tešić, Ljubisav Simić i drugi upali su u prostorije SO Bratunac i ultimativno od tadašnjeg sekretara Sekretarijata za narodnu odbranu SO Bratunac Džemaila Bećirovića zahtijevali da im se preda kartoteka, da je ustupe JNA. Pošto je ovaj odbio da to učini, stvorila se velika gužva u zgradi SO i ispred nje. Ubrzo se u gradu nalazilo oko 15.000 stanovnika. Čelnici SDS-a su pozvali u pomoć pripadnike JNA iz Tuzle koji su oko 15 sati došli u Bratunac. Ispred zgrade

SO Bratunac nalazilo se oko 10.000 stanovnika, pripadnika bošnjačke nacije, a ispred njih su bili pripadnici MUP-a BiH; sa druge strane nalazilo se oko 5.000 pripadnika srpske nacije a ispred njih - pripadnici JNA. Pripadnici JNA su uperili cijevi u pripadnike MUP-a i stalno pucali u zrak bojevom municijom kako bi zastrašili pripadnike MUP-a i narod koji štiti zgradu SO Bratunac, u kojoj se nalazila vojna kartoteka. Kada je tadašnji komandir SJB Zvornik Adnan Karović naredio svojim milicionerima da i oni upere oružje kao i pripadnici JNA, došlo je do izdvajanja iz redova MUP-a svih milicionera srpske nacionalnosti i prelaska na stranu JNA. Međutim, narod se nije uplašio i čvrsto je ostao uz ostatak MUP-a, riješen da bude i žrtva, ali da ne dozvoli odnošenje svoje vojne kartoteke na sraman način. Poslije dva sata mukotrpne situacije, major JNA je naredio povlačenje svojim vojnicima i otišao ka Ljuboviji te se tako na sretan način okončala ova dramatična scena.

Opstrukciju u presudnom trenutku pripadnika MUP-a srpske nacionalnosti potkrijepljuje činjenica da su radili sve po direktivi čelnika terorističke SDS-a, a da je tadašnji prvi čovjek MUP-a BiH Vitomir Žepinić sve to vješto izrežirao. Žepinić se i početkom rata, aprila 1992., zadržao na istoj funkciji, da bi kasnije podnio ostavku i javio se na uslugu Karadžićevoj vladi na Palama. Po dolasku na Pale, imenovan je za pomoćnika komandanta za bezbjednost u tzv. sarajevsko-romanijskom korpusu vojske "republike srpske".

U ovom dijelu istočne Bosne pred sami rat često je boravio Mirko Jović, čelnik SNO (Srpska narodna obnova) u Srbiji, zagovornik totalnog uništenja Bošnjaka, a posebno u BiH. On je često svoje skupove održavao u Milićima, općina Vlasenica.

Dakle, ratna psihoza je u ovom dijelu RBiH bila prisutna znatno prije zvaničnog početka. Prvi grad uz rijeku Drinu koji je okupirao srpsko-crnogorski agresor bila je Bijeljina. Dana 31.3.1992. godine, uz pomoć JNA i "arkanovaca", srpsko-crnogorski agresori upali su u Bijeljinu, izvršili masakr nad jednim brojem viđenih Bošnjaka, a potom oduzeli od muslimanskog naroda naoružanje na koje je imao dozvolu; radi se o lovačkim puškama i pištoljima. Kada je razoružan narod, izvršili su državni udar i

uzeli komplet vlast u Općini, postavljajući na sve dužnosti isključivo pripadnike srpske nacionalnosti. Narod muslimanske nacionalnosti koji je ostao u Bijeljini u zatočeništvu primoran je da daje izjave kako je u Bijeljini sve uredu, samo treba predati svoje lično naoružanje srpskim vlastima. Takvim svojim izjavama ovi zatočenici su obmanuli svoje sunarodnike u susjednim općinama uz Drinu koje je čekala ista sudbina. Zvanično priznavanje RBiH kao nezavisne države, 6.4.1992., značilo je za srpsko-crnogorskog agresora objavu rata. Rat je, pored Bijeljine, već i ranije počeo u Sarajevu čestim ekscesima, a stvarno započeo 4.4.1992. napadom na srednju školu pripadnika MUP-a RBiH na Vracima. Napominjemo da se u Hercegovini to desilo ranije, kada je zloglasni komandant sadašnje armije tzv. Savezne Republike Jugoslavije Momčilo Perišić sravnio selo Ravne, u blizini općine Trebinje. Slijedi slična epizoda u Bosanskom Brodu i zatvaranje komunikacije sa Republikom Hrvatskom, kao i rušenje mosta u Orašju, na rijeci Savi.

Nakon pada Bijeljine, slijedeći grad u Podrinju bio je Zvornik: 6.4.1992. godine SDS-ovci su u Zvorniku odvojili svoju tzv. srpsku miliciju, lociranu u Karakaju, i izvršili blokadu ovog grada. Zvornik je najznačajnija strateška tačka u ovom dijelu BiH. Građani Zvornika su pokušali da pruže otpor i spriječe pad svog grada, pružajući otpor u gradu, ali se taj otpor ubrzo slama, pa se povlače, 8.4.1992., na Kula-Grad, iznad Diviča, i vode grčevitu borbu za svoj opstanak. Međutim, branioci Zvornika na Kula-Gradu morali su se povući 27.4.1992. pred daleko nadmoćnijim i opremljenijim neprijateljem, koji je upotrijebio svu ratnu mašineriju odranije lociranu u Malom Zvorniku, gradiću koji se preko Drine nadovezuje na Zvornik u susjednoj Srbiji. Zauzimanjem Zvornika srpsko-crnogorski agresor je presjekao putnu komunikaciju općina Srebrenica, Bratunac, Vlasenica i Zvornik sa Tuzlom.

Presijecanjem ove putne komunikacije ove općine našle su se u totalnom okruženju, jer sa tri strane granice sa Srbijom rijeka Drina je na ovom prostoru napravila polukrug i tako opasala ove

općine.

Slijedeći grad kojeg je trebalo zauzeti bio je Bratunac, gradić uz Drinu koji dijeli grad Srebrenicu i grad Vlasenicu od grada Ljubovije u Srbiji. Najprije će 8.4.1992. godine predstavnici SDS-a za Bratunac ultimativno zatražiti od predstavnika SDA za Bratunac da im se dozvoli legalno formiranje zasebne svoje milicije, tzv. "srpske milicije", radi sigurnosti građana, uz obećanje da druge ustupke neće tražiti dok se na najvišem nivou ne usaglase stavovi. Čelnici SDA Bratunac pristaju na ovakav ultimativni dogovor i pristaju da se dana 9.4.1992. godine sastane Skupština SO Bratunac i takav sporazum legalizira. Skupština se sastala i legalizirala sporazum o formiranju dvojne milicije, a skupštinom je lično predsjedavao legalni predsjednik SO Bratunac Nijaz Dubičić. Od 10. do 17.4.1992. godine u Bratuncu su postojale dvije milicije, i to "srpska milicija" i MUP. U "srpsku miliciju" prešli su svi dotadašnji milicioneri SJB Bratunac srpske nacionalnosti i jedan dio milicionera srpske nacionalnosti iz SJB Srebrenica, jer je drugi dio milicionera srpske nacionalnosti iz SJB Srebrenica formirao "srpsku miliciju" u selu Skelani, gdje će 17.4.1992. doći do proglašenja tzv. srpske općine Skelani. Na čelu "srpske milicije" u Bratuncu našao se Milutin Milošević iz Kravice, koji je do tada obavljao dužnost milicionera u MUP-u Srbije u Ljuboviji, na dužnosti načelnika, Luka Bogdanović iz Ježestice, koji je do tada obavljao dužnost komandira SJB u MUP-u BiH za Bratunac, na dužnosti komandira. Ova nova "srpska milicija" pojavila se u novoj uniformi koja je izrađena u Srbiji. Zanimljivo je da su se u sastavu ove "srpske milicije" u proširenom sastavu pojavili do tada najveći problemi u općini iz reda srpske nacionalnosti, ubice, pljačkaši, kockari. Svi su zadužili automatsko naoružanje i pištolje, a veliki broj njih radio-stanice, dvoglede, palice, vozila i specijalna naoružanja sa prigušivačem. U periodu dvovlašća, za sedam dana izvršene su pripreme za uzimanje komplet vlasti. Tako su čelnici SDS-a za Bratunac za dan 17.4.1992. godine naručili plaćene ubice iz majke Srbije, poznate kao Šešeljevi četnici i arkanovci. Tog dana su čelnici SDS-a saopćili legalnim organima vlasti da su došli

oni koljači iz Vukovara i traže da im se preda vlast, i to da se razoruža legalni MUP-a, a onda preda zgrada SO i ustupe svi javni, privredni i kulturni objekti u općini. Tadašnji načelnik SJB Bratunac Senad Hodžić predao je zgradu MUP-a čelnicima SDS-a i izdao naredbu svojim potčinjenim milicionerima da predaju svo naoružanje koje su zadužili, što je većina pripadnika MUP-a i učinila. Predsjednik SO Nijaz Dobičić je predao zgradu SO. Istog dana su gospoda Senad Hodžić i Nijaz Dubičić napustili Bratunac sa svojim suradnicima i otišli ka Tuzli. Srpske vlasti su narod pozvale na radnu obavezu, kako bi stalno mogli imati kontrolu nad narodom.

Uporedo sa padom Bratunca, srpski agresor je okupirao i Srebrenicu. Istog 17.4.1992. godine po planu agresora trebalo je uzeti Srebrenicu. Pošto je sigurnije tlo da se primopredaja općine izvrši u Bratuncu, čelnici SDS-a za Srebrenicu, na čelu sa Goranom Zekićem, pozvali su legalne predstavnike vlasti Srebrenice u Bratunac da im saopće ultimatum. Na sastanak se odazvala srebrenička delegacija, koju predvodi tadašnji legalni predsjednik SO Srebrenica Besim Ibišević.

Čelnici SDS-a za Srebrenicu saopćili su im da treba predati općinu sutra, dakle: 18.4.1992. godine, do osam sati. Delegacija se vratila u Srebrenicu i saopćila narodu rok za ultimatum. Stanovništvo grada Srebrenice razbježalo se po selima, a najuže rukovodstvo općine, na čelu sa predsjednikom Besimom Ibiševićem, sekretarom općine Mesudom Mustafićem, sekretarom za privredu Ćazimom Salimovićem, napustilo grad, bježeći u pravcu Tuzle, a kasnije u inozemstvo. U toku dana je u Bratuncu samoinicijativno boravila delegacija iz Srebrenice koju su predstavljali milicioneri Službe javne sigurnosti Srebrenice Sidik Ademović i Jusuf Hasić i zahtijevali da se rok za ultimativnu predaju općine prolangira što duže, kako bi se dobilo na vremenu. Srpska strana je tom prilikom prolangirala rok za predaju općine za 18.4.1992. godine, u 10 sati; dakle, uspjeli su produžiti ultimatum za još dva sata. Sutradan, 18.4.1992. godine, u 10 sati, vođa SDS-a za Srebrenicu Goran Zekić sa naoružanim banditima ušao je u

praznu Srebrenicu i tako je grad Srebrenica došla u ruke agresoru bez ispaljenog metka.

Treba napomenuti da su ovi gradovi pali uz direktnu vojnu podršku tadašnje JNA, odnosno Novosadskog korpusa, koji se od 17.4.1992. stacionirao u Bratuncu, sa svojim isturenim oklopno-mehaniziranim jedinicama u Tišći, općina Šekovići, i Lukić-Polje, općina Vlasenica.

Već tada je JNA bila formirala tzv. Drinski korpus, čiji je prvi komandant bio pukovnik Svetozar Milošević, da bi ga naslijedio Milenko Živanović; obojica aktivni oficiri bivše JNA.

Nakon pada Srebrenice došlo je do pada Vlasenice. Scenario je isti kao i u ostalim općinama podrinjskog regiona. Najprije su pripadnici milicije iz reda srpske nacije objavili štrajk, navodno što su dva milicionera muslimanske nacije otišla u Tuzlu. Štrajkom je lično rukovodio načelnik SJB Radomir Bjelanović. Po dogovoru sa Bjelanovićem, komandir SJB Vlasenica Fadil Turković, koji će kasnije poginuti, otišao je na tri dana u Podžeplje da obiđe porodicu. Po povratku, 21.4.1991. godine, Fadilu i drugim, legalnim predstavnicima vlasti općine Vlasenica saopćio je Tomislav Savkić da je od tog trenutka općina Vlasenica samo srpska i to znači okupiranje Vlasenice. Od općine Vlasenica od tada nastaju dvije općine, i to općina Vlasenica, na čelu sa Milenkom Stanićem, i tzv. srpska općina Milići, na čelu sa Milom Lalovićem.

U Međuvremenu je došlo do okupacije dva grada na Drini, i to: Foče i Višegrada, a sa okupacijom Rogatice i Han-Pijeska aprila 1992. godine završena je akcija srpsko-crnogorskog napadača u okupaciji istočne Bosne. Jedini grad u istočnoj Bosni kojeg nisu okupirali ni u ovom aprilskom ratu ni ikada bilo je Goražde.

POKOLJ U MJESECIMA APRIL I MAJ 1992. GODINE

a) Već po ranijem konceptu administrativnog uređenja od SDS-a zamišljene države pod nazivom srpska republika Bosna i Hercegovina, ove dvije općine spadaju u administrativno-teritori-

jalnu cjelinu koja se naziva srpska autonomna oblast Birač, čiji je prvi predsjednik bio Milenko Stanić. Unutar samih općina Bratunca i Srebrenice predviđena su nova razgraničenja. Općina Bratunac je reorganizirana tako što će se ubuduće zvati srpska općina Bratunac i sastojati najvećim dijelom od ranije općine Bratunac i pridodatih dijelova općine Srebrenica, sa rudnikom olova i cinka u Sasama i samim urbanim područjem grada Srebrenice, uzimajući prostor od Bratunca do Zelenog Jadra. Srebrenica kao cjelina nije predviđena da postoji, već se dijeli na teritorije srpskih općina Bratunac, Skelani i Milići. Srpska općina Skelani je zamišljena da se sastoji od regiona sela Skelani i uzimajući teritorij općine Srebrenica od Skelana do Zelenog Jadra. Pošto je to mali teritorij, onda joj se pridodaje i dio teritorija općine Bratunac u regionu većeg naselja Fakovići. Srpska općina Milići je zamišljena da se sastoji od teritorija općine Vlasenica, uz pridodati teritorij općine Srebrenica od Zelenog Jadra preko Podravanja ka Milićima. Ovim preuređenjem Srebrenica ne ostaje kao jedna cjelina, već se dijeli na teritorije koje će pripasti navedenim srpskim općinama. Najveći teritorij je predviđen da pripadne srpskoj općini Skelani, a najmanji srpskoj općini Milići. Iz ovoga se zaključuje da se Bratunac pridodavanjem teritorija Srebrenice želi napraviti kao veliki srpski centar.

U Bratuncu, koji se po prevratu zove srpska općina Bratunac, vodeću ulogu u podjeli vlasti uzimaju slijedeće ličnosti:

Ljubisav Simić, kao predsjednik općine, Rodoljub Đukanović, kao predsjednik izvršnog odbora u općini, Milutin Milošević, kao načelnik srpske milicije, Luka Bogdanović, kao komandir srpske milicije, Miroslav Deronjić, kao predsjednik SDS-a i predsjedavajući kriznog štaba srpske općine Bratunac, i drugi vlastodršci, kao što su Momir Nikolić, Savo Babić, Branko Obranović...

U srpskoj općini Skelani vlasti su se dočepali Milenko Ćanić, Desimir Mitrović, Marko Milanović, Dane Katanić, Boško Vuković, Bogdan Stevanović, Slavko Jovanović, Tihomir Jovanović i drugi.

Glavna ličnost u koordiniranju poslova na podjeli općine Srebrenica na navedene općine bila je ispoljena u predsjedniku SDS-a u Goranu Zekiću. Svu vlast su dobili krizni štabovi, koji su u prve dane svakodnevno održavani. Najranije je trebalo u Bratuncu izvršiti kadrovske promjene. U tom cilju dolazi do smjene svih direktora bošnjačke nacionalnosti i postavljanja novih direktora srpske nacionalnosti. Promjena je izvršena u svim institucijama i preduzećima u općini Bratunac. U Srebrenici se ovim poslom čelnici SDS-a nisu bavili jer se njihovo rukovodstvo nalazilo u Bratuncu i Skelanima. U Srebrenici je boravio samo jedan manji dio rukovodilaca sa zadatkom da vrši nadzor u pljački srebreničkih preduzeća i ustanova.

Postavljenjem svojih direktora, SDS-ovci uzimaju u ruke komplet privredu. Nastojali su prvih dana nastaviti sa proizvodnjom u Bratuncu, a istovremeno u Srebrenici vršili masovnu pljačku.

Uporedo sa uzimanjem vlasti i kontrolom nad privredom, nove vlasti rade na realizaciji programa oduzimanja naoružanja od pripadnika bošnjačke nacionalnosti. Po planu, najranije je trebalo razoružati dva najveća muslimanska naselja Glogovu i Voljavicu. Glogova se nalazi na putu Bratunac-Kravica i samim svojim postojanjem ometala je komunikaciju Kravica-Bratunac, a ta komunikacija je od presudnog značaja za SDS-ovce jer su se u Kravici obavljale pripreme za provođenje velikosrpske politike. Muslimani su oduvijek morali obazrivo prolaziti kroz Kravicu, a od vremena formiranja SDS-a prolaz tom dionicom puta je bio rizičan. Pored Kravice, kao mjesto koje je za Srbe predstavljalo simbol su i Fakovići. Najveći ugled kod muslimana u bratunačkoj općini imala su naselja Voljavica i Glogova.

Po procjenama kriznog štaba SDS-a, Kravicu je trebalo osigurati, a da bi se to ostvarilo trebalo je Glogovu razoružati. Razoružavanje Glogove zakazano je za ponedjeljak 20.4.1992. godine. Međutim, prioritet u razoružavanju je ipak imala Voljavica; iz više razloga. Voljavica je mjesto u kojoj se nalazio veliki broj intelektualaca koji su mogli izorganizirati narod u odbrani.

Voljavica se nalazi na putu koji komunicira na relaciji Bratunac-Skelani i Bratunac-Sase-Srebrenica. Osobito je značajna postala komunikacija Bratunac-Srebrenica nakon izvedene diverzije u Potočarima, koja je od 20.4.1992. godine presjekla komunikaciju Bratunac-Srebrenica preko Potočara. Put preko Voljavice je bio od velike važnosti zbog toga što se trebalo izvesti sve što je vrijedno iz Srebrenice za Srbiju.

Dana 20.4.1992. godine srpski vlastodršci su posjetili Voljavicu i Glogovu i tražili od naroda da im preda naoružanje. Narod u Glogovoj je predaju prolangirao za 27.4.1992. godine. Nove vlasti u Voljavici nisu dozvolile da se prolangira oduzimanje naoružanja iz razloga jer je došlo do zakrčenja puta Bratunac-Srebrenica preko Potočara, jer se tog dana u Potočarima napravila zasjeda arkanovcima. Rano ujutro, 20.4.1992. godine, selo Voljavica je bilo opkoljeno srpskom vojskom. Srpska vojska je opsadom sela Voljavice spriječila, bilo kakvu komunikaciju stanovništva sa drugim mjestima.

Događaji koji su se zbili u Potočarima natjerali su srpske vlasti da u Voljavici oduzimaju i naoružanje sa dozvolom (pištolji i lovačke puške). Oko 40 naoružanja, u koja se ubrajaju lovačke puške, pištolji i pravljene puške, tog je dana odnijeto iz Voljavice. Srpske vlasti nisu bile zadovoljne plijenom, ali su u javnost pustile informaciju o dobro obavljenom poslu, kako bi na taj način pridobili i stanovnike drugih naselja na poslušnost. Vođa grupe koja je prikupljala naoružanje u Voljavici Miladin Jokić najavio je svoj skori dolazak po ostatak oružja, ali nikad više nije došao. Razlog nedolaska treba tražiti u namjeri da ne navuku gnjev naroda jer im je stalo do spomenute komunikacije preko Voljavice.

Već prvih dana se moglo zaključiti da SDS ima smišljenu propagandu. Za takvo nešto se i odranije pripremila. Najprije su SDS-ovci na rejonu Kravice, gdje je lociran relej za općine Bratunac i Srebrenicu, minirali i uništili postrojenja za gledanje televizije Republike Bosne i Hercegovine i time primorali stanovništvo da može samo pratiti televiziju Republike Srbije. Da se radi o smišljenoj propagandi, vidi se i iz izlaganja Rajka Dukića,

predsjednika izvršnog odbora SDS-a za Republiku Bosnu i Hercegovinu na jednoj od predratnih sjednica Skupštine SAO Birač, gdje ističe da se Srbi u Bosni moraju osloniti na sredstva informiranja u Srbiji.

Odmah po uzimanju vlasti u Bratuncu, SDS-ovci su odlučili da privode pojedine pripadnike bošnjačke nacionalnosti u cilju saznanja ko od muslimana posjeduje naoružanje. Jedan broj privedenih nakon privođenja puštaju na slobodu, a drugi broj likvidiraju nakon stvaričnog mučenja. U akciji sakupljanja naoružanja, SDS-ovcima je pošlo za rukom da 27. 4. 1992. godine sakupe veću količinu naoružanja u Glogovoj, dok im je u drugim mjestima to pošlo za rukom djelomično.

Prve žrtve nove vlasti u Bratuncu bili su Esed Mešić, Emir Mešić i Atif Mešić (otac i dva sina) i Šukrija Gušić, svi iz Bratunca. Objašnjenje za njihovu smrt glasilo je: Šukrija je likvidiran zbog toga što je kada je vojska JNA dolazila po vojnu kartoteku psovao takvu vojsku koja ubija svoj narod, Mešići su navodno glavom platili zbog posjedovanja naoružanja, a Emir je po njima imao i grijeh jer je boravio na hrvatskom ratištu i tamo silovao jednu srpsku djevojku koja je došla u Bratunac da za ono što joj je uradio Emir u Vukovaru vrati. Priča je izmišljena jer Emir nikada nije bio u Vukovaru. On je na početku srpske vladavine izbjegao u Potočare, a vratio se u Bratunac na nagovor oca da se vrati, uz obećanje da mu Srbi neće ništa učiniti.

Postoji sumnja da su SDS-ovci pogrešno procijenili i smatrali da je učestvovao u zasjedi u Potočarima. Leševi sve četverice su nađeni u rijeci Križevici.

Ovim prvim žrtvama su predstavnici srpske milicije dozvolili dženazu, koju je obavio gradski imam Mustafa efendija Mujkanović. U pokušaju da obavi naredne dženaze, efendiji je rečeno da je to po srpskim propisima zabranjeno. Za sve slijedeće žrtve morala se dženaza kradom obavljati. Svakodnevno se saznavalo za nove žrtve muslimanske inteligencije; tako su, između ostalih, likvidirani Avdija Softić Miki, apotekar u Bratuncu, Fehim Kurtić, inspektor u SJB Bratunac, Hajrudin Džafić, poslovođa u

PD "Vihor" Bratunac, Osman Halilović, bivši načelnik SJB Bratunac, Asim Redžić, dugogodišnji rukovodilac u rudniku "Sase" Srebrenica, Jakub Abdurahmanović, prosvjetni radnik u Srebrenici, Zekir Gušić, Behadil Mujić, Mumin Selimović i mnogi drugi. Spisak privedenih, mučenih i ubijenih se uvećavao svakog dana. Jedan broj privedenih je zadržan i dalje im se gubi trag, kao što su osam mladića iz Hranče, zatim Adil Aganović, iz Pudčauša, Sabrija Šahmanović, iz Pećišta, Hamed Mustafić, iz Srebrenice, Mirsad Begić, iz Srebrenice, Jakub Nuhanović, iz Sulica, Salih Šehomerović Tale, iz Srebrenice, Nedžib Huseinović, iz Budaka, i mnogi drugi. Treba naspomenuti da je uvod u masovno klanje muslimana bilo tajanstveno ubistvo Mehe Hrvačića i Barhudina Osmanovića, iz Potočara, 14. 4. 1992. godine, još prije početka rata na ovim prostorima. Oni su otputovali u Bajinu Baštu po gorivo za automobile, a nađeni su mrtvi u blizini Zelenog Jadra. Do 13. 5. 1992. godine ubijeno je u Srebrenici više od 30 lica, a na širem području Bratunca i Srebrenice nekoliko stotina; tačan spisak se nikada neće moći saznati.

Aprilski Bajram 1992. godine označio je početak istrebljavanja muslimana sa prostora Bosne i Hercegovine, a time i u Srebrenici, sa susjednim općinama Zvornik, Višegrad, Han-Pijesak, i Rogatica, te u Bratuncu i Vlasenici. U toku aprila 1992. godine teroristi SDS-a na ovim prostorima pokušavaju prikriti svoju prljavu namjeru. Da bi lakše sproveli svoj san o "velikoj Srbiji" svakodnevno održavaju sjednice kriznih štabova u Bratuncu i konzultuju se sa svojim istomišljenicima u Zvorniku, Milićima, Skelanima, Vlasenici i drugim mjestima u istočnoj Bosni ili svojoj tako zvanoj srpskoj autonomnoj oblasti Birač. U toku mjeseca aprila 1992. godine SDS-ovci prikupljaju lično naoružanje od Bošnjaka, uz potvrdu o primopredaji. Tada se privode samo pojedinci, ispituju, jedan broj nakon ispitivanja pušta, a jedan broj likvidira. Odabir ličnosti za likvidiranje mogao je izvršiti svaki pripadnik srpske nacionalnosti. Često su žrtve bili oni koji su se nekada bilo kom od pripadnika srpske nacionalnosti zamjerili u privatnom životu. Za nestanak takvih lica krizni štab SDS-a Bratunac

saopćavao da je to iz razloga što su navodno posjedovali lično naoružanje, da je prije rata švercovao naoružanjem i da je to primjer svima drugima kako će se s njim postupiti ukoliko se utvrdi da je imao kakve veze sa naoružanjem koje je navodno stizalo u Bratunac putem lanca koji je lansirala Stranka demokratske akcije.

Odmah po uspostavljanju vlasti SDS-a u Bratuncu, stiže vojska JNA sa nekim kapetanom za koga SDS-ovci kažu da je po nacionalnosti Albanac. Ta vojska je pripadala Novosadskom korpusu. Po zamisli SDS-a, vojnu vlast na ovom području treba da obavlja pukovnik Svetozar Milošević.

Milošević je odmah po izbijanju rata izdao proglas narodu "Drinske doline", potpisujući se kao komandant "Drinske doline". Milošević je u proglasu, koji je štampan ćirilicom u Loznici, pozvao na suradnju narod, uz garanciju sloboda svim narodima i vjerskim konfesijama. Ovaj demogoški proglas je upotpunjen lokalnim odlukama kriznih štabova SDS-a Bratunac i SAO Birač. Poziva se bošnjački narod na lojalnost koju može potpisati u prostorijama općine. Ovom pozivu gotovo i da nije bilo čovjeka koji se odazvao; ako se to i desilo, bio je to rijedak slučaj onih koji su to uradili nakon primjene metoda zastrašivanja. Novopostavljeni direktori po preduzećima i ustanovama dobili su zadatak da pozovu sve muslimane na radnu obavezu, kako bi tim činom iskazali dobronamjernost nove vlasti. Čak je Privrednoj banci u Bratuncu naređeno da isplaćuju u ratama dio zaostalih plaća radnicima sa područja općina Bratunac i Srebrenica. Poziv na radnu obavezu je pokazivao SDS-ovcima ko je sve od muslimanskog naroda ostao, a ko je iselio. SDS-ovci u toku aprila 1992. godine dozvoljavaju, na osnovu svoje propusnice, da se seli u željene pravce. Po izlasku sa područja općine Bratunac na kontrolnim punktovima su zadržavana "sumnjiva lica" i odvođena u nepoznatom pravcu. Ipak je ogromna većina sa takvim propusnicama propuštena. Ova aprilska igra bila je uvod u krvavi maj. Mjesec maj koji je za cijeli svijet značio mjesec radosti, cvijeća, odmora, Bošnjacima ovoga kraja značio je mjesec terora, smrti i neizvjesnosti.

Na prostoru općine Bratunac majsko etničko čišćenje

Bošnjaka započeto je u selu Hranča. Odluka o početku hajke na Hranču sačekala je da vinovnici masakra u miru proslave prvi maj, a da drugog i trećeg maja pijane dase pokažu pravo lice. Dana 2. 5. 1992. godine, komšije srpske nacionalnosti iz sela Hranča i Repovaca dolaze u selo Hranču da pokupe lično naoružanje od komšija Bošnjaka. U ovoj hajki učestvuje veliki broj pripadnika srpske nacionalnosti, predvođenih Najdanom Mlađenovićem, Milenkom Mlađenovićem, Mirkom Todorovićem, Ljubisavom Blagojevićem, Milisavom Živkovićem i drugim koljačima. Pretresom kuća nisu našli naoružanje izuzev jedan manji broj legalnog naoružanja. U povratku sa racije iz Hranče susreću mladića iz Hranče Fiću Ramića, ubijaju ga, masakriraju i leš ostavljaju da leži na putu. Dana 3. 5. 1992. godine ponovo dolaze zlikovci da nastave započetu akciju na kupljenju naoružanja. Međutim, 3. 5. 1992. godine nije bio dan sakupljana oružja već dan pokolja i užasa. "Hrabri" koljači su opasali Hranču, a jedan dio koljača se ubacuje u selo, vodeći sa sobom navodno vojsku JNA koja ima za zadatak da prati odziv predaji oružja. Nakon jednog insceniranog pucnja sa obližnjeg brda, saopćavaju da je neko pucao na njih i počinju sa hajkom. Iz vatrenog oružja ubijaju Osmana Ramića, Smaila Ramića, Begu Hodžića, Selmu Hodžića, a potom hapse Dževada Ramića, Adema Ramića, Seada Ramića, Muhameda Ramića, Nurifa Ramića, Kirama Ramića, Samira Hodžića, Hajrudina Hodžića i Abdulaha Hodžića. Uhapšeni se odvode u Bratunac i dalje im se gubi svaki trag. Rodbina pohapšenih je u Bratuncu od srpskih vlasti dobila odgovor da su pušteni na slobodu u pravcu Potočara. U toku istog dana spaljene su 43 muslimanske kuće u Hranči. Čelnici SDS-a Bratunac su ovaj čin pravdali izgovorom da je neko od Bošnjaka pucao u jednog vojnika i tom prilikom mu izbio oko, a kasnija odmazda je odgovor na ranjavanje tog vojnika.

Svoju krvoločnu želju za ubijanjem nije mogao da skrije Zoran Ilić, sin Jovicin, iz Bratunca.

On je u vrijeme racije na licu držao čarapu, a potom pred kućom uhapšenog Seada Ramića skinuo čarapu sa lica i obratio se

sestri Seadovoj Paši riječima: "Dobro pogledaj brata, jer ga više nećeš vidjeti, a po tebe ću doći kasnije da te vodim na Osmače da previješ ustaše". Zoran i Sead su bili školski drugovi, pohađali isti razred IV MT1 u Srednjoškolskom centru "Đuro Pucar Stari" u Bratuncu. Stanovništvo sela Hranče se nakon ovog događaja upućivalo šumom ka Potočarima. Jedan dio odlazi u pravcu Tuzle. U narednom periodu hajkači hvataju najveći dio stanovnika Hranče i odvode u Bratunac, u sabirni centar, i odatle ih raseljavaju po vlastitoj želji.

Slijedeća hajka na prostoru bratunačke općine izvedena je na selo Blječeva, dana 6. 5. 1992. godine. Iz pravca Bratunca minobacačkim projektilima se granatira selo Blječeva. Od tih projektila smrtno strada šesnaestogodišnja Vesna Muratović. Nakon pojačanog granatiranja, uplašeni narod bježi ka selu Pale. Komšije srpske nacionalnosti iz sela Zagoni upadaju u Blječevu i pale jedan broj kuća. Ovu hajku su predvodili Milisav Deronjić, Radoje Gvozdenović, Petar Ilić, Petar Dimitrijević i drugi. Tog dana zlikovci uspijevaju spaliti devet kuća i ubiti Ibru Jašarevića, te raniti četiri osobe. Polovinom maja 1992. godine oslobodit će se Blječeva, a narod se potom vraća da živi u selu.

Najveće bošnjačko selo u općini Bratunac - Glogova - pretrpjelo je najveći genocid. Kako je zakazano prikupljanje naoružanja za 20. 4. 1992. godine otkazano za 27. 4. 1992. godine zbog spriječenosti iskrslim problemima u Potočarima, SDS-ovci su dobili na vremenu da isplaniraju raciju na Glogovu. Kada su srpske komšije došle po drugi put po naoružanje, bez incidenta su stanovnici Glogove predali veću količinu ličnog naoružanja. Mali dio stanovnika ovog sela se uputio u svijet, ka Tuzli i dalje, a najveći dio se predao sudbini. Ljubitelji "velike Srbije" 9. i 10. maja 1992. godine upadaju u selo i vrše hajku na goloruko-stanovništvo. Svo stanovništvo su dogonili do tržnog centra, koji je određen kao sabirni centar. Za one koje su odredili da likvidiraju izabiraju strjelište u blizini seoske džamije u Glogovoj, na njivi Mustafe Rizvanovića. Tom prilikom likvidirano je oko šezdeset lica. Planiranu smrt su izbjegli Mušan Talović i Šećo Delić.

Najdramatičniji prizor ovog užasa bio je kada je uhvaćeni Muharem Ibišević stao između svojih sinova M[illegible] i Mustafe, zagrlio ih i tako hrabro sa sinovima dočekao smrt. Stanovnici Glogove oca i sinove ukopali su u jedan mezar, ne odvajajući očeve ruke sa ramena svojih sinova. Egzutorsku ulogu u ovom masakru uzeli su pripadnici srpske nacionalnosti iz susjednih sela Hranče, Magašića, Ježestice, Kravice i drugih. U zločinskim djelima isticali su se braća Najdan i Milenko Mlađenović, iz Hranče, Miladin Jokić, iz Hranče, Radomir Milošević, iz Kravice, Radenko Milanović, iz Kravice, Pero Jovanović, iz Hranče, Tadija Mitrović, iz Magašića, i ostali suučesnici.

Dana 10. 5. 1992. godine izvršena je nezapamćena hajka i počinjena umu nepoznata zvjerstva vandalizma nad nedužnim ljudima. U akciji na goloruki narod učestvuje gotovo svo sposobno ljudstvo srpske nacionalnosti sa općina Bratunac i Srebrenica koje se zadesilo u općini Bratunac. Po planu, vrši se pretres samog grada, sela Suha, Burnice, Selišta, Ravni, Mihaljevići, Krasanovići, Krasanpolje, Lonjin, te preostalog stanovništva po Repovcu, Hranči, Glogovoj i drugim selima u smjeru pravca prema Zvorniku. Izvršen je pretres svake kuće i stana, a uhvaćeno stanovništvo privođeno na gradski stadion u Bratuncu. Prilikom hvatanja ljudi, pucalo se i ubijalo po želji lovaca na narod. Ogromne mase naroda su dogonjene pred kapiju Gradskog stadiona. Pred kapijom je vršeno klasiranje: muškarci su upušteni u krug Stadiona, a žene i djeca zadržavani ispred kapije. Na Stadionu se odvijao užasni cirkus. Pripadnici srpske nacionalnosti su, uz pomoć megafona, vršili prozivke pojedinih građana i odvodili ih u pravcu fiskulturne sale u Osnovnoj školi "Vuk Stefanović Karadžić" u Bratuncu. Žene, djecu i iznemogle starce su tovarili u kamione i autobuse i deportirali do Tišće, a odatle su puštani da idu pješke ka Kladnju. Ova igra užasa trajala je sve do ponoći 13. 5. 1992. godine. Fiskulturna sala spomenute škole je od samog dolaska SDS-a na vlast postala mučilište i gubilište pripadnika muslimanske nacionalnosti. U sali je bio smješten prijeki vojni sud srpske općine Bratunac, sa egzutorima. Tu je danima vršeno ispiti-

vanje uglednih ljudi i likvidiranje na najsvirepiji način. Kulminaciju užasa dostižu zbivanja u periodu od 10. do 13. maja 1992. godine. Kao sredstva isljeđivanja upotrebljavane su držalice za alat, čelične salje, policijski pendreci, kundaci od pušaka, alkohol, kame i drugi rekviziti fašisto-četnika. U sali se jedno vrijeme našlo oko 700 žrtvovanih. Sala je površinski mala pa su se žrtvovani morali sabiti kao presovani da bi jedan dio sale mogao služiti kao pozornica. Na pozornicu su prozivani ugledni intelektualci, fizički jaki ljudi, i nakon stravičnog mučenja - likvidirani. Mučenja su vršena na način nemoguć za opisivanje.

Najstravičniji prizor bilo je mučenje i likvidiranje gradskog imama efendije Mustafe Mujkanovića, iz Bratunca. Nakon što su ga prozvali, izišao je efendija hrabro. Znajući šta mu slijedi, odlučio da održi lični ponos i ponos nacije i časti čovjeka. Mučitelji su zahtijevali od efendije da digne tri prsta i da se prekrsti. Umjesto ispunjenja te želje, efendija je progoniteljima prkosno digao visoko ruku sa dva prsta, koji označavaju slobodu i ponos. Potom dobija naređenje da se skine go do polovine tijela i leđima okrene prema narodu i stane uza zid. Tukli su ga pendrecima, kundacima i drugim predmetima do besvijesti. Kada ga obalijeste, pokušali su ga primorati da pije pivo, ali je i to prkosno odbijao. Posuli su cijelu flašu piva po njemu, ali je on zatvorio usne, ne dozvoljavajući da kapi alkohola uđu u njegovo tijelo. Dvojica zlikovaca su ga tukli čeličnim sajlama, tako da mu je pucala koža. Nastojao je da bol trpi sa što manjim krikom. Kada je onesviješćen, odnijeli su ga u umivaonik spomenute sale i priklali.

Slično su prolazili i drugi.

Tako je mučen Mehmedalija Salihović, diplomirani ekonomista iz Krasanpolja, Džemal Hodžić Džemo, član štaba TO Bratunac, iz Hranče, Hasan Ibrahimović, milicioner iz Bratunca, i mnogi drugi. Po izjavi svjedoka, ovakav način mučenja i likvidiranja doživjelo je oko 300 lica. Kao egzutori ovih nečasnih radnji spominju se Goran, koji je oslovljavan da je iz Milića, neki Bane i čovjek koga su zvali Makedonac. Od uspare u sali ugušilo se devet lica.

Prvog dana se zatočenicima dala preslana hrana, a drugog dana zabranilo da se pije voda i jede. Prizor se okončava 13. 5. 1992. godine, oko 24 sata, kada je preživjeli dio ljudstva potrpan u kamione i deportiran na Pale. Jedan broj mučenika zadržava se na Palama i doživljava novo linčovanje, a jedan dio preživaljava dramu, jer su dana 16. 5. 1992. godine razmijenjeni u Viskom.

Svjedoci u sali smrti prepoznali su glavne aktere zadužene za presudu privođenim, a to su: Savo Babić, iz Bratunca, raniji komandir SJB Bratunac, Branko Obrenović, iz Pobuđa, rukovodilac u preduzeću "Duhan" u Bratuncu, Veljko Mačešić, ljekar u Domu zdravlja u Bratuncu, Miroslav Deronjić, predsjednik SDS-a Bratunac, Miloje Božić, direktor Zemljoradničke zadruge u Kravici, Miladin Jokić, milicioner SJB u Bratuncu, Nenad Prodanović Mrki, besposličar iz Rakovca, i drugi.

Leševi ubijenih su odvoženi na više lokaliteta i zatrpavani ili bacani u vodu ili u neke od provalija. Najpoznatija takva mjesta su smetljište kod Kaolina, gdje su leševi zatrpavani, Ade kod Drine, gdje su leševi bacani u Drinu i zatrpavani u zemlju koja je pjeskovita, Ledine na Drini, kod Bjelovca, gdje su leševi bacani u Drinu, i druga mjesta.

Po okončanju etničkog čišćenja naselja prema Zvorniku, nove vlasti se okreću uzvodno uz rijeku Drinu, prema Skelanima. Dana 13.5.1992. godine izvršena je hajka na preostale stanovnike muslimanske nacionalnosti u samom gradu Bratuncu te u selima Podčauš, Rakovac, muslimanski dio Pobrđa, Voljavicu, Zalužje, Bjelovac, Biljaču, sa zaseocima Prisoje i Bojići, Sikirići i Tegare. Glavnu riječ u ovoj hajci vodili su Branko Obrenović iz Pobuđa, Nikola Obrenović iz Pobrđa, Radomir Ostojić iz Pobrđa, Sreten Ilić iz Pobrđa, Novak Stjepanović Krke, iz Jaruge, Neđo Đokanović, iz Koštanovaca, Rako Đokanović, iz Koštanovaca, Pero Rankić, iz Koštanovaca, Bato Rankić, iz Koštanovaca, Milenko Mirović Miga, iz Sikirića, Slavko Rankić, iz Bjelovca, i drugi. U toku hajke u ovim selima ubijeno je nekoliko desetina stanovnika muslimanske nacionalnosti. Dio stanovništva koji se predao odvezen je u sabirni centar kod Gradskog igrališta i zgrada

nove lamele, na lokalitetu gdje su se održavali vašeri. Sa ovog lokaliteta kamionima i autobusima se deportiraju do Tišće, a onda ispuštaju da idu pješke ka Kladnju. Veliki dio stanovništva se nije predao, već bježi preko šuma u rejon naselja Mjesne zajednice Skenderovići, na teritorij općine Srebrenica. Najviše se predalo stanovnika sela Podčauš. Stanovništvo koje se nije predalo iz ovog sela probija se preko planine Čauš ka rejonu Mjesne zajednice Potočari, na teritorij općine Srebrenica. Najbrojnije selo koje je bilo pogođjeno ovom racijom, Voljavica, doživjelo je takvu sudbinu što se od 1.502 stanovnika (prema popisu iz 1991. godine) predalo 222 lica, koja su odvedena u pravcu Kladnja, prije i izbijanja rata 160 lica se privremeno uklonilo po vlastitoj želji, a ostatak se kroz šumu probijao na teritorij općine Srebrenica. Treba napomnuti da je racija u ovom regionu vršena i po drugi put, i to 18. 5. 1992. godine.

Sela Joševa i Jagodnja su na red za etničko čišćenje došla 14. 5. 1992. godine. Zadatak su trebali izvršiti predstavnici SDS-a i vlasti srpske općine Skelani. Najprije se tog dana sela granatiraju, a potom pokušava ući i spaliti ih. Od granatiranja tog dana stradaju dva lica. Neuspjeli ulazak u sela ponavlja se dana 22. 5. 1992. godine. Tom prilikom ubijeno je deset civila i popaljen jedan broj kuća. Kolovođe ovoga krvavoga pira bile su vođe SDS-a iz Fakovića, na čelu sa Slavkom Jovanovićem, Danetom, Garaganom, Branom, Vidojem i drugima. Stanovništvo se uspjelo samoorganizirati, spasiti i odbiti napad te i dalje ostati da živi u selima.

Dana 16. 5. 1992. godine predstavnici SDS-a Fakovića vrše etničko čišćenje u selu Abdulići, kojeg još mještani nazivaju Žanjevo. Tog dana se 45 stanovnika predaje, odlazi u Fakoviće, gdje se ostavlja da prenoći u zgradi Osnovne škole "Dušan Jerković", a sutradan se deportira u pravcu Kladanja. Preostali dio stanovništva, 225 lica, upućuje se šumama ka selima Joševa, Jagodnja i Miholjevine. Jedan dio stanovnika se skrio te se nije predao niti iselio u druga sela. Ta lica koja su ostala srpske komšije nalaze i likvidiraju. Istog dana najveći dio kuća u selu biva popaljen. Jedan od onih koji se skrivao u selu uspio je preživiti pokušaj

likvidiranja. Naime, dana 17. 5. 1992. godine u selu je uhvaćen Hamed Hasanović i odveden u Fakoviće. Dana 20. 5. 1992. godine Hameda i suprugu Avde Halilovića, iz Tegara, zvanu Lonjinka, čovjek po imenu Garagan odvodi ka Drini da izvrši likvidaciju. Trenutak kada je Garagan likvidirao Lonjinku Hamed koristi i bježi te se kasnije uspijeva dokopati slobode.

Selo Vitkovići je jedno od rijetkih naselja gdje su živjeli Bošnjaci i Srbi potpuno izmiješani. U selu se početkom rata zadesilo oko 100 stanovnika bošnjačke nacionalnosti. Tek 18. 5. 1992. godine dolazi do racije u Vitkovićima. Tog dana pohvatani stanovnici Vitkovića u dva autobusa se dovoze u Bratunac. U Bratuncu im se priključuje i treći autobus pohvatanih tog dana u Voljavici. Iz dovezenih u tri autobusa slijedi klasiranje uhvaćenih, tako što se sposobni muškarci trpaju u jedan autobus. Sa tri autobusa naroda dolazi se u Vlasenicu. Žene i djeca se odvajaju, a muškarci zadržavaju u zatvoru u Vlasenici. Dana 21. 5. 1992. godine iz grupe koja je pritvorena izdvaja se pet dječaka za koje se utvrdilo da su maloljetni, i to Almir Suljagić, iz Voljavice, Adnan Spahić, iz Bratunca, Admir Ibrahimović, iz Bratunca, Salko Karić, iz Krasanpolja, i Alija Džafić, iz Vitkovića. Ovi dječaci se odvode u logor Sušicu, kod Vlasenice i kasnije puštaju iz logora na slobodni teritorij Konjević-Polja. Preostale 32 osobe izvode se toga dana na strijeljanje u blizini Nove Kasabe. Prilikom izvođenja čina strijeljanja, tri lica su uspjela preživjeti, i to Sado Muhić, iz Voljavice, Rahman Karić, iz Vitkovića, i Suad Džafić, iz Vitkovića. Preživjeli su prepoznali da se među egzekutorima nalazio Gojko Lukić Željko, iz Pobrđa, koji je vozio transporter. Preživjeli se uspijevaju dokopati slobodnog teritorija u Konjević-Polju, a kasnije i Srebrenice. Uspjeli su odgonetnuti imena strijeljanih osoba. Svoje strahote su ispričali stanovnicima okolnih sela koji uspijevaju otići do leševa i 16 osoba ukopati u jedan zajednički mezar u selu Mravnici.

Pod rednim brojem sahranjen je jedan od sinova Azema Mujića, iz Podčauša, pod rednim brojem dva drugi sin Azema Mujića, redni broj tri Mehmed Džafić, iz Vitkovića, redni broj

četiri Mirsad Džafić, iz Vitkovića, redni broj pet Alija Alić, iz Voljavice, redni broj šest Hidajet Alić, iz Biljače, redni broj sedam Osman Džafić, iz Vitkovića, redni broj osam Šahin Suljić, iz Vitkovića, redni broj devet Huso Džafić, iz Vitkovića, redni broj deset - nepoznato lice iz Bjelovca, redni broj jedanest Samir Džafić, iz Vitkovića, redni broj dvanest Mujić S. Mirsad, iz Bjelovca, redni broj trinest Fahro Džafić, iz Vitkovića, redni broj četrnest Fejzo Džafić, iz Vitkovića, redni broj petnest Azem Huseinović, iz Vitkovića i redni broj šesnest Ismet Salihović, iz Krasanovića.

Egzutori ovog zločina su preostalih trinaest osoba, i to: Ragiba Salihovića, iz Vitkovića, Ibru Džafića, iz Vitkovića, Hameda Džafića, iz Vitkovića, Himzu Suljića, iz Vitkovića, Sulju Suljića, iz Vitkovića, Ramiza Karića, iz Vitkovića, Izu Suljića, iz Vitkovića, Arifa Karića, iz Vitkovića, Galiba Ahmetovića, iz Krasanpolja, Aliju Suljagića, iz Voljavice, Ibru Suljagića, iz Voljavice, Muniba Suljagića, iz Voljavice, i nepoznatu osobu, zagrnuli rovokopačem u blizini krivine na putu Nova Kasaba-Vlasenica. Preživjeli se sjećaju zločinačkih imena čuvara zatvora u Vlasenici, i to: Milan Đurić, Miloš Đurić, Slađan Pajić, Goran Garić, Goran zvani Vjetar, Dragan Nikolić, kao i u logoru Sušica: Ljubo Vuković, Car i Dragan Nikolić.

Dana 20. 5. 1992. godine u šumi iznad naselja Borkovac uhvaćeni su i strijeljani: Hamid Alić, Halima Alić, Munib Sulejmanović, Fadil Sulejmanović, Hajro Hasanović, Hamed Velić, Meho Avdić i Hamedina Ramić. Strijeljanje su preživjeli: Hamed Alić, Naser Sulejmanović, Muharem Salkić, Mehmed Jahić, Amer Ramić i Ibro Džananović. Najteži moment je bio kada su zlikovci odveli i silovali Hamedinu, inače studenticu treće godine njemačkog jezika, uz prisustvo njenog brata Amera. Preživjeli se sjećaju izvršioca zločina, i to: Mirko Todorović, iz Repovca, Ljubiša Todorović, iz Repovca, Miloš Radić, iz Repovca, Miloš Todorović, iz Repovca, brat Miloša Radića, iz Repovca, Dragan Petrović iz Sasa, Novak Stjepanović Krke, iz Jaruge, i Radenko Milovanović Rašo, iz Kravice.

Dana 22. 5. 1992. godine srpski vlastodršci iz pravca Fakovića upadaju u selo Zapolje i pokušavaju ga spaliti. Međutim, pošlo im je za rukom da spale samo jedan dio sela.

Preostali dio sela na bratunačkoj općini pružio je otpor agresoru i uspio se privremeno sačuvati.

Progon muslimanskog stanovništva sa prostora srebreničke općine išao je mnogo teže nego sa bratunačke. Palikuće svoj posao započinju 4. 5. 1992. godine. Pale jedan broj kuća u samom gradu Srebrenica, tako da će u periodu od 4. 5. 1992. godine do 9. 5. 1992. godine zapaliti oko osamdeset kuća čiji su vlasnici Bošnjaci. Odabir paljenja kuća vršili su sami čelnici SDS-a Srebrenica Goran Zekić, Miodrag Jokić, Delivoje Sorak i drugi. Istovremeno se sa paljenjem kuća počelo u Zelenom Jadru. U Zelenom Jadru taj čin je obavljen u dane 4. i 5. maja 1992. godine. Nakon okončanja posla u Zelenom Jadru, palikuće 6. 5. 1992. godine i 7. 5. 1992. godine taj posao obavljaju i u selu Jasenova.

Došli su iz pravca Skelana i po obavljenom poslu se vratili.

Prilikom paljenja kuća, u samom gradu je likvidirano oko 30 osoba.

Dana 8. 5. 1992. godine vlast takozvane srpske općine Skelani započinje svoj krvavi pir u regiji Skelana. Poučeni iskustvom svojih istomišljenika iz Bratunca, dobro izorganiziraju akciju etničkog čišćenja. Dovoze autobuse sa ciljem da uhvaćeni narod odvoze u Leskovac, Lazarevac, Gostivar, Skopje i druga mjesta. U ovu akciju uključuju se stanovnici srpske nacionalnosti iz naselja Kalimanići, Skelani, Crvica, Petrići, Ćosići, jedan broj iz susjedne Bajine Bašte (iz Srbije) i drugih naselja oko Skelana. Hajku predvode Marinko Lukić, iz Skelana, Žarko Milovanović, iz Skelana, Bogdan Stevanović, iz Skelana i drugi. Radi lakšeg "lova na Bošnjake" u Skelanima, u krugu Zemljoradničke zadruge određuje se sabirni centar za uhvaćene. Tom prilikom pohvatani su stanovnici iz sela Mala Daljegošta, Velika Daljegošta, Vačići, Hadžići, Podševar, Sulice, Knezovi, Barakovići, Zgunja, Donje Peći, Gornje Peći, Grujčići, Osatica, Rijeka, Suljagići, Liješće, Skelani, Žabokvica, Vodica, Dobrak, Trubari, Visošnjik, Bukovik,

Rešagići, Kadrići. Prema izjavama svjedoka, za par dana u ovim selima je pohvatano i protjerano 1.339 lica. Iz istih sela se uputilo ka Osmačama, Karačićima i drugim bošnjačkim selima da potraži zaštitu 883 lica. Prilikom sprovođenja racije ubijeno je 55 lica. U Srbiji se prije rata na radu zadržalo 124 lica, a prije rata iz ovih sela izbjeglo je 263 lica.

Dana 15. 5. 1992. godine na red je došlo selo Lasovac. Kolovođe uništenju ovoga sela bili su Novak Stjepanović Krke, Pero Rankić, Bato Rankić, Mirko Đokanović, Rako Đokanović, svi iz Koštanovica. Još prije ulaska u selo ubijen je dok je čuvao ovce Zekir Mujić, koji je ispred sela čuvao ovce. Kada je narod ugledao palikuće, odlučuje se bježiti ka Petinićima i tu, u šumi, na mjestu koje se zove Bare, stacionira se u kolibe napravljene od prušća. Pošto je narod izbjegao, sa lahkoćom su palikuće spalile selo do temelja.

Dana 18. 5. 1992. godine slijedi granatiranje sela Tokoljaci, a potom narod, uplašen, iseljava se i slijedi ulazak u selo od strane agresora. Tom prilikom u selu je ubijeno osam lica. Prethodno je u potpunosti spaljeno selo Trubari. Međutim, selo Tokoljaci ove prilike nije u potpunosti spaljeno već samo dio sela, a agresor je protjeran iz sela. Kolovođe u ovom zločinu bili su Rade Trimanović, iz Krnjića, Ratko Matić, iz Postolja, i drugi.

Dana 20. 5. 1992. godine agresor iz rejona Jezera uspijeva upasti u selo Sulice i spaliti 32 kuće i ubiti pet lica. Međutim, narod je protjeran iz Sulica i nije se tu zadržao.

Dana 21. 5. 1992. godine vandali upadaju u zaselak Gradina, kod sela Sasa, i čine zvjerski masakr. Prilikom racije ubijaju sedam osoba, pale sve kuće i hapse gotovo cjelokupno stanovništvo te ga privremeno zatvaraju u sali Rudnika olova i cinka u Sasama. Tom prilikom u zatvoru su se našli: Muharem Salihović, Rejha Salihović, Muhamed Salihović, Fatima Omić, Nurif Omić, Hajrudin Omić, Nurfija Omić, Nurdina Omić, Nurdin Omić, Hamed Dugonjić, Raza Dugonjić, Zija Dugonjić, Ramiza Dugonjić, Mina Golić, Samir Golić, Samira Golić, Hilda Salihović, Gordana Omić, Vesna Omić, Samir Omić, Zilha Karamehić,

Mirela Hasić, Edina Karić, jedna žena iz Močevića, sa svojom snahom i unučetom, Musa Omić sa još tri člana porodice, Šemso Karić i još tri nepoznata lica. U zatvor je dospio i Mirzet Garaljević, koji se vraćao sa odsluženja vojnog roka i krenuo ka rodnom selu Likari. Čuvši da mu je sin u zatvoru, otac Enez se upućuje u Sase i više se ne vraća. Privremeno u zatvoru se našao i Ahmo Karić, koji je uhvaćen u Lasovcu kada je dolazio da uzme nešto hrane. Pušten je da ode do svojih komšija na Bare i Dimniće i prenese poruku da se predaju, ali se nikada nije vratio iako mu je kao zalog ostala kćerka Edina u zatvoru. Od pritvorenih na početku juna, pojavila se 1992. godine Begajeta Mujić, iz Lasovca. Nju je poručnik Miroljub Todorović doveo u Konjević-Polje da posreduje sa našim organizatorima otpora u tom regionu radi agresorskih leševa koji su ostali na tom prostoru prilikom napada na Konjević-Polje. Po dolasku u Konjević-Polje, Begajeta se više nije vraćala natrag. Iz povjerljivih izvora došlo se do saznanja da je najveći broj zatočenih likvidiran i zatrpan u branu jalovišta Rudnika u Sasama. Veliki broj zatočenih žena i djevojaka je silovano, a u nečasnim radnjama su prednjačili Novak Stjepanović Krke, iz zaseoka Jaruga kot Koštanovica, i poručnik Miroljub Todorović, komandir baterije u Sasama, kao ispostave veće komande u Bratuncu. Miroljub je, inače, jedan od prvih starješina iz bivše JNA koji je došao na ovo područje da provodi politiku etničkog čišćenja.

Dana 25. 5. i 26. 5. 1992. godine agresorske jedinice upadaju u selo Poljak, u kome im polazi za rukom da ubiju jedan broj civila i spale dio kuća. Potpuno spaljivanje sela i veći masakr spasila je već formirana jedinica Kragljivoda.

b) U OPĆINAMA VLASENICA, HAN-PIJESAK, ZVORNIK, VIŠEGRAD, ROGATICA

Vlasenica je po svom strateškom položaju imala poseban značaj u vrhuški zločinačke SDS, te su se vršile posebne pripreme za njenu blokadu u odnosu na susjedne općine, odnosno gradove.

Daleko prije okupacije Vlasenice, koju su izvršili četnici i pripadnici bivše JNA, postavljane su barikade u Tišći, u pravcu Kladnja, i barikade i kontrolni punkt srpske milicije na Pogledi, u pravcu Han-Pijeska, a u Milićima je bila stacionirana jedna jedinica četničke vojske sastavljena od mobiliziranih Srba iz općine Vlasenica, navodno kao neki istureni punkt garnizona bivše JNA sa Han-Pijeska.

Također, bila je javna tajna da se Srbi ukopavaju u zloglasnom selu Klještani, u pravcu Kladnja, te naoružavanje ostalih srpskih sela, a naročito onih sa Šekovića, općine u pravcu Kalesije, Živinica, Zvornika i Kladnja.

U Tišći i selu Lukić-Polje, kod MIlića, bio je stacioniran jedan tenkovski bataljon, koji je došao iz Jastrebarskog, iz Hrvatske, sa tridesetak tenkova, na čelu sa komandantom nekim kapetanom Šiptarom, koji je imao presudnu ulogu u okupaciji ne samo Vlasenice, nego i Kule-Grada kod Zvornika, Bratunca i ostalih krajeva u istočnoj Bosni.

Osim vojnih priprema za okupaciju Vlasenice, čelnici zloglasnog SDS-a počeli su cijepanje teritorija općine Vlasenice bez suglasnosti organa Republike BiH i suglasnosti građana Bošnjaka, tako što je Rajko Dukić sa svojim suradnicima formirao srpsku općinu u Milićima, a ostatak općine vlasenički Srbi počeli su dijeliti na nekakvu srpsku i muslimansku Vlasenicu. Sa bošnjačke strane u ovoj diobi učestovali su do aprila 1992. godine čelnici SDA, a u aprilu to su činili nekakvi ugledni vlasenički Muslimani.

Svi ovi događaji, kao i događaji oko Bijeljine, Zvornika i Sarajeva, napravili su pometnju među Bošnjacima, tako da je većina građanstva pobjegla iz Vlasenice u raznim pravcima, a najmasovniji odlazak zabilježen je 11. 4. 1992. godine, kada su Vlasenicu napustili čelnici SDA i ugledni intelektualci, osim izuzetaka.

Tako su četnici zajedno sa pripadnicima bivše JNA i formalno bez otpora okupirali Vlasenicu dana 21. 4. 1992. godine, zauzevši sve vitalne objekte u ovom gradu, i proglasili da je na vlast došla SDS.

To se desilo u tri sata ujutro, a već u 11 sati istog dana četnici pozvaše sve Bošnjake pred robnu kuću, gdje im se obratio jedan oficir (sebe nazvao oficirom srpske garde) i rekao im da budu lojalni srpskoj vlasti, te da su obavezni odmah predati oružje, a ispred Bošnjaka obratio se hodža Munib Ahmetović, koji je također isto zahtijevao.

Istog dana četnici su zapalili nekoliko kuća čelnika SDA i uglednih građana Vlasenice, a drugi navukli ženske čarape na glavu (da ih ne poznaju komšije Bošnjaci), te počeli po unaprijed pripremljenim spiskovima hapsiti pojedine Bošnjake i voditi ih u zatvor, da ih ispituju i tuku.

Mnogi Bošnjaci pokušali su pobjeći u pravcu Kladnja, ali ih iz zasjede - najviše na Debelom brdu - zasretoše i pobiše komšije Srbi.

Ono što je ostalo Bošnjaka u Vlasenici (računa se da je ostalo negdje oko 2.500 - 3.000), mnogi su doživljeli strahovite muke logora Sušice, neki su uspjeli pobjeći, neki su razmijenjeni, a većina je stradala u ovom logoru i umirala na mukama, dosta je Bošnjaka poubijano na kućnom pragu.

Još uvijek se ne zna tačan broj stradalih Bošnjaka općine Vlasenica, ali se računa, prema nekim procjenama, da je ukupno stradalo u samoj Vlasenici i na ostalim prostorima više od 3.000.

Kakve su golgote preživljavali Bošnjaci u Vlasenici i u logoru Sušica kazuje Mejra Šabanović, jedna od zatočenica logora.

Tako je jednog dana Mićo Gojgolović doveo u logor Mustafu Jašarevića i njegovog sina, pretučene, da su bili u besvijesti, a zatim je došao Goran Višković, zvani Vjetar, te odveo u nepoznatom pravcu Mustafinog sina i Redžu Hatunića. Dalje ova žena priča da su u logoru dobijali jelo samo jedanput u 24 sata, a da je bilo posebno mjesto u logoru u kome su bili zatočenici kojima uopće nije davana hrana. Dalje se sjeća da je svojim očima gledala kako umiru od gladi Ismet Dedić i Galib Musić. Svakodnevni prizor u logoru bila je tuča logoraša svim sredstvima, a najčešće maljem u glavu i u leđa - da se polomi kičma, a gledala sam, kaže ona, kako je jedan četnik pogodio jednog logoraša čizmom u usta,

te je nakon toga čovjeku otekla glava u tolikoj mjeri da ga nisi mogao pogledati, a jadni čovjek je u mukama umro nakon dva dana. Spomenuta žena sjeća se nekih imena Srba-četnika koji su radili u logoru, i to: Dragan Nikolić, zvani Jenki, upravnik logora, Luka Majstorović (bio poslovođa u GP Radnik), Perica Popović, brat Draganov, zatim Predrag Bastah, zvani Car, i drugi.

Dalje se ova žena sjeća da su joj pričale komšije da je samo za jedan dan ubijeno u gradu 150 Bošnjaka, kao osveta za poginulog Kalimera (elektromonter, imao kuću kod kuće Zvonke Bajagića).

Ne možemo a da ne spomenemo čelnike SDS Vlasenice, pod čijom su komandom rađena sva ova zvjerstva, i to: Milenko Stanić, predsjednik "srpske općine" Vlasenica, Drago Lukić, njegov nasljednik (Stanić otišao za ministra u Karadžićevoj vladi na Pale), Božo Milić, predsjednik Izvršnog odbora, Čedo Pajić, "djevojka za sve", najortodoksniji četnik još u miru, Zvonko Bajagić, bez funkcije u općini, ali zato glavni "vojvoda" u ovim krajevima, koji je išao na konju na Gazimestan na proslavu 600 godina bitke sa Turcima, Savo Čeliković, komandant tzv. srpske vojske u Vlasenici, Mirko Delić, komandant obezbjeđenja, kasnije otišao i on za Karadžićevog ministra.

Uporedo sa zvjerstvima koje čine četnici Bošnjacima u samom gradu Vlasenica, milićki četnici - na čelu sa Rajkom Dukićem i Radetom Bjelanovićem - započinju svoj krvavi pir nad mještanima sela Here, Vrsinje, Zilići, Gerovi, Pomol, Nurići, Bešići, Žutica, Štedrići i Đile.

U vremenu od 1. do 4. 5. 1992. godine ova sela su spaljena, izmasakrirano je mnogo ljudi, dosta njih je odvedeno u logor Sušica, a većina je pobjegla u okolne šume i slobodne teritorije Srebrenice na području Sućeske.

Krvavi pir milićkih četnika nad bošnjačkim narodom u režiji Radeta Bjelanovića i Gorčina nastavlja se u selu Zaklopača, gdje dostiže vrhunac namjera o totalnom uništenju bošnjačkoga naroda na ovim prostorima, dana 16. 5. 1992. godine, kada opkoljavaju ovo selo sa jakim snagama i ubijaju više od 70 mještana Bošnjaka

iz ovoga sela.

Cijelo vrijeme od okupacije Vlasenice, četnici granatiraju sva bošnjačka sela. Gine velik broj ljudi, a mnogi od njih koji su teško ranjeni umiru na mukama bez ikakve ljekarske njege i mogućnosti da se ta njega osigura. Ima primjera da su se pojedinci usudili da sa sela odvedu ranjenika u Vlasenicu i od tada im se gubi svaki trag - i ranjeniku i onome ko ga je dovezao u bolnicu u Vlasenicu.

Krajem māja i početkom juna 1992. godine počinje spaljivanje sela i istrebljivanje naroda iz okolnih sela Vlasenice: Džemat, Toplik, Alihodžići, Gradina, Baćino Brdo, Kuljančići, Piskavice, Pijuci, Dragaš, Neđeljišta, Šadići, Džamdžići, a nešto ranije popaljeno je selo Turalići.

Četnici pljačkaju, pale, ubijaju nedužne i bespomoćne ljude, mnoge odvode u logor Sušica, a dosta naroda izbjegava sigurnu smrt bježanjem na područje Cerske.

U ovom periodu u jeku hajke na Bošnjake stigla je jedna informacija (istina, nepotpuno provjerena) da su četnici u svojim orgijama zaklali 40 mladića pred džamijom na Hadžijski Bajram, u junu 1992. godine, te minirali džamiju i sravnili je sa zemljom (ovo je provjerena informacija).

Četničke horde sa pomagačima iz Srbije su, marta mjeseca 1993. godine, sa ogromnim snagama i uz podršku avijacije, popalile (ono što nije moglo izgorjeti, minirali) ostatak bošnjačkih sela vlaseničke općine: Cersku, Skugriće, Rovaše, Raševo, Tumače, Gobelje, Sebiočinu, te naselje Nova Kasaba.

Prema provjerenim podacima živih svjedoka Bošnjaka, koji su izbjegli sigurnu smrt ispred naleta četničkih hordi na muslimanska sela oko Vlasenice, poubijani su, spaljeni ili na drugi zvjerski način stradali su slijedeći Bošnjaci u maju i junu 1992. godine, i to:

Selo Šadići i Torine: Bego Hurić, Hakija Hurić, Zaim Hurić, Ibro Hurić, Ibrahim Hurić, Nusret Hurić, Zuhdija Hurić, Mehmed Hurić, Hajro Hurić, Himzo Hurić, Osman Hurić, Omer Šahbazović, Hasib Music, Jasmin Herić, Ćamil Hurić, Rašid Hurić, Mensur Šahbazović, Husein Hurić Fićo, Nail Hurić, Senad Hurić, Senada Hurić, Elvedin Hurić, Sakib Hurić, Elvir Hurić, Medo

Hurić, Alija Hurić, Suljo Hurić, Tifa Hurić, Fata Hurić, Hasan Hurić.

Selo Nedjeljišta: Ćazim Aljukić, Kada Aljukić, Hava Aljukić, Džemail Aljukić, Mujo Aljukić, Rifet Šiljković, Hasan Šiljković, Izet Šiljković, Emin Šiljković, Ermin Šiljković, Džemal Šiljković, Haša Šiljković, Fuad Šiljković, Suada Šiljković, Mujo Šiljković, Muharem Čamdžić, Zejna Čamdžić, Adil Čamdžić, Ibran Čamdžić, Hasan Bećirović (1934), Hasan Bećirović (1929), Mirela Bećirović, Raza Bećirović, Nail Bećirović, Šahin Bećirović, Adem Bećirović.

Selo Zaklopača: Mujo Hodžić, Hata Hodžić, Salih Hodžić, Murka Ibišević, Ibiš Hodžić, Đulsuma Hodžić, Behadil Hodžić, Ismeta Hodžić, Sedin Hodžić, Sadmir Hodžić, Fadil Hodžić, Velida Hodžić, Admir Hodžić, Admira Hodžić, Enisa Hodžić, Asim Hodžić, Anesa Hodžić, Muhamed Hodžić, Ibro Hodžić, Hajro Hodžić, Huso Hodžić, Haso Hodžić, Hamdija Hodžić, Safet Hodžić, Dževad Hodžić, Ismet Hodžić, Rifet Hodžić, Meho Hodžić, Admira Hodžić, Ibrahim Hodžić, Salih Hodžić, Šaha Dugalić, Raif Dugalić, Šaban Avdić, Mustafa Avdić, Salim Avdić, Hamed Hamidović, Fata Hamidović, Fatima Hamidović, Zada Hamidović, Edin Hamidović, Edina Hamidović, Alija Hamidović, Hašim Hamidović, Hasko Hamidović, Osman Hamidović, Bego Hamidović, Jakub Hamidović, Osman Hamidović, Senaid Hamidović, Meho Hamidović, Aljo Hamidović, Bajazit Hamidović, Bajro Salihović, Mujo Salihović, Salko Salihović, Nedžad Salihović, Adem Selimović, Salih Selimović, Junuz Selimović, Muradif Hrljić, Murat Hrljić, Meho Hrljić, Salih Hrljić, Mustafa Mahmutović, Mustafa Berbić, Fatima Berbić, Jakup Hamidović, Salkan Hrljić, Meho Hamidović, Aljo Hamidović.

Selo Pijuci: Mustafa Musić, Hasib Vejzović, Esad Musić, Rasim Fetahović, Musa Fetahović, Muhamed Musić, Salko Musić, Šaćir Vejzović, Bajro Durić, Esed Durić, Himzo Vejzović, Alija Vejzović, Bajro Patković, Ajšuna Fetahović.

Selo Kuljančići: Zlatko Kuljančić, Mustafa Kuljančić, Meho

Kuljančić, Tima Kuljančić, Redžo Kuljančić, Berhem Kuljančić, Mujo Kuljančić, Musa Kuljančić, Haza Kuljančić, Šaban Hurić, Ajka Hurić, Adil Hurić, Mumin Kuljančić, Mina Kuljančić, Harjo Fehratović, Edhem Fahretović, Mujo Begić, Meho Begić, Amir Begić, Omer Begić, Juso Jusić, Asim Fetahović, Mustafa Korkutović, Avdo Korkutović, Šaban Hurić, Redžo Kuljančić, Osman Jusić, Hasnija Omerović, Mehmed Omerović, Mustafa Omerović, Ibro Omerović, Irfan Omerović, Almir Omerović, Rešida Arifhodžić, Mušan Ganić, Emir Smailović.

Selo Džemat: Avdo Malčinović, Ramo Malčinović, Rasim Malčinović, Hasib Malčinović, Samira Malčinović, Ago Smaić, Enver Malčinović.

Selo Toplik: Merim Čamdžić, Osman Čamdžić, Šemsudin Berbić, Rasema Čamdžić, Mivela Čamdžić, Muradif Mutapčić, Mehmed Čamdžić, Alija Čamdžić, Nail Čamdžić, Hasan Patković, Hasib Hurić, Osman Huremović, Avdo Kurtić.

Selo Alihodžić: Ismet Alihodžić, Velida Alihodžić, Mejra Alihodžić.

Selo Gradina: Osman Muminović, Irfan Muminović, Mehmed Muminović, Muradif Muminović, Aljo Muminović, Bego Muminović, Hava Muminović, Enver Muminović, Šahin Fehratović, Alema Fehratović, Muhamed Fehratović, Adem Fehratović, Bahrudin Fehratović, Nizama Fehratović, Hadžan Durić, Muhamed Galijašević zvani Muho, Mevludin Berbić, Hamdo Berbić, Sulejman Berbić, Avdo Berbić, Avdo Maljišević.

Selo Piskavice: Haso Džamdžić, Amir Džamdžić, Salim Džamdžić, Mehmed Durić, Fatija Durić, Safet Hajdarević, Murat Hajdarević, Senad Hajdarević, Hava Hajdarević, Senada Hajdarević, Hazira Hajdarević, Omer Hajdarević, Musa Kuljančić, Naza Kuljančić, Osman Kuljančić, Alija Šahinpašić, Fehima Šahinpašić, Feho Kolarević, Muhamed Šahmanović, Nedžad Hodžić, Hasan Smailović, (Hajro) Suljić dijete, Alija Alihodžić, Ibrahim Alihodžić, Rasim Alihodžić, Hasudin Šahmanović,

Muradif Gerović, Muharem Gerović, Mujo Bektašević, Zulfo Cerančić, Safet Dautović, Haso Dautović, Ahmet Dautović, Esad Dautović, Arifa Dautović, Mahmut Dautović, Safet Dautović, Ibrahim Dautović, Halil Dautović.

Selo Baćino Brdo: Mehmed Gagulić, Omer Gagulić, Hajra Gagulić, Ibrahim Gagulić, Suljo Gagulić, Mehmed Gagulić, Meho Esmić, Hanka Esmić, Ajkuna Esmić, Hasan Bećirović, Husein Bećirović, Ahmo Huseinović, Hanka Mutapčić, Aiša Mutapčić, Mujo Esmić, Rasim Fehratović, Melća Fehratović, Šemso Mutapčić, Ibrahim Bećirović, Ismet Hrnjić, Rahman Hrnjić, Amir Mutapčić, Senaid Mutapčić, Mujo Mutapčić, Sead Mutapčić .

Selo Žutica: Osman Buhić, Azem Alić, Meho Jašarević, Mehmedalija Ahmetović.

Selo Bešići: Mujo Halilović, Fatima Selimović, Sifna Gabeljić, Džemila Halilović, Fata Gabeljić i njeno dvoje djece, od 5 i 3 godine, Avdulah Musić, Hamdija Mekanić, Avdulah Muminović, Hasan Muminović, Rašid Jašarević, Nurif Jugović, Suljo Memišević.

Selo Pomol: Hudo Talović, Selim Avdić.

Selo Đile: Mustafa Ademović i Ramo Hodžić.

Navedeni spiskovi ni izbliza ne odgovaraju stvarnom stanju poginulih Bošnjaka na općini Vlasenica, jer je za sada nemoguće utvrditi stvarno stanje poginulih; najviše je stradalo u samoj Vlasenici, a četnici za sada drže u okupaciji taj grad.

Prema iskazima svjedoka, direktne zločine na licu mjesta izvršili su slijedeći četnički zločinci, sa napomenom da i ovo nije konačan spisak zločinaca koji su izvršili zlodjela nad Bošnjacima vlaseničke općine, pa ovdje navodimo samo neke od njih, i to: Savo Tešić, zvani Gajan, Rajko Drakulić, Savo Drakulić, Mićo Drakulić, Momir Drakulić, Boro Tešić, svi iz Donjeg Zalukovika, zatim Milan, Rajko i Milenko Dukić i Milivoje Đuričić, iz Dervente, Nenad Simić, također iz Dervente, Tomislav Savkić iz Milića, Rade Bjelanović iz Gornjeg Zalukovika, Gorčin iz

Zaklopače, Aleksandar Žugić, Ljubomir Ćorić, Radoje Lalović, Milomir Šalipurović i mnogi drugi.

OKUPACIJA OPĆINE HAN-PIJESAK

O okupaciji Han-Pijeska ne može se govoriti u klasičnom smislu riječi, jer je to mjesto bilo etnički čisto naseljeno srpskim stanovništvom i, zajedno sa Palama i Sokocem, činilo, a i sada čine jedan od glavnih oslonaca Karadžićeve tzv. republike srpske.

Tu, u neposrednoj blizini, nalazi se planina Žep, u kojoj su bile locirane baze bivše JNA, a na planini Zlovrh, iznad sela Žepa, nalazila se vojna baza sa posadom vojnika bivše JNA.

Iz pravca Han-Pijeska prema rijeci Drini pružala su se bošnjačka sela hanpjesačke općine Rijeke, Plane, Krivače, Podžeplje, Brložnik, Stoborani i Gođenje, a dalje su se nastavljala bošnjačka sela rogatičke općine: Purtići, Ćovići, Žepa, Ribioci, Pripečak, Vratar, Ljubomišlje, Laze i Borovac, sa granicom na rijeci Drini. S druge dvije strane ova sela su bila opasana zloglasnim četničkim mjestima Borike, Mislovo, Jelovci i Kusače, te u pravcu Srebrenice opasana također zloglasnim srpskim selima Podravanje i Milići.

Položaj navedenih bošnjačkih sela u kasnijim događajima rata imao je presudan značaj u negativnom smislu za bošnjačko stanovništvo i samo su sreća, šume, pećine i razne uvale i potoci spasili ovaj napaćeni narod od potpunog uništenja.

Režija i praktična realizacija egzodusa Bošnjaka u ovim krajevima počinje 4. 4. 1992. godine, otpuštanjem svih Bošnjaka sa posla iz svih tvornica u Han-Pijesku, a mjesec dana kasnije postavljanjem četničke barikade u selu Kusače, sa tenkovima i transporterima. Drugu putnu komunikaciju koja je vezala ove krajeve sa svijetom zatvaraju četnici sa Borika, u pravcu Rogatice, u istoj režiji i na isti način.

Egzodus i genocid nad narodom navedenih bošnjačkih sela nije se desio u aprilu i maju, kako je to po srpskoj režiji bilo

isplanirano, već u junu 1992. godine, a vjerovatno zbog zauzetosti četnika oko blokade Sarajeva.

Naime, 4., 5. i 6. 4. 1992. godine započinje pohod četnika na ove krajeve sa ciljem potpunog uništenja ne samo ljudi, nego i uništenja svih gospodarskih objekata i svega onoga što je bilo u funkciji života i preživljavanja bošnjačkoga naroda.

Dana 4. 4. 1992. godine došle su četničke snage sa nekoliko tenkova i transportera i petnaestak ostalih vozila, da bi 5. 4. 1992. godine došle nove četničke snage, isto iz pravca srpskog sela Jelovci, jačine dvadesetak tenkova i transportera, te ogromnom četničkom živom silom.

Paljenje i rušenje počelo je u naselju Lukama, a sutradan je sravnjeno sa zemljom selo Rijeke, Stobarani, dio sela Gođenja, te su iz topovskih i haubičkih cijevi, sa distance, kuću po kuću zbrisali sa lica zemlje u selima Brložnik i Purtići, a odmah su za, svaki slučaj, drugog dana svoje krvave misije srušili džamiju u selu Gođenje.

Pošto je narod bio pobjegao u okolne šume i po brdima, četnici su pretraživali šume, pa gdje su naišli na zbjegove ljudi izvršili su masakriranje, bez obzira da li se radilo o ženama, djeci ili starcima.

Tako su u Stoboranima naišli na jedan zbijeg, gdje su pobili i izmasakrirali 12 žena i djece, mještana ovog sela.

Hajka na ljude ovih krajeva nastavljena je putem granatiranja svakog pedlja zemlje, iz oružja svih kalibara, da je to praktično izgledalo kao da je došao smak svijeta.

To našim bivšim komšijama neljudima nije bilo dovoljno, pa su zatražili i dobili od bivše JNA avijaciju koja je počela sipati smrtonosne terete po ovim krajevima, a kao vrhunac svega - četnička avijacija je počela bacati bojne otrove svih vrsta.

Nastala je opća pometnja među narodom, zavladao je strah, bijeda, jad i bolest, a odmah zatim glad, jer su sve zalihe hrane izgorjele. Čatnici su u miru pokazivali kao svoj znak tri prsta, a kod paljenja sela upotrebljavali su svih deset prsta svojih krvničkih i krvlju umrljanih šaka.

Četnici su nastavili gotovo svakodnevno bombardiranje iz aviona i granatiranje preostalih sela do mjeseca augusta, kada su krenuli na novi pohod sa svojim hordama. Samo, ovoga puta, širih razmjera i sa namjerom potpunog ovladavanja ovim prostorima i uništenja bošnjačkog naroda u ovim krajevima.

Taj njihov novi rušilački pohod išao je iz pravca Han-Pijeska na sela Krivače, Plane i Podžeplje, zatim iz pravca Han-Pijeska i Sokoca prema selima Stoborani, Gođenje, Brložnik i Purtići, a gotovo u isto vrijeme četnici su iz pravca Rogatice i Borika počeli uništavanje sela Borovac, Laze, Ribioc, Vrtar, Ljubomišlje, Čavčići, Pripećak i Žepa.

Osim ova tri pravca napada rušilačkog pohoda, četnici su uključili četvrti pravac: Vlasenica i Milići, i napadali grebenom planine Javor na Baturu i Radavu u pravcu dominirajuće kote Zlovrh, sa namjerom potpunog okruženja i uništenja bošnjačkoga naroda i svih materijalnih dobara što su ovi vrijedni gorštaci vjekovima stvarali, uključujući i uništenje sela Luka i Krušev Do, iz srebreničke općine. Četničke namjere su djelomično i uspjele, jer su uspjeli sa silnom tehnikom, avijacijom i ogromnom živom silom potpuno srušiti, te popaliti i sravniti sa zemljom sela Krivača, Podžeplje, Plane, Borovac, Laze te popaliti što je ostalo od sela Stoborani i Gođenje, a malo kasnije i da popale i selo Ljubomišlje.

Ono kuća u preostalim selima koja nisu popaljena bilo je uništeno ili oštećeno, tako da je 17.000 mještana ovih krajeva i izbjeglica iz općina Rogatica i Višegrad ostalo da preživljava drugi egzodus u gladi i zimu, u potpunom četničkom okruženju.

Egzodus nad bošnjačkim narodom ovih krajeva učinili su pojedinci i grupe sa Pala, Mokrog, Sokoca, Borika, Rogatice, Milića, Vlasenice, Prijedora, a ja navodim pojedince sa Han-Pijeska, i to: Drago Todorović, predsjednik srpske općine Han-Pijesak, Gojko Petrušić, Momir Tošić, predsjednik SAO Romanija, Goran Konstrovac, komandir srpske milicije, Nikodin Jovičić, načelnik srpskog SUP-a, Ljubomir Pušonja, Milivoje Pajić, Dušan Gašević, direktor ŠIP Planinsko i član kriznog štaba, Anđeljko

Pušonja, član kriznog štaba SDS, Vladan Gašević, član kriznog štaba SDS, Milorad Gašević, bivši milicioner, Borković, zvani Baćo, Jole Popović, Jovan Gašević, Nebojša Delić, direktor preduzeća "Napredak", Ratko Draljić, nastavnik, Risto Kovačević, vlasnik ugostiteljskog objekta "Šumica", Điša Đerić, Drago Ivanović, Ranko Radulović, Risto Bjelanović, Branko Borovina, propali student, Mirko Gašević, komandant TO Han-Pijeska, Dušan Ivanović, sa Jelovaca, te Bato Pejanović i Mićo Radulović, što počiniše masakr nad porodicama Sefić u selu Stoborani. Glavni kolovođa četnicima u paljenju i uništavanju bio je Gojko Petrušić, iz sela Mrkalji, općina Han-Pijesak.

U četničkim pohodima od četničke kame stradali su slijedeći Bošnjaci, i to:

Selo Stoborani: Nurija Bičić, Emin Čardaković, Idriz Čardaković, Behija Ćerimović, Bajro Ćerimović, Bajre Ćerimovića dijete, Ramiz Klempić, Subhija Sejfić, Nedžad Sejfić, Safet Sejfić, Džemila Sejfić, Džulka Sejfić, Zuhra Sejfić, Edhem Sejfić, Hamza Sejfić, Sead Sejfić, Šočić Bego, Sulje Šošića dijete, Ahmeta Šošića dijete, Merkija Šošić.

Selo Gođenje: Meho Avdić, Edin Avdić, Zejnil Curić, Osman Halimanović, Ismet Halimanović, Hilmo Kamenica, Ramiz Lilić, Sead Lilić, Šemsudin Lilić, Šefik Lilić, Juso Lilić, Rusmir Lilić, Nail Lilić, Nijaz Lilić, Ramo Lilić, Hamed Muratović, Hamdija Omerspahić, Nurija Omerspahić, Samija Uvejzović, Nijaz Žigić, Hajrudin Džebo, Aziz Džebo, Galiba Žigić, Nijaz Žigić.

Selo Plane: Bećir Gušić, Fuad Gušić, Salko Gušić, Adem Gušić, Safet Gušić, Ibrahim Gušić, Bekto Gušić, Hasib Štitković.

Selo Krivače: Ramiz Hasanović, Šaha Hasanović, Avdija Hasanović, Avdije Hasanovića dijete.

Selo Podžeplje: Avdulah Ivojević, Zejnil Hodžić, Fehim Jusupović, Rizo Subašić.

Selo Brložnik: Hilmo Mujkić, Mevludin Nuhanović, Sarija Nuhanović, Rahman Nuhanović.

Žepa: Fadil Zimić, Ibre Čavčića dijete, Meho Čavčić, Sabrija Tabaković, Mušan Imamović, Zajko Kulovac.

OKUPACIJA ROGATICE

Okupaciju ovoga grada u istočnoj Bosni izvršili su četnici i bivša JNA, uz pripreme i uz režiju gotovo na istovjetan način kao u drugim mjestima BiH. Prvo je stvorena predratna psihoza među građanina Bošnjacima, zatim je isturan zahtjev da se izvrši podjela SUP-a, odnosno stanice javne sigurnosti. A, kasnije, zna se - granatiranje naselja iz svih oružja i, onda, ulazak sa jakim oklopnim jedinicama i zauzimanje vitalnih objekata u gradu, što je bio slučaj i sa Rogaticom.

Praktična realizacija otpočela je mobiliziranjem vojno sposobnih Srba, te njihovim naoružavanjem i zauzimanjem dominatnih kota i važnih putnih pravaca, zajedno sa snagama bivše JNA.

Tako je krajem marta i početkom aprila vojska bivše JNA došla u Mesiće i zauzela putni pravac prema Višegradu i Goraždu, sa motivacijom nekakve kontrole putnog prometa, a domaći četnici i snage bivše JNA stacionirane su na Gučevu, u pravcu Sokoca.

Nešto ranije, još u mjesecu martu, domaći četnici vojvode Rajka Kušića formirali su četničku jedinicu na Borikama, čuvenom četničkom gnijezdu još iz Drugog svjetskog rata, te se i Rogatica našla u potpunom okruženju.

Osim Kušića, koji je bio zadužen ispred četnika za područje Borika, u Rogatici su se isticali i bili glavni organizatori genocida nad bošnjačkim narodom Tomo Batinić, Mile Ujić, Radomir Bukva, Petar Ješić i drugi.

Etničko čišćenje bošnjačkih sela počelo je oko Borika već početkom aprila 1992. godine, i to u Godimiljama, Živaljevićima, Babljaku, Šetićima, Arnautovićima, što je nedjelo četničkog vojvode Kušića i njegovih pomogača, tako što su pohapšeni ili poubijani viđeniji Bošnjaci, a potom je narod izbjegao u pravcu

Žepe i Rogatice, pa su četnici popalili ova bošnjačka sela.

Sabina Hodžić, iz sela Živaljevići, priča da je 6. 5. 1992. godine naišla srpska vojska kroz ovo selo, a narod je pobjegao u šumu, što je i ona učinila. Međutim, kaže ona, četnici su uhvatili mene, Mehu Osmanovića i Behku Starogorčića, a među četnicima sam poznala moje bivše komšije Bobana Stojanovića, Ljubišu Miličevića, Dragana Lubardu, koji je bio sa maskom na glavi (ženska čarapa navučena na glavu).

Poslije ispitivanja i maltretiranja, ove dvije žene četnici su pustili, a Mehu su odveli u srpski zatvor na Borike. Tu, u zatvoru na Borikama, zatekao je Ćamila Polju, Ismeta Vatreša, Ramiza Isakovića, Seada Halilovića, Šemsudina Dizdarevića i Šeću Dizdarevića. Svi su bili vezani, kaže Meho, a svaku večer su odvodili dvojicu ili trojicu, a kada su ih vraćali bili su natekli, krvavi, ječali su od bolova. Mene su maltretirali na razne načine. Zavežu mi ruke, stave me na asfalt i pođu sa kamionom da me zgaze. Postave me da strijeljaju, a pucaju iznad glave. Pođu da me objese i stave omču oko vrata, ali to ne dovrše. Na lijevoj ruci, u mišić su mi zarili oštricu noža, a sve da kažem ko ima oružje, ko je kurir za Žepu, koliko ima minobacača u Žepi i tome slično. Kada sam bio totalno iscrpljen i bolestan, moj poznanik Srbin doktor Đerić me je spasio, te sam preko bolnice u Sokocu dospio do Stoborana, odnosno Žepe, a za sudbinu ostalih ne znam ništa.

Poslije svih događaja oko Rogatice i u samom gradu, bošnjački narod je glavom bez obzira bježao u raznim pravcima, a najviše preko brda u pravcu Goražda. Dosta naroda je pošlo bježati u pravcu Kaljine i Olova, ali su naišli na četničku zasjedu i računa se da je u mjestu Stijenicama učinjen strahovit, neviđen masakr.

Potresna je priča Raseme Sijerčić, iz Rogatice, koja kaže da su četnici upali u naselje Gračanica, gdje je imala kuću, i na kućnom pragu joj ubili muža Salema i brata Mustafu, a zatim ostale ukućane zarobili i odveli sa još mnogo naroda u crkvene prostorije u Rogatici. Tu su nas maltretirali, tukli psovali nam balijsku majku, prijetili nam da će nas pobiti, a navečer su odvodili mlađe djevojke, silovali ih i ponovo vraćali u zatvor, i tako svaku

večer. Dok sam bila u Rogatici vidjela sam da su ubijeni: Sarija Bičić, Ago Bičić, Ismet Sojtarija, Nazif Hadžić, Taib Škajić, Ramiz Alić, Sarija Vatraš, Hamdo Vatraš, prodica Ahmeda Zumberovića, žena i dvoje djece, te 19 članova familije Kahvedžić: Asim, Ramiz, Rasim, Aljo, Izeta, Samir, Damir, Fehra i njeno troje djece, Zehra, Amela, Elmedina, Almasa i njeno dvoje djece, Hadžira, Ramiz Čandžija sa ženom i jednim djetetom.

Behija Nalbatić kaže da je u ovoj crkvenoj prostoriji prepoznala četnika Tatomira Bajovića, te Bajoviće i Perišiće, i kaže da su joj ubili muža Ahmeda i sina Bakira.

Slična je priča Rejhane Sijerčić, koja kazuje da su četnici 19. 6. 1992. godine upali u naselje Gročanica, a da je prije toga danima bila granatirana Rogatica, a tog dana su četnici popalili okolna sela i bošnjačka naselja i kuće u Rogatici, ubijali ljude, žene i djecu, te da je vidjela u centru Rogatice kako su četnici sa buldožerom gurali na kamaru mrtva bošnjačka tijela.

Dalje ova žena priča da su nju lično silovali četnici, a sjeća se da su iz logora odvodili mlađe žene i djevojke više četnika, kao što su Feđa Planinčić, Danko Nerić, neki Mišo iz Donjeg Polja, Dragomir Lalović, Dragan Lubarda, Slavko Lubarda, Tomo Anđelić, Milan Lošić (on je prvi došao i odveo pet djevojaka, navodno da pomognu nešto u kuhinji, a ispostavilo se da su silovane; među njima bila sam i ja) i mnoge druge.

Mene su odveli na treći sprat jedne zgrade u prostoriju gdje je bilo mnogo četnika. Sjedili su i pili, a zatim me odveo u drugu prostoriju izvjesni Zlatko Ilić i silovao me, uz brutalne izraze i više šamara.

Drugu večer su četnici uradili isto. Odveli nekoliko žena i djevojaka da "pomognu" u kuhinji. Ali su namjere bile druge. Zna se, silovanje. Mene su opet odveli u iste prostorije i tu sam zatekla bivšeg milicionera Vladu Markovića, a ubrzo je došao u prostoriju četnik koga su zvali Dragan, iz Knina, i odveo me u drugu prostoriju. Kada sam se počela opirati, vikao je da će mi dovesti dvadeset četnika ako se budem opirala, i silovao me.

Kasnije su ove žene razmijenjene i dospjele na slobodni teri-

torij Žepe.

Kada se govori o okupaciji Rogatice i izvršenom genocidu nad bošnjačkim življem ovog kraja, ne može se ne zabilježiti čudna i za sada široj javnosti nepoznata igra general-pukovnika bivše JNA Asima Hadžića.

Naime, spomenuti penzionirani general živio je u selu. Šatorovići kod Rogatice, u obiteljskoj kući. I, kada su Srbi počeli okupaciju ovih krajeva, dogovorio je sa njima lojalnost prema srpskim vlastima, a zauzvrat da Srbi neće dirati sela Šatarroviće, Osovo, Tmorni Do i Burate.

Kasnija događanja pokazala su da su četnici hapsili i odvodili većinu muškaraca. Jedan dobar dio je pobjegao, a jedan dio je preko raznih veza otišao u inozemstvo, dok su zaista žene, djeca i starci življeli u spomenutim selima do maja, a jedan broj čak do septembra 1994. godine, kada se potpuno etnički čiste i ovi krajevi od Bošnjaka.

Spomenuti general se preselio, navodno zbog bolesti početkom 1994. godine u Beograd.

Još jedan slučaj je vezan za spomenutog generala, a odnosi se na njegovu intervenciju da se pusti zarobljeni Rajko Kušić, čuveni četnik i vojvoda sa Borika, koji je kasnije nanio veliko zlo i predvodio zločine nad Bošnjacima.

OKUPACIJA VIŠEGRADA

Poziv Murata Šabanovića preko Radio-Sarajeva da će minirati hidroelektranu u Višegradu ako se ne povuče Užički korpus bivše JNA, koji je bio ušao u ovo mjesto i počeo njegovu okupaciju, dao je bio trenutak nade da će se demokratski syijet otrijezniti i uvidjeti da BiH prijeti katastrofa, a da je na pomolu stradanje bošnjačkoga naroda kakvo nije zapamtila historija.

Taj "demokratski svijet" ostao je gluh na Muratove pozive i na pozive svih drugih demokratskih snaga BiH, a zatim su četničke horde pod nazivom JNA sa svojom silnom tehnikom i živom silom

ušle svojim krvavim čizmama u Višegrad.

Od tada, 14. 4. 1992. godine počet će masovno stradanje bošnjačkoga naroda ovih krajeva od svakojakih četničkih sredstava i metoda, da se to ne može porediti ni sa čime u bližoj i daljnjoj historiji.

Komšije i "prijatelji" Srbi postaju monstrumi u ljudskom obliku, te počinje nadmetanje među njima Srbima ko će više silovati djevojaka i žena Bošnjanki, ko će više zaklati i spaliti Bošnjaka, a vrhunac orgijanja nad bespomoćnim narodom bilo je silovanje žena Bošnjanki na mostu, zatim klanje žrtava i bacanje sa mosta u rijeku Drinu. Danima i mjesecima ta planinska rijeka nosila je bespomoćna mrtva tijela, a očevici pričaju da se nije moglo prići od zadaha raspadnutih leševa.

Višegrad i Višegrađani Bošnjaci nisu imali mnogo izbora: ili ostati i se prepustiti "sudbini" četničkih kama ili bježati preko Drine. Ali, kuda? Jer, iza leđa je Srbija, naprijed je Rogatica i Borike, četničke zasjede, pa ipak dosta je uspjelo pobjeći preko Drine za Luku i slobodni teritorij Srebrenice. Oni koji su ostali doživjeli su najveća mučenja i stradanja. Ali je dosta ljudi izbjeglo sigurnu smrt pa sada svjedoče o svojoj i tuđoj muci što im je počiniše četnici.

Tako Esma Edhem i Mirza Kurspahić svjedoče o zločinu što su ga počinili Sredoje Lukić i Mitar Vasiljević, rodom iz Župe, sa ostalim Srbima u selu Koritnik. Došli su u selo sa transporterima i naoružanom srpskom vojskom, te pokupili sve Bošnjake iz sela i zatvorili ih u kuću Adema Omeragića, te rekoše da će nas ujutro prebaciti za Kladanj. Međutim, odmah su od nas oduzeli sav nakit i novac, a zatim nas sve skinuli do gole kože - da bi se uvjerili da nismo posakrivali nakit, nakon čega su odvodili djevojke i žene, pa su nad njima vršili silovanje. Potom su zatvorili ulaze u kuću i zapalili je. Nakon toga je nastala panika među nama, vriska djece i pomagljavija, a ja sam tada prišla prozoru, kaže Esma; razbila staklo i sa trinaestgodišnjim sinom iskočila i pobjegla, a kasnije stigla u Žepu.

U kući su izgorjele slijedeće kompetne porodice: Osmana

Kurspahića 6 članova, Bule Kurspahić 6 članova, Aiše Kurspahić 4 člana, Bisere Kurspahić 2 člana, Hasana Kurspahića 6 članova, Hasiba Kurspahića 5 članova, Bećara Kurspahića 3 člana, Hašima Kurspahića 2 člana, Mede Kurspahića 4 člana, Edhema Kurspahića 2 člana, Alije Kurspahića 5 članova, Sumbula Kurspahića 4 člana, Igbala Kurspahića 2 člana, Redže Memiševića 2 člana.

Ahmo Karišk, iz sela Kuka kod Višegrada, priča:

Dana 18. 5. 1992. godine četnici su napali sela Kuke, Vlahoviće, Presjeku, Žljed, Kupusoviće, Velika Gostilja, Mala Gostilja, Polje i Dubove. Vođa četničkih zlikovaca bio je Cane Šimšić, iz Velike Gostilje, i Miloje Joksimović, iz Vlahovića.

Za kratko vrijeme sve kuće i svi gospodarski objekti u ovih pet sela zapaljeni su, a pomahnitali četnici ubijali su ljude, žene i djecu, a ja sam bio očevidac da su zlikovci ubili moga brata Kemu, oca Ahmeta, rođaka Omera, komšiju Redžu, sestru Mersadu i njeno dvoje djece, zeta Sadika Bosnu, Fehrata Pirića, iz Prelova, Vasviju Memišević i Avdiju Memiševića iz sela Omeragića, Ramu Polju, Razima Polju, Jusu Polju, Nermina Šabanovića iz sela Kuke.

Po mojoj procjeni, kaže ovaj svjedok, iz 35 muslimanskih sela sa desne strane Drine odvedeno je oko 2.500 ljudi, žena i djece, za čiju se sudbinu ne zna, ali po pričama drugih - mnogi od njih su ubijeni u logorima i na mostu u Višegradu.

Organizaciju genocida u ovim krajevima predvodili su Stanko Pecikoza, Miloje Joksimović, Mile Joksimović, Andrija Šimšić.

Jusuf Ždero, iz Višegrada, kaže da je gledao svojim očima kako su klali ljude na mostu i bacali ih u Drinu. Ovo su počeli raditi od Kurban-Bajrama. Odvodili su ljude na stari i novi most. Dnevno su znali zaklati 15 - 20 ljudi. Da je ova tvrdnja tačna, govori činjenica da su ljudi nizvodno od Drine hvatali bošnjačka tijela. I ne samo da su zaklana, nego su tijela bila iznakažena na više načina. Tako su jednoj ženi, koja je bila zavezana sa djetom u džaku, bile prosječene dojke i proturene dječije ruke kroz prorez.

Vidio sam, kaže Jusuf, kad su jednu ženu odveli sa dvoje djece do Drine. Žena je bila gola. Poslije su je ubili iz puške, dok su djecu držali oko dva minuta u vodi sa glavama okrenutim na dolje, a kad su se djeca ugušila - gurnuli su ih niz Drinu.

Među četnicima po nedjelima najviše su se isticali Lukići, koji su ranije bili u Obrenovcu u Srbiji, a došli su sa "bijelim orlovima", a najpoznatiji među njima bili su Sredoje i Mile.

Po svojoj krvoločnosti i bezobzirnosti poznajem još, kaže Jusuf, srpske porodice Pecikoze, Čarko i Savići.

Pored nedjela što su vršili četnici nad muslimanskim narodom Višegrada, priča Jusuf Ždero da je sreo u Žepi djevojku Senadu Hurem, iz Višegrada, koja je nožem ubila četnika koji je pokušao silovati, a poslije skočila kroz prozor kuće i preko Drine pobjegla u Žepu.

Adem i Rahima Šeta, te Mujesira Karahodžić, iz Višegrada, u svojoj izjavi kazuju:

Poslije prvog napada četnika na selo pobjegli smo u Župu i tu smo bili neko vrijeme, dok nije javljeno da se garantira život svim građanima, te da se treba vraćati kućama. Povjerovao sam i vratio se u svoje selo, ali pošto je u selu bio samo jedan čovjek, ja sam sa porodicom produžio u Višegrad.

Kada smo stigli u Višegrad, tu smo zatekli tzv. Užički korpus bivše JNA. I oni su sa domaćim četnicima palili kuće, ubijali ljude i radili druga zlodjela. Kada se iz grada povukao korpus, ostali su domaći četnici, s tim da se već u gradu nije nalazila ni polovina Bošnjaka koji su tu živjeli prije rata.

Adem se sjeća da su na Bikavcu u jednu kuću natjerali 80 osoba i zapalili, a svaki dan su odvodili na most ljude, žene i djecu; ubijali ih na razne načine i bacili ih u Drinu.

Da je ovo tačno, govori podatak da se 230 grobova nalazi u Slapu, a oko 150 nizvodno.

Sve četnike koji su radili ova zlodjela poznajem kao bivše komšije, kaže Adem, a među njima su se posebno isticali Sredoje Lukić, sa dva brata, Miloje Joksimović, Šušnjar Sredoje, Ristić Petko, Ivanović Milorad, Mikan, nastavnik iz Prelova, Nenad,

bivši kondukter sa Lijeske, Krsto Popić, Vasiljevići i drugi.

Poslije izvjesnog vremena, Adem je pobjegao sa porodicom iz Višegrada u selo Gostilja, tu su ih četnici pohvatali i vratili u logor u Višegradu. U logoru su, priča Adem, tukli i maltretirali ljude, sjekli uši i davali drugima da jedu i mnogo sličnih radnji.

Adem je noću razbio prozor i pobjegao, te preko Drine izbjegao u Žepu.

Ademova kćerka Mujesira dodaje:

Iz Višegrada sam pobjegla u selo Kuke, kada su počeli četnici da kupe narod po gradu, trpaju na kamione i vode u nepoznate pravce. Kada su četnici došli u ovo selo, pokupili su narod u pet kamiona, a predhodno su oduzeli sav nakit i novac, posebno su tražili devize, te nas kamionima odvezli u logor u Višegrad. U logoru su četnici po noći odvodili djevojke i mlade žene i silovali ih, a žene su ucjenjivali preko djece.

Dok smo bili u logoru, došao je otac četnika kojega je Senada Hurem ubila nožem kada je pokušao silovati. Nosio je nož i tražio da odvodi djecu. Govorio da je on došao da im vadi srce.

Enez Bajrić i Sejdalija Ohranović, iz Višegrada, pričaju:

Užički korpus je ušao u Višegrad 14. aprila, a komandu su smjestili u hotel Vilina vlas. U gradu su uveli radnu obavezu i sa svih rukovodećih radnih mjesta smijenili Bošljake i postavili Srbe. Tako se bivši direktor Šaćir Fazlić javljao na posao, a četnici su mu rekli da on nije podoban za njih i da im nije potreban.

Svjedoci smo, pričaju ova dvojica, da su četnici postrojavali ljude na mostu i maljevima ih udarali u glavu i kičmu, a onda bacali u Drinu, a kasnije, kada smo pobjegli iz Višegrada, nalazili smo u Slapu mrtvo po dvoje djece i ljudi, u dekama, obmotane sa žicom.

Oni navode kao najvećeg zlikovca u Višegradu Mitra Vasiljevića, bivšeg konobara.

Broj ljudi koji su nastradali samo na početku rata u višegradskom kraju od četničke kame nije poznat, ali je sigurno da je ta cifra velika i da nadmašuje zlodjela koja su isti zlikovci počinili na istom mijestu i u istoj režiji 1941. godine.

OKUPACIJA ZVORNIKA

Okupacija Zvornika je smišljena i organizirana u Generalštabu bivše JNA u Beogradu, a neposredni izvršioci okupacije bili su kosovski Srbi i njihovi pomogači iz Srbije i Crne Gore, sa regularnim snagama bivše JNA, uz logističku i artiljerijsku podršku.

Realizacija počinje zahtjevom Srba da se izvrši podjela općine i Stanice javne sigurnosti, što je i učinjeno 6. 4. 1992. godine.

Mora se naspomenuti da je bilo poznato Bošnjacima da će Srbi napasti na Zvornik. Za to je postojalo više indikacija, a osnovna je to što su se već bile locirane jake artiljerijske snage bivše JNA na desnoj strani Drine, a, također, bile su locirane jake motorizirane i pješadijske snage rezervista Srba u uniformama bivše JNA u Karakaju, u neposrednoj blizini Zvornika.

U SDA Zvornika u to vrijeme nastaje raskol na dvije struje, i to gradsku, koja nije bila zato da se Srbima pruža otpor i seosku (seljačku), koja je izričito bila zato da se brani Zvornik.

U takvoj situaciji predsjednik Stranke Asim Juzbašić napušta Zvornik i kasnije odlazi u inozemstvo, a jedna grupa na Kuli, iznad Zvornika, organizira štab koji okuplja patriote za odbranu Zvornika. Komandant štaba postaje kapetan Almir (ispred Patriotske lige) i tu su još bili Redžep Mešanović, Asim Hodžić, Sabahudin Hadžiavdić, njegov brat Husein, zatim su na Kulu došli Nezir Dedić, Avdulah Pašić (predsjednik općine), Osman Mustafić (načelnik SUP-a); međutim, ova posljednja trojica su sa Kule otišla za Tuzlu, navodno da iz Tuzle organiziraju odbranu Zvornika, ali od pomoći nije bilo ništa, niti su se ovi ljudi više oglašavali, a poznato mi je da je Osman Mustafić kasnije pobjegao u inozemstvo.

Četnici sutradan, 7. 4. 1992. godine, nakon podjele Stranice javne sigurnosti, napadaju Zvornik iz pravca Karakaja i brda Vratolomac, te - nakon otpora 7. na 8. 4. 1992. godine - četnici zauzimaju Zvornik.

Branioci se povlače na Kulu, iznad Zvornika, u kom pravcu

je izbjeglo 10-12.000 civila. Odmah potom civili su nastavili put preko Kamenice i Liplja za Tuzlu, a na Kuli iznad Zvornika ostalo je oko 200 branilaca Zvornika.

Četnici po ulasku u Zvornik, 8. 4. 1992. godine, vrše pokolj nad Bošnjacima u samom gradu, tako da se računa da je u prvi mah od četnika stradalo preko 700 Bošnjaka. Četničke horde su primjenjivale razne metode mučenja i ubijanja Bošnjaka, od ubijanja iz vatrenog oružja u kući, u spavaćoj sobi, na pragu kuće, preko razbijanja glava o zid, klanja i tome slično.

Među prvima - su od četničke ruke stradali Kjašif Smajlović, novinar (ubijen u kancelariji na radnom mjestu), Fehim Kujundžić, direktor Srednjoškolskog centra, Izet Sabirović, veterinar, Nura Efendić, Hazim H. Avdić, Amir Ismić i njegov otac, i mnogi građani Zvornika.

Poslije zauzimanja Zvornika, četnici granatiraju Kulu iz Srbije i sa platoa hidroelektrane, zatim sa tenkovima sa Snagova, a branioci odolijevaju napadima do 26. 4. 1992., kada Kula pada u četničke ruke.

Nakon izvršenog genocida nad Bošnjacima u samom gradu Zvorniku, nastavljena je hajka na Bošnjake u okolnim selima zvorničke općine. Pokušaj četnika sa armijom bivše JNA da okupiraju Sapnu i sela oko Sapne - nije uspio, pa su četnici usredsredili napade na sela oko snagova i Kamenice.

Velika su i strašna zlodjela četnika nad bošnjačkim narodom ovoga kraja. To se najbolje može vidjeti iz izjava očevidaca, onih koji su nekim slučajem uspjeli izvući ispod četničke kame.

Tako Salko Dautović, Avdulah Dautović i Šuhra Dautović o događajima i genocidu izjavljuju slijedeće:

Dana 30. 5. 1992. godine upadaju i opkoljavaju bošnjačka sela Mjesne zajednice Drinjača, hapse sve građane, žene, djecu, muškarce i odvode ih u Drinjaču, u kino-salu, a kasnije u Dom kulture. Prvo su oduzeli sav novac i nakit, a potom tukli i maltretirali ljude bez razloga i povoda. Potom su četnici izvodili muškarce starosne dobi od 15 do 60 gidina, u grupama po 10 ljudi, na strijeljanje.

Nakon izvršenog strijeljanja, leševe su potrpali na kamione Komunalnog preduzeća iz Zvornika i odvezli u pravcu Zvornika, na čelu sa Neđom Mlađenović, direktorom dotičnog preduzeća. Ova trojica svjedoka sjećaju se da su strijeljani slijedeći Bošnjaci iz slijedećih sela:

Selo Kostijerevo: Husein Dautović, Hasan Dautović, Huso Dautović, Besim-Dautović, Esad Dautović, Nezir Dautović, Beriz Dautović, Omer Dautović, Mirzet Dautović, Ramo Dautović, Ragib Dautović, Idriz Dautović, Mirsad (Halida) Dautović, Mirsad (Mehmeda) Dautović, Hakija Bajić, Hazim Baručić, Edin Baručić, Vehid Baručić, Velid Baručić, Zulfo Baručić, Mehmedalija Baručić, Mirsad Baručić, Hrusto Alić, Mihrudin Alić, Asim Ahmetović, Nesad Ahmetović, Senad Ahmetović, Esad Ahmetović, Suljo Baručić, Mustafa Osmanović, Mujo Šabanović, Murat Šabanović, Alija Ahmetović, Hasan Ahmetović, Ramiz Ahmetović, Mehmedalija Alić, Aljo Čohodarević, Ibrahim Alić, Aljo Alić, Hasan Alić, Zahid Alić, Haso Memišević, Ramiz Memišević, Zaim Memišević, Smajo Beganović, Mustafa Beganović, Džemal Beganović, Nezir Beganović, Sinan Bešić, Osman Bečić, Meho Osmanović, Šaban Osmanović, Bajro Osmanović, Mehmed Osmanović, Šabanija Osmanović, Juso Osmanović, Hariz Abidović, Ramo Abidović, Muriz Abidović, Beriz Abidović, Velid Huseinović, Muriz Hasanović.

Selo Đevanje: Meho Karić, Mustafa Karić, Smajo Osmanović, Dđemal Osmanović, Redžo Osmanović, Aljo Muratović, Azem Muratović, Bajro Muratović.

Selo Drinjača: Alija Osmanović, Mehmedalija Osmanović, Meho Osmanović, Sefer Osmanović, Hasib Mustafić, Salko Mustafić, Juso Mustafić, Nezir Ibralić, Ahmet Ibralić, Amir Ibralić.

Selo Sopotnik: Alić Kadrija, Mujo Osmanović, Muriz Zahirović, Muradif Avdić, Asim Avdić, Ramo Ahmetović, Fahrudin Ahmetović.

Pobjegli sa strijeljanja: Nijaz Dautović, iz Kostijereva, Hasan Alić, iz Kostijereva, Kadir Beganović, iz Kostijereva.

Navedeni svjedoci prepoznali su slijedeće četnike koji su izvršili ovaj zločin:

1. Novak Obradović, predsjednik srpskog kriznog štaba u Drinjači,
2. Dragan Ignjatović, radio u urbanizmu u Zvorniku,
3. Miladin Mijatović, radio u Univerzalu,
4. Milenko Živanović, radio kao matičar u Drinjači,
5. Milun Ristanović, radio kao poštar u Drinjači,
6. Neki crnogorac Žarko, radio kao specijalac u Sarajevu,
7. Ljubiša Petrović, radio kao milicionar u Zvorniku,
8. Ljubisav Petrović, radio kao milicionar u Zvorniku,
9. Radomir Ostojić, radio u Univerzalu u Zvorniku, i
10. Sreten Zeljić, bio direktor osmogišnje škode u Drinjači

Četnička zlodjela i genocid nad bošnjačkim narodom nastavljen je i u drugim selima zvorničke općine. Tako Bejha Mujanović, iz sela Liplja, svjedoči:

Dana 23. 5. 1992. godine četničke motorizirane i pješadijske snage napadaju selo Liplje i ostale zaseoke, hapse narod i dovode u selo Salihoviće, u kuće Mehmeda i Hasana Salihovića, ukupno 384 Bošnjaka.

Prethodno ubijaju, u selu Ajgine, Salku Ademovića i njegovu ženu Havu, stare oko 60 godina, zatim u selu Samarima ubijaju Kasima Mujanovića, starog 35 godine, u selu Liplju ubijaju dvoje staraca od 80 godina, jer nisu mogli da idu, i to Hasana Mehidića i njegovu ženu Nazu.

Kada su nas zatvorili u spomenute dvije kuće (nas 384), priča ova žena, prvo su od nas oduzeli sav nakit, novac i devize. Zatim su počeli izvoditi djevojke i mlade žene. Nad njima su vršili silovanje. Poslije vraćanja ovih žena i djevojaka, kod svih su primijećeni isti simptomi - grčenje usta i nogu. Ova žena svjedok navodi da je, koliko ona zna, silovano oko 50 žena i djevojaka i u svojoj izjavi dala je imena i prezimena tih nesretnica.

Mina (Suljkana) Fahrić, stara 18 godina, opirala se i nije se dala silovati, pa su je četnici zadavili lancem od motorne pile.

Druga djevojka Hazreta (Hasana) Salihović prevarila je četnika pod izgovorom da ima menstrualni ciklus i da mora ići u kupatilo da se opere, te je tako kroz prozor kupatila pobjegla i obavijestila naše borce, koji su došli i oslobodili zatočeni bošnjački narod iz sela Liplje.

Ibrahim Ibrahimović, iz sela Gornje Snagovo, također općina Zvornik, priča:

Dana 28. 4. 1992. godine četnici opkoljavaju i upadaju u ovo selo, pale ga, a narod se razbježao po okolnim šumama. Međutim, sutradan se narod vratio na svoja zgarišta, a četnici upadaju ponovno u selo i zarobljavaju oko 100 ljudi, žena i djece.

Iz ove grupe izdvajaju 38, te kolju i strijeljaju, a zatim mrtva tijela pale. U ovom masakru ubijeni su: Himzo Krupinac, žena mu Aiša i sinovi Šenudin i Idriz, te njihove žene i dvoje malodobno djece, Derva Mujanović, Ismeta i Rahima, Krupinac Senija i njeno dvoje djece, Krupinac Mirsad i Senad, Raif Krupinac, Hasnija Dahalić, njen sin Sead, snaha i jedno malodobno dijete, Šeća Đogić, njena snaha Senija, sin Mehdin i dvoje malodobno djece, Mehmed Ibrahimović, Husein, Mešan i Fahira, Ziba Salihović i njen brat Ramiz, Hamdija Dahalić, njegova supruga Mirsada i njihov sin Ismir. Među ovim ubijanim civilima nalazile su se i dvije trudnice pred sami porođaj, a to su: Ismeta Mujanović i Mirsada Dahalić.

Ovaj zločin počinili su četnici iz Osmaka.

Preživjeli svjednoci ovog zločina su: Salih Krupinac, Hata Salihović, Avdulah Mujanović, Rahima Mujanović, Hrustan Mujanović, svi iz Gornjeg Snagova, kod Zvornika.

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OPŠ ORUŽANIH SNAGA SREBRENICA
Služba za veze i informiranje
Broj: C-02/92
Datum: 28. 7. 1992.

Predmet: izjava o četnicima koji su odgovorni za zlodjela u selima Skelani, Žabokvica, Rešagići, Liješće, Tihići, Vodice, Vačići, Gornja Rijeka, Donja Rijeka, Velika Daljegošta, Mala Daljegošta, Tursanovići, Joševa, Jagodnja, Mošići, Mehmedovići i Delići

Iz svih ovih sela odvedeno je oko 2.000 ljudi, žena i djece za Srbiju, u logore Požarevac i Leskovac, odakle se neki javljaju, a neko se javlja iz Prilepa u Makedoniji.

8. 5. 1992. godine u Skelanima je zaustavljen autobus sa 18 ljudi, od kojih je 17 strijeljano kod mosta u Skelanima, a Safet iz Vitišića, sin Salke, ranjen je i ostao je živ, ali se pretpostavlja da je ponovo uhvaćen.

6. 6. 1992. godine u Skelanima je zarobljeno osam ljudi, od kojih je šestero strijeljano, dok su dvojica izbjegla strijeljanje. Strijeljani su: Huso Ibrahimović, Šuhra Ibrahimović, Mefail Ibrahimović, Emir Ibrahimović, Nezir Hasanović, Bajro Osmanović. Za ovo su živi svjedoci Enver Ibrahimović i Fahir Salihović, iz Skelana, te Nedžad Ibišević, iz Dobraka.

Imena četnika koji su vršili genocid, progon, pljačke i paljevine:

1. Katanić Dane, predsjednik SDS u Skelanima, rodom iz Blažijevića.
2. Nikolić Dragan, iz Grubanovića
3. Marković Milomir, iz Grubanovića
4. Marković Živko, iz Grubanovića
5. Obradović Krsto, iz Mošića
6. Sekulić Tomo, iz Mošića
7. Blagojević Branko, iz Mošića

8. Filipović Ljubo, iz Božića, vojvoda u Božićima
9. Filipović Radenko, iz Božića
10. Filipović Pavle, iz Božića
11. Filipović Blagomir, iz Božića
12. Filipović Zoran, iz Božića
13. Ranković Ljubo, iz Božića
14. Ranković Budo, iz Božića
15. Ranković Mićo, iz Božića
16. Ranković Mijo, iz Božića
17. Maksimović Božidar, iz Kostolomca
18. Tanasijević Milorad, iz Kostolomca
19. Maksimović Sreten, iz Kostolomca
20. Maksimović Miodrag, iz Kostolomca
21. Maksimović Radisav, iz Kostolomca
22. Maksimović Dragan, iz Kostolomca
23. Maksimović Ilija, iz Kostolomca
24. Maksimović Ratko, iz Kostolomca
25. Maksimović Dobrisav, iz Kostolomca
26. Maksimović Zoran, iz Kostolomca
27. Maksimović Damnjan, iz Kostolomca
28. Maksimović Novak, iz Kostolomca
29. Pavlović Vidoje, vojvoda iz Ćosića
30. Grujkovac Radenko Brko, iz Ćosića
31. Grujkovac Vujo, iz Ćosića
32. Pavlović Žarko, iz Ćosića
33. Jovanović Rade, iz Ćosića
34. Jovanović Milutin, iz Ćosića
35. Trifunović Milenko, iz Arapovića
36. Trifunović Mirko, iz Arapovića
37. Trifunović Rade, iz Arapovića
38. Trifunović Ivan, iz Arapovića
39. Trifunović Čedo, iz Arapovića
40. Trifunović Mićo, iz Arapovića
41. Trifunović Nenad, iz Arapovića
42. Trifunović Miloš, iz Arapovića

43. Trifunović Mlađen, iz Arapovića
44. Trifunović Radenko, iz Arapovića
45. Trifunović Borka, iz Arapovića
46. Sekulić Tomo, iz Arapovića
47. Sekulić Milenko, iz Arapovića
48. Sekulić Moso, iz Arapovića
49. Sekulić Radojka, iz Arapovića
50. Marković Radenko, iz Arapovića
51. Marković Vladen, iz Arapovića
52. Marković Ivan, iz Arapovića
53. Malešević Milan, iz Žlijepca, bivši direktor OŠ u Skelanina
54. Radivojević Petar Pero, iz Žlijepca
55. Sević Zoran, iz Žlijepca
56. Sević Aco, iz Žlijepca
57. Sević Slavko, iz Žlijepca
58. Vasić Zoran, iz Žlijepca
59. Vasić Dragan, iz Žlijepca
60. Vasić Radan, iz Žlijepca
61. Katanić Radan, iz Liješća
62. Jelisavčić Miloš, iz Liješća
63. Jelisavčić Radoš, iz Liješća
64. Jelisavčić Janko, iz Liješća
65. Jelisavčić Momčilo, iz Liješća
66. Jelisavčić Duško, iz Liješća
67. Jelisavčić Radovan, iz Liješća
68. Katanić Stamenko, iz Liješća
69. Katanić Vlajko, iz Liješća
70. Katanić Stojan, iz Liješća
71. Katanić Cane, iz Liješća
72. Katanić Božo, iz Liješća
73. Katanić Marko, iz Liješća
74. Katanić Desimir, iz Liješća
75. Katanić Radivoje, iz Liješća
76. Savić Milenko, iz Liješća
77. Savić Siniša, iz Liješća

78. Savić Gojko, iz Liješća
79. Savić Dragan, iz Liješća
80. Savić Aco, iz Liješća
81. Savić Vladan, iz Liješća
82. Savić Ivan, iz Liješća
83. Savić Vidan, iz Liješća

Primijećeni su i mnogi drugi četnici iz Kalimanića, Visošnjika, Dvizovića, Žarkovića, Živkovića, Toplice, Krnića, Skelana, Kolara, Boljevića, Crvice i drugih mjesta.

Izjava uzeta posredstvom službenog lica Šećirović Mustafe, koji navodi da su mu je dali Ibrahimović Enver, iz Skelana, Ibišević Nedžad, iz Dobraka, i Hodžić Ismet, iz Rijeke - Daljegošta.

Izjavu dao
Šaćirović Mustafa, Glogova

Br. 5-44/93

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OPĆINA SREBRENICA
KOMISIJA ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA
O RATNIM STRADANJIMA I ZLOČINIMA
Srebrenica, 2. 6. 1992. godine

Pred Komisijom za prikupljanje podataka o ratnim zločinima i stradanjima, Salkić (Huse) Muharem, rođen u Hranči, općina Bratunac, prije rada nastanjen u Hranči, daje sljedeću

IZJAVU

Dana 20. 5. 1992. godine u Borkovac kod Bratunca dolazi grupa terorista, sa već poznatim i ozloglašenim četnikom iz Kravice Rašom Milanovićem, Mirkom Todorovićem, iz Repovca, Radić Milošom, iz Repovca, Stepanović Novakom, zvanim Krke, i još nekim poznatim četnicima iz Kravice i Repovca. Postrojavaju nas dvanaestero, od toga deset ljudi i dvije žene. Iz stroja izvode studentkinju Ramić (Hameda) Hamedinu, koju odmah u susjednoj kući siluju, a zatim je vraćaju u stroj uz naredbu "Pomolite se bogu!" Rašo Milanović iz automatskog oružja otvara rafalnu vatru po stroju. U toj ludačkoj pucnjavi na licu mjesta strijeljano je osmero lica, dok je nas šestero zahvaljujući Bogu i samoj sudbini nekako uspjelo ostati živo, među kojima sam bio i ja.

Pao sam po leševima u potok i, praveći se da sam mrtav, ostao sam živ. Četnici su prije samoga strijeljanja od nas pokupili novac (oko dvije stotine starih milijardi) i sav zlatni i srebreni nakit. U ovom gnusnom zločinu živote su izgubili: Avdić Maho, iz Borkovca, kot Bratunca, Alić Hamid, iz Borkovca, Alić Halima, iz Borkovca, Ramić (Hameda) Hamedina iz Hranče, Sulejmanović Fadil, iz Borkovca, Sulejmanović (Alje) Munib, iz Borkovca, i

Velić Hamed, iz Borkovca dok je u kući Hakije Sulejmanovića supruga Abida ubijena i zapaljena, jer nije mogla izići napolje u stroj; bila je stara i previše ugojena i nije mogla hodati.

Izjavu dao	Izjavu uzeo
Salkić Muharem	Šaćirović Mustafa

Br: 5-42/93

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OPĆINA SREBRENICA
KOMISIJA ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA
O RATNIM STRADANJIMA I ZLOČINIMA
Srebrenica, 10. 6. 1993. godine

Pred Komisijom za prikupljanje podataka o ratnim zločinima, Ibrahimović (Suljo) Avdija rođen u Glogovoj, općina Bratunac, prije rata nastanjen u Glogovoj, daje sljedeću

IZJAVU

Dana 9. 5. 1992. godine nalazio sam se na Palama, u kući Mehmeda Mehmedovića. Isto jutro, oko osam sati, Mehmedov sin Mesud dotrčao je u kuću i saopćio nam da je Glogova u plamenu.

Odmah sam, sa Omerović Salihom, iz Glogove, uputio u pravcu Stolica. Došavši na Stolice, vidjeli smo da je Glogova sva u plamenu. Oprezno smo se spustili i ušli u Glogovu i pored potoka zvanog Vrela, u neposrednoj blizini kuće Džafe Delića, naišli smo na stravičan prizor. U potoku smo pronašli poubijane i izmasakrirane: Golić Avdu, Delić Hameda, Ibišević Mehmeda, Ibišević Smaila, Junuzović Abida, Junuzović Husu, Gerović Šabana, Rizvanović Ćamila, Rizvanović Jasmina, Ibišević Jusufa, Rizvanović Mustafu, Omerović (Hakije) Selmu, Omerović Fejzu, Omerović (Agana) Selmu, Omerović (Selme) Samira, Omerović (Agana) Nezira, Omerović (Nezira) Nevzeta, Junuzović Saliha, Šaćirović Vahida, Golić Šerifa, Junuzović Adema, Delić Džafu i Talović Huzeira.

Idući od ove grupe strijeljanih, u njivi Mustafe Rizvanovića nailazimo na isti prizor u neposrednoj blizini džamije u Glogovoj i potoka zvanog "Ivovo". Tu zatičemo streljane i izmasakrirane: Delić Meho, Ibišević Omer, Ibišević Sabrija, Ibišević Ramo,

Ibišević Ilijaz, Fikret (zet Muje Ibiševića), Ibišević Dževad, Ibišević Kemal, Omerović Mirzet, Delić Bego, Delić Redžo, Mujčinović Ibrahim, Ibišević Mustafa, Ibišević (Mustafe) Mujo, Ibišević (Mustafe) Muharem i jedan nepoznat momak koji nije iz Glogove.

Uzimajući ovu izjavu od Delić Šeće, sin Hamedov, iz Glogove, saznao sam ko je počinac ovih zločina, jer je Šećo bio u stroju za strijeljanje, ali je uspio pobjeći iako je bio ranjen.

Ovaj zločin su počinili: Novo, sin Markov, iz Slapašnice, unuk Darinkin, sa Magašića, i njemu poznata još dva četnika.

Izjavu dao
Ibrahimović Avdija

Izjavu uzeo
Šaćirović Mustafa Mule

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OpŠ OKRUŽANIH SNAGA
Služba za veze i informiranje
Broj: C-15/92
Datum: 5. 8. 1992.

Predmet: Izjava Hadžiarapović Mehmedalije o privođenju od srpske milicije

Od dana okupacije Srebrenice pa do 3. 5. 1992. u Srebrenici sam od kolovođa ubica i pljačkaša prepoznao Andrića, koga zovu Ćiro, Marković Nenada, Jovanovića, koga zovu Tanto, Andrić Batu, Batu Vukosavljevića i Racu, svi iz Srebrenice.

Uočio sam da okupator nosi tri vrste uniforme, i to:

1. Teget-plava uniforma, sa šapkom, na kojoj je trobojka bez petokrake; nju nose pripadnici srpske milicije (MUP-a); ista je kao u milicije u Srbiji.
2. Maskirna uniforma; nju nose pripadnici Službe državne bezbjednosti SDS-a.
3. Uniforma SMB; nju nose tzv. srpski teritorijalci.

Od vremena okupacije do 3. 5. 1992. krio sam se u društvu sa Esom Mašićem, Maksimom koji je rodom sa Brežana i drugima. Maksim je sa nama učestvovao u održavanju straža, kada su se povlačili Srbi iz Srebrenice, otišao je i on u njihovom društvu.

3. 5. 1992. pred našom zgradom pojavio se Stanarčević Ilija, tehnički direktor Rudnika Sase, i tražio Hodžić Huseina, iz lamele B stan 4, sa naoružanim Ilić Milisavom, iz Bjelovca, i nepoznatom osobom, ali najvrerovatnije sa Zalazja, i zahtijevali da se on odazove radnoj obavezi za 4. 5. 1992.

Supruga Huseina Hodžića je od Stanarčevića zatražila evakuaciju cijele svoje famelije. Ovaj je obećao da će se konsultirati sa ostalim i javiti. Nakon 30 minuta, Stanarčević se pojavio sa Vasom Petrovićem i Miodragom Jokićem. Obećali su da će u 13 sati doći po njih autobus DP Vihor iz Bratunca i odvesti sve Muslimane i Srbe koji žele evakuaciju iz Srebrenice u željenom

pravcu, uz napomenu da to Muslimani čine dobrovoljno i da ih niko ne otjeruje. Isti je obećao grupnu propusnicu svima koji se odluče krenuti. Nakon 30 minuta, pojavljuju se Ilić Milisav i spomenuti momak, sa repetiranim puškama, u stanu Hadžić Huseina i odvode ga u nepoznatom pravcu.

Zainteresirano stanovništvo za evakuaciju čekalo je do 13 sati, a pošto se autobus nije pojavio narod se razišao. U 14 sati i 30 min. nailazio Vaso Petrović ispred zgrade i pozivao sve one koji žele da idu da je došao autobus koji je parkiran na mostu kod bolnice, uz napomenu da sa sobom mogu ponijeti lične stvari po želji.

Ubrzo je ka autobusu krenuo sav zainteresirani narod. U autobusu se nalazio naoružan šofer, u policijskoj uniformi, i trojica pratilaca srpske milicije, koji su raspoređeni duž cijelog autobusa. Autobus je krenuo ka Bratuncu, preko Sasa.

Zaustavili nas su na prvoj rampi na Zalazju. Ušla su trojica naoružanih lica u smb-uniformi i nas legitimirali i pitali ima li ovdje Muslimana, na što je Vaso Petrović odgovorio da ima i da je kod njega grupna propusnica, te da je maršruta unaprijed ugovorena. Sljedeća rampa se nalazi u Koštanovicima. Na ovoj rampi su nas pustili bez ikakve procedure. Treća rampa je bila u Pobrđu. Tu smo zaustavljeni i u autobus je ušla srpska milicija i pitala ima li Muslimana. Tada je ustao Vaso Petrović i pročitao spisak putnika i ustanovio da fale Zukić Mehmedalija, njegovo troje djece, supruga i sin Nurije Halilovića, koji su prethodno izišli u Biljači. A potom naređuje da se Muslimani privedu u prostorije MUP-a srpske milicije. Potom nas je autobus odvezao u Bratunac i zaustavio se kod restorana DP "Podrinje", zvanog "Bosna".

Tada su napravili selekciju i uzeli od nas šestero lične karte i odveli nas u zgradu SJB Bratunac, sjedište srpske milicije. Priveo nas je neki Pero, brko, i uveo u hodnik spomenute zgrade. Tom prilikom privedeni smo: ja, Hadžiarapović Mehmedalija, moj komšija Atić, koji je zaposlen u Komunalom, sa svojom suprugom i dvoje djece, te sin Zatrić Džane, oženjen iz porodice Begić iz naselja Petrići, kao i Nurija Halilović. Rekli su nam da treba da obavimo neki informativni razgovor sa načelnikom milicije. Spomenuti Pero

predao nas je dežurnom, zajedno sa dokumentima, i napustio zgradu SJB Bratunac.

Po dolasku u zgradu đužurni nam je obećao da će nas za 30 minuta primiti načelnik. Tada je bilo oko 15 sati, a primljeni smo tek u 16 sati. U stvari, tada nas je jedan milicioner potjerao do kraja hodnika, uz radijator do WC-a. U isto vrijeme dovedeno je desetak ljudi muslimanske nacionalnosti, a prepoznao sam trgovca, Mumina, Softić Avdiju Mikija, apotekara i vozača u DP 9. oktobar u Bratuncu, najvjerovatnije po imenu Ramiz, a ostali su mi nepoznati. Uvedeni su u prostoriju odmah desno, prva u prizemlju zgrade. Načelnik koji se pojavio imao je bradu i bio je crn, izderao se na dežurnog govoreći da svako treba da radi svoj posao i da Služba državne bezbjednosti (SDB) radi svoj i da spomenute odvede u zgradu OŠ "Vuk Karadžić" u Bratuncu. Po mom zaključku, one uvedene građane su fizički maltretirali.

Nakon par minuta dvojica nepoznatih lica su spomenute izveli iz prostorije i tražili da se i nas šestero pridružimo njima, sa drskim naređenjem da krenemo u pravcu OŠ "Vuk Karadžić".

Ispred škole na 20 metara nalazio se kontejner za spavanje, ispred koga se nalazilo desetak uniformiranih lica u smb-uniformi. Dvojica od njih odmah preuzimaju nas i sprovode u fiskulturnu salu spomenute škole. Po ulasku u salu dobili smo naređenje da sjednemo uza zid, što smo i učinili. Po mojoj slobodnoj procjeni, u sali se tada nalazio oko 35 do 40 ljudi mislimanske nacionalnosti, koje je privela srpska milicija. Sve osobe, izuzev ranije nabrojenih, meni su bile nepoznate. Nakon sat vremena dolazi uniformirano lice u smb-uniformi i pita ko je Nurija Halilović i istog izvede iz sale, sa obrazloženjem da se mora javiti u Rudnik Sase, na posao.

Oko 19 sati dolazi neki isljednik koji je meni nepoznat i dijeli nam listove, na kojima zahtijeva da pišemo izjave. Napominje da napišemo ličnu biografiju, kuda smo krenuli, sa izričitom napomenom da moramo svaki pojedinačno navesti bar četiri osobe koje posjeduju oružje, i dodaje što takvih lica više nabrojimo - bolje ćemo proći.

U mojoj izjavi, pored traženog, naveo sam, između ostalog,

da mi je poznato da moj brat Hadžiarapović Ševkija posjeduje pištolj, moj brat Hadžiarapović Hamdija posjeduje pištolj, Mašić Suljo posjeduje pištolj i lovačku pušku i Hasanović Hamdija, moj komšija, posjeduje pištolj. Znao sam da oni posjeduju oružane listove.

Nakon par sati dolazi oružano lice u smb-uniformi u činu kapetana, nepoznata osoba, i prelistava izjave. Ja sam kroz razgovor sa privedenim doznao da je to Veljko, ljekar pedijatar u Domu Zdravlja u Bratuncu. Nakon što je Veljko pregledao izjave, izvadio je notes iz džepa i vikao: "Odkuda su vam poznati samo oni koji imaju dozvolu", i tražio da izjave dopunimo. Neki od prisutnih su to i učinili, ali ja nisam.

Oko 22 sata do nas dolazi odnekud mi poznati čovjek po tome što je stalno vozio motor, mali rastom, crn i proćelav. Kasnije su mi pričali da je to Prodanović Nenad Mrki. On je vršio saslušavanja pojedinačno. Njemu je pomagao i jedan visok momak, oko 180 do 185 cm, sa bradom, crn i lijepe građe. Pitanja koja su nam postavljena bila su vezana za naoružanje, rovove, raspored ustaških formacija, gdje se nalaze komšije i familija itd.

Cijelu noć smo proveli u toj sali, uz provokacije straže. Straža je igrala po sali košarku, bacajući loptu na jedan koš, pravila razne pokrete oružjem. Stalno smo tražili vode, ali nismo dobili, već smo od svih koji su dolazili dobijali odgovore da su zaboravili.

Ujutru 4. 5. 1992. izvršena je smjena straže. Jednog od stražara sam zamolio da nam kupi hljeba, i on je za petnestak minuta nama donio dva kilograma.

Istog dana oko 10 sati dovode mladića u salu i postavljaju u ćošak sa napomenom da piše šta je sve govorio. Kroz razgovor sa zatvorenicima saznao sam da se radi o Mujić Beki, iz Rakovca, ranijem sviraču. Beko je nakon par minuta odustao od pisanja, a primijetio sam da je sav bio uplašen i da je mnogo drhtao. Zatim dolazi novo lice i uzima Bekinu izjavu i obraća mu se provakativno: "Zašto ne pišeš sve ono što si rekao?"

Za dvadesetak minuta nailazi ponovo Veljko, ljekar, za koga sam od prisutnih saznao da je predsjednik prijekog suda. Prelistao

je izjave i pročitao odluku prijekog suda: Beko se osuđuje na smrt što je nekada rekao da će se Muslimani "najebati srpskih pički i naposati srpskih sisa", Softić Avdija Miki, apotekar, osuđuje se na smrt što je "doturao sanitetski materijal ustašama na brdo", Mumin, trgovac, osuđuje se na smrt zbog "šverca oružjem i naoružavanja Muslimana", spomenuti šofer iz "9. oktobra" osuđuje se na smrt zbog "učestovanja njegovog brata u borbama na Kuli kod Zvornika". Također, osuđeno je još pet osoba na smrt, ali su meni nepoznati. Za jednog se sjećam da je optužen zbog navodnog kopanja jednog rova za mitraljez u njegovom selu, a za ostale se ne mogu sjetiti presude.

Oko 12 sati dolazi meni po viđenju poznato lice, najvjerovatnije da se zove Branko, mali rastom, plav, i obraća se zatvorenicima: "Znate li vi da je na Žutici pobijeno 90 Srba, žena, djece i nesposobnih lica u zbijegu gdje su ih ustaše presrele i ubile?" Sa nekim izrazitim autoritetom sile, počinje prebrojavati nas u sali i potom zaključak da nas ima 36, a potom dodaje: "Ima vas dovoljno za jedan autobus, a popodne ćemo namiriti još jedan".

Po mom shvaćanju, to nam je bila presuda. Ljudi su na tu izjavu različito reagirali, jedni su drhtali, drugi uplašeni šutili, treći činili sve da dokažu da su mirni. Odmah smo prestali bilo šta između sebe komunicirati.

Oko 13 sati i 30 minuta meni nepoznata osoba u maskirnoj uniformi, nakaradno obučen, sa nožem uz kajiš, oko vrata s velikim zlatnim krstom, ulazi u salu i poziva Beku: "Jesi li taj što bi se htio najebati srpskih pički". U tom trenutku dvojica u maskirnoj uniformi odvode Beku iz sale i uvode u prostoriju prva vrata desno, po izlazu iz sale. Nakon par minuta čuli su se tupi udarci, a s obzirom na blizinu pretpostavljao sam da se radi o pripremi za likvidiranje. Kroz par minuta čuo se glas upućen Beki: "Ajde sad sviraj". Zatim se čuše četničke pjesme sa kasetofona, uz zveket čaša i Bekino jaukanje. Taj ton se ponavljao dva sata i 30 minuta, uz ponovni refren svakih pet minuta.

Oko 16 sati izlazi mladić sa krvavim rukama, držeći kesu najlonsku, u kojoj je najvjerovatnije ljudsko meso. Bio je u smb-

uniformi i visok svega 160 cm.

Nakon 20 minuta dolazi Veljko, predsjednik prijekog suda, i pita: "Gdje su sirotanovići iz Srebrenice?". Niko zbog straha nije reagirao. Tek kada je rekao da smo oslobođeni, javio sam se i rekao da smo to mi nas šestero.

U međuvremenu je izveden spomenuti šofer DP "9. oktobra" po imenu Ramiz ili možda Rasim, a nas šestero su oslobodili. Po našem izlasku, Veljko je dodao: "Sve što ste vidjeli i čuli, za to ne smije niko znati, u protivnom imamo vaše podatke i naćemo vas". Prilikom izlaza iz sale, u prostoriji lijevo ka izlazu, gdje su izgleda kupatila, opazio sam kadu i u njoj napunjeno ljudsko meso, do vrha. U tom trenutku intimno pomislih: Veljko, ti mene više nikad nečeš naći.

Po izlasku na slobodu, odlazim u Džaniće kod mog punca Idriza Idrizovića da se malo odmorim.

Poslije par dana pokušao sam prikupiti društvo od poznanika i novih osoba da idemo za Potočare. To je teže išlo zbog toga što me je narod malo drugčije gledao iz razloga što sam bio u zatvoru pa pušten. Međutim, uspio sam nekako skupiti društvo. Tu sam ponovo vido u Džanićima Hodžić Huseina i više nisam.

10. 5. 1992. sa 13 naoružanih lica i 17 civila probio sam se preko Čauša, ka Đogazima, a onda preko Pećišta do Gornjih Potočara i slobode.

Izjavu dao
Hadžiarapović Mehmedalija, Srebrenica

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OpŠ ORUŽANIH SNAGA SREBRENICA
Broj: C-18/92
Datum: 8. 8. 1992. godine.

Predmet: Izjava Mujić Begajete o boravku u zatvoru u Sasama (Gradini)

Mujić Begajeta, iz Lasovca, nalazila se jedno vrijeme u zatvoru u Sasama, koji drže pripadnici tzv. općine Bratunac, i navodi:

Dana 28. 5. 1992., u društvu sa Karić Ahmom, iz Lasovca, i njegovom kćerkom Edinom, iz Petinića, gdje smo se nalazili u izbjeglištvu, krenula sam u moje selo Lasovac, iz kojeg su nas prethodno protjerali, da donesem malo hrane. U selu su nam komšije srpske nacionalnosti spremili zasjedu i uhapsili nas troje, ispred kuće Karić Ahme. Od lica koja su nas uhapsila prepoznala sam Perku Rankića, Petrović Dragana i jednog po imenu Cane, brata Peje iz Koštanovica.

Tada su nas sproveli u zatvor u Sasama (Gradini). Od lica koja su nas sprovela prepoznala sam Đokoanović Petka, Đokanović Zvonka i jedan samo po liku poznat, svi iz Koštanovica. U grupi četnika koji su se kretali opazila sam još Stojanović Voju, iz Sasa, Milovanović V. Mila, iz zaseoka Kolonija, i Sašu, sina Mijinog, iz Kolonije.

U zatvoru su još bili smješteni, pored nas troje, ranije privedeni: Salihović Muharem, njegova supruga i sin Muhamed, iz Gradine, Dugonjić Hamed, njegova supruga Zija, kćerke Raza i Ramiza, iz Kolonije, Omić Nurif, njegova supruga Fatima, kćerka Nurfija i Nurdina i sinovi Nurdin i Hajrudin, iz Gradine, Golić Mina, sa djecom Sejdefom, Samirom i Samirom, Garaljević E. Mirzet, iz Likara, koji se vraćao sa odsluženja vojnog roka, pa po dolasku pritvoren, Salihović Hilda i Rifeta Salihovića sin Rijad, iz Gradine, jedna žena, njena snaha i jedno dijete uz njih, iz Močevića, Omić Mula i njeno troje djece (dvije muško i jedno

žensko), Omić Gorana (Hrvatica), njena djeca Samir i Vesna, iz Gradine, Karamehić Zilha i njena unuka Hasić Mirela, iz Gradine, jedna stara žena kojoj ne znam ime, jedna sestra Omić Nurifa, iz Gradine, te Karić Šemso, jedna njegova sestra i sin Fadil, iz Alića.

Sa nama je stalno dirktno komunicirao kapetan Miroljub Todorović. Često nam je govorio sljedeće: "Ako vas pošaljem kod muslimana, recite da vam je lijepo i da ćemo im držati stoku kod Boškove kafane", "Trebali bi muslimani da rade u Rudniku i da zarađuju novac", "Nemam kud, ni tamo, ni vamo; imao sam ženu muslimanku i sa njom sina od 15 godina, a sada srpkinju i sa njom sina od pet godina". Mene i Edinu pitao je još: "Bi li se vi udale za srbina", a pogledajući u oca Edininog Ahmu dodaje: "Reci ti, nema veze što je on tu".

Od lica koja su nam donosila hranu prepoznala sam Milovanović Zorana, iz Andrića, Veselinović Jelenu, iz Kolonije, i Stojanović Lepu, iz Špata.

Na naša vrata je dolazio Krke i Rankić Bato, ali mu Miroljub nije dozvolio da ulazi.

Za vrijeme od šest dana dok sam boravila u zatvoru zapazila sam da je iz zatvora pušten Karić Ahmo da ode u Lasovac i traži od ljudi da se predaju. Istog dana je sa istim zadatkom pušten i Karić (Šemso) Fadil. Isti se više nisu vraćali. Pošto se Ahmo i Fadil nisu vratili, sutradan ujutru u 4 saja i 30 minuta odvedeni su Karić Šemso i Karić Edina i vraćeni tek uvećer u 17 sati i 30 minuta. Također, u Lasovac je poslata i Omić Fatima, da traži od naroda da se preda, ali se ona vratila.

Od naših zatvorenika sam saznala još da je u Lasovcu ispred svoje kuće uhvaćen Halilović Zoran i poslat da traži od naroda da se preda, ali se ni on više nije vraćao. Također, od naših zatvorenika sam saznala da su ubijeni braća Šemso i Šećo Zukanović, Rifet Salihović, njegova supruga Vasvija i njihov sin Rijad, Hasić Mevlida i Karamehić Fahreta, svi iz Gradine. Ubio ih Krke iz automata. Ubijeni su na brani jalovišta i zatrpani pijeskom.

Šesti dan su mene i Dugonjić Ramizu izveli da očistimo njihov magacin u kome je smještena municija; to je, u stvari, bivši

centralni magacin Rudnika, a potom su nas vratili natrag.

Istog dana 2. 6. 1992. mene su stavili u kamion i odveli u Bratunac. Po izlasku iz zatvora sam vidjela Željka S. Đokanovića iz Kolonije. Vozač kamiona koji nas je vozio za Bratunac zvao se Drajo Rankić, iz Kolonije. Uz vozača išao je i kapetan Miroljub i još jedan vojnik.

U Bratuncu sam izišla kod kafića "Lord" i uz pratnju tog vojnika sačekala oko jedan sat. Miroljub je tada rekao da ide da nešto pita "arkanovce". Za to vrijeme vojnik me je upitao da li se plašim. Odgovorila sam da se plašim, a on je rekao na to da se ne bih trebala da plašim.

U međuvremenu sam zapazila da narod šeta glavnom ulicom od benzinske pumpe ka Srebrenici. Vidjela sam da rade prodavnice, kafić "Lord" i voćare. Vidjela sam da i radnici idu na posao prema firmama "Vihor" i "TT".

Potom sjedamo, po povratku Miroljuba, u mala kola. U kolima je bio Miroljub, taj vojnik, vozač kola i jedan koga oni zovu "arkanovac". Vozili smo se prema Konjević-Polju. Usput sam vidjela jedan kamion, tri transportera, jedan tenk, tri do četiri grupe vojnika u grupama u broju po 50 vojnika; najviše ih je bilo u Kravici. Vojnici su bili uz asfalt. Kola su se zaustavila kod Lolića.

Naredili su mi da iziđem iz kola i u pasošu koji je glasio na ime Mrvić Omera dali tri pisma. Dva su bila kucata mašinom, a jedno pisano rukom.

Rekli su mi da sad idem kod Velida da mu predam pisma i da prenesem poruku: "Neka Velid preda naše mrtve, mi ćemo pustiti vaše žive sa Gradine. Ako neće tako, neka preda oružje". Rekli su mi da se obavezno vratim do 18 sati i 30 minuta i da će me oni čekati. Oni su mi pokazali kuda ću ići, pričajući da idem pravo asfaltom, da više puta ima jedan kamion, žute boje, i neka mašina što na njoj piše TV, te iza asfalta ima vodenica, a na asfaltu oborena bukva, i ako sretnem kog muslimana da kažem da nosim pismo Velidu. Govorili su mi: "Ako se usput okreneš, prvi put nećemo ti ništa; ako se okreneš drugi put, nećemo ti ništa; ako se okreneš treći put, strijeljat ćemo te". Ja sam se obazrla jedanput i više

nisam smjela.

Nakon pređenih barikada čuo se pucanj od naše vojske. Tu su me zaustavili naši vojnici i odveli u jednu kuću u Pobuđu. Uzeli su pisma, a sutredan me prebacili u selo Rovašić, tu sam ostala 64 dana, a potom sam se prebacila ka Srebrenici. Od straha sam smatrala da se trebam vratiti natrag u zakazano vrijeme, ali mi naša vojska nije dozvolila. Potom sam uvidjela da je ista bila u pravu.

Izjavu dala
Mujić Begajeta, Lasovac

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OpŠ ORUŽANIH SNAGA SREBRENICA
- Služba za vezu i informiranje -
Broj: A-20/92
Srebrenica, 13. 8. 1992. godine

PREDMET: Izjava o postupcima SDS terorista u mučilištu Osnovna škola "Vuk Karadžić", Bratunac, u periodu od 10. do 13. maja 1992. godine

Husić Abid, iz Krasanpolja, živi je svjedok mučenja naroda u poznatom mučilištu; u svojoj izjavi navodi:

U selu Krasanpolje, 10. maja 1992. godine, predstavnici srpske milicije, predvođeni Radović Vidojem, nekadašnjim milicionerom Stanice javne milicije Bratunac, pokupili su oružje od naroda. Poznato mi je da su tom prilikom mještani sela Krasanpolje predali 148 naoružanja.

10. 5. 1992. godine teroristi SDS opkolili su selo, popalili ga, a narod sabijali u jedno mjesto i trpali u autobuse. Najveće zločine su činili nepoznati vojnici koje su oni između sebe nazivali arkanovci. Od komšija koji su predvodili zlikovce prepoznao sam Neđu Nedeljkovića, Dragana Pantića, Goluba Alempića (organizatora hajke), Jisipović Andriju, braću Neđu i Zorana Novakovića, Babić Milenka i Mitrović Milenka Miku, svi iz Krasanpolja. Ostale nisam mogao prepoznati, jer su maskirali lica.

Poznato mi je da su tog dana u selu ubili Habibović Husu, Habibović Fadila, Demirović Hajru, Demirović Hasiba, Demirović Himzu, Ramić Sakiba i Demirović Šahmana. Napad na selo počeo je u 12 sati. Kada su uspjeli da nas sve natjeraju u jedno mjesto, onda su nas potrpali u dva autobusa, bilo nas je otprilike od 350 do 400 mještana. U autobusu je bila nepodnošljiva gužva. Iz pravca Krasanpolja krenuli smo prema Bratuncu. Autobus se zaustavljao u Lonjinu i tu su pokušali da u autobus natjeraju neku ženu po imenu Haša, a ona nije htjela, te su je ubili iz pištolja. Sljedeće ustavljanje bilo je na Ljubovijskom mostu, uz stajanje od 30 minu-

ta i razna maltretiranja. Po tom su nas bez stajanja dovezli u Bratunac.

Po dolasku u Bratunac iskrcali su nas kod spomenika. Naredili su nam da idemo na igralište. Na igralištu su nas zadržali dok nisu prikupili i ostalo stanovništvo iz naselja u kome su vršili hajku taj dan. Kada su nas okupili, naredili su da se postrojimo u redove dvoje po dvoje.

Poznato mi je da su na igralištu dugo vršili prozivku pojedinih ličnosti i odvodili u pravcu Osnovne škole "Vuk Karadžić" u Bratuncu. Sjećam se da su prozvali: Salihović Mehmedaliju i Salihović Mefaila, iz Krasanpolja, a tražili su još Habibović Husu i Habibović Fadila, iz Krasanpolja, koji su već u selu bili likvidirani. Spisak prozvatih bio je dug, ali ja nisam mogao upamtiti koje su to ličnosti.

Nakon postrojavanja i završetka spomenute prozivke naredili su nam da dvoje po dvoje izlazimo iz igrališta. Po izlasku na kapiju su vršili klasiranje stanovništva. Tako su na desnu stranu odvajali žene i djecu, a na lijevu stranu muškarce. Potom su nas postrojili u šest redova i rekli da idemo prema školi "Vuk Karadžić". To je bilo oko 19,30.

Kada smo ulazili u salu spomenute škole, vidjeli smo sa lijeve i desne strane u svlačionicama mrtve ljude. Po ulasku u salu našli smo grupu ljudi (oko 50) koji leže na podu onesvlješćeni. Među njima prepoznao sam Salihović Mefaila Fajku, Salihović Mehmedaliju i druge. U sali se našlo nas oko 700. Nabili su nas u pola sale, a drugu polovinu ostavili kao mjesto gdje će mučiti narod. Iz gužve su izvodili jednog po jednog i vršili razna mučenja.

Od izvršilaca nisam nikoga prepoznao. Samo mi je poznato da su u početku sebe nazivali muslimanskim imenima: Huso, Haso, Mujo i druga, a kasnije smo ustanovili da imaju druga imena, i to: Goran, Bane i neki Makedonac sa brkovima.

Izbor ličnosti za mučenje vršili su po svom nahođenju. Nama su se često obraćali riječima: "Koja je bolja vojska, Alijina ili Karadžićeva?" Na takve provokacije nismo davali nikakav odgovor. Prve večeri su nas pitali: "Bi li išli da se tučemo protiv sre-

breničke opštine?", na tu provokaciju nismu dobijali odgovor. Poznato mi je da su u toku noći stizali spiskovi od komšija Srba iz Krasanpolja koga treba likvidirati. Na tom spisku su bili: Salihović Mehmedalija, Demirović Hajro, Salihović Mefail Fajko, Habibović Huso i Habibović Fadil. Čitani su i spiskovi i drugih lica iz svih mjesta koja treba likvidirati. Čitanje spiskova trajalo je cijelo vrijeme dok smo mi bili u sali.

Prvu noć u nedjelju nisu nam dali da jedemo, a u ponedjeljak su nam donijeli mnogo hrane koja je bila previše slana, ali nam nisu dozvolili da poslije toga pijemo vode. U utorak nisu nam dali ni da jedemo ni da pijemo, tek u srijedu pred polazak za Pale u toku noći dali su nam nešto da jedemo.

U nedjelju uvečer bile su zatvorene sve prostorije u školi. Od velikog broja ljudstva na malom prostoru došlo je do sparine, te nismo imali dovoljno zraka, od čega se devet ljudi ugušilo. Poznato mi je da se tom prilikom ugušio: Saličinović Remzija, iz Krasanpolja, bivši konobar u DP "Podrinje" po imenu Omer, a radio na autobuskoj stanici u Bratuncu, i Avdić Nusret, iz Krasanpolja. Ostali su meni nepoznati.

Tu prvu večer su pozvali hodžu bratunačkog Mustafu Mujkanovića. Izišao je iz gužve prema njima, a oni su mu naređivali da se prekrsti. On je to ponosno odbio. Tjerali su ga da digne tri prsta, a on je digao dva. Natjerali su ga da se skine do pola go. Prvo su ga tukli pendrecima i tjerali da pije pivo. Pivo je odbio da pije. Obalijestili su ga, pa je pao na parket, na leđa. U tom momentu su mu usta bila otvorena, jer je izgubio zrak. Pokušali su da mu uspu pivo u usta. Međutim, istovremeno je dolazio sebi i uspio da zatvori usta i nije dozvolio da mu pivo uspu. Zatim su posuli cijelu flašu piva po njemu, što mu je pomoglo da se osvijesti. Naredili su mu da ustane sa parketa i osloni se uza zid. Izvršio je naređenje, a dvojica od tih zlikovaca uzeli su sajle te ga tukli sa lijeve i sa desne strane, tako da mu je koža pucala. Taj hodža se nije čuo da je živ, kao da nije dobijao tolike batine. Pošto ih je do bijesa razljutio svojim ponosom, nisu znali više šta da rade sa njim. Izveli su ga u jednu prostoriju i ja nisam vidio šta rade. Mene su potom odredili

da u grupi sa još petericom ljudi koji meni nisu bili poznati iznosim mrtve ljude. Leševi su se nalazili u svlačionicama spomenute sale. Prilikom iznošenja leševa prepoznao sam tijelo spomenutog efendije; bio je priklat. Za tri dana nas šesterica iznijeli smo 300 leševa. Iz škole "Vuk Karadžić" leševe smo iznosili u zgradu preko puta sale Srednjoškolskog centra, gdje su učenici izvodili praktičnu nastavu; zgrada poznata pod imenom "hangar". Kada smo odnijeli prve leševe vidjeli smo da tamo ima troje djece i tri žene. Ležali su ubijeni, a djeca su imala otprilike po pet godina. Opazili smo da su tukli jednog čovjeka čije ime ne znam, zadobio je sedam ozljeda u predjelu glave od pištoljskih metaka. Tukli su ga dok nije izgubio svijest, a potom zaključili da su ga ubili. Nama su naredili da ga ubacimo na kamion među mrtve, koje smo tovarili iz hangara u kamione. Kada smo nas šest ulazili u salu, spomenuti čovjek se poče javljati sa kamiona i obrati zatvorenicima ovim riječima: "Bježite, braćo muslimani, poklaće vas četnici". Kada su to zlikovci primijetili, naredili su nam da se vratimo i donesemo ga u salu, što smo i učinili.

Tog čovjeka u sali su udarali štilom od krampe po leđima sve dok mu nisu kičmu prelomili. Ja ne znam o kome se čovjeku radilo. Zadobio je još sedam udaraca u glavu, tako da mu se rasprskala u komade. Leš tog su nam naredili da nosimo na kamion, što smo i uradili.

Od mrtvih koje smo unosili iz svlačionice u hangaru prepoznao sam: Salihović Mehmedaliju, iz Krasanpolja, Salihović Mefaila Fajku, iz Krasanpolja, Jusić Izudina, iz Krasanpolja, Ramu Karića, iz Suhe, Suljić Idriza, iz Mihaljevića, Kiku iz Mihaljevića, Karić Safeta, iz Suhe, i Karić Dževada, iz Suhe, Husić Mensura, iz Suhe, Ramu Jusića, Ahmetović Kirama, iz Bratunca, i Ibrahimović Hasana, milicionera iz Bratunca. Od osoba koje su privođene i bile na spisku, kako je meni poznato, ostao je živ samo Demirović Ćamil, iz Krasanpolja, i on se sada nalazi u Banovićima. On je ostao živ tako što je iskoristio nesmotrenost ubica te se iz WC-a uspio uvući u gužvu gdje se nalazila masa naroda, a zlikavci ga tada nisu primijetili a potom zaboravili za njega. Za sudbinu

Hajrudina Džafića nije ni poznato ništa, a znam da je ubijen i Raškaj Fejzo.

Drugi dan po našem boravku u mučilištu pred nas je došao Drago Zekić, otac Goranov, poznatog zlikovca iz Srebrenice. Bacio je pogled po nama i rekao da je to malo za glavu njegovog sina Gorana. Donio je sa sobom tri držalice za krampe koje su imale zašiljen jedan kraj i naslonio ga uza zid. Tim palijama su mučeni i ubijani ljudi. Ubice su još upotrebljavale i metalni pajser. Udarali su dok se pajser ne iskrivi na jednu stranu, a onda, ga udarajući po ljudima, isprave.

Poznato mi je da su dotjerali jednu grupu ljudi iz Hranče. Njima su rekli da su za razmjenu, a da će nas sve pobiti. U tom trenutku je naišao neki čovjek, koji mi je izgledao da je aktivno vojno lice (u činu kapetana) i rekao toj grupi arkanovaca da svi ti ljudi nisu za ubiti, treba ostaviti nešto i za razmjenu za naše borce. Čovjek iz Milića po imenu Goran protivio se i postupao drsko i rekao mu: "Šta ti imaš sa ovim ljudima, oni su u mojim rukama". Taj kapetan se navodno naljutio i tog čovjeka razoružao i udaljio od nas. Ostali koji su vršili mučenja i ubijanja ostali su među nama.

Jedne prilike su nam donijeli piva, sve u zelenim flašama, i nudili da ga pijemo, a onog ko je popio to pivo izveli su i ubili. Također su ubijali i onog ko bi reko da voli pivo iz zelene flaše. Ta lica koja su bila likvidirana su mi također nepoznata.

U salu je dolazio veliki broj Srba komšija, ali su se prethodno maskirali, tako što su nabijali košulje na glavu i posmatrali nas kroz rukav, da ne bi bili prepoznati. Nisu smjeli sa nama razgovarati da ih ne bismo prepoznali po glasu.

Mučenje i strahote trajale su sve do srijede, 13. maja, kasno u noć. Tada su nas, oko 24 sata, izveli iz sale i potrpali u kamione. Tom prilikom rekli su nam da idemo za razmjenu na svoj slobodni teritorij. Sa kamionima iz Bratunca smo otišli prema Palama, ali nismo znali gdje idemo. Kada je svanuo dan (četvrtak), mi smo saznali da smo iskrcani u općini Pale. Po dolasku na Pale naredili su nam da izvučemo pertle iz cipela i kajševe iz pantalona i smjestili nas u neku salu. Tu su nas zatvorili. Nismo imali dovoljno

zraka za normalno disanje. U sali smo zatekli oko 100 lica, navodno Sarajlije. Te Sarajlije su nas maltretirale, pravile red među nama, vršeći funkciju nekih redara. Mnoge su mučili i tukli, a poznato mi je da su tim mukama podvrgnuti neki Azem, raniji šumar, Salihović Ilijaz, Salihović Senahid, Bečić Rešid, Demirović Almaz, Demirović Alija, svi iz Krasanpolja, izuzev spomenutog šumara. Također sam vidio da su tukli jednog crnog momka plastičnim buretom koje je nama služilo za vodu. Po priči drugih, najvjerovatnije je taj momak iz Voljavice. Treći dan su nas povezali. Za vrijeme tri dana boravka na Palama dobili smo samo jedan obrok, a mnogi su se odrekli tog obroka u korist čaše vode, jer se na drugi način do vode nije moglo doći.

Treći dan, oko 10 sati, ušli su u salu i saopćili nam: "Nemojte se bojati ničega, vi idete na vaš slobodni teritorij za razmjenu". Povezali su nas kanafom u grupi po 10 ljudi. Po napuštanju sela redari su nas udarali kako su koga stigli, nogama, kolcem, oružjem i drugim. Potom su nas utovarili na kamione. Dok smo stajali sa kamionima, penjali su se i tukli nas. Iz pravca Pala vozili su nas nepoznatim pravcem. Putovali smo sporednim putem, a kod svakog srpskog sela smo zaustavljeni u vremenu od po 30 minuta do jednog sata. Stanovnici tih sela su nudili podrume za klanje i psovali. Neka vojska se penjala u šume i gađala nas kamenjem. Ove strahote su nas pratile sve do dolaska u Ilijaš. Tu, u selu kod Ilijaša, izvršena je razmjena. Razmijenjeni smo mi civili za njihove borce. Mi smo krenuli po ispuštanju iz kamiona ka općini Visoko. Tako nas je prihvatio Crveni križ. Ljudi su se tu počeli gubiti i padali u nesvijest. Ukazana nam je prva pomoć, a osobito su nam stanovnici pružili prvu pomoć u hrani, odjeći i drugome.

U Visokom smo ostali oko mjesec dana dok se nismo oporavili, a potom smo se razišli prema svojim porodicama koje su bile smještene u Tuzli i općinama oko Tuzle. Moja porodica nalazila se u Banovićima, a potom sam ja sam njom prešao u Tuzlu i uključio se u oružane snage Republike Bosne i Hercegovine.

Izjavu dao
Husić Abid, iz Krasanpolja

ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
OpŠ ORUŽANIH SNAGA SREBRENICA
- Služba veze i informiranja -
Broj: A/28/92
Srebrenica, 22. 8. 1992. godine

PREDMET: Izjava Suljagić Almira o strijeljanju u Rovašima

18. maja, ponedjeljak, došli smo u stari zatvor u Vlasenici, nas 37. Tri dana smo proveli u zatvoru i njih 32 su odveli na strijeljanje. Za ta tri dana bili smo tučeni i maltretirani. Nas peterica smo bili maloljetni pa smo ostali u zatvoru. Još 19 smo proveli kao zarobljenici, od toga četverica u SUP-u (vlaseničkom), pa onda 10 ponovo u starom zatvoru, a onda pet dana u logoru Sušici (Vlasenica). Nas petericu su pustili poslije 22 dana provedenih u zatvoru. Nas petericu su pustili zajedno sa ženama i djecom. Mislim da je bila nedjelja ili ponedjeljak. Doveli su nas do Dubničkog mosta, a mi smo odatle otišli do Rovaša, a poslije do Kaldrmice. Žene i djeca su ostali u Cerskoj, u školi. Na Kaldrmici su me našli Naserovi vojnici i doveli me u Srebrenicu. Za ljude odvedene 21. maja saznao sam na Rovašima od nekog doktora Huse Uvalića. Kasnije sam posjetio trojicu preživljelih, zajedno sa četvericom svojih drugova koji su bili u zatvoru sa mnom. Trojica su mi ispričali sve detalje strijeljanja; 12 ljudi od tih 29 strijeljanih su pokopani na području Pobuđa, a ostalih 17 kod nekog voćnjaka u Hadžijinoj bašči u Kasabi. Strijeljanje je izvršeno u Kasabi.

Imena trojice preživljelih: Džafić Suad, Džafići, Karić Rahman, Krasanpolje, Muhić Sado, Voljavica.

Imena peterice ostavljenih u zatvoru; sada su na sigurnom:
1. Suljagić Almir, Voljavica
2. Spahić Adnan, Bratunac
3. Ibrahimović Admir, Moštanice
4. Karić Salko, Krasanpolje
5. Džafić Alija, Džafići

Imena strijeljanih, što ih ja znam:

1. Suljagić (Dauta) Alija, Voljavica
2. Suljagić (Dauta) Ibro, Voljavica
3. Suljagić (Hakije) Munib, Voljavica
4. Alić (Omera) Alija, Voljavica
5. Džafić Fejzo, Džafići
6. Džafić Mirsad, Džafići
7. Džafić Osman, Džafići
8. Alić Hidajet, Biljača
9. Ahmetović Galib, Krasanpolje
10. Mujčić Azema sin, iz Rakovca
11. Mujić (Safeta) Mirsad, Bjelovac

U logoru Sušica nalazi se još oko 500 sposobnih ljudi. Dok smo bili u zatvoru nisu nas puno tukli, ali su nas maltretirali i patili vodom, hranom i izlaskom u WC. Na 24 sata smo dobijali krišku hljeba i tri paštete na devet ljudi. Za ovo strijeljanje kad su ih odveli rekli su da idu za razmjenu, tj. lagali su.

Imena ljudi koji su bili stražari i ujedno koji su tukli i učestovali u pokolju po Vlasenici:

1. Milan Đurić
2. Miloš Đurić
3. Slađan Pajić
4. Goran Garić
5. Ljubo Vukotić, zvani Car
6. Drugi Garić, ne znam mu ime
7. Dragan Nikolić, glavni u logoru Sušici
8. Dragan, ne znam mu prezime
9. Goran zvani Vjetar, ne znam mu prezime

Koljači i pljačkaši koji su bili u Bratuncu i Voljavici:

1. Lukić (Gojka) Željko, Pobrđe, vozač transportera na strijeljanju u Kasabi
2. Ilić (Sretena) Momir, Pobrđe, specijalac
3. Ostojić Radomir, Pobrđe, vođa vojnika

4. Lukić Golub, Pobrđe
5. Jokić (Vojina) Duško (Miro), Pobrđe

Jedan od najvećih koljača u Bratuncu je Ilić (Jove) Zoran, zvani Cindo; otac mu radio u gvožđari kao trgovac, a prije je bio nogometni sudija (Jovica).

Izjavu dao
Suljagić Almir, iz Voljavice

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OpŠ ORUŽANIH SNAGA SREBRENICA
- Služba veze i informiranja -
Broj: C-81/92
Srebrenica, 8. 10. 1992. g.

PREDMET: Izjava o ponašanju četnika u Srebrenici

Po dolasku četnika u grad, mi nismo izlazili iz kuće. Jedino smo kontaktirali sa komšinicom Irenom. Tada su se četnici iskupljali u Mićinoj kući. Irenu su četnici zvali da ode kod njih, mada to ona nije smjela. Poslije toga sam je ja zamolila da ode radi moje djece.

Jedan dan Irena je ipak otišla. Zadržala se oko dva sata. Došla je i rekla da nešto pripremaju. Poslije je išla svaki dan, čak se tamo preselila, mnogo se promijenila.

Kad su upali arkanovci, prekinuli smo svako kretanje. Jednog dana došao je Maksim, mužev kolega, jedini Srbin za koga sam ja mogla reći da je pošten. Savjetovao je Jakubu da će doći arkanovci, da pokupimo djecu i prijeđemo kod njega. Pripremili smo hranu i otišli kod Maksima. Bili smo tu jednu noć. Non-stop mu je zvonio telefon, pitali su ga što on ne ide, zašto ne bježi. Drugu noć smo prešli kod Mehmedalije.

U to vrijeme arkanovci su pljačkali po gradu, pucali, vozikali se. Na kraju, moj Jakub kaže da idemo kući. Došli smo kući. Povremeno je navraćala Irena. Ponešto bi nam rekla. Bila je blijeda, sve tužnija.

Jedan dan su Srbi počeli vući svoje stvari, jednostavno su ih tjerali. Molila sam je da ne vozi stvari. Tom prilikom mi je rekla da prate Gorana Zekića, primijetili su da ih zavarava i rekli su ako vide da nije tu - da idu svi.

To jutro, 8. maja, do 10 sati sam ležala, nisam mogla na noge. Govorila sam Jakubu da ustanem da napravim krompirušu. Ustanem i počnem praviti kad dođe Sejdalija; četnici su ga zasretali na ulici i govorili mu da je zabranjeno kretanje. Napravila sam

pitu. Samo što sam je iznijela, došla je Irena, inače u posljednje vrijeme je slabije dolazila. Stavila sam pitu na sto kad je neko zakucao, kćerka Zijada je otvorila vrata, čula sam kako neko govori: "Kupite se i svi u SUP". Izišla sam i vidjela Dragana. Utrčala sam i rekla Jakubu da moramo svi u SUP. Dragan je Irenu pitao šta će ona tu. Djeca su počela plakati, Dragan nam je rekao: "Ne plačite, gore je meni".

Otvarali su regal, pitali su Jakuba gdje su mu braća, zar nisu u šumi. Jakub je rekao da su oni stariji ljudi. Jedan je rekao meni i djeci da sjednemo, govorila sam im da ne vode Jakuba, jer je on srčani bolesnik.

Poslije se Irena vratila, počela sam plakati, sve sam se nadala vratit će se. Irena mi je rekla da će ga "ribati" jer je Aketova rodbina, a Ake ih pobi. Ona je već bila spremna da bježi. Kroz dva sata vratio se Sejdalija. Jakuba su ostavili. Ja sam tu bila još sat vremena. Rekla sam djeci da se pakuju, jer ako su babu ubili, doći će i po nas. Otišli smo pod stepenište u školu.

Samo što smo čučnuli pod stepenište, čuli smo Munibu. Pitala sam je jesu li ubili Jakuba. Rekla je da jesu i rekla mi je da će doći po mene i djecu.

Uzela sam djecu. Otišli smo u đačku kuhinju, zatim u kupatilo. Kad smo bježali iz kuhinje u školu, išli smo jedno po jedno, vidjela sam dva-tri četnika kako nose puške. Noć tiha, kao nikad u životu, mukla tišina, jeza te hvata. Ujutro, rano, oko 6 sati, sišli smo iz škole. Vidjela sam tri žene, istrčala sam pred njih i pitala ih šta se dešava. Rekle su mi da uzmem djecu i da bježim; poginuo je Goran, sve će živo pobiti. Morali smo se držati kuća dok ne pređemo benzinsku pumpu. Taj dan smo stigli na Bacutu. Tu smo bili noć. Rekli su mi da je Jakub mrtav pred robnom kućom. Nisam mogla izdržati, morala sam se vratiti.

Ujutro sam krenula prema Srebrenici, nigdje nije bilo žive duše. Odem do Munibe da je pitam gdje je Jakub. Rekla je da je u SUP-u u podrumu. Pošla je sa mnom iako ju je bilo strah.

Kad smo došli u SUP, tamo su bile tone smeća, konzervi, flaša. U podrumu smo našle mrtvog Jakuba, iznijeli smo ga iz

podruma. Prilikom kupanja vidjeli smo da ima pet prostrijelnih rana na desnoj strani, a jedna direktno kroz srce.

Kasnije sam od Sejdalije saznala kako su se odigravale stvari u SUP-u. Jakuba su pitali za Aketa, je li mu bio brat. Rekao je da nije. Onda su počele provokacije. Koliko Ake ima zelenih beretki, je li mu on kurir, šta je davao Naseru u školi, ako je dvojku - pustit će ga. Jednog momenta Jakub je stegao Sejdu za ruku i rekao: "Sejdo, halali". On ništa nije govorio. Sejdo je rekao kako će biti braća kad nose različita prezimena. Jedan je rekao da su ipak braća.

Safeta su odveli u podrum, čuli su se prigušeni pucnji. Jedan je rekao: "Pozdravio sam se sa njim za sva vremena". Taj isti je odveo Jakuba. Isti pucnji su se čuli, vrata hlupnuše i ovaj se vratio.

U to vrijeme Ake je ubio nekoliko četnika, isto tako i Hakija, tako da su oni bili uplašeni, bili su izgubljeni.

Danas je tačno pet mjeseci od tog događaja, a meni čitava vječnost. Ne vjerujem da će se ikada živjeti kao nekad.

Izjavu dala
Abdurahmanović Šehida, iz Srebrenice

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OpŠ ORUŽANIH SNAGA SREBRENICA
SLUŽBA ZA VEZU I INFORMACIJE
Br. A-34/92
Srebrenica, 11. 9. 1992.

PREDMET: Izjava o genocidu u selu Koritnik, općina Višegrad

O genocidu koji se dogodio dana 13. 6. 1992. u Višegradu.

Iz sela Koritnika udaljenog od Višegrada oko sedam kilometara okupili su nas oko pedesetero, uglavnom djece, žena i nešto mali broj odraslih muškarca. Usput su još iz sela Sasa i Smušića pokupili oko tridesetero djece, žena i ljudi i zajedno nas odveli u naselje Bučine, u kuću Jusufa Memića, gdje su nam oduzeli sav zlatni nakit i novac, a potom nas po četiri žene i djevojke odvodili u posebnu prostoriju, gdje su nas svlačili do gole kože, misleći da smo u donjem vešu posakrivale nakit i novac. Poslije toga su izdvajali mlađe žene i djevojke i odvodili ih po jedan sat i nad njima vršili silovanje. Navečer, oko 23 sata, prebacili su nas iz ove kuće u kuću Adema Omeragića, u istom naselju, pod izgovorom da ćemo tu biti na sigurnijem, te da će nas ujutru prebaciti za Kladanj.

Pošto su nas prebacili u ovu kuću, gdje nas je bilo oko osamdesetero, prvo su zapalili nešto slično plinu na ulaznim vratima, odakle je pukuljao jak plamen u prostorije u kojima smo se mi nalazili. U ovim prostorijama nastala je panika i vriska djece i žena. Tada sam prišla prozoru i u par pokušaja uspjela razbiti debelo staklo i sa trinaestogodišnjim sinom uspjela iskočiti iz kuće. Nedugo zatim počeli su odjekivati rafali po ovoj kući i okolo nje da bi se posljednji jecaji i jauci čuli oko dva sata poslije ponoći.

Iz ovog pakla i užasa pouzdano znam da smo se samo nas četvero uspjeli izvući, dok su ostali u toj kući pogorjeli i poubijani.

Porodice za koje ja znam da su nastradale u ovom genocidu su:

1. Porodica Kurspahić Osmana, šest članova, iz Koritnika
2. Porodica Kurspahić Bule, šest članova, iz Koritnika
3. Porodica Kurspahić Aiše, četiri člana, iz Koritnika
4. Porodica Kurspahić Bisere, dva člana, iz Koritnika
5. Porodica Kurspahić Hasana, šest članova, iz Koritnika
6. Porodica Kurspahić Hasiba, pet članova, iz Koritnika
7. Porodica Kurspahić Bećara, tri člana iz Koritnika
8. Porodica Kurspahić Hašima, dva člana, iz Koritnika
9. Porodica Kurspahić Mede, četiri člana, iz Koritnika
10. Porodica Kurspahić Edhema, dva člana, iz Koritnika
11. Porodica Kurspahić Alije, pet članova, iz Koritnika
12. Porodica Kurspahić Sumbule, četiri člana, iz Koritnika
13. Porodica Kurspahić Igbale, dva člana, iz Koritnika
14. Porodica Memišević Redže, dva člana, iz Koritnika

Među ove 53 osobe nalazilo se dvadesetero djece stare od dva dana do 13 godina. Ostalim osobama iz Sasa i Smušića ne znam imena i prezimena.

Od četiri monstruma u ljudskom obliku prepoznali smo dvojicu, dok su druga dvojica bili nama nepoznati počinioci ovog zločina, a to su: Lukić Sredoje i Vasiljević Mitar, obojica iz Župe kod Višegrada, kojima se pripisuju još mnoga zlodjela koja su počinili prije ovog masakra po Višegradu.

Živi svjedoci koji su preživjeli ovaj genocid, a nalaze se u izbjeglištvu u Srebrenici su: Kurspahić Esma, Edhem i Mirza, iz Koritnika kod Višegrada.

Odgovorno lice za prikupljanje informacija:
Šaćirović Mustafa Mule

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
RATNO PREDSJEDNIŠTVO SUBREGIJE
Broj: C-/92
Srebrenica, 27. 11. 1992. god.

PREDMET: Izjava o stradanju naroda u Višegradu

Užički korpus u Višegrad je došao 14. aprila. Prije njihovog dolaska govoreno im je da su Muslimani na tom području toliko nanijeli Srbima zla da ni njima nije tu sigurno. Tako dok su oni ušli u Višegrad. Tri puta su se ukopavali dok nisu ušli u grad. Komandu su smjestili u hotel Vilina vlas.

U gradu su uveli radnu obavezu. Mi smo, naravno, išli na posao. Sa svih rukovodećih mjesta su smijenili Muslimane i postavili Srbe. Tako se bivši direktor Fazlić Šaćir javljao da dođe na posao, oni su mu odgovorili da nije podoban za njih i da im nije potreban.

Dok smo radili u hotelu, oni su svakodneno dovodili ljude, zatvarali su ih u podrum hotela, smještali su po deset ljudi, u garderobe, prostorije veličine 2 x 2 x 4 m, nisu imali prostora ni da sjedu. Tu su ih držali po 5-6 dana bez hrane. Na početku su pritvorili uglavnom bogatije i poznatije građane.

Organizirali su autobuse za naš narod, pod izgovorom da ih voze za Sarajevo, Tuzlu, Olovo, Kladanj, jer u Višegradu treba da se naseli srpski narod. Dovodili su djevojke u hotel, tu ih zadržavali neko vrijeme i opet puštali, da bi ih kasnije opet dovodili. Vidio sam i Bajru Murtića, koji je bio sav modar i izubijan. On je kasnije sa sinom razvalio vrata i pobjegao. Dok su bili zatvoreni, hranu nisu dobijali.

Jednom prilikom imali su sastanak, meni nisu dali da ih služim. Kasnije sam slučajno čuo kako govore da bi Alija pristao da dobije Sarajevo, Tuzlu i Zenicu sa okolnim gradovima, a da njima da drinsku dolinu. Međutim, oni žele da dijele i Sarajevo. Optužili su Muslimane da hoće potpunu islamizaciju Bosne, da uvedu bosančicu i arapsko pismo, da unište sve što je srpsko.

Dok smo mi išli na posao, iz našeg sela su odveli 15 muškaraca. Najviše je nastradalo selo Koritnik. Kad je otišao Užički korpus, 19. maja, tada su domaći četnici izvršili najveće zločine u Višegradu. Jedan od najvećih zločinaca je konobar Vasiljević Mitar.

Sa Bikavca su odveli Ajanović Hasana i nekog Bećirovića, koji su kasnije pobjegli, tako što su preplivali Drinu. Četnici su ubili Međuseljàc Hasana, Ćamila Bosnu, Kurtalić Amira. Ljude su postrojavali na most i maljevima ih udarali i obarali u Drinu.

U Slapu smo u vrećama nalazili mrtvo po dvoje djece i ljude u dekama obmotane žicom.

Mi smo na šlaufima prešli Drinu, jer su nam čamce bili uništili. Naše porodice su odvezli autobusima u nepoznatom pravcu.

Izjavu dali
Bajrić Eniz i Ohranović Sejdalija, iz Višegrada

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGONA
OpŠ ORUŽANIH SNAGA SREBRENICE
Služba veze i informiranja
Broj: A-3 8/92
Srebrenica, 2. 10. 1992. g.

PREDMET: Izjava o predratnim i ratnim zbivanjima u selu Bešići

Oko 27. aprila pozvao me je Huso Halilović i javio mi je da moramo otići na razgovore u Miliće. Sa nama su pošli još Ahmet Halilović i Nezir Mekanić. Poslali su po nas auto iz Milića. Bili smo u zgradi nekadašnje ambulante, sada zgrade MZ Milići. Kada smo došli, tu smo našli neke ljude iz Vrsinja.

S nama su razgovarali Tomislav Savkić, nekadašnji sekretar Partije u Rudniku, a sada predsjednik SDS Milići. Bio je prisutan i Erkić Rašo, nekada u Rudniku rukovodilac pravne službe, a zatim općinski javni tužilac u Vlasenici, te Bjelanović Radomir, poslije stranačkih izbora bio je sekretar MUP-a u Vlasenici, a sada sekretar MUP-a novoformirane općine Milići.

Prvo je govorio Erkić Rašo - da je formirana nova općina Milići, da će u toj općini biti svi ravnopravni bez obzira na nacionalnu pripadnost i imati svi ista prava. Rekao je da će Milići biti prva općina u BiH zakonita i pravna. Da će oni kao civilna vlast preuzeti sve obaveze i da su se sporazumjeli sa vojskom da razoružaju sve koji imaju bespravno nabavljeno oružje. Oružje treba da prvo predaju Muslimani zbog toga što neće u JNA, a zatim će biti razoružani Srbi. Tako da će ostati samo oružje na koje je izdata dozvola za nošenje. Rečeno nam je da oružje treba predati 30. aprila, u 16 sati. Rekli su nam da oni znaju ko sve ima oružje, da su obavješteni i da imaju čak i brojeve oružja. Pokazivali su nam spiskove koje su pravili po izjavama vlaseničkog hodže.

Zatim je govorio Savkić Tomislav Tomo - da će u budućem ustrojstvu BiH država biti podijeljena na kantone. Da će nacionalne manjine u njima imati ista prava kao i većinska nacija, i

da će se za osiguranje tih prava formirati međunarodna arbitraža od 9 članova. U koju će biti uključena 2 Srbina, 2 Hrvata, 2 Muslimana i plus 3 zapadnoevropljanina, koji će biti istaknuti pravnici, kojima će se moći obraćati nacionalne manjine iz kantona za zaštitu svojih prava. On je dalje govorio da treba normalno raditi proljetnu sjetvu i da će Rudnik također normalno raditi. Rekao je da će nam asfaltirati put do Štedrića.

Poslije njèga je govorio Bjelanović, sekretar MUP-a novoformirane općine Milići. Da će kao sekretar jednako štititi sve ljude bez obzira na nacionalnost, i da će primiti 5-6 naših mladića u rezervnu miliciju sa zadatkom da čuvaju selo od eventualnih bandi i drugih kriminalaca.

Ponovio nam je da oružja na koja se posjeduju dozvole (pištolji, lovačke puške, lov. karabini) neće biti oduzimana; samo besaravno oružje.

Što se tiče diskusije sa naše strane, nije se bilo, jedino smo postavljali pitanja oko nekih stvari. Dali su nam auto i vratili nas kući.

Konferencija u selu Bešići već je bila zakazana. Na konferenciji je Ahmet Halilović, odbornik SDA, upoznao sve prisutne oko zahtjeva za predaju oružja. Tu je bila prisutna većina muškaraca iz sela. Svi su izjavili da ne posjeduju bespravno nabavljeno oružje i da nemaju šta predati.

Tako je i bilo 30. aprila, kada je došao milicijski auto sa 3 milicionera. Pitali su da li je prikupljeno oružje. Pošto su dobili negativan odgovor, vratili su se u Miliće.

1. maja došlo je do napada na Vrsinje i Pomol. Tada smo mi pobjegli u šumu; tu smo prenoćili 3 noći, a preko dana smo se vraćali kući po hranu. U šumi nas je našao naš komšija Halilović Šahin i rekao da idemo kućama, jer su njega prije na dan našli kod kuće i da su mu rekli da pozove sve ljude iz šuma da se vrate kućama. Rekli su mu da neće nikoga dirati, koga ne nađu u kući da će mu je zapaliti. Vratili smo se kući 4. maja.

4. maja poslije podne iznenada je došla vojska iz Dervente, transporterima. Pohvatali su nas po kućama i sve nas skupili kod

kuće Šabana Halilovića. Tada su izvršili pretres kuća i oduzeli nam oružje na koje smo imali dozvole. Kod Šabanove kuće su nas držali 2 sata i na kraju su odvojili odrasle muškarce na jednu stranu, a žene i djecu na drugu. Muškarce su odvojili oko 100 m. Saopćili su im da će ako iko zapuca i ako bude iko od njih poginuo - sve pobiti. Bilo je oko 100 vojnika, većinom Dervenčani i Milićani. Držali su upereno oružje prema nama. Jedan dio vojske bio je otišao za Đile, a jedan je bio na Bešićkom brdu. Poslije razgovora komandira preko radio-veze sa nekim na Brdu, pustili nas su i rekli da idemo kućama i da iziđemo pred kuće, kad se transporteri budu vraćali iz Đila.

Taj dan su zapalili kuću Mekanić Hamila, ubili su mu oca Hamdiju koji se krio zajedno sa Abdulahom Musićem u šumi. Ubili su i Muminović Abdulaha i sina mu Hasana.

Poslije toga mi smo nastavili "normalno" da živimo, transporteri su prolazili svaki dan prema Rudniku, prevozili su srpske straže na Bešićko brdo.

Nakon 2-3 dana, bio sam i kući kad mi je žena rekla da zovu napolje sve muškarce. Odveli su nas u Harovinu, njiva pored Jadra. Pred nas je izišao visok čovjek, bradat, u maskirnoj uniformi. Pozdravio nas je i odmah tražio da predamo oružje. Mi smo mu pokazali potvrde o predatom oružju. On je rekao da oni ništa ne znaju o tome da je oružje uopće predato i da nam je te potvrde mogao svako napisati. Do mene je bio amidžić mi Ismet. Neko je rekao da mu je sin Ismail bio u zengama. Tražili su ga da dovede. Odmah su počeli odvajati pojedine mlađe ljude i rekli im da se penju na kamione. Ismet je otišao po Ismaila i kad su dolazili, neko im je dao znak da stanu, tako da su transporteri otišli zaboraviši na Ismaila.

11. maja, rano izutra, pohvatali su nas opet u kućama, izvršili pretres kuća i odveli nas pred kuću Ismeta Mekanića. Opkolili su nas sa oružjem na gotovs, a na asfaltu su bila dva transportera.

Tu, pred kućom, bilo nas je oko 100. Jedni vojnici srpski su imali bijele trake - Srbijanci, a drugi crvene - domaći. Tražili su da kažemo ko je silovao trinaestogodišnju djevojčicu, ko je pucao iz

snajpera sa prigušivačem i ranio njihovog vojnika. Rečeno nam je da će ubiti svakih 10 minuta po dvojicu ako ne kažemo. Poslije toga su odvojili mene i Buhić Muniba, zvanog Mrki, u stranu i odveli nas iza kuće. Kad su nas tu doveli, okrenuli su nas leđima prema sebi i opalili iz puške kraj naših glava, kao da su nas strijeljali. Zatim su nam naredili da čučnemo, a vojnicima da pripaze na nas. Sve je ovo govoreno šapatom, da oni što se nalaze pred kućom to ne bi čuli. Otišli su opet pred kuću i rekli da su nas strijeljali. Pitali su gdje je moja kuća i naredili da je zapale i rekli kao njemu više kuća ne treba. Vojnik je otišao i zapalio kuću. Nakon 10 minuta vratili su se ponovo pa nas i vratili nas pred kuću i rekli da oni ne ubijaju ljude kao naše ustaše. Neko iz mase je rekao da gori kuća. Jedan vojnik je rekao da nije trebalo ni paliti. Pitali smo da li možemo gasiti kuću. Oni su nam dozvolili. Tada su mi rekli zašto ne odem živiti u Miliće kao pravi čovjek. Poslije toga su se pozdravili sa nama i otišli prema Žutici. Mi smo tada nastavili gasiti i ugasili je. Poslije toga smo razgovarali šta da radimo. U tom je došao Haris Buhić i rekao nam da su na Žutici ubili 4 čovjeka, Buhić Osmana Bešu, Alić Azema, a maloljetnog mu sina ranili, ubili su još Jašarević Mehu, vlasnika kafane, i Ahmetović Mehmedaliju; to je bilo nekih 200-300 m od nas.

Tada smo odlučili da bježimo. U Sućesku nismo mogli jer su oni bili na mostu na Žutici. Zato smo odlučili da krenemo prema planini. Te noći smo se našli na izvoru Štedrića. Tu smo ostali do 19. augusta, kada sam sišao u Srebrenicu.

Izjavu dao
Mekanić Adem, iz Bešića

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OPĆINA SREBRENICA
KOMISIJA ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA
O RATNIM STRADANJIMA I ZLOČINIMA
Srebrenica, 25. 2. 1993.

Pred Komisijom za prikupljanje podataka o ratnim zločinima i stradanjima, Ibišević (Redže) Meho, rođen 1965. godine u Hranči, općina Bratunac, prije rata nastanjen u Hranči, daje slijedeću

IZJAVU

3. 5. 1992. godine nalazio sam se na seoskoj straži u Hranči, a pošto mi je došla smjena otišao sam do kuće da se odmorim. Nedugo zatim čuo sam rafalni pucanj. Četnici su već ušli u selo, a na njih je otvorio vatru Ramić (Mehe) Osman, zvani Petica. Osman, uplašen od mase četnika, krenuo je u bijeg prema šumi i u zaseoku Meljen rekao mi je da je pucao u četnike. Tada mi je rekao: Meho, spašavajte se, četnici su u selu, a ubijena je četverogodišnja Selma Hodžić, a njena majka Hajrija je ranjena. Mještani sela su se uspaničili i za kratko vrijeme u selu nije bilo nikoga, a narod je potražio spas u obližnim šumama oko Hranče.

Dok sam bio skriven sa ženom i djecom u šumi, nedaleko od nas čuli su se četnici komšije kako se dozivaju: Krsto, Savo, Momire, Pero, hajdemo brže. Četnici su se za kratko vrijeme ušutili, misleći da će se mještani odmah vratiti u selo, ali pošto nije bilo tako počeli su pucati, kako bi istjerali narod iz šuma.

Pošto sam pretpostavljao da će nas sve sposobne muškarce pobiti, odlučio sam sam da sa komšijom Hodžić Asimom ostavim ženu, majku, djecu i ostale i uputili smo se odmah u šumu. Ležeći u šumi pored puta, vidjeli smo kako svezane vode Ramić Adema, Ramić Dževada, Ramić Sejada, Ramić Kirama. Jedna žena ih upita: Djeco, šta to radite? Srbin joj reče da su to Hranačanima uradili Ramići. Poslije malo vremena, pred sami mrak, druga grupa

četnika progoni pohvatane žene i djecu. Selo je u plamenu. Moj komšija Asim i ja odlučili smo da se spustimo iz šume u selo. Čuje se plač i povici: Ima li iko da mi pomogne? Bio je to Ćamil Ramić, kome su tada ubili sina Osmana i bratića Šaćira. Sa Asimom sam otišao kod Ćamila i pomogli smo mu da skloni tijela poginulih. Za kratko vrijeme dobijamo vijest da je poginuo i Hodžič (Lutve) Bego. Sutradan i narednih dana skupili smo tijela poginulih i pokopali ih u Hranči na seoskom groblju. U ovom divljačkom pohodu četnika na naše selo uspio sam prepoznati: Blagojević Dobrisava, iz Repovca, moje školske drugove Ratka Ćirkovića i Peru zvanog Banana, iz Repovca, Bubeta, iz Bratunca, Mirka Todorovića, a ostale bliže komšije nisam mogao prepoznati, jer su na licima imali maske od najlonskih čarapa. Od 3. do 9. 5. 1992. godine nalazio sam se u Hranči, a pošto su 20. maja četnici popalili Glogovu, vraćaju se ponovo u Hranču, gdje sam bio, i nastavljaju sa paljevinom nedužnog naroda.

Ujutro, u 8,30 sati, u zaseoku Cerovac čuje se vriska isprepadenog naroda. U 11 sati veliki dim obuhvatio je cijelu Hranču.

Četnici odvode pohapšene prema Bratuncu, a oko 11,30 sati padaju već prve žrtve. Pred svojom kućom, pored asfaltnog puta, ginu: Nukić Hašim, njegovi sinovi Salih i Abid, Sulejmanović Musa, Hodžić (Lutve) Suljo, Hodžić (Mustafe) Suljo, Ramić Selim, Salkić Hamed, Salkić Džemal, Salkić Nezir, Salkić Sadik i Jahić Nermin. Toga dana četnici su prema Bratuncu odveli veliki broj sposobnih muškaraca, o kojima se ni danas ne zna ništa.

11. maja, rano ujutro, nalazio sam se u mom zaseoku Meljen, kojeg su opkolili četnici i sa jakom rafalnom pucnjavom upozoravali nas da svi iziđemo napolje. Nakon jedno sat vremena četnici dovode pohvatane: Sulejmanović Aliju i Sulejmanović Bajru, nagone ih po kućama da izvedu narod, a istima su naredili da kažu: Iziđite odavde, moramo ići, vode nas za Kladanj, a ako nekoga nađu da neće izići, zaklat će ga u rođenoj kući. Iz kuća su počeli izlaziti djeca, žene i muškinje.

Pohapšena kolona naroda, među kojima sam i ja bio, povede-

na je prema asfaltnom putu. Dok smo stajali i čekali sudbinu, u nekoliko navrata sa policijskim autom pored nas je prolazio milicioner Jokić Miladin. Jedne prilike se zaustavio i rekao nam: Morate ići u Repovac na stanicu, dolje vas čekaju autobusi i kamioni koji će vas sigurno sprovesti do Kladnja.

U koloni od Hranče do Repovca pored puta prepoznajemo tijela naših koje su četnici pobili. Salih Jahić je prepoznao svog sina Nermina i zamolio nas da ga prenesemo sa sunca u hladovinu. Starog Avdu Ramića premako sam na ulaz u njegovu kuću. Ibro Nukić prepoznaje oca Hašima, svoja dva brata, ali im mrtvim ništa ne možemo pomoći. Po dolasku na Repovac, oko nas se sakupile komšije Srbi i tješe nas kako nam neće faliti ništa. Nedugo, zatim iz pravca Bratunca dolaze jedan kamion i jedan autobus. Četnici su nas u iste potrpali, a naš put je bio usmjeren, umjesto u Kladanj, prema Bratuncu. Po dolasku u Bratunac, ispred općinske zgrade u kamion u kojem sam se ja nalazio ulazi jedan četnik sa pištoljem u ruci i reče: Ako iko bilo šta pokuša, sve ću vas pobiti. Počeo je da izgoni sve sposobne muškarce napolje. Čim smo izašli iz kamiona na kojem su ostale žene sa djecom, natjerali su nas da dignemo tri prsta uvis i da pjevamo četničku pjesmu: "Od Topole pa do Ravne gore". Mog komšiju Hodžić Junuza su natjerali da se ponovo popne na kamion i da od žena i djece pokupi sav novac i nakit. Odmah zatim počeli su nas tući nekim kablovima po kojima su bili izvezani čvorovi. Iz naše grupe su izdvojili Arifović Redžu, Sulejmanović Redžu i mog brata profesora Ibišević Selmu i odveli su ih u pravcu OŠ "Vuk Karadžić".

Od nas su pokupili novac, zlato i cigarete. Odmah su nas poveli u logor, u salu spomenute škole. U prolazu pored škole vidio sam mnoštvo ubijenih muslimana. Među njima sam odmah prepoznao Redžu Arifovića, koga su samo prije par minuta odvojili od nas; sa lijeve strane grudnog koša curila mu je krv, bio je još pri svijesti i govorio: Nisam ja kriv, ne znam nizašto. Pored njega je sa pištoljem stajao jedan četnik, ali mu ja ne znam ime.

Gledao sam kako moga brata Selmu Ibiševića drvenom palijom udara Tešić Milan, bivši vozač u "Vihoru" iz Bratunca.

Također, sam gledao kako poslije batinjanja moj brat bez svijesti pada na beton.

Iz kolone koja je pošla u salu izdvojili su Hodžić Midhata, Salihović Hameda, Arifović Rahmana i njegovog sina Mirsada, koje su nakon pola sata krvave i sa velikim ožuljcima na licu doveli u salu. Prilikom ulaska u salu, momak za koga sam kasnije saznao da je iz Milića reče nam: Dobro došli, Rančani. Nisam uspio saznati ime tom krvoloku, ali znam da je bio jedan od najgorih. Od tada za nas počinje najveća tortura. Udarali su nas sve redom. Četnik kojeg su zvali Bane, minđušar, i jedan Makedonac od stranaca su bili najgori. Tukli su nas željeznim šipkama, drvenim palijama, šutali su nas nogama itd. Bane nam je naredio da se svučemo svi do pojasa goli.

Na jednom od zarobljenika vidjeli su zelenu majicu i odmah su ga ubili na licu mjesta. Ispod džempera i ja sam imao zelenu majicu, ali sam je zajedno svukao sa džemperom i tako bar za neko vrijeme produžio život.

Počelo je linčovanje na jednoj klupi koja se nalazila na sredini sale. Vidio sam kako muče moga školskog druga Mustafu, koga je Bane tukao i govorio mu: Gdje si, vođo balija. Ubrzo njegova glava puca, a Mustafa se gubi. Još je samo znao kada mu je Bane rekao: Pruži ruku. Mustafa je ispružio ruku i Bane mu ispali metak u prst. Mustafa već izumire, a krvnik mu Bane ne dozvoli ni to, već mu nanese pištolj na glavu i opali metak.

Mustafa je pao, a Bane nam je naredio da ga nas četverica nosimo u radionicu srednje škole. Kada smo Mustafino tijelo unijeli u radionicu, imali smo šta i vidjeti. Ubijenih Muslimana bio je ogroman broj, a bili su složeni u dvije štive kao drva. Kada smo se vratili unutra tako uplašeni, u sali je bila još oko desetina mrtvih. Njih su nosili drugi. Kada sam došao u salu, pošao sam da sjednem. Momak za koga sam čuo da je iz Milića zovnu da dođem k njemu. Ja, onako uplašen, priđoh mu. On me pita: Momče, odakle si? Uspio sam mu da kažem da sam iz Hranče. Kada sam izgovorio te riječi, on me udario desnom rukom na kojoj je imao boks, tako da sam zadobio udarac kod lijevog oka. Vidio sam kako na klupi za

mučenje sjedi moj komšija Rahman Arifović, koji je već bio u krvi. Poznao sam još jednog mog komšiju, Abdurahmana Ramića; i on je bio sav u krvi.

Sutradan u salu dolaze opet zločinci sa pivom i muzikom. Nagone mnoge od nas da uzmemo piva, dok nas većina to odbija. Nagone nas, a kada ko uzme - odmah ga ubijaju. Takav je bio slučaj i sa hranom. Prvo nude, a kada se ko javi - odmah ga ubijaju.

Prošlo je tri dana, a ja još ništa ne jedemo. Krunili smo zid i stavljali u usta. Tog dana sam uspio da ugrabim malo hljeba. Bilo je to dobra dva zalogaja. Nisam ni to sve pojeo sa namjerom da dam malo i mom bratu. Kada sam mu prišao i ponudio ga, on je rekao da je i on uzeo.

U sali je bila prostorija u kojoj su posebno masakrirali naše ljude. Tog dana sam prvi put izišao u WC. Kada sam prolazio, vidio sam kako je jedan naš čovjek vezan za đačku klupu i kako ga udaraju.

Nailazio sam na dijelove ljudskih tjela i na krv koja je bila na hodniku koji je vodio u salu. Tog dana bio je stražar Nikola, zvani Nidžo iz Osamskog, koji je radio u hotelu "Fontana" u Bratuncu. Kasnije su počeli da dolaze zlikovci i da vode naše da ispituju. Tada nam je došao Nidžo i rekao: Koga budu zvali, neka slobodno iziđe, dok je on tu da neće nikom ništa biti. Ali, kada je došla večer, otišao je Nidžo i svi oni koji su Izišli taj dan opet su izvedeni uvečer i nisu se ni vratili.

Došao nam je i otac Gorana Zekića, nekadašnjeg predsjednika SDS Srebrenica. On traži poznatu familiju iz Srebrenice, ali se niko nije javio. Za njim u salu ulazi krvnik Bane i reče: Kapetane, rekli ste 300, a mi smo završili sa 350.

To nije bilo teško zaključiti. On je za svog sina tražio 300, a krvnici su ubili 350 muslimana.

Četvrti dan kod nas dolazi zlikovac koji traži mog komšiju Ramu Hodžića, kome su prije na dan pucali kroz uho, ali mi smo mu rekli da ne ustaje. Onda reče: Ima li bilo koji Ramo. Tada ustade Ramo iz Suhe. Onda ti pođi sa nama. Za malo vremena

začuo se jauk. U salu se povratio krvnik i reče nam: Čujte kako balija gori. Živog Ramu je stavio u kontenjer za smeće, zatim ga zapalio. U logor su dolazile i naše komšije Srbi, ali nas oni nisu tukli.

Najgori bijaše Bučalina Radomir, iz Podravanja, vozač iz Vihora u Bratuncu. Kad je kod želio, on je dolazio i tukao nas. Uvečer nam je došao Makedonac i pitao imali ko iz Hranče. Dvojica ljudi, Abdurahman i Ćamil, rekoše: Imamo mi. Vi mi trebate, rekao im je. A ostali neka izlaze, po deseterica na kamione, idete na razmjenu. Dok su ovi izlazili, mene i još jednog odredi da počistimo jednu prostoriju. U toj prostoriji bila je zgrušana krv i parčad od ljudskih tijela.

Moj prijatelj upita: Pa, sa čime ćemo očistiti. A on nam odgovori: Oprostite se sa životom. To smo pokupili sa rukama. Zatim smo otišli u kamion. Rekli su nam da idemo na razmjenu, a mi smo, u stvari, išli prema Palama.

Izjavu dao	Izjavu uzeo
Ibišević Meho	Šaćirović Mustafa

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
OPĆINA SREBRENICA
KOMISIJA ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA
O RATNIM STRADANJIMA I ZLOČINIMA
Srebrenica, 14. 3. 1993. godine

Pred Komisijom za prikupljanje podataka o ratnim zločinima i stradanjima Zildžić Said, rođen 31. 10. 1971. godine u Tegarama, općina Bratunac, prije rata nastanjen u Tegarama, daje slijedeću

IZJAVU

U selo Tegare 10. 9. 1992. upadaju četnici, prethodno ga opkolivši. Počeli su skupljati narod s namjerom da ga protjeraju preko Drine. One koji su pokušali da se izvuku, odmah su ubijali. Vidio sam ubijenog oca Sabita pred kućom, mater Kadu u podrumu, a za kućom ranjenog brata Hasana, koji je ubrzo i umro.Isto tako, vidio sam ubijene Durić Aliju, Vranjkovina Mevu, Huremović Zajku, Huremović Eseda, Admira Memića.

Kuća Envera zvanog Pundo je gorjela i on je u njoj izgorio kao i mati mu Tima, rodica Hasnija Halilović i Zildžić Džemila.

Uspio sam sa bratom Huseinom i rođakom Edhemom izići iz sela. Nastala je za nama jurnjava. Kod Drine sam vidio zaklane Ibiša Halilovića i Smajlović Hamdiju. U Drini su uhvatili moga amidžu Pašagu i strinu Sadetu i odveli ih. Strina je puštena zimus iz Bratunca i trenutno je u Srebrenici.

Iz sela su taj dan otjerani Muharemović Mirsad, Smajlović Razija i Mirsada. One su, isto tako, zimus puštene iz Bratunca.

Kada su četnici otišli, u kukuruzu smo mrtva pronašli Mehanović Hamida. Za sudbinu Alić Nesibe i Fadila se ne zna ništa.

Izjavu dao
Zildžić Said

Izjavu uzeo
Hrustić Husein

Svakako ćemo vas staviti na kušnju, malo sa strahom, glađu i umanjivanjem imetka, života i plodova. Obraduj strpljive.

Bekare, 155

ZNAČAJ SREBRENIČKOG KRAJA ZA PRIHVAT IZBJEGLOG STANOVNIŠTVA SA SUSJEDNIH OPĆINA - SMJEŠTAJ I ISHRANA STANOVNIŠTVA

Srpsko-crnogorski agresor se, sa tvorcima svoga mračnoga plana, potrudio da pripremi i realizira plan u najvećoj diskreciji i tajnosti, kako bi efekat bio što veći. Dosad u historiji agresorskih ratova nepoznata je mračnost plana kao što je ovaj, a teren njegove realizacije je i bošnjački narod ove republike.

Generalštab JNA i uže srpsko-crnogorsko rukovodstvo detaljno je planom predvidjelo kada i kako koju operaciju i akciju plana treba izvesti i kada početi, ali sve se to mora raditi pod velom zamagljenosti kako svjetska javnost ne bi agresora - agresorski okarakterizirala i adekvatno sankcionirala.

Tvorci plana dobro su znali da BiH ima potrebu za prehrambenim artiklama i da je u dotadašnjim vremenima morala veću količinu prehrambenih proizvoda nabavljati iz Srbije, dok je njoj zauzvrat davala strateške, deficitarne sirovine i poluproizvode. Tako je Srbija i do tada ostvarivala ekonomsku dobit, jer je politički bilo uslovljeno tržište roba i usluga. Sve je dotada perfidno i dobro isplanirano i realizirano, tako da je ostalo samo konkretne akcije izvoditi i genocid nad bošnjačkim narodom BiH realizovati.

Blokirani su svi granični prolazi iz Srbije i Crne Gore prema BiH, kako bi se mogao kontrolirati međurepublički promet roba i usluga, a samim tim ekonomski iznurivati RBiH i njeno stanovništvo. Psihološki efekat plana je postignut:

- Stanovništvo BiH militaristički se zastrašuje jer su se nekontrolirano legalne vojne formacije JNA iz Slovenije, a djelomično i iz Hrvatske prebacuju u BiH

- Osirumašuje se ponuda prehrambenih proizvoda na tržištu BiH.

Planski locirane jedinice JNA po BiH imaju zadatak da se teritorijalno povežu i da kontroliraju sve putne komunikacije, kako bi spriječile bilo kakav kontakt Bošnjaka. To se činilo da ne bi moglo doći do bilo kakve pripreme Bošnjaka za bilo kakvu oružanu akciju. Sektorsku mrežu kontrole i okruženja Srbi su dobro razradili, te je predstojalo čišćenje terena i uništavanje bošnjačkoga naroda, raznošenje i uništavanje njihove imovine. U ovoj blic-akciji Srbi su planirali da goloruki bošnjački narod neće imati vremena da se konsolidira, a kamoli da se pripremi za neku oružanu akciju na legalne vojne formacije srpsko-crnogorske vojske.

Presijecanjem i kontrolom PTT komunikacija između gradova i unutar njih, Srbi su prinudili bošnjački narod da se predaje agresoru ili da potraži put spasa preko planina i nepristupačnih predjela, kako bi iznašao sebi put ili da se preda četnicima i srpsko-crnogorskim koljačima. Tako je došlo do same polarizacije između bošnjačkoga naroda:

- Jedni su uzdignutih ruku išli ispred naoruženih srpskih hordi i mnogima se nikad neće saznati za grob, a kamoli za muke kojima su ih zlostavljali srpski zločinci.

- Drugi Bošnjaci su sa zavežljanjem na ramenu i djetetom u naručju krenuli preko planina i gudura ka neodređenom prevcu, ali sa jednim ciljem - spasiti glavu na ramenu.

Tako su se stvorile rijeke izbjeglica bošnjačkoga naroda koje su tražile različita ušća, ali su sačinjavale veliku rijeku ljudi, žena i djece, različite starosne dobi i velike šarolikosti.

Tražio se samo jedan glas, i to glas otpora agresoru, glas zaštite ljudskog dostojanstva.

Rijeke izbjeglica iz susjednih općina: Bratunca, Vlasenice, Zvornika, Han-Pijeska, Višegrada, Rogatice i drugih mjesta traže spas u Srebrenici i okolnim brdima Srebrenice, ne znajući da je tada grad Srebrenica u četničkim rukama, isto kao što su i njihovi gradovi - odakle su izbjeglice krenule. Ne znajući da je i ona ostala bez svojih čelnika i lidera koji su imali zadatak da osiguraju ratne rezerve, hranu, lijekove, oružje i ljekarsko osoblje. Ali, eto, pored

svega toga Srebrenica jest i ostat će jedini grad ovoga dijela Podrinja koji je pružio otpor četnicima da ne pokolju bošnjački narod na ovim prostorima, daleko od svjetskih očiju.

U različitim vremenskim intervalima 1992. godine i početkom 1993. godine više od 70.000 izbjeglica bošnjačke vjeroispovjesti skoncetriralo se na teritorij općine Srebrenica. Iste sudbine sa istim nedaćama, što domaće, što izbjeglo i protjerano stanovništvo zapada u drugu nedaću koja sve ravnomjerno pogađa, a to je glad, koja ne bira žrtve i koja nejma milosti; niti puca, niti kolje, niti pali, niti siluje, ali smrt donosi. Majke i očevi gledaju kako njihova djeca od gladi umiru, a pomoći nikakve nejma. To je ono što ne mogu odgonetnuti, niti koricu kruha djetetu dati da bi mu život za koji dan produžili, a smrt za koji čas dolazi, a četnici sa svih strana i okolnih brda sa dalekometnom najsuvremenijom aljtiljerijom siju smrt po šumama, selima i njivama.

Četničke horde, sa oružjem u rukama i iznurivanjem, primoravaju bošnjački narod ovoga kraja da siju i njive obrađuju ispred samih četničkih linija ili da sa vrećom na ramenu ili rancem na leđima prolaze četničke linije i da duboko u privremeno zauzetim teritorijima potraže hranu sebi i svojim najmilijim. Ne bira se da li je smrznuta tikva bundeva ili je smrznut krompir, a dok je buđavi hibridni kukurz poslastica.

Znajući da iznureni i izgladnjeli narod mora potražiti hrane, četnici na prolazima, prijevojima, klisurama i potocima postavljaju zasjede i minska polja.

Žive hvataju i mrcvare; ranjene i osakaćene tupim predmetima dotucaju, a udove sjekirom, nožem i testerom kladarom odsijecaju; i ranjene i čitave zarobljenike smrt čeka.

Mlado novoformirano općinsko rukovodstvo pokušava stanovništvo smjestiti i koricu iznurenom narodu dati. Slobodnih kuća, podruma, šupa, štala i garaža nejma dovoljno da bi se stanovništvo smjestilo, nego narod u šumama kopa zemunice i bajte, u kojima se skriva od četničkih granata, kiše i snijega. Valjda zato što se u ovom dosadašnjem ratnom periodu namučilo. Bolje se i tu skloniti nego hladnu noć pod vedrim nebom provesti ili čet-

nicim ruku dopasti.

Da je dovoljno bilo neslanog hibridnog kruha pomiješanog sa hrastovim žirom i mladom ljeskovom korom, nedužnima bi se život za koji dan produžio i smrt za koji čas odložila. Ali, eto, ovom narodu ne preostaje ništa drugo nego da dijafragmom i mozgom razmišlja i da više nikad dušmaninu ne dozvoli da ga zavede kao što je radio u predratnom periodu i da više nikad ne dozvoli da materijalna dobra koja je bošnjački narod sticao ostavi dušmaninu da koristi i da uništava ovaj narod.

IZVOD IZ IZJAVE JEDNE OD STRDALNICA U POTRAZI ZA HRANOM

Zarobljene smo u Tegarama 10. 9. 1992. godine, oko 9 sati ujutro. Sa nama je zarobljen Ibiš Halilović, iz Tegara, koga je pored Drine zaklao četnik Slobodan Petrović, sin Sretena, sa Špata. Prije nego što je zaklao Ibiša, prvo mu je odsjekao oba uha i po Mirsadi Muharemović, iz Tegara, posalo ih nama da vidimo kako izgledaju odsječene muslimanske uši.

Mirsada su natjerali da se pokrsti, pjeva četničke pjesme i nadjeli su mu ime Milan Milovanović.

Pod Orlicu su doveli još Pašagu Zildžića, Sadetu Zildžić, Jusufa Mehanovića, Kemala Mehanovića, Vekaza Mehanovića; svi su iz Tegara.

Sa četnicima su u prvoj turi, čamcem preko Drine, u Srbiju prevezeni: Mirsad, Pašaga i Sadeta, u drugoj turi ja i Razija, zatim Jusuf, Kemal i Vekaz. Svi smo prebačeni u Drlače, Republika Srbija. Povezali su nam oči i ruke, pa nas autobusom prebacili do Bratunca. U Bratuncu su nas smjestili u zgradu SO. Svi smo smješteni u jednu prostoriju koja je imala rešetke na prozorima i vratima. Počeli su da izvode muškarce na ispitivanje. Kad su ih vraćali sa ispitivanja, svi su bili krvavi i kod sviju je tekla krv iz nosa, usta, ruku i sa lica jer su svi sječeni noževima po licu. U mučenju se najviše istakao: Krke, pa Ilija sa Špata, zatim Branin

sin, iz Sikirića.

Četnici su 12. 9. 1992. godine iz logora doveli Idriza Mujića, Nedžiba Mujića, Sejada Mujića i Senada Begovića, iz Biljače. Od novozarobljenih, četnici su najviše tukli Idriza i Senada. Svi zarobljeni muškarci morali su da se pokrste i davali su im srpska imena.

U 21 sat, 13. 9. 1992. godine odvedeni su: Pašaga Zildžić, Jusuf Mehanović, Kemal Mehanović, Mirsada Mehanović, Idriz Muhić i Senad Begović, kojima se kasnije gubi svaki trag.

Na Žutom mostu, 16. 11. 1992. godine, razmijenjeni smo: Abida iz Biljače, ja, moja sestra i Sadeta Hasić, sa svojim trogodišnjim sinom. Zbog ostalih osoba ženskog spola bolje je da ne pričam šta su četnici od nas radili. Ako se ikad ikoji od ovih zločinaca zarobi i ako dođu na optuženičku klupu odmah se javljam da budem živi svjedok njihovih zlodjela i orgijanja.

Izvod iz izjave koju su dale Mirsada i Razija Smajić, iz Tegare.

Prve izbjeglice na prostorima istočne Bosne dolaze iz sela općine Višegrad, koja su smještena na desnoj obali rijeke Drine, a njihov broj se kretao u različitim vremenskim intervalima. U aprilu 1992. godine bilo ih je oko 2.500. Pravac kretanja izbjeglica iz višegrdskog kraja između 10. i 20. aprila 1992. godine bila su sela Luka i Krušev Do, koja pripadaju općini Srebrenica, i Žepa, koja pripada općini Rogatica. U međuvremenu, iz sela rogatičke općine počele su pristizati izbjeglice u ove krajeve koje su protjerali četnici sa Borika.

Ono što je karakteristično za sve izbjeglice bilo je strah, bijeda i pokušaj da se spasi goli život. Mora se reći da je stanovništvo u početku rata u selima oko Žepe prihvatalo izbjeglice objeručke i da je dijelilo sve što se ima u kući, od hrane, odjeće, obuće, smeštaja i slično.

Međutim, kako je hrane ponestajalo, prestala su davanja izb-

jeglicama, pa su se mnogi vraćali u svoja pogorjela sela u potrazi za hranom, gdje su ih poubijali ili su ih zarobili četnici.

Poslije okupacije Bratunca, te izvršenog pokolja, progona i genocida nad bošnjačkim narodom ovih krajeva, javlja se veliki val izbjeglica u pravcu Srebrenice, odnosno srebreničkih sela, a njihov broj se procjenjuje na oko 12.000-13.000. Prvih mjesec dana izbjeglice sa područja općine Bratunac nisu odmah došle u sam grad Srebrenicu (Srebrenica je još bila okupirana), nego su se smjestile u okolna sela, a veliki broj nije imao uopće smještaja, nego su živjeli po okolnim šumama.

Oslobađanjem Srebrenice, većina izbjeglica sa općine Bratunac, tokom maja i juna 1992. godine, smjestila se u grad Srebrenicu, u napuštene stanove i kuće.

Krajem aprila i početkom maja popaljena su sva muslimanska sela općine Vlasenica, te se javlja novi izbjeglički val sa ovoga područja, i to u pravcu Kladnja (većinom je gradsko bošnjačko stanovništvo otišlo prema Kladnju), drugi pravac kretanja bila je Cerska, treći - srebrenički kraj, i to uglavnom Sućeska, a jedan broj bježi u šume Radave, Bature, Kupusne i sela Podžeplje i Krivače.

Početkom juna i u augustu četnici pale i uništavaju sva materijalna dobra u bošnjačkim selima hanpjesačke općine - Stobaronima, Gođenjima, Brložniku, Planama, Krivačama, Podžeplju, te pale sela rogatičke općine - Borovac, Laze, Ljubomišlje. Narod bježi prema Žepi, koja je već prenatrpana izbjeglicama iz Višegrada i Rogatice, a većina bježi i nalazi smještaj u šumama Radave i Bature, te Žepske planine. Smještaj se nalazi u planinskim kolibama (po 30 osoba u prostoriji 2,5 x 2,5 m), improviziranim bajtama od granja, a većina pod jelikom, bez ikakvog krova nad glavom.

Osim problema smještaja (koji je bio drugorazrednog značaja u odnosu na druge probleme), javlja se problem gladi i bolesti.

Naime, ono malo hrane što je narod uspio ponijeti sa sabom nestalo je brzo, a stomačne bolesti počele su harati uslijed posljedice bojnih otrova, koje su četnici bacali iz aviona, zajedno sa tovarima avionskih bombi, gotovo svakodnevno.

Napravljen je, reklo bi, se pravi egzodus bošnjačkog naroda, a rat je tek bio počeo.

U takvoj situaciji narod traži spas u Srebrenici, odnosno selima oko Srebrenice, te odlazi u potragu za hranom preko Podravanja i Sušice, koji su bili u četničkim rukama (mnogi su ostavili živote u bespućima od četničke ruke iz zasjede), te donosi hranu po imenu "veličanstveni kukuruz", u početku besplatno, a kasnije u zamjeńu za novac i dugu listu važnih drugih proizvoda, koji su služili kao prometna vrijednost na uspostavljenom tržištu.

Izbjeglice sa područja općine Vlasenica smještene u Sućeskoj prvih mjesec-dva dana dobivaju hranu besplatno od komšija i rođaka, ali ubrzo nestaje hrane i domaćem stanovništvu. To se dešava i u ostalim selima srebreničke općine, pa narod počinje potragu za hranom, ne obazirući se na granate i avionske bombe.

Za mnoge je to bila kobna sudbina.

Bile su velike zalihe hrane u selima oko Drine - Voljavici, Zalužju i ostalima, ali su bila u četničkim rukama (sve je to dio četničkog plana o potpunom uništenju bošnjačkoga naroda), ali se narod odlučivao i pored opasnosti da se ne vrati kući, odlazio u spomenuta sela u potrazi za hranom.

Svaku večer formirale su se kolone bratunačkih izbjeglica i naroda sa ostalog područja, te kretale u pravcu sela lociranih blizu rijeke Drine, da iz vlastitih ili tuđih hambara donesu vreću kukuruza, koji su u miru služili kao stočna hrana, a, eto, u ovim vremenima - spas života izgladnjelom i napaćenem narodu.

Bilo je slučajeva kada se vraća kolona da neko nagazi na minu, a drugi iz kolone su bacili svoj kukuruz sa leđa da donesu ranjenika do Srebrenice, ali bilo je, Boga mi, i takvih koji se nisu osvrtali na ranjenoga prijatelja i komšiju, nego su grabili svojoj kući, pa, eto, i to mu dođe kao dio smišljenog plana o uništenju, odnosno samouništenju bošnjačkoga naroda. Uglavnom, Voljavčani, Zalužjani, Biljačani, dosjetkom da "pljačkaju" vlastite hambarove, spasili su sebe od gladi, a, istini za volju, mora se priznati, nahranili su i mnoge druge.

Izbjeglice iz hanpjesačke, rogatičke i višegradske općine

mjeseca septembra 1992. godine počinju iz planinskih šuma i iz Žepe dolaziti u Srebrenicu. Tu nije bilo neke posebne organizacije u dolasku. Sve je bilo samostalno, za svaku porodicu ili po grupama porodica.

Postojala su samo dva pravca dolaska izbjeglica u Srebrenicu, i to čamcima niz Drinu za Klotjevac, zatim u Srebrenicu i, drugi, preko Sušice, između Podravanja i rijeke Drine.

Oba pravca bila su jednako opasna, ali narod nije imao izbora: ili umrjeti u šumi od gladi i zime ili pokušati naći spas u Srebrenici.

Svakodnevno granatiranje Srebrenice i bombardiranje iz aviona bivše JNA stvaralo je još veće muke i haotično stanje među narodom, pored već spomenute gladi i problema smještaja.

Danima se narod provlačio između četničkih zasjeda i bunkera i tužno i žalosno je bilo pogledati starce, žene, djecu, bolesne i iznemogle koji nadljudskim naporima idu pješke i po 10 sati bez odmora, što je bilo nezamislivo da se ovo može dešavati u civiliziranom svijetu u srcu Evrope i na kraju 20. vijeka.

U međuvremenu izbjeglice iz Vlasenice koje su boravile po šumama Radave i Bature, također su došli u Srebrenicu, tako da je sa izbjeglicama iz općine Bratunac u samom gradu Srebrenica i okolnim selima boravilo preko 17.000 izbjeglica.

U Srebrenici je u to vrijeme funkcionirala civilna vlast, te se uključila u probleme smještaja, dok je pitanje ishrane ostalo briga svakog pojedinca, jer su se zalihe hrane u to vrijeme bile istrošile, pa i vojska na linijama je primala minimalne količine hrane.

Međutim, narod je spas našao ipak preko vojske, tako što je išao uz vojsku, koja je u kontraofanzivama oslobađala pojedine teritorije i tako se bar privremeno dolazilo do nekih količina hrane koje su život značile za većinu naroda.

Teško je opisati sve golgote kroz koje je narod prolazio da bi preživio. Na fizičkom izgledu vidjelo se da su ljudi na izmaku snage, ali neki unutarnji nagon tjerao ih je da idu u potragu za komadom kruha i da nahrane svoju izgladnjelu djecu, oca, majku

ili drugog člana obitelji.

Svakodnevno su izbjeglice hodale po selima i molile domaće stanovništvo da im da nešto hrane, neki su odbijali, a neki su davali šaku suhih šljiva, lončić graha ili slično, da onog ko traži ne bi vratili sa kućnog praga ili, kako se to kaže u narodu, prazne ruke.

Zbog ovakve situacije većina domaćeg stanovnoštva je ubrzo ostala bez hrane, što je, uz ostale probleme, vojnim i civilnim strukturama vlasti stvaralo nepremostive prepreke u normalnom organiziranju života.

Borite se na Allahovem putu protiv onih koji se bore protiv vas! Ne prelazite granice! Zaista, Allah ne voli one koji prekoračuju granice (onoga što nije dozvoljeno).

Bekare, 190

OKUPACIJA DIJELOVA TERITORIJA OPĆINA SREBRENICA, BRATUNAC, VLASENICA, ZVORNIK I REGIJE ŽEPA I PRUŽANJE PRVIH OTPORA AGRESORU NA OVIM PROSTORIMA

SREBRENICA

Tačno u 10 sati, 18. 4. 1992. godine (subota), vođa terorista SDS za Srebrenicu Goran Zekić, sa naoružanim banditima, ulazi u Srebrenicu. Grad su prethodno napustili gotovo svi stanovnici, izuzetak je par stotina nejači ili pokoji sposobniji stanovnik. Nakon što su označili početak svoje vladavine isticanjem svoje zastave na zgradi SJB Srebrenice, zlikovci su krenuli sa megafonom da prikupljaju naoružanje od preostalog stanovništva. Vršena je i pljačka nakita i novca, posebno novca u stranim valutama.

Istog dana, u popodnevnim satima, naoružane četničke bande upadaju u selo Likare, progone njegove žitelje i pale ga. Potom kreću u selo Pećišta. Tu pale par kuća. Međutim, ovo selo je bilo opkoljeno sa dvije strane od zlikovaca. Ne poznavajući maršrute, došlo je do zabune između ove dvije grupe i otvaranja međusobne vatre, te pogibije prvog vojnika pljačkaša. Nakon ovog međusobnog incidenta pljačkaši i palikuće se povlače ka Zalazju. U naredne dane nastavljena je masovna pljačka srebreničke privrede i imovine Bošnjaka, te je to i odvoženo u razne pravce, a najčešće preko Drine u Srbiju.

Pošto su prethodno Srebrenicu napustili svi koji su trebali organizirati ovaj narod i spriječiti okupaciju, narod se povukao u sela i počeo sam stvarati dobrovoljačke grupe koje će pružiti otpor.

Još prije okupacije Srebrenice, u Potočarima je formiran stanični punkt SJB Srebrenice, na čelu sa Naserom Orićem - da pojačano nadgleda sigurnost građana. Ovoj grupi milicionera pridružio se i par hrabrih dobrovoljaca iz Potočara i susjednih sela. Mladi i hrabri momci nisu mogli gledati kako se pale njihove kuće i odvlači svo bogastvo njihove općine, pa su odlučili suprostaviti se agresoru.Priče o neustrašivosti ubica iz Vukovara, arkanovaca, samo su u njima stvorile veći inat i odlučnost da stupe u borbu.

Ove momke sputavali su i stariji ljudi, ubjeđujući ih da do masovnog pokolja neće doći. Prijetili su da će svakoga ko učini belaja prema agresoru, agresoru i uredno prijaviti.

Imao sam prije rata oko sebe okupljenih oko 150 momaka. Stalno sam ih hrabrio kako ti pljačkaši nisu nikakvi borci već obične siledžije i koljači. Uspio sam prekaliti 26: 19 nas je bilo sa naoružanjem, pretežno lovačkim, a sedmerica bez ikakvoga naoružanja.

Tako smo mogli i morali početi s odbranom slobode i oslobađanjem...

Rano ujutro 20. 4. 1992. godine (ponedjeljak) probudio je ove momke megafon sa Zagona, susjednog sela iz općine Bratunac, sa pozivom: "Iziđite, balije, pognute glave i predajte naoružanje". Momci su se međusobno pogledali, ali bez komentara. Samo se tiho čuo jedan glas: "Možda ćemo ostati bez glave, ali pognute sigurno nećemo".

Oko devet sati stiže naš kurir i obavještava da je kolona arkanovaca otišla ka Srebrenici. Slijedila je brza razrada plana: Na mostu u Potočarima kada naiđe kolona vozila treba izgurati teretna vozila, kamione, i njima zapriječiti prolazak za Bratunac, potom na kraju kolone izgurati još jedan kamion i njime spriječiti povratak u Srebrenicu. Kada se ovaj posao uradi, treba osuti paljbu po vozilima iz zaklona. Tačno u 13 sati i 10 minuta, kolona sa sedam automobila arkanovaca ulazi u Potočare. Odmah su barikade napravljene po planu. Slijedio je sudar vozila, a potom kanonada hitaca golobradih mladića.

Od automobila uspio je pobjeći samo jedan "jugo". Zauvijek

su svoju putanju završila dva "golfa", putnička, dva "golfa" policijska, jedna "lada" i jedan kombi, i u njima više od deset arkanovaca (pljačkaša i palikuća).

Među herojima je nastupio tajac, kao da pogledima jedni drugim kažu: "Morali smo početi ubijati, ali one koji ubijaju nas i pošteni narod; valjda će nam zato oprostiti Bog".

Uputili smo se seoskim putom koji vodi iz Potočara ka Gornjim Potočarima. Odjedanput neko skupi hrabrosti i povika: "Stoj junaci!" Svi stadosmo. I ovakvu zakletvu nam predloži: "Dok se sunce nebom kreće četnik Potočarima proći neće".

Blagim smješkom i suzom radosnicom, što je svi redom pustismo, zakletvu dadosmo i nastavismo put u svoju bazu u Gornjim Potočarima...

U obližnoj šumi, kod Starog grada, dana 17. 4. 1992. godine, odvojilo se pedesetak muškaraca koji su odbili četnicima u samoj Srebrenici predati naoružanje, iako su na tome inzistirali i predstavnici legalne vlasti, na čelu sa predsjednikom općine Besimom Ibiševićem. Ova grupa formirala je svoj štab, u čiji sastav su ušli: Hakija Meholjić, Akif Ustić, Amir Mehmedović, Salko Hublić i Amir Kulaglić.

Prisustvo ovih momaka u blizini Starog grada spriječilo je agresora da pljačka ovo naselje i vrši ubistva. Međutim, agresor je to bez ikakvih poteškoća vršio po ostalim dijelovima grada. Dana 4. 5. 1992. godine došlo je do prve vatrene borbe između ove grupe i agresorskih palikuća, pri čemu su palikućama nanesene prve žrtve. U otvorenim borbama 6. i 7. 5. 1992. godine spriječen je agresor da uđe u Stari grad. U ovim borbama došlo je do pogibije Muamera Čengića. Ubrzo se ova grupa dijeli u dva tabora. Najveći dio boraca se, na čelu sa Hakijom Meholjićem, upućuje preko Pribičevca ka Skenderovićima i Osmačama, a druga grupa ostaje na Starom gradu, sa Akifom Ustićem.

Na prostoru Mjesne zajednice Sućeska, dana 17. 4. 1992. godine, dolazi do formiranja prve dobrovoljačke jedinice, za čijeg

prvog komandira je izabran Ramiz Bećirović. Od 2. 5. 1992. godine, pa do 1. 7. 1992. Ramiza će zamijeniti Hajrudin Avdić.

Zlikovci SDS-a u Milićima su prvo zarobili jedan broj zaposlenih radnika, i to 1. 5. 1992. godine, što je stanovništvo ovog područja uzbunilo i natjeralo na kontrareakciju. Tako je došlo do sprječevanja odlaska osam stanovnika srpske nacionalnosti i pet teretnih vozila, dok se ne puste svi zatočenici u Milićima. To je urodilo plodom i dana 2. 5 1992., u 15 sati, došlo je do razmjene sa obje strane.

Dana 1. 5. 1992. godine zlikovci SDS-a su iz pravca Dervente i Milića izvršili veliki artiljerijsko-oklopni napad na Mjesnu zajednicu Sućeska, a dana 2. 5. 1992. godine - po završetku razmjene - izvršili su i prvi pješadijski napad, uz podršku oklopnih oruđa i artiljerije.Ovaj napad je odbijen. Najveće usluge imao je Sabit Begić, iz Žutice, koji je sa napravom od benzina u flaši izišao pred OT i uspio ga zapaliti.

Četnici su nastavili svakodnevno granatirati sa Bešića i Koprivna cijelo područje Sućeske i pješadijskim napadima pokušali okupirati ovo područje.

Najteži su bili četnički napadi 12. 5. 1992., na Kutuzero, i 16. 5. 1992., na cijelo područje Sućeske. Svi napadi, kao i ova dva, uspješno su odbijeni.

Po davanju ultimatuma Srebrenici, 17. 4. 1992., i u selu Bajranovići se stvorila grupa dobrovoljaca sa ciljem da se suprostavi agresoru - iz sela Bajramovići, Kazani i Izabojna, na čelu sa Hamdijom Fejzićem. Oni su uspjeli da 20. 4. 1992. razoružaju srpsku miliciju i tako spriječe dalje četničko komuniciranje po ovom prostoru.

U selu Tokoljaci se, 20. 4. 1992. godine, formira dobrovoljačka grupa, na čijem čelu su se našli Hamdija Smajić, Šahin Mustafić i Sakib Čivić. Četnici su iz pravca Jezera, dana 13. 5. 1992., napali sela Tokoljaci, Rulovce, Ivčiće, Radovčiće i Trubare. Stanovništvo je bilo primorano iseliti se na lokalitet Dragičevac, a sela su opljačkana i spaljena. Tročlano rukovodstvo dobrovoljačke jedinice od 20. 5 .1992. mijenja prvi izabrani komandir Hedib Smajlović.

Ova grupa dobrovoljaca; u suradnji sa dobrovoljcima iz Kragljivode i Osmača, progone četnike sa uporišta Podrid i Postolje.

Pošto je agresor bez ikakvog otpora uspio - 7. i 8. 5. 1992. godine - okupirati cjelokupni region Skelana, jedan dio dobrovoljaca odlučuje na području Osmača formirati jedinicu. Još prije agresije, 10. 4. 1992., na Kragljivodi su Husein Aljkanović, Daut Tihić, Nesib Mandžić pokušali formirati jedinicu, ali su to spriječili stanovnici okolnih sela. Jedan dio momaka od 8. 5. 1992., na čelu sa Dautom Tihićem, djelovao je u zajedništvu sa već formiranom jedinicom na Osmačama. Do zvaničnog formiranja jedinice dolazi tek 21. 5. 1992. godine, kada stiže Ahmo Tihić sa ovjerenim papirima od Bećira Bogilovića, koji je postao član već izabranog Štaba TO Srebrenice, da se formira jedinica Biljeg, na čelu sa Ahmom Tihićem.

Od staničnog punkta SJB Srebrenica na Osmačama, na čelu sa Atifom Krdžićem, formirat će se grupa dobrovoljaca koja će osnovati jedinicu i tako spriječiti rani upad agresora u selo. Grupa dobrovoljaca će, zajedno sa dobrovoljcima Kragljivode, izvesti prve borbene akcije u Potocima, pod Osmačama. Tom prilikom, 7. 5. 1992., napravit će se zasjeda skelanskim četnicima, koji su svakodnevno iz Zelenog Jadra i Srebrenice prevozili ono što su napljačkali. U ovoj zasjedi ova jedinica je izgubila prve borce Ismeta Krdžića i Zijada Delića, a ubijeno je na desetine četnika. Najvažnije da je od tada presječena putna komunikacija Zeleni Jadar - Skelani.

Dana 8. 5. 1992. četnici su iz tri pravca, i to sa Viteza, Stoca i Brežana, izvršili artiljerijsko-pješadijski napad na Osmače. Napad je odbijen.

Jedinica na Kragljivodi, osatičkog kraja, formirana je 3. maja 1992. godine na mjestu Bijeli Kamen. Na čelu jedinice našao se dezerter iz JNA potporučnik Nedžad Bektić i Šefik Mandžić. Oni izvode prva borbena djelovanja 7. 5. 1992. godine u opisanoj zas-

jedi u Potocima, kod Osmača. Ona će uspjeti da 25. 5. 1992. zaustavi daljnja neprijateljska nadiranja u mjestu Poljak.

U regionu Skenderovića do formiranja prve dobrovoljačke jedinice dolazi 29. 4. 1992. na Predoli, na čijem čelu se našao Fahrudin Alić. Njega će od 6. 5. 1992. do 19. 5. 1992. mijenjati Almaz Hasanović, iz Abdulića, da bi se od tada ustalio kao komandir Senahid Tabaković. Dana 7. 5. 1992. godine četnici otvaraju prvu vatru na Skenderoviće iz minobacača, sa lokaliteta Špat. Prva borbena djelovanja jedinica izvodi 8. 5. 1992., kada odlazi na ispomoć napadnutom selu Osmače, te 9. 5. 1992. godine učestvuje, sa jedinicom iz Srebrenice, u borbenim djelovanjima na Pribičevcu. Dana 16. 5. 1992., u sudjelovanju sa formiranom grupom dobrovoljaca Podrinjskog voda, odbranjeno je selo Položnik. Krajem mjeseca maja zaustavljeni su četnički prodori u Zapolju, a - u sudjelovanju sa jedinicom iz Srebrenice, protjerani četnici sa uporišta Pribičevac.

Dana 9. 5. 1992. godine došlo je do formiranja prve jedinice u Mjesnoj zajednici Luka, na čelu sa Samirom Habibovićem. Ova jedinica je morala svoje djelovanje povezati sa regijom Žepa.

Prvjence u borbi sa neprijateljem dat će i manje grupe dobrovoljaca koji učestvuju u borbama za vojni objekat Zlovrh, sa grupom boraca iz regije Žepa i bošnjačkih sela hanpjesačke općine.

U selu Poznanovići je, također, stvorena grupa dobrovoljaca, na čijem čelu se našao Dževad Malkić.

Najteže borbe u mjesecu maju 1992. godine ipak su vođene u regiji Potočara. Četnici su 6. 5. 1992. uspjeli spaliti jedan dio sela Blječeva, sa područja općine Bratunac, koje gravitira području Potočara, i pokušavaju upasti u Potočare. Međutim, do tada se uspjela formirati jača jedinica pod nazivom TO Potočari, na čelu sa Naserom Orićem, koja je imala isturenu, tzv. prvu udarnu četu, čiji

je prvi komandir bio Mirzet Halilović. Ova četa uspjela je odbiti četnike i povratiti Bliječevu. Istog dana, 6. 5. 1992., borci TO Potočara uspjeli su protjerati četnike sa uporišta Gniona i doći do novih MTS-a i naoružanja.

Dana 8. 5. 1992. godine, poviše naselja Vidikovac, diverzantska grupa uspjela je napraviti zasjedu vođi četničkog pokreta u Srebrenici Goranu Zekiću i likvidirati ga. Ovom diverzijom presječen je i treći, posljednji pravac putne komunikacije neprijatelju u Srebrenicu preko Sasa. To je značilo da su četničke snage u samom gradu Srebrenica u totalnom okruženju. U toku noći, 8. 5. 1992. i rano ujutro 9. 5. 1992., povukle su se ka Sasama i posljednje četničke grupe iz grada. Pri povlačenju su palili kuće viđenijih muslimana te ubijali starce i djecu koji su se zadesili u tim kućama. U popodnevnim satima 9. 5. 1992. i sutradan, preostala grupa boraca sa Starog grada, na čelu sa Akifom Ustićem, pretresla je grad i ustanovila da je slobodan. Tako je završena okupacija Srebrenice koja je trajala svega 22 dana.

U toku maja 1992. godine snaga TO Potočara uspjele su očistiti četnička uporišta u neposrednoj blizini, sa lokaliteta - Čumavići, Lipa, Sijenova, Gaj, Dubova, Bukova Glava, Jasikovići i Manovići.

Nakon što je stvorena direktna fizička veza grada sa područjima Potočara i Sućeske, u kontraofanzivi moralo se izvršiti spajanje ovoga slobodnog teritorija sa Zelenim Jadrom. Tako su udružene snage ovih lokaliteta i Pusmulića uspjele, dana 15. 5. 1992., proširiti slobodni teritorij do Zelenog Jadra, progoneći neprijatelja sa lokaliteta Osredak, Vihogor, Orahovica, Bibići. Ovim kontraudarom stvoren je slobodni teritorij duž asfaltnog puta Bratunac-Srebrenica-Zeleni Jadar, u dužini 20 kilometara.

BRATUNAC

Prve borbene aktivnosti na zaustavljanju neprijateljske agresije na prostoru općine Bratunac izvedene su na prostoru Mjesne

zajednice Konjević-Polje. Još 8. 4. 1992. formiran je Krizni štab građana u dijelu Mjesne zajednice, na čelu sa Velidom Šabićem, kapetanom bivše JNA, dok se u drugom dijelu Mjesne zajednice, sa centrom u Pobuđu, formira KŠ na čelu sa Sulejmanom Mujčinovićem, a kasnije su objedinjeni u jedan Štab. Kada su čelnici SDS-a sa svojim banditima radi prikupljanja naoružanja, 27. 4. 1992. godine, došli da ga pokupe od građana Konjević-Polja, dobili su odlučan odgovor: Ne damo oružje! Četnicima je pošlo za rukom da rane četvericu građana, od kojih je jedan i umro. Najveće zasluge za nepredato oružje imali su: Velid Šabić, iz Urkovića, Munib Avdić, iz Nove Kasabe, Ismet Čeliković, iz Pobuđa, i Esad Dedić, iz Nove Kasabe.

Dana 13. 5. 1992. izviđačka grupa uspjela je da se izvuče iz četničke zasjede na Kušlatu, uz dvojicu poginulih i jednoga ranjenoga.

Od dana 14. 5. 1992. jedinica nosi naziv 114. istočnobosanska brigada Konjević-Polja. Dobila je ime po prvom poginulom borcu sa spiska dobrovoljaca Osmanu Ibrahimoviću, koji se nalazio pod rednim brojem 114., a prvi njen komandant postao je kapetan Velid Šabić.

Dana 21. 5. 1992. odbijen je jak četnički napad na Novu Kasabu. Istog dana, kao znak odmazde, četnici iz Vlasenice izveli su 32 muškarca Bošnjaka iz logora Sušica i strijeljali ih kod Nove Kasabe. Ovo strijeljanje preživjela su tri lica.

U periodu od 24. do 26. 5. 1992. uspješno se odolijevalo jakim četničkim napadima, da bi 26. 5. 1992. u kontraudaru borci 114. istočnobosanske brigade ovladali četničkim uporištima na lokalitetima Lipenovići i Martinjci. Dana 27. 5. 1992. godine, skupa sa grupom dobrovoljaca iz Cerske, izvršena je diverzija u K. Polju na neprijateljsku kolonu vozila i tako blokiran putni pravac Zvornik-Vlasenica. Dana 29. 5. 1992. agresor je izvršio jak oklopno-pješadijski napad iz Bratunca i Milića na cjelokupni slobodni teritorij sa centrom u K. Polju. Nakon borbi vođenih cijeloga dana, odbijen je ovaj napad. Pored nanesenih gubitaka u živoj sili, neprijatelju je nanesen veliki gubitak i u MTS-u, prije svega ones-

posobljen je jedan tenk T-55 i zaplijenjen jedan izviđačko-diverzantski transporter.

Kada su borci 114. istočnobosanske brigade, skupa sa borcima iz Cerske, uspjeli - 30. 5. 1992. i 1. 6. 1992. - srušiti most u Novoj Kasabi, zaokružena je mreža mogućih putnih pravaca neprijatelja ka Konjević Polju. Od tog dana moglo se lakše pristupiti organiziranju naroda na pružanju otpora agresoru. Treba naspomenuti da ovaj slobodni teritorij nije imao fizičke veze sa slobodnim teritorijem Srebrenice, niti sa drugim krilom slobodnoga teritorija Bratunac. Imao je jedino vezu sa dijelovima slobodnih teritorija Vlasenice, sa centrom u Cerskoj, i Zvornika, sa centrom u Kamenici, i tako su zajedno bili u totalnom agresorskom okruženju.

Neovisno od pokreta otpora u Konjević-Polju, stvorilo se i drugo krilo pokreta otpora na prostoru općine Bratunac, sa centrom u selu Poloznik. Po okupaciji općine Bratunac, 17. 4. 1992. godine, stvaraju se dvije grupe dobrovoljaca koji ne žele predati naoružanje, i to prva grupa u Voljavici, na čelu sa Osmanom Malagićem, i druga grupa u Biljači, na čelu sa Sadikom Zukićem, u jačini po jednog voda. Nakon protjerivanja muslimanskog stanovništva iz Voljavice, Zalužja, Biljače i Bjelovca, ove grupe se sastaju u Polozniku, te u njihov sastav ulaze i mladići dobrovoljci iz svih ovih pogorjelih sela, kao i iz Poloznika i Pirića. Uzeli su sebi za zadatak da spriječe daljne paljenje bošnjačkih kuća, te formirali stražarsku službu. Svoj prvi borbeni zadatak ovi momci izvršavaju 16. 5. 1992. godine, kada su uspješno odbili četnički pokušaj spaljivanja sela Poloznik i u kontranapadu nanijeli neprijatelju gubitak u živoj sili. Pri izvođenju ovih borbenih djelovanja jedan pripadnik im je podlegao od zadobijenih povreda (neprijateljska mina iz minobacača).

Treći dio slobodnog teritorija općine Bratunac koji je pružio agresoru otpor stvoren je u selima Joševa i Jagodnja. Ovdje se kao organizatori otpora agresoru javljaju Teufik Bećirović, iz Jagodnje,

i Almaz Hasanović, iz Abdulića. Stanovnici ovih sela su se sa pridošlim izbjeglicama uspjeli izorganizirati i odbiti artiljerijsko-pješadijske napade agresora 14. i 22. 5. 1992. godine.

Četvrti slobodni teritorij na prostoru općine Bratunac stvoren je u selima Blječeva i Čizmići. Dana 6. 5. 1992. odbijen je četnički napad iz pravca Bratunca. Blječeva se teritorijalno nadovezuje na teritorij Potočara, pa je od samog početka rata uključena u sestav TO Potočari. Komanda TO Potočara je za prvog komandira u Blječevoj postavila Alju Husejnovića, zvanog Kole. Posebno treba naspomenuti da su se svi preostali slobodni teritoriji općine Bratunac fizički nadovezivali na prostore općine Srebrenica i tako činili jednu cjelinu za zajednički pokret otpora, sa izuzetkom slobodnog teritorija sa centrom u Konjević-Polju.

VLASENICA

Centar pokreta otpora agresoru naroda Vlasenice postala je Cerska, koja se fizički nadovezuje na slobodni teritorij Konjević-Polja i Kamenice. Pored sela sa sjedištem u Cerskoj, otpor agresoru je pružen u jednom dijelu Nove Kasabe, ali je ovaj narod zbog lakšeg funkcioniranja sistema odbrane uključen u sastav 114. istočnobosanske brigade K. Polje. Najzaslužniji da se ovaj narod zaštiti od agresora u prvom naletu bili su Munib Avdić i Esad Dedić, iz Nove Kasabe. Također, uspješan otpor agresoru, neovisno od Cerske, pružilo je i selo Bukovica, koje je direktno fizički povezano sa teritorijem Sućeske, u općini Srebrenica. Bukovica je svoju aktivnost u pružanju otpora agresoru povezala sa otporom u Sućeskoj, uključujući se u organizaciju formiranu na njezinim prostorima.

Odmah po okupaciji Vlasenice, 21. 4. 1992., sutradan, u Cerskoj je formiran Štab TO Vlasenice, na čelu sa Feridom Hodžić. Okupljeni su dobrovoljci za pružanje otpora agresoru na

čelu sa Šemsudinom Salihovićem. Jedinica će nositi naziv 1. ceranski odred. Borci regije Cerska u daljnjim ratnim zbivanjima svoju aktivnost povezuju sa pokretom otpora u Konjević-Polju i Kamenici, a 27. 4. 1992. godine izvršen je uspješno zadatak na sprječavanju da četnici uđu u Novu Kasabu.Grupa dobrovoljaca, 26. 5. 1992., učestvuje u odbrani K. Polja. Također, 27. 5. 1992. jedna grupa uzima učešča u diverziji na neprijateljsku kolonu vozila u K. Polju, a 29. 5. 1992. godine grupa dobrovoljaca učestvuje u odbrani K. Polja; 3. 5. 1992. godine u kontraofanzivnim borbenim djelovanjima povraćeno je selo Raševo. Dana 30. 5. 1992. godine u sudjelovanju sa diverzantima 114. istočnobosanske brigade izvršena je diverzija na mostu u Novoj Kasabi i tako stvorena linija razgraničenja prema neprijatelju. Polovinom maja 1992. na dužnost komandanta 1. ceranskog odreda dolazi Bećir Mekanić.

ZVORNIK

Upad SDS-ovaca u Zvornik i okupacija grada dala je signal narodu u selima koja gravitiraju prema općinama Vlasenica i Bratunac da pokušaju pružiti otpor agresoru. Prvi otpor većih razmjera pružen je na Kula-Gradu iznad Diviča. Sve od 6. 4. 1992. do 26. 4. 1992. godine slabo naoružani mladići uspijevali su da brane Kulu, a onda su se morali povući pred jakom artiljerijsko-pješadijskom ofanzivom agresora. Sa padom Kula-Grada, vođa otpora na Kuli i Patriotske lige - sa pseudonimom Almir - odlazi ka Tuzli, kao i veliki aktivista Redžep Mešanović, milicioner iz Bratunca. Sva daljnja aktivnost pružanja otpora agresoru prenosi se na gornju Kamenicu, na čelu sa Šabanom Redžićem. Na ovom prostoru organizira se jedinica pod nazivom 6. odred Kamenica, kao ispostava veće komande sa druge strane Zvornika, na čijem čelu se nalazio Hajrudin Mešić. Po gubljenju navedenih teritorija, ovaj odred zajednički djeluje - u pokušaju da se povrati teritorij - sa pokretom otpora u Cerskoj i Konjević-Polju.

U samom početku rata najznačajniji uspjeh je postignut dana

2. 6. 1992. godine, kada su borci ovog odreda - sa dobrovojcima iz Cerske - uspjeli osloboditi logor Liplje. U spomenutom logoru četnici su držali 384 stanovnika, pretežno staraca, žena i djece. Najzaslužniji za oslobađanje ovih mučenika je Bešir Dautović, koji je, da bi realizirao ovaj zadatak, i sam izgubio život.

REGIJA ŽEPA

Prema mjestu Žepi, ranijoj općini, a u novijem teritorijalno-administrtivnom uređenju Republike BiH samo Mjesna zajednica u sastavu općine Rogatica, slio se veliki broj izbjegličkog stanovništva iz općina Višegrad, Rogatica i Han-Pijesak, te manjih grupa iz općine Vlasenica i Srebrenica. Neposredno na prostor Žepe nadovezuje se i MZ Luka, iz općine Srebrenica, sa svoja dva sela Luka i Krušev Do. S obzirom da su ona po izbijanju rata ostala odsječena od stalnog slobodnog teritorija Srebrenice, čine zajedno jednu cjelinu. U Žepi se formira odmah po izbijanju agresije Štab za odbranu od agresora, na čelu sa Benjaminom Kulovcem. Dobrovoljačke grupe iz sela sa prostora Han-Pijeska, sa centrom u Stoboranima, objedinjuje Ramiz Čardaković Ramo.Od 21. 7. 1992. godine organizira dobrovoljce od mještana Podžeplja i Krivača - Avdo Palić. Doprinos organiziranju pokreta otpora na ovom prostoru daje i Fadil Turković, raniji komandir SJB Vlasenica.

Ubrzo su svi ovi pokreti izorganizirani u jednu jedinstvenu jedinicu - Žepsku brigadu, čiji komandant postaje Avdo Palić. Izuzetak je Mjesna zajednica Luka, koja je svoju organizaciju vezala za pokret otpora u Srebrenici, ali je zajednički sa ostalima u regiji Žepa učestvovala na zaštiti naroda ove regije.

U samom početku rata oružani otpor naroda regije Žepa postiže veliki uspjeh kada, početkom juna 1992. godine, uspijeva zaustaviti veliku neprijateljsku ofanzivu na vojnom objektu Zlovrhu. Ovaj napad neprijatelj je organizirao uz podršku avijacije, bombardirajući kasetnim bombama cijelo područje. Kopnom je organizirao veliki pohod oklopnjaka i pješadije. Četnici dana 4. 6.

1992. iz pravca Jelovca, sa četiri oklopna vozila, kolonom kamiona i više od 300 vojnika prolaze kroz Stoborane ka Lukama, sa ciljem da dođu do Zlovrha. Samoorganizirani mještani sela Purtići od kamenja i drveća napravili su barikade na mjestu Budićin potok. Tenk koji je pokušao prijeći barikadu okliznuo se i zakrčio put. Samoincijativno, nekolicina ljudi iz susjednih sela Brložnik, Stoborani, Podžeplje, Purtići, Čavčići, Borika i Laza, te par izbjeglica iz Višegrada otvaraju vatru na četničku kolonu. Neki običan čovjek Sarija Nuhanović počinje samoinicijativno komandirati: Naprijed! Bataljon, pucaj!, i slično. Vidjevši u kakvom se jadu našao, komandir četnika Šuka, oficir JNA, liježe pod kamion sa municijom i baca bombu te time usmrćuje sebe i jedan broj svojih bandita, i diže u zrak municiju u kamionu. Ubrzo se samoorganiziranim ljudima pridružuje milicioner iz Han-Pijeska Hurem Šehić.

Svako (svaki narod) ima neku stranu kojoj se okreće, pa se natječite u dobrim djelima! Gdje god se budete nalazili, sve će vas Allah sakupiti. Zaista je Allah svemoguć.*

Bekare, 148.

**Kibla - muslimansko jedinstvo*

STVARANJE JEDINSTVENIH ORUŽANIH SNAGA NA OVIM PROSTORIMA U SKLOPU ARMIJE RBiH, STVARANJE LOKALNE VLASTI, TE ORGANIZIRANJE PRIVREDNIH, KULTURNIH I JAVNIH AKTIVNOSTI NA OVIM PROSTORIMA

Neprijateljskom okupacijom ovih područja prestala je funkcionirati legalna vlast. Svu vlast su predstavljale samoorganizirane grupe dobrovoljaca za borbu protiv agresora. Svaka grupa na određenom prostoru djelovala je sama za sebe.

U samoj Srebrenici prestao je funkcionirati i Štab Teritorijalne odbrane. Komandant Štaba TO Srebrenica Miodrag Stanisavljević, zvani Mišo, napustio je radno mjesto i uputio se u Srbiju. Sekretar Sekretarijata NO SO Srebrenica Nurija Porobić napustio je Srebrenicu i otišao za Tuzlu. Ostali članovi Štaba TO iz reda Bošnjaka razbježali su se po selima. Nakon uspješnog suprotstavljanja neprijatelju u toku druge polovine aprila 1992. godine i početkom maja 1992. godine, javila se potreba za formiranjem jednog zajedničkog vojnog organa za općinu Srebrenica od samoorganiziranih jedinica. Dana 20. 5. 1992. godine, u selu Bajramovići, u kući Omera Mulalića, dolazi do formiranja Štaba TO Srebrenice. Na tom sastanku izabran je prvi Štab od sedam članova koga su činili: Naser Orić, kao komandant, Akif Ustić, kao zamjenik komandanta, i Zulfo Tursunović, Ševket Đozić, Hamdija Fejzić, Ahmo Tihić i Bećir Bogilović, kao članovi Štaba.

Po preporuci Štaba, sutradan, 21. 5. 1992. godine, u Srebrenici je obnovljen rad SJB. Za komandira SJB izabran je Bećir Bogilović.

Nakon uvećavanja slobodnog teritorija ukazala se potreba za obnovom i civilne vlasti. S tom svrhom se dana 1. 7. 1992. godine, u selu Izabojna, u kući Ševketa Đozića, održava konstituirajuća sjednica Ratnog predsjedništva SO Srebrenica. Prvi predsjednik RP postaje Hajrudin Avdić, a predsjednik Izvršnog odbora Hamdija Fejzić. SJB je dobila prvog ratnog načelnika u ličnosti Bećira Bogilovića, a dužnost komandira povjerena je Nuriji Jusufoviću. Na dužnost prvog sekretara RP izabran je Rešid Efendić. Formirana je Civilna zaštita, a za prvog načelnika postavljen Jusuf Halilović.

Još krajem maja 1992. formirana je prva Ratna bolnica na Starom Gradu, koja će se 12. 7. 1992. godine preseliti u zgradu Doma zdravlja u Srebrenici. Druge institucije nisu ni postojale sve do kraja aprila 1993. godine, kada je izvršena demilitarizacija Srebrenice. Odmah po izvršenoj demilitarizaciji formira se KUD Srebrenica, čiji je predsjednik Nedžad Mustafić. Ljeta 1993. godine počinju sa radom i tri osnovne škole, i to: u Srebrenici, Potočarima i Sućeskoj. Obnavlja se rad Doma kulture i biblioteke. Najteže je išlo sa obnovom stranačkog života. Tek u proljeće 1994. godine počela je sa radnom SDA za Srebrenicu i Unija opozicionih stranaka sa Srebrenicu. Ubrzo potom uspostavljan je rad i skupštinskog sistema. Iz SO isključeni su odbornici terorističke SDS-a i dopunjeni odbornici iz ostalih političkih stranaka. Odbornici su ubrzo SO proglasili Prijelaznim općinskim vijećem, čiji je prvi predsjedavajući postao Osman Suljić, a Prijelazni općinski načelnik Fahrudin Salihović.

Oživljavanje stranačkog političkog života u Srebrenici dalo je signal i političkim organizacijama u muhadžirluku u Srebrenici da izorganiziraju svoj rad. Tako je obnovljen i rad SO Bratunac, koja se također transformirala u Prijelazno općinsko vijeće. Prvi predsjednik Prijelaznog općinskog vijeća za Bratunac postaje Bego Mustafić, a dužnost Prijelaznog općinskog načelnika povjerena je Zajki Aliću.

Sav politički rad za narod Vlasenice vrti se oko obnovljene SDA, čiji je predsjednik postao Ibro Nuhanović. Također, obnov-

ljen je i rad SDA za Zvornik, čiji je predsjednik Sakib Memić.

Također, formiran je i Oblasni odbor SDA za općine Srebrenica, Bratunac, Vlasenica i Zvornik, sa sjedištem u Srebrenici. Prestankom otvorenih borbenih djelovanja sa demilitariziranjem Srebrenice stvoreni su uvjeti za brži napredak u obnovi svih bitnih organizacija i institucija. Najteže ide sa obnovom privrede. Zbog totalne izoliranosti i nedostatka energetskih napajanja, nije do današnjeg dana došlo do obnove rada nijedne tvornice. Svo privređivanje zasnovano je na individualnoj proizvodnji na vlastitim zemljišnim posjedima ili zanatskim privatnim radnjama. Treba naspomenuti da su obnovljeni svi zanatski poslovi. Obućari, zidari, tesari, krojači, alatničari, mehaničari i drugi uspijevaju ipak zadovoljiti minimum potrebe da ovaj napaćeni narod kako-tako uspijeva preživljavati.

Preživljavanje ovog naroda je posebna zagonetka za cijeli svijet!

Do hrane se dolazilo prvih 13 mjeseci tako što je kolona naroda u toku noći išla u svoja pogorjela naselja i donosila ostatke hrane. Najčešća takva putovanja bila su organizirana prema bogatim selima uz Drinu, kao što su Voljavica, Tegare, Abdulići i druga. Česta putovanja za kruhom donosila su velike žrtve. Agresor je na mogućim putnim pravcima pravio zasjede, minska polja, a s vremena na vrijeme organizirao prave racije na gladni narod.

Narod je morao ići za kruhom bez obzira što je unaprijed znao da mu prijeti smrt, jer bi u protivnom morao umrijeti od gladi.

Zanimljivo je da je nužda naroda navela na otkriće - da se za pokretanje mnogih postrojenja, kao i za saobraćanja vozila mogu koristiti mnogi nenamjenski derivati. Tako je najprije korišćeno lož-ulje. Nestankom lož-ulja, prešlo se na trafo-ulje iz trafo-stranica električne energije. Zatim, lak za drvo i rakija prepečenica. Ujedno su ova sredstva korišćena i za rasvjetu. U posljednje vrijeme veliki broj domaćinstava snašao se za rasvjetu praveći improvizirane električne centrale na potocima. Na svim potocima nikao je veliki broj potočnih mlinova za preradu žitnog hljeba u brašno. Sječa i vuča drva ipak se najvećim dijelom obavljala

sjekirom i nošenjem na sebi. Za snabdijevanje vodom koristile su se česme, bunarevi i poljske pumpe. Na jednom takvom izvoru kolone žena sa posuđem za vodu bile su duge po nekoliko stotina metara. Snabdijevanje vodom je u dobrom dijelu poboljšano kada se ljeta 1993. godine uspio osposobiti stari vodovod koji je napajan Pusmuličkom rijekom.

Posljedice teškog života naroda na slobodnom teritoriju prouzrokovale su umiranje velikog broja ljudi od gladi i razna oboljenja. Prenaseljenost i loši uvjeti za osiguravanje ogrjevnog drveta prouzrokovali su uništavanje mladog drveća u neposrednoj blizini Srebrenice i tako su nastale velike goleti od nekadašnjih šumica i predivnog zelenila.

Do dolaska konvoja UNHCR-a narod je bio prinuđen da kao hljebno brašno koristi: hibridni kukuruz namijenjen stoci, zob, koru od ljeskovog drveta, šipure od voća, žir, tekunjeve od kukuruza.

Treba posebno naglasiti da je nekadašnja bogata privreda Srebrenice i ovoga regiona gotovo u potpunosti uništena. Agresor je opljačkao sva značajnija postrojenja i prebacio na teritorije koje on drži ili u Srbiju. U toku ratnog djelovanja, čestim bombardiranjem je nastavio uništavati privredna dobra. Zbog loše organizacije i velike želje da se riješe osnovni porodični egzistencijalni problemi, jedan dio preostalih postrojenja odnosi narod i tako su preduzeća upotpunosti onesposobljena za proizvodnju.

Ko vas napadne, napadnite i vi njega, onako kako je on vas napao. Bojte se Allaha i znajte da je Allah sa bogobojaznima.

Bekare, 194

NASTAVAK NEPRIJATELJSKE OFANZIVE I STVARANJE VELIKOG SLOBODNOG TERITORIJA SA CENTROM U SREBRENICI, U PERIODU JUNI 1992. - JANUAR 1993.

Neprijatelj svoju brutalnu agresiju i krvavi pir nije zaustavljao ni trenutka, već je samo intezivirao uz upotrebu svih raspoloživih kapaciteta u ljudstvu i tehnici. Nakon što je uspio stvoriti svoje komande u Vlasenici, Milićima, Bratuncu i Skelanima, koje su potčinjene jednoj komandi u Vlasenici, nazvane tzv. drinski korpus srpske vojske, umjesto Svetozara Miloševića, na čelo ove jedinice dolazi Milenko Živanović, rodom iz sela Dučića, općina Srebrenica, inače aktivan oficir JNA. Izvršen je raspored teškog oruđa koje će svakodnevno tući po naseljima dijelova općina Zvornik, Vlasenica, Bratunac i Srebrenica, gdje su se Bošnjaci skrili od četničke kame. Tako se sa brda Bešići, Milića brdo, Koprivno, Rogača tuku područja Sućeske i samog grada Srebrenice i teritoriji sa centrom u Konjević-Polju, Cerskoj i Kamenici. Područja K. Polja, Cerske i Kamenice tuku se još sa Šiljkovića, Banjevića, Glušca, Bišine, Trešnjice, Kula-Grada, Jeremića, Zekića, Liješnja, Borika, platoa PD Alpro u Vlasenici, Rogosije, Potajnika, Vandžića, Han-Pogledi, Šošara, te iz Srbije sa lokaliteta Amajić, Culine, Sakar i Orlovina.

Regija Potočara i grada Srebrenice tukli su se s brda Gradac ili mjesta tzv. Zvijezda, kota Čauš, Likari, Zalazja, Sasa, Tablje, iz Bratunca od Rudnika Kaolin i improviziranog heliodroma Ade, te iz Srbije ispod planine Nemić sa više lokaliteta. Regija Osmača, Kragljivoda i Žepe najčešće je neprijateljske projektile iz teškog oruđa dobijala iz Srbije sa ogranka planina Zvezda i Tara, te platoa Hidroelektrane Perućac kod Bajine Bašte.

Iz unutarnjosti, smrtonosni projektili su dolazili sa poznatog vojnog centra Žep, te kota Jezero i Kušići. Područje Skenderovići se najčešće granatiralo iz Srbije, sa više lokaliteta iz Ljubovije, te iz unutarnjosti sa brda Andrići i Kunjerac. Sam grad Srebrenica granatiran je i bombardiran sa spomenutih tački: Bešića, Korivna, Milića brda, Rogača, Zvijezde, Čauša, Zalazja, Andrića, Sasa i iz Srbije iz pravca Valjeva. Nijedan dan nije prošao da se na zbjegove naroda ne baci više hiljada projektila iz minobacača, topova, haubica, višecijevnih bacača raketa, tenkova svih kalibara kojima je raspolagala JNA, a dobar dio tih granata i mina proizveden je u Rusiji. Broj žrtava se nije mogao ni brojati, a svakog trena uvećavan je broj invalida i porušenih kuća i drugih objekata. Svakodnevno avioni JNA tipa "galeb", "mig" i sve vrste helikoptera nadlijeću ovaj prostor i izbacuju bombe svih vrsta. Najčešće su to kasetne bombe. Zatim, bombe tipa krmača, potom rakete, a nekad i eksplozivne naprave sa bojlerom, klasične aviobombe i bojni otrovi. Uzaludno je ovaj narod, krijući se po šumama na hladnoći, umirući od gladi, pogledao da svijet kao u Kuvajtu spriječi ovu agresiju i zaštiti ga. Uviđajući vlastitu propast, a ostavljen u čeljustima agresora, blokiran od bilo kakve svjetske javnosti, primoravan je da zbija redove, otima naoružanje od agresora i da, tako reći, goloruk progoni one koji su ga protjerali sa ognjišta. Ovi postupci agresora dali su i neizmjerni moral da se narod i međusobno poveže u zaštiti vlastitih života.

Početkom juna 1992. godine, narod ovog dijela istočne Bosne zbijen je u grupe sa centrima u Kamenici, Cerskoj, Konjević-Polju, Srebrenici i Žepi. Dok su ostala područja uspjela da između svojih naselja samim početkom rata ostanu bez agresorskog prisustva u unutarnjosti, slobodni teritorij Srebrenice i onaj dio općine Bratunac koji se nadovezuje na ovaj teritorij, ispresjeckan je agresorskim prisustvom i u unutra. Tako su se u samoj općini Srebrenica stvorili punktovi ili regije, sa centrima u Potočarima, Sućeskoj, gradu Srebrenici, Skenderovićima, Osmačama, Biljegu, Kragljivodi, Luci, Ljeskoviku, Karačićima, Tokoljacima, Poznanovićima, Fojharima i Pusmulićima, koji nisu

bili fizički povezani jedni s drugima. Između njih su se nalazila agresorska uporišta.

U opisanim prethodnim borbenim djelovanjima u toku mjeseca maja 1992. godine, stvorena je direktna fizička veza teritorija regije Potočari, Sućeska i grada Srebrenice. Kada je, 20. 5. 1992., stvoreno jedinstveno komandno tijelo u općini Srebrenica, pod nazivom Štab TO Srebrenice, moglo se prići prvim formacijskim prestrojavanjima i zajedničkom djelovanju svih formiranih pokreta otpora, te lakše odbijati napade agresora gdje se uvidi da ima namjeru provaliti u bilo koje od naselja. Borba za deblokiranje ovih naselja počinje od 8. 6. 1992. godine i traje do 20. januara 1993. godine.

Dana 7. 6. 1992. godine agresor iz okupiranog sela Likari bestrzajnim topom razara kuće po naseljima Gostilj, Kapetanova Ćuprija, Pećišta, Budak i Potočari, nanoseći velike žrtve među civilnim stanovništvom. Istog dana spustila se grupa četnika iznad sela Gostilj i likvidirala dva momka koja su držala seosku stražu. Narod je bio uznemirivan noću 7. na 8. 6. 1992. te se moralo brzo reagirati. Snage TO Potočara i SJB Srebrenice u kontranapadu su uspjele, rano ujutro 8. 6. 1992., povratiti selo Likare i protjerati napadača sa lokaliteta Obadi. Sa povratkom Likara, moglo se lakše kretati na relaciji Potočari-Srebrenica.

Selo Blječeva je svakodnevno napadano iz pravca Veresinja, te su naše snage uspjele, do 20. 6. 1992. godine, potjerati četnike sa ovog lokaliteta.

U toku mjeseca juna, u periodu od 21. do 29. 6. 1992., vođene su svakodnevne borbe za povezivanje regija Skenderovići preko Poznanovića sa regijom Osmače. Naše snage su u kontraudaru bez gubitaka ovladale ovim prostorima, progoneći agresora sa lokaliteta Ratkovići, Dučići, Dvorišta, Polinci, Magudovići, Kaludra, Brađevina i Vranešević. Prethodno su se stanovnici Skenderovića uspjeli osloboditi četničkog djelovanja sa lokaliteta Operci, a regija Osmača i Kragljivode - sa lokaliteta Vitez.

Nakon što je - 31. 5. 1992. godine - protjeran agresor sa lokaliteta Pribičevac, došlo je do direktne fizičke veze grada

Srebrenice i regije Skenderovići. Međutim, grad Srebrenica svoju fizičku vezu sa regijom Kragljivoda dobija tek pošto se u mjesecu maju 1992. godine progone četnici sa lokaliteta Lubnice, Karno, Pustanovići, Faltovići, Radačevići, Radoševići. Potpuna deblokada grada Srebrenice prema Kragljivodi izvršena je u mjesecu junu 1992., nakon izvojevanih pobjeda nad agresorom u borbi za Jasenovu, Turiju i Pribojeviće.

Direktna fizička veza regija Osmača i Kragljivode presječena je neprijateljskim prisustvom na lokalitetu Viteza i Brežana. Naše snage su uspjele 2. 6. 1992. godine da u kontranapadu izvojuju pobjedu na Vitezu. Do kraja juna 1992. godine ostalo je još neprijateljsko uporište Brežani, koje je ometalo putnu komunikaciju na relacijama grad Srebrenica-Osmače, grad Srebrenica-Skenderovići, grad Srebrenica-Kragljivoda, Skenderovići-Zeleni Jadar-Osmače-Kragljivoda. Pošto je agresor sa ovog područja svakodnevno vršio diverzije i napade na naša područja, moralo se preći u kontranapad. Tako su naše snage 30. 6. 1992. godine uspjele probiti neprijateljsku liniju odbrane na Brežanima i nanijeti mu veliki gubitak u živoj slili.

Treba konstatovati da se nakon junskih borbi uspjela uspostaviti fizička veza - kozijom stazom - preko planine Sušice sa Lukom i Žepom. Početak mjeseca jula dočekan je direktnim fizičkim povezivanjem svih područja na prostoru slobodnog teritorija Srebrenice sa dijelom slobodnog teritorija Žepe i općine Bratunac.

Zbog gubitaka teritorija u mjesecu junu 1992. godine, agresor nastoji pojačanim djelovanjem artiljeriskog oruđa i svakodnevnim pješadijskim upadima ponovo natjerati narod u bijeg. Međutim, ovog puta mu to ne polazi za rukom. Početkom jula nastavlja agresor da granatira područje regije Osmača i Kragljivode te pojačanim pješadijskim napadima vrši atak ka selima Tokoljaci, Trubari, Ivčići, Osmače, Miholjevine i Mošići. Naše snage su uspjele u kontranapadu 5. 7. 1992. godine protjerati neprijatelja sa lokaliteta Krnića i tako proširiti slobodni teritorij ka Jezeru. Istog dana su naše snage odgovorile na četnički napad iz pravca Zagona u neposrednoj blizini Potočara i protjerale agresora sa lokaliteta

Zagoni.

Najteže udarce neprijatelj je nanosio sa Zalazja, koje se nalazi iznad Potočara i grada Srebrenica.

Pored artiljerijskog bombardiranja svih područja, agresor se često spušta u naselja i ubija stanovništvo.

Zbog nemogućnosti da se, tako reći, diše zbog prisustva agresora na Zalazju, naše snage su dana 12. 7. 1992. morale prijeći u kontranapad i tom prilikom oslobodile su Zalazje, a četnike protjerali i sa lokaliteta Ažlica. U ovim borbenim djelovanjima agresoru je nanesen veliki gubitak u živoj sili.

Među poginulim bio je i zloglasni poručnik Miroljub Todorović, komandir baterije u Sasama. Todorović je bio aktivni oficir JNA, sebe je predstavljao Piroćancem, obećao je da će na bijelom konju proći Srebrenicom pošto je prethodno pobio sve zatočenike u logoru Gradina u Sasama, učestvujući često u silovanju i pljačkama.

U julskim borbama 1992. godine vrijedno je spomenuti odbranu Likara 2. 7. 1992. te u drugoj polovini mjeseca ovladavanje lokalitetima Magašići, Borovac, Stanatovići, Mlečva, Seona, Grujčići, Obarak, Zaviganj, Hranča i Pajići.

Kada su u pitanju gubici neprijateljskih vodećih ličnosti, pored likvidiranja vođe SDS-a za Srebrenicu Gorana Zekića i, 12. 7. 1992. godine, poručnika Miroljuba Todorovića, vrlo je značajno da su do kraja jula 1992. godine likvidirani, između ostalih, Radomir Milošević, zvani Rašo, iz Kravice, vođa četnika u Kravici - u diverziji 1. 6. 1992. u Glogovoj, zatim Ognjen Marković, zvani Bato, iz Fakovića, i mnogi drugi četnički huškači.

U međuvremenu, u periodu juni i juli 1992. godine, dolazi do stabilizacije pokreta otpora na slobodnom teritoriju sa centrima u Konjević-Polju, Cerskoj i Kamenici. Iako su nastale tri jedinice na ovim prostorima, one su vrlo brzo svoj rad na odbrani slobodnog teritorija koji čini jednu cjelinu i iskoordinirali. Svakodnevni neprijateljski napadi zajednički su branjeni.

Posebno treba istaći da je agresor iz pravca Bratunca, Zvornika i Milića, u periodu od 29. 6. do 6. 7. 1992., napao liniju

odbrane na relaciji Kamenica-Urkovići-Grbovsko. Napad je odbijen, uz gubitak sela Sebiočina.

Dana 1. 7. 1992. godine neprijatelj je uspio, nakon izvršene pojačane agresije, ući u selo Neđeljišta i okupirati ga. Naše snage su uspjele zaustaviti neprijateljsko nadiranje u mjestu Ljeljen. Od 3. 7. do 19. 7. 1992. vođene su danonoćne borbe sa napadačem duž cijele linije razgraničenja. Prilikom ovih napada agresor angažira i avijaciju. Uspjelo se zaustaviti ovu ofanzivu nakon velikih borbi na koti Previla, te na dijelu fronta Rogosija-Grobić. Najteže je bilo u Novoj Kasabi, gdje su se vodile ulične borbe.

Treba naspomenuti da je i na ovom slobodnom području do kraja jula 1992. neprijatelj izgubio veliki broj ljudstva, a i jedan broj organizatora četničkih pokreta. Tako su, između ostalih, likvidirani Golub Erić, poznati vođa četničkog pokreta iz rata 1941-1945. godine, Milutin Milošević, načelnik "srpske milicije" u Bratuncu, Boško Milić, četnički vojvoda iz Šekovića, i mnogi drugi.

Krajem jula i početkom augusta 1992. godine na ove prostore slobodnog teritorija dolaze grupe dobrovoljaca, građana sa ovih područja iz Tuzle. Dolaskom ovih svježih snaga stvoreni su preduvjeti za zajedničku odbranu slobodnih teritorija sa centrom u Srebrenici i slobodnih teritorija sa centrom u Konjević-Polju, Cerskoj i Kamenici.

Početkom augusta 1992. godine srpsko-crnogorski agresor izvršio je pojačanu ofanzivu na cjelokupni slobodni teritorij u istočnoj Bosni - od Snagova preko Srebrenice do Žepe. U ofanzivna djelovanja uključio je avijaciju iz Srbije, dižući borbene avione tipa "galeb" i "mig 21" iz Banje Luke, te Ponikvi kod Užica i heliodroma u Bratuncu.

U borbama za odbranu Biljega, Tokoljaka, Osmača i Kragljivode, na prostorima općine Srebrenica, dana 5. 8. 1992. godine, pošto je za rukom našim borcima da zaustave neprijateljsku ofanzivu i da u kontraudaru protjeraju agresora sa lokaliteta Božići, Klekovići, Pribojevići, Donji Gođevići i Kostolomci. Zbog pretrpljenog poraza na ovom dijelu ratišta, srp-

sko-crnogorski agresor dana 6. 8. 1992. godine izvršio je najači napad, artiljerijsko-pješadijski, na prostor Sućeske u dosadašnjem periodu ratovanja. Od 5,30 do 21 sat vodile su se grčevite borbe. Jedno vrijeme agresor je na Žedanjskom bio probio liniju odbrane, ali su naše snage u popodnevnim satima uspjele odbiti napad i pri tome nanijeti neprijatelju veliki gubitak u živoj sili.

Istog dana naše snage sa područja regije Žepa, sa borcima hanpjesačkih sela, na čelu sa Avdom Palićem, uspjele su na planini Žep, gdje je stacionirana bivša baza ratne tehnike u podzemlju, zarobiti cjelokupnu smjenu na straži od 12 vojnika.

Zbog neuspjeha i poraza agresor organizira veliki napad na slobodni teritorij Konjević-Polje-Blječeva-Potočari, dana 8. 8. 1992. godine, iz pravca Šiljkovića, Ježestice, Andrića i Bratunca.

Uz direktne pješadijske borbe, koje su se vodile cijeli dan, našim snagama je pošlo za rukom da održe linije odbrane i da u kontranapadu ovladaju lokalitetima Ježestica i Rankovići. Naši borci su se uspjeli ubaciti u dubinu neprijatelja i na prostoru Voljavice i Zalužja nanijeti mu veliki gubitak u živoj sili, uništivši pri tome jedan oklopni transporter, i tako odbraniti liniju razgraničenja.

Dana 15. 8. 1992. godine agresor je napao naša dva najisturenija dijela slobodnog teritorija, i to hanpjesačka sela u blizini Žepe. Za par dana pošlo mu je za rukom pomjeriti naše linije odbrane i spaliti sva muslimanska sela u ovom regionu: Stoborane, Gođenje, Brložnik, Plane, Rijeke, Krivače, Podžeplje, i sela rogatičke općine: Borovac, Laze i Ljubomišlje.

Drugi neprijateljski napad bio je skoncentriran na Cersku. Međutim, ovdje su naši borci uspjeli potisnuti neprijatelja i istog dana ovladati lokalitetom Potajnik. Augustovska neprijateljska ofanziva se proširije i na zvorničko ratište. Iz pravca Zekića, 20. 8. 1992. godine, napadnuto je naše selo Gornja Kamenica. Tek 22. 8. 1992. godine našim snagama je pošlo za rukom da povrate veći dio Gornje Kamenice. Dana 22. 8. 1992. godine agresor vrši silovit napad na Cersku i Skugriće. Tek 23. 9. 1992. naši borci, nakon danonoćne borbe sa neprijateljem, uspijevaju zaustaviti napad na

Cersku i u kontraudaru zauzeti četničko uporište Borike.

Nakon neuspjelih borbenih aktivnosti u mjesecu augustu 1992., neprijatelj pokušava sve to nadoknaditi pojačanim djelovanjem borbenih aviona. Između ostalih bombardiranja, najžešća su bila 16. 8. 1992. u Luki i Žepi. Zatim, 18. 8. 1992. borbeno djelovanje aviona "gazela" u području Pirića, a 22. 8. 1992. sa šest aviona bombardira se područje Cerske i Konjević-Polja, uz upotrebu bojnih otrova. Od svih bombardiranja najrazornija su bila dana 13. 9. 1992. godine, kada su, u devet sati i 18 minuta, avioni JNA bombardirali sam centar grada Srebrenice. U blizini Srednje i Osnovne škole pale su tri bombe zvane "krmača", a na dijelove grada u Učinoj bašči više serija kasetnih bombi. Imali smo i ljudskih žrtava. A materijalna šteta od bombardiranja je neprocjenjiva. Tri zgrade škola, kao i fiskulturne sale gotovo su potpuno razrušene, u gradu su od detonacija popucala sva stakla. Istog dana su dva aviona borbeno djelovala u Potočarima, a sutradan je ponovo bombardirano bilo područje Luke i Krušev-Dola. Drugo bombardiranje grada Srebrenice po velikoj razornoj moći bilo je 25. 9. 1992. godine, kada je iz više aviona raketiran grad sa preko 30 raketa. Istovremeno, bombardirano je i područje Potočara. Treće po jačini bombardiranje grada Srebrenice izvršeno je 27. 9. 1992. godine, kada je također izvršeno raketiranje.

Inače, u narednom periodu je agresor svakodnevno koristio avijaciju. Ali, između ostalih avio-napada treba istaći 14. 12. 1992., kada je bombardirana Loznička Rijeka; tada se iz helikoptera mitraljiralo po narodu, i 11. 1. 1993. grada Srebrenice, kada je pogođena džamija u Crvenoj Rijeci i pri tome poginuo dr. Nijaz Džanić, na radnom mjestu, i jedna žena.

U ovakvom paklu od avio-bombardiranja i silnog granatiranja svakodnevno je ginulo na desetine građana,-a na stotine ranjavano. Žene, djeca i starci su se krili po raznim haustorima, podrumima i zemunicama. Često su pojedini projektili uspijevali pronaći ova skloništa i prouzrokovati veliki broj žrtava, a najdramatičniji događaj zbio se u mjestu Skejići, gdje je poginulo 14 osoba, a više desetina ranjeno. Punoljetni muškarci nisu imali vremena da se

kriju po skloništima već su morali tragati za hranom, drvima i ići u borbu kako bi se neutralizirala mjesta odakle se granatira ili prave zasjede tragačima hranom.

Dana 6. 4. 1992. borci Kamenice, zajedno sa borcima Konjević-Polja i Cerske, uspijevaju u kontraudaru neutralizirati neprijateljsku artiljerijsku tačku na Kočanju i zaplijeniti BST, koji je razarao područje Kamenice. Međutim, pojačano granatiranje, bombardiranje i glad natjerali su narod slobodnog teritorija Konjević-Polja, Cerske i Kamenice, oko 6.000 pretežno raseljenih lica, žena i djece, da se 9. 9. 1992. godine upute kroz neprijateljski teritorij ka Tuzli. U toku noći 9. na 10. 9. 1992. kolona ljudi stiže u blizinu Baljkovice, ali biva primijećena. Neprijatelj odmah diže avione, koji bombardiraju i mitraljiraju narod, a uključuje velike pješadijske snage u hajku na goloruki narod, uz podršku artiljerije i oklopnih borbenih vozila. Veliki broj žena je u panici bacao djecu po potocima i pokušavao se spasiti. Jedan broj progonjenika uspio je proći ka Nezuku i Tuzli. Jedan dio se uspio vratiti natrag ka Cerskoj. Nekoliko stotina je neprijatelj pobio i zarobio. Potpuna tragedija izbjegnuta je brzom intervencijom naših snaga u mjestu Perunika, gdje se uspijela presjeći neprijateljska kolona i uništiti 26 teretnih vozila, uz nanošenje velikih gubitaka agresoru u živoj sili.

Slobodni teritorij Žepe i Srebrenice bio je presječen neprijateljskim uporištem u Podravanju. Veliki broj putnika na relaciji Žepa - Srebrenica, preko planine Sušice, bio je likvidiran ili zarobljen nakon izvedenih zasjeda iz Podravanja. U neposrednoj blizini Podravanja, u mjestu Braćan, neprijatelj je postavio tešku artiljeriju i razarao okolna područja. Zbog svega ovoga naše snage su morale 24. 9. 1992. prijeći u kontranapad i ovladati neprijateljskim uporištem Podravanje. Tom prilikom uspjelo se zajedničkim snagama boraca Srebrenice i Žepe neprijatelju nanijeti veliki gubitak u živoj sili i najveći u borbenoj tehnici u proteklom periodu rata. Pored uništenja velikog broja neprijateljskog oruđa, zaplijenjena su dva tenka T 55, više topova raznih kalibara, vozila i druge tehnike. Postignut je značajan uspjeh jer je došlo do spaja-

nja slobodnih teritorija Srebrenice i Žepe drumskim putom preko Podravanja.

Dana 26. 9. 1992. u kontraudaru naše snage iz Cerske i Konjević-Polja uspjele su privremeno zauzeti neprijateljsko uporište Rogosija, uz nanošenje velikih gubitaka neprijatelju u živoj sili i MTS-u.

U borbama u mjesecu septembru 1992. godine naše snage su uspjele ovladati jednim brojem neprijateljskih lokaliteta sa kojih su granatirana područja slobodnog teritorija. Uspjela se uspostaviti direktna komunikacijska veza Srebrenica - Žepa. Međutim, kako je neprijatelj još uvijek pod svojom kontrolom držao žitna polja, prijetila je velika opasnost da stanovništvo pomre od gladi. Razočaran porazima, agresor nastavlja sa dovlačenjem novih snaga i novim žešćim napadima na slobodni teritorij. Tako je 3. 10. 1992. izvršio jak artiljerijsko-pješadijski napad na Kamenicu, a 7. 10. 1992. proširio i na Cersku i Konjević-Polje. U ovoj ofanzivi neprijatelj koristi i helikoptere, kao podršku pješadiji, i jaku oklopnu pratnju od 30 OBV, tri baterije haubica 155 mm in 205 mm, tri baterije MB 120 mm i 82 mm i višecijevne bacače raketa. Agresorskim snagama je komandovao zloglasni Mauzer. Grčevite borbe za odbranu ovog dijela slobodnog teritorija vođene su sve do 26. 10. 1992., kada je agresor - poslije poraza na Previli, Aganovića brdu, Marinim barama, Grobiću, Metaljki, Pahljevićima i Bakračima - doživio pravi debakl, izgubivši veliku količinu MTS-a i vojnika.

U kontraofanzivi naše snage na srebreničko-bratunačkom ratištu uspjele su, 5. 10. 1992. - probiti neprijateljske linije i zauzeti uporišta Grabovačka rijeka, Fakovići, Kutješi, Boljevići i Radijevići. Pored velikog plijena u MTS-u, ovdje je značajno spomenuti da je gladni narod uspio doći do velike količine hrane u navedenim mjestima koja se prostiru uza samu obalu Drine.

Treba naspomenuti da je agresor često vršio mučke zasjede i tako nanosio velike žrtve, a osobito u mjesecu septembru i oktobru 1992. Tako je, 10. 9. 1992., u selu Tegare, izvršio masakr nad oko 20 civila. U dvije zasjede putnicima za Žepu u Podravanju usmrtio je šest lica a ranio devet.

Najveća tragedija desila se 13. 10. 1992. u neprijateljskoj zasjedi na Zalazju, kada je poginuo zamjenik komandanta Oružanih snaga Srebrenice Akif Ustić Ake i 19 mladića.

U mjesecima septembru i oktobru 1992. naši borci su, izvođenjem specijalnih diverzija, uspjeli neprijatelju nanijeti velike gubitke, i to: 12. 9. 1992. na Bešića Brdu, 17. 9. 1992. uništeno je neprijateljsko uporište Nikolići, 9. 10. 1992. uništeno je neprijateljsko uporište Vasiljevići.

Nakon izvršenog fizičkog spajanja slobodnih teritorija Srebrenice i Žepe, agresor je pojačao borbena djelovanja po rubnim područjima slobodnog teritorija Srebrenice po naseljima Budak, Blječeva, Čizmići, Pale i planine Buljim i po rubnim područjima slobodnog teritorija Konjević-Polja - po naseljima Lilići, Sandići, Pervani, Kamenica, Hrnjići, Konjevići, kako bi spriječio svaku mogućnost fizičkog spajanja ovih teritorija.

U periodu velike agresorske ofanzive u oktobru 1992. godine, na vapaj naroda za spasom na prostoru slobodnog teritorija Konjević-Polja, Cerske i Kamenice, tamo odlazi grupa vojnika iz Srebrenice na čelu sa komandantom Naserom, uz pratnju njegovih prvih suradnika. Rezultat boravka srebreničke delegacije jest formiranje zajedničkih Oružanih snaga općina Srebrenica, Bratunac, Konjević-Polje i Zvornik pod nazivom Subregija istočne Bosne, 3. 11. 1992. Ovaj dogovor su, ujedno, ratificirala sva predsjedništva navedenih općina. Zajednička komanda cjelokupnim Oružanim snagama na ovim općinama povjerena je Naseru Oriću.

Rano ujutro, 6. 1. 1992., agresorske snage iz pravca Glodanskog brda i ostalog okupiranog dijela Zvorničkog teritorija napale su ostatak slobodnog teritorija općine Zvornik. Udružene snage Subregije istočna Bosna, na čelu sa komandantom, uspjele su odbiti ovaj artiljerijsko-pješadijski napad i u kontraofanzivi protjerati neprijatelja sa Glodanskog brda i cjelokupnog okupiranog teritorija sa centrom u Kamenici. Pri izvođenju ovih borbenih djelovanja, agresoru je nanesen izuzetno veliki gubitak u ljudstvu i tehnici, a potom je našim borcima pošlo za rukom da ovladaju i kotom Čelebića brdo.

Dana 13. 12. 1992. godine neprijatelj je izvršio silovit artiljerijsko-pješadijski napad na liniju odbrane od Urkovića do Aganovića brda. Naše snage su uspjele odbiti ovaj napad i u kontranapadu zauzeti četnička uporišta u Donjoj Brani, Nerađi i Marićima.

Zbog neuspjeha na ovom dijelu fronta, agresor prenosi pojačana borbena djelovanja na drugi dio slobodnog teritorija, napadaći liniju odbraju Čauš-Obadi-Ažlica-Štap-Ljuljaška-Poloznik-Pirići. Borbe su trajale puna četiri dana i četiri noći, prsa u prsa, u periodu od 14. do 17. 12. 1992. godine. U ovim borbama neprijatelj angažira helikoptersku podršku i mitraljira naše borce i civile, a iz Srbije dalekometnom artiljerijom daje podršku svojim snagama. Istovremeno je do boraca na liniji odbrane stigla vijest da je agresor napravio zasjedu koloni od 100 ljudi na mjestu Ružina voda, kod Vlasenice, koja se uputila iz Tuzle za Srebrenicu. Vijest o tragediji naših ljudi je u borcima stvorila inat te su svom žestinom odlučili prijeći u kontranapad. U kontranapadu su uspjeli potisnuti neprijatelja do prigradskog naselja Pobrđa kod samoga Bratunca i ovladati novom površinom oko 200 kvadratnih kilometara. Oslobođena su sela Andrići, Sase, Kolonija, Gradina, Lasovac, Biljača, Bojići, Prisoje, Kunjerac, Bjelovac, Sikirić, Loznica, Loznička Rijeka, Koštanovici, Zalužje, Voljavica i dio Pobrđa. Neprijatelj je pretrpio najveće gubitke u dosadašnjem ratovanju na ovom prostoru, a ratni plijen u hrani, municiji i ratnoj tehnici je bio ogroman. Od Bratunca se bilo udaljeno tri kilometara, a izišlo se na rijeku Drinu od Voljavice do Boljevića (20 kilometara u dužini). U haotičnom stanju, neprijatelj je podigao helikoptere iz Bratunca i mitraljirao po našim borcima, tako i po svojim vojnicima i civilima, nanoseći najveću štetu sebi. Uništena su potpuno dva bataljona agresorske vojske, jedan odred i dvije minobasačke baterije.

Na dijelu slobodnog teritorija zvorničke općine naše snage su uspjele ovladati kotom Žlijebac, nakon što su, 23. 12. 1992., u kontranapadu potisnule agresora.

Neprijatelj nastoji spriječiti spajanje slobodnih teritorija

Konjević-Polja, Cerske i Kamenice sa slobodnim teritorijem Srebrenice te vrši pojačane napade od Lemešca, Šiljkovića i Paića, uz naše prve linije. U kontraudaru, naše snage, 24. 12. 1992., uspijevaju probiti agresorske prve linije i povratiti Glogovu i tako se sa jedne strane približiti Bratuncu na tri kilometra (relacija Hranča-Bratunac), a sa druge strane dovesti u totalno okruženje Kravicu.

Po najvećem nevremenu, na bozuk, nadajući se da će naše snage smatrati da neće tada biti napadnute, 7. 1. 1992., agresor pokušava velikim udarom deblokirati Kravicu i napada na Konjević-Polje iz Šiljkovića i Kravice, te iz Kravice i Hranče na Glogovu te preko Ježestice na Potočare. Naše snage uspijevaju osujetiti ovaj napad i prijeći u kontranapad, te agresoru nanijeti velike gubitke u ljudstvu i tehnici te ga potisnuti sa zloglasnih uporišta u Šiljkovićima i Kravici i ovladati lokalitetima Kilovac, Očajnići, Banjevići, Glogovska planina. Nakon ovih borbi od 8. 1. 1992. godine, stvorena je direktna fizička veza Glogova-Konjević-Polje-Cerska-Kamenica, te Kamenica-Cerska-K. Polje-Srebrenica-Žepa i Voljavica-Boljevići-Srebrenica. Beogradska vlada uviđa da Srbi u Bosni gube rat i da nije dovoljna podrška u artiljeriji sa okolnih brda iz Srbije, u avijaciji, u ustupljenim naoružanjima, u dobrovoljačkoj vojsci, već kreće i sa direktnim angažiranjem tzv. jugoslovanske armije.

Iz pravca Zvornika, Šekovića, Vlasenice, Bratunca i Skelana započinje, 13. 1. 1993. godine, najžešće neprijateljsko ofanzivno djelovanje. Ovog puta se organiziraju svi korpusi iz tzv. vojske srpske sa tla BiH i tzv. SAO Krajine i tri korpusa regularne vojske tzv. jugoslavenske armije iz Srbije i Crne Gore, i to: valjevski, užički i novosadski korpus. U napad se uključuju sva moguća tehnika, helikopteri, na desetine, koji prevoze ljudstvo, hranu, municiju, te mitraljirajući naše položaje, borce i civile. Uključuju se svi borbeni avioni, koji izbacuju bojne otrove, kasetne bombe, rakete, bombe tipa krmača i klasične avio-bombe. Uključuje se artiljerijska podrška iz Srbije sa svih lokaliteta iz Malog Zvornika, Ljubovije i Bajine Bašte. Naše snage su uspjele konsildirati svoje redove i privremeno zaustaviti ove pobjesnele horde. U prvom

dijelu borbi naši borci uspijevaju od 16. do 20. 1. 1993. godine, neprijatelja natjerati u bijeg na skelanskom ratištu i protjerati ga sa uporišta Jezero, Ćosići, Kušići, Maltaški vis i proširiti slobodni teritorij za novih 100 kvadratnih kilometara. Ovi podvizi postali su enigma stratezima rata, a borbeni moral boraca i naroda je bio na takvoj visini da se zatražilo da goloruk narod krene ka Bratuncu, Zvorniku, Vlasenici - to bi i učinili bez pogovora.

Za trinaest mjeseci rata, goloruk, neorganiziran i ispaćen glađu, bolestima i hladnoćom, narod istočne Bosne (srednjeg Podrinja) postao je takva opasnost neprijatelju da je tih dana svaka emisija na svim informativnim medijima u Srbiji, Crnoj Gori, Kninskoj krajini i tzv. srpskoj republici bila posvećena zbivanjima na ratištima u istočnoj Bosni.

Potom su vam se srca otvorila i (postala) kao kamen ili tvrđa, jer zaista ima kamenja iz kojih izviru rijeke, a ima ga uistinu koje puca pa iz njega izlazi voda, a ima koje zaista pada od straha pred Allahom. Allah neće zanemariti ono što vi radite.

Bekare, 74.

NAJVEĆA NEPRIJATELJSKA OFANZIVA NA SLOBODNI TERITORIJ U ISTOČNOJ BOSNI (SREDNJE PODRINJE) SA CENTROM U SREBRENICI, U PERIODU JANUAR - APRIL 1993. GODINE, I NOVI TALAS IZBJEGLICA

Postignuti rezultati na oslobađanju privremeno okupiranih dijelova RBiH u istočnoj Bosni uplašili su vlade u Beogradu, Podgorici, Kninu i Palama, pa su zatražile da pod hitno vojni institut u Beogradu razradi plan o slamanju pokreta otpora u Srebrenici. U više centara vršena je obuka vojnika za specijalna djelovanja, a najveći broj je obučen u kasarnama u Beogradu. 400 specijalaca "dobrovoljaca" iz ranijih paravojski nakon obuke premješta se na planinu Taru, kod Bajine Bašte, na čelu sa vođom Branislavom Lakićem, i odatle ubacuju na Srebrenicu. Pripadnici MUP-a Republike Srbije za specijalne namjene pridružuju se ovim "dobrovoljcima" i lociraju na Tari. Razmješta se teško oruđe, prije svega višecijevni bacači raketa, haubice i minobacači po planinama Tara, Zvezda, Nemič i Jagodnja, za dalekometnu artiljerijsku podršku. Izvršeno je osposobljavanje heliodroma u Bratuncu i snabdijevanje helikopterima. Na aerodrom Ponikve, kod Užica, premještaju se borbeni avioni i helikopteri svih vrsta. Uspostavlja se kontakt sa aerodromom u Banjoj Luci i pruža povremena podrška. Iz tzv. Jugoslovanske armije angažiraju se tri korpusa, i to: valjevski, užički i novosadski. Iz paradržava u Hrvatskoj i BiH angažira se svo raspoloživo ljudstvo i ratna tehnika. Nakon dobro izvršenih priprema, odlučuje se da se u borbama djelovanja krene

odmah po novoj 1993. godini. Sve te snage se ubacuju u neposrednu blizinu Srebrenice - u Bratunac, Skelane, Miliće, Vlasenicu, Han-Pijesak i Zvornik. Iz ovih mjesta se vrši dislociranje artiljerijske podrške u unutaršnjosti oko Srebrenice. Glavna komanda se prenosi u Vlasenicu, a na terenu - sa razvojem situacije - dolazi do formiranja novih komandnih ispostava za taktička djelovanja. Uspostavlja se stalna veza na relaciji Pale-Vlasenica-mjesta izvođenja borbenih operacija suvremenom radio-amaterskom mrežom PTT-saobraćaja. Ofanzivom na Srebrenici lično komanduje komandant tzv. vojske srpske Ratko Mladić, a svakodnevno je morao izvještaje podnositi lično Karadžiću, a ovaj Miloševiću. Komandant tzv.Drinskog korpusa Milenko Živanović je koordinirao taktičkim izvođenjem operacija, uz asistenciju najviših vojnih stručnjaka, kao što su: Milovanović, Gvero, Prstojević, Balač, Vukotić, Popović i drugi iz Karadžićevog štaba.

Prije kretanja u sveobuhvatnu ofanzivu na Srebrenicu, izvršeno je taktičko psihološko, zdravstveno i ekonomsko iscrpljivanje stanovnika ove regije. Od izbijanja rata u grad nije dozvoljeno da uđe nijedna međunarodna organizacija. Puštena su samo tri konvoja sa humanitarnom pomoći za 13 mjeseci. Pri tome je stranim novinarima dozvoljen boravak, kao i predstavnicima UNHCR-a, samo jedan sat.

Propagandnim djelovanjem Radio-Beograda da Srbija ne vodi rat, naočigled svakog prađanina se nastajalo psihološki destabilizirati, uz česte letke sa pozivom na predaju. Radio-Sarajevo se u ovom periodu moglo čuti samo na kratkim talasima, i to samo na pojedinim uzvišenjima. Kada je narod, zbog prinudne smrti koja je prijetila od gladi i neprijateljskog oružanog djelovanja, bio krenuo na sve ili ništa - na oslobađanje cjelokupnog teritorija - došlo je do stvaranja velikog slobodnog teritorija i samo je bilo pitanje časa kada će Srebrenica biti deblokirana. Agresor kreće u napad sa dotad nečuvenim brojem ljudstva i ratne tehnike.

Agresor istovremeno napada cjelokupni slobodni teritorij. Evo kratkog pregleda događaja na pojedinim teritorijima:

a) Pad Cerske, Kamenice i Konjević-Polja

31. 1. 1992. godine, iz pravca Zvornika, Šekovića, Vlasenice i Bratunca neprijatelj napada slobodne teritorije Cerske, Konjević-Polja i Kamenice. U pravcu Kamenice i Cerske kreće se 30 BOV, dvije baterije haubice 205 mm i veliki broj ostalih oklopno-meaniziranih snaga. Prvog dana ofanzive agresor je pomjerio naše snage u rejonu Stupanj. Energičnom akcijom, naši borci uspijevaju zaustaviti daljnje neprijateljsko nadiranje. Dana 14. i 15. 1. 1993. godine agresor pojačava napade, uz pojačano granatiranje i bacanje bojnih otrova po liniji odbrane na Oštrom vrhu i Stupnju, a naše snage nakon toga primorane su povući se sa ovih linija u unutarnjost. 17. 1. 1993. osujećen je pokušaj agresora da probije liniju odbrane Stupanj-Musići i ona je herojski odbranjena. Kada je agresor uvidio da tako lahko neće uspjeti ovladati ovim prostorima, vrši propagandu da se od 26. do 30. 1. otvara koridor za stanovništvo ka Tuzli. Veliki broj stanovništva, izmučenog glađu i ratnim strahotama, odlazi ka Tuzli. Organi vlasti uspijevaju spriječiti odlazak ka Tuzli, ali se potom jedan broj civila upućuje ka Srebrenici. Dana 5. 2. specijalne jedinice agresora, tzv. krajiškog i hercegovačkog korpusa napadaju kotu Drenjak (Bandjera). Sutradan naše snage uspijevaju povratiti Drenjak i potisnuti agresora. Međutim, agresor to koristi te uspijeva probiti linije odbrane u rejonu Podgaj-Nukići. Agresor, potom, iz temelja pali sela Podgaj, Nukiće i Musiće, a 7. 2. uspijeva ovladati najvažnijom kotom Ilino brdo. Život u selima Cerska, Rovaši i Tumače postaje nesnošljiv, a 8. 2. naši borci herojskim otporom uspijevaju zaustaviti napadača u rejonu Rogosija-Vandžići, te 10. 2. agresor otvara još jaču ofanzivu iz pravca Bratunca na liniju odbrane u rejonu Kilovca i Opravdića, sa ciljem da zauzme Kravicu i tako odsiječe ovaj teritorij od Srebrenice. Potom agresor otvara novo ratište na rejonu Medoš-Grobić-Velići-Gobelji, a 25. 2. mu polazi za rukom da zauzme mjesto Velići. Civilno stanovništvo se evakuira iz ovog rejona, a agresor to koristi te 28. 2. pali sela Muškiće, Hodžiće, Potok i druga. Agresor 1. 3. upada u Cersku, zauzima školu, ambu-

lantu i vrši pravi masakr nad iznemoglim civilima, a potom sve objekte pali i ruši. Nakon upada u Cersku, agresor upada u sela Mustabašići, Babići, Turnadžići, Udovčići i Rovaši te i njih iz temelja pali i ruši. Naše snage uspijevaju postaviti novu liniju odbrane u pravcu Udrč-Presedo-Raševo-Tumače-Kaldrmica, a 8. 3. u pomoć stiže i komandant subregije te se zajedničkim znagama izvodi kontranapad u dva pravca, i to: Trešnjica-Završ-Ilino brdo, i Kulača-Turnadžići-Rovaši-Maćesi. Postignuti su samo djelomični uspjesi na prvom pravcu, kod Trešnjice, i drugom pravcu, kod Kulača i Babića. U međuvremenu, agresor vrši desantni upad helikopterima, koristeći vodene rakete, i zauzima vrlo značajnu stratešku kotu Tumače.

U Konjević-Polje, 10. 3. stiže, komandant UNPROFOR-a za BiH francuski general Filipe Morillon. Narod je nakon ovakvih strahota povjerovao da će ga snage UN i Morillon zaštititi, pa se skoncentrirao oko Morillona i njegove pratnje. Međutim, i to agresor koristi te granatira civilno stanovništvo i, naočigled Morillona, usmrćuje 30 civila.

Narod cjelokupnog teritorija, 13. 3., uplašen, kreće ka Srebrenici, a istovremeno agresor pali sela Kaldrmicu, Raševo i Slane. Istog dana, agresor ovladava i kotama Kozjak i Drenjak, a 14. 3. ovladava i kotom Grabovi, iznad Rahunića. Dana 15. 3. svo sposobno ljudstvo se uspijeva povući sa cjelokupnog teritorija Kamenice, Cerske i Konjević-Polja - u Srebrenicu i time je agresor ovladao tim teritorijem.

b) Pad Voljavice, Sasa i Kunjerca

Agresorske snage, 18. 1. 1993. godine, iz pravca Bratunac-Tablja, upadaju u Andriće. U toku noći 18. na 19. 1. naše snage uspijevaju povratiti kotu Andriće. Međutim, agresor uključuje svu raspoloživu artiljeriju sa područja Srbije, ispod planine Nemić i sa ustaljenih mjesta u unutarnjosti, i tuče po položajima naših boraca u Voljavici, Zalužju, Biljači, Kunjercu i Andrićima. Silna kanona-

da granata omogućuje agresoru da zaobiđe naše snage u Voljavici i Zalužju i ponovo ovlada kotom Andrići. Uzimajući kotu Andriće, agresor prekida komunikacijsku vezu Voljavica-Sase-Srebrenica i ovaj prostor dolazi u okruženje. Naše snage su pokušale u dva navrata da povrate kotu Andriće, u borbama 31. 1. i 2. 2. 1993., ali se završilo neuspjehom. Agresoru, nakon jakog oklopno-pješadijskog napada, polazi za rukom da, 2. 2. 1993., probije liniju odbrane na Kalovskom potoku, na asfaltnom putu Voljavica-Zalužje. Istog dana su naše snage bile primorane prepustiti agresoru Voljavicu i Zalužje i povući se na Kunjerac i Biljaču. Svakodnevno je vođena borba sa agresorom na liniji odbrane Kunjerac-Biljača-Lasovac-Sase. Dana 15. 2. 1993. naše snage su se, nakon jakog četničkog napada, morale povući iz Kunjerca, Biljače i Lasovca, a 17. 2. - i iz Sasa. Istog dana, agresor uspijeva popaliti zaseoke Bajrići i Grahovišta, u selu Pirići, i ovladati vrlo značajnim strateškim objektima na Žutoj zemlji, Ljuljašci i Orašiću. Naše snage su uspjele, popodne istog dana, povratiti Bajriće i Grahovišta.

c) Pad Biljega

Neprijateljska ofanziva na Biljeg započela je istovremeno kada i na Cersku i Voljavicu. Nakon jakog artiljerijskog napada, izvedenog 24. 1. 1993. godine, agresor uspijeva sa pješadijom ući u sela Joševu i Jagodnju, iz pravca Radijevića i Godjevića. Polazi mu za rukom spaliti zaselak Tokiće i ubiti 14 stanovnika, ali su naši borci - u borbi koja se vodila cijeli dan - uspjeli potisnuti neprijatelja na prvobitne položaje. Neprijatelj 25. 1. 1993. pregrupira snage i 26. 1. 1993. iz Fakovića napada selo Poznanoviće, ali su naši borci uspjeli odbraniti ovo selo. Svakodnevnim granatiranjem i artiljerijsko-pješadijskim napadom, agresor nastavlja ofanzivu na Poznanoviće i Biljeg, te 1. 3. u rejon Kostolomaca ubacuje DIV, terorističku grupu koja od naših snaga biva na vrijeme uočena i likvidirana.

Nakon silovitog napada 10. 3. 1993. godine, agresor uspijeva presjeći jedinu komunikacijsku vezu između Joševe i Jagodnje sa Biljegom, na prostoru Hrga i Javorka. Nakon borbe prsa u prsa cijelog dana, našim snagama polazi za rukom osloboditi Hrg i Javorak. Međutim, agresor ni poslije ovih poraza ne odustaje, te noću 11. na 12. 3. 1993. granatira cijelu noć Joševu i Jagodnju i rano ujutro, u 6,30 sati, upada u selo Joševa i pali ga. Istovremeno, u toku iste noći, ponovo presijeca komunikaciju Biljeg-Jagodnja, na Hrgu i Javorku. Jagodnja se našla u totalnom okruženju. Sutradan 13. 3., agresor upada u selo Jagodnja i pali ga. Uzalud su naše snage sa Biljega pokušavale povratiti i Hrg i Javorak. Oko 150 izbjeglica našlo se u totalnom okruženju u šumama po ograncima Javorka. Nakon dužeg lutanja, ove izbjeglice se uspijevaju izvući iz obruča i doći u selo Miholjevine. Dana 14. 3. 1993. godine, agresor pojačava napad na liniju odbrane Ravne-Biljeg. Sve do kasno popodne 16. 3. 1993. naši borci su vodili borbu za Biljeg i tada bivaju primorani da se povuku sa Biljega, a agresor pali selo Miholjevine, a potom Poznanoviće, Mošiće, Deliće i Mehmedoviće.

d) Pad Jezera

Nakon oslobođenja Jezera i područja oko njega, u otvorenim borbama od 16. do 20 1. 1993. godine, agresor dovlači novo ljudstvo i ratnu mašineriju iz Srbije u Skelane. Vrši pojačavanje artiljerijske podrške iz Srbije i uključuje avio-podršku i helikoptersku dostavu ljudstva u MTS-a sa aerdroma Ponikve kod Užica. Najpaklenije granatiranje izvedeno je 25. 1. na Maltaškom visu. Nakon velike borbe, naše snage su bile primorane da se povuku sa Maltaškog visa na Jezero. Istovremeno su se naši položaji na Kušićima morali ustupiti neprijatelju jer su dalje bili neodbranjivi. Agresor pojačava svoje artiljerijsko djelovanje, a nakon toga sa oklopno-pješadijskim jedinicama ulazi u Jezero, 30. 1. 1993. godine, najznačajniju kotu u ovom regionu. Naše snage se povlače

na Vitez. Agresor je 24. 1. 1993. godine uspio probiti i liniju odbrane na Poljaku te po drugi put u ovom selu napraviti masakr nad civilima.

e) Pad Kragljivode i Osmača

Agresor, 6. 3. 1993. godine, pokušava probiti liniju odbrane na Trubarskoj gradini. Borbe su vođene i sutradan. Agresor uspijeva probiti liniju odbrane na Vitezu, a potom uzeti i Trubarsku gradinu. Naše snage postavljaju novu liniju odbrane na Kragljivodi. Agresor tada zaobilazi Kragljivodu te sa druge strane uspijeva, 20. 3., ovladati lokalitetima Šehiti i Blat. Agresor ponovo upotrebljava avijaciju i vrši desantske napade helikopterima iz pravca Užica, a 21. 3. 1993. uspio je probiti liniju odbrane na Kragljivodi. Ulaskom neprijatelja na Kragljivodu, više se nije moglo braniti područje Osmača, Poznanovića, Tokoljaka, Poljaka, Miličevića, Sulica, Gladovića, Rađenovića, Osatice, Međe, Karačića, Beširovića, Zelenog Jadra i drugih naselja te se od 24. 3. 1993. naše snage povlače na novu liniju odbrane u Zelenom Jadru.

f) Pad Skenderovića

Nakon već ustaljene režije granatiranja, agresor organizira pješadijski napad i na naselja u regiji Skenderovići. Tako, 7. 3. 1993. godine, upada u slabo zaštićeno selo Zapolje i pali ga drugi put. Privremeno se uspijeva zaustaviti neprijateljska ofanziva, kada, 10. 3. 1993. godine, naše snage uspijevaju odbiti napad na Pirićko brdo, najvažniju stratešku tačku u ovom regionu. Međutim, borbe za Piriće se nastavljaju u danima od 29. do 31. 3. 1993., nakon čega agresoru polazi za rukom da ovlada kotom Pirići. Padom Pirića, narod napušta sela Pirići, Položnik, Lokva, Predola, Brezovice, Močeviće, Dimniće, Stožersko, Šubin i Skenderoviće. Dana 3. 4. 1993. godine, iz pravca Osmača, neprijatelj upada u Skenderoviće i tako se približava Srebrenici samo na 1.800 metara zračne linije.

g) Odbrana Potočara i grada Srebrenice i Sućeske

Istovremeno, agresor napada i Potočare i jedino ostavlja Sućesku, kako bi ostavio mogućnost da se narod iz slobodnog teritorija Srebrenice može izvlačiti preko Sućeske ka Žepi, a onda bi se u Žepi i njenim kanjonima, dalekim od očiju javnosti, napravila prava kasapnica nad 70.000 - 80.000 ljudi.

Padom Andrića, 25. 1. 1993. godine, započinje napad ka Obadima i Čaušu, iznad Potočara. Naši borci od 10. 2. do 9. 3. 1993. godine vode svakodnevnu borbu prsa u prsa na rejonu odbrane linije Čauš-Obadi. Ali, nakon uključivanja sve raspoložive artiljerije sa lokaliteta Gradca, Andrića, Tablje, te avijacije, koja izbacuje bojne otrove po našim položajima, i helikopterskog desanta, agresoru uspijeva probiti liniju odbrane Čauš-Obadi. Naše snage stvaraju novu liniju odbrane Đogazi-Likari-Zanik-Zalazje, a 13. 3. 1993. neprijatelj vrši pješadijski napad na cjelokupnu liniju odbrane u regiji Potočara, ali bezuspješno. Napad je obnovljen 17. 3. 1993. i 18. 3. 1993., ali oni završavaju neuspjehom kao i prethodni. Neprijatelj, 22. 3. 1993., pokušava probiti liniju odbrane Buljim-Slatina, ali bez uspjeha. Istog dana, agresor pokušava ovladati značajnim lokalitetima Buljima i Likari, ali naše snage uspijevaju odbiti napad i povratiti kotu Čauš. Naše snage uspijevaju odbiti pješadijski napad 25. 3. na Buljim, Budak i Čauš, kao i ponovljeni napad 31. 3. na Bljećevu, a 1. 4. je odbijen napad na Slatinu, da bi bio, 2. 4. 1993., odbijen napad na Čauš. Istog dana neprijatelj zauzima mjesto Turija, a 3. 4. neprijatelj zauzima brdo Lubnice i Skenderoviće. Sutradan uspjeva probiti liniju odbrane i zauzeti Zeleni Jadar. Nova linija odbrane se uspostavlja na Ljubisavićima.

Snažan oklopno-pješadijski napad neprijatelja preduzet je 6. 4. 1993. godine na Ljubisaviće, te pokušaj ulaska u grad Srebrenicu. Naše snage uspijevaju odbiti napad i u kontranapadu nanose neprijatelju velike gubitke u mjestu Jasenova. Dana 9. 4. 1993. godine u kontranapadu DIG uspijeva ponovo neprijatelju nanijeti gubitke u mjestu Karačići, a 10. 4. 1993. DIG ponovo

nanosi neprijatelju gubitke u ljudstvu u mjestu Močevići. Formira se, 11. 4. 1993. godine, istočna linija odbrane iznad Srebrenice: Dimnići-Skenderovići.

Dana 12. 4. 1993. neprijatelj vrši jak pješadijski napad na Zalazje. Naši borci uspijevaju odbiti napad. Istog dana naše snage su uspjele u rejonu Bukove glave i Osmača neprijatelju nanijeti nove gubitke i tako mu spriječiti ulazak u grad, a 13. 4. napadnuta je cijela linija odbrane. Najžešće borbe su vođene na Podgaju, Zalazju, Ljubisavićima, Gorici i Skenderovićima. I sutradan neprijatelj pokušava ovladati lokalitetom Zalazje, ali bezuspješno, da bi 15. 4. 1993. godine - uspio probiti prvu liniju na Skenderovićima i ovladao posljednjim brdima iznad Srebrenice: Kvarc i Bukova Glava. Naši borci uspijevaju odbiti napad na Zanik i Veresinje, a 16. 4. neprijatelj na Čičevcu presijeca putnu komunikaciju Srebrenica-Ljubisavići, spušta se na Divljakinje i pokušava ući u grad. U kontranapadu zvanom bitka za grad Srebrenicu naše snage 17. 4. 1993., uspijevaju odbiti neprijatelja sa Divljakinja, ka Pribičevcu, i sa Čičevaca, ka Bukovoj glavi i tako spasiti grad. Tog dana, 17. 4. 1993., na grad je svake sekunde padalo na stotine raznih vrsta granata izbačenih iz VBR-a, haubica, topova, minobacača, tenkova i nanijeta ogromna materijalna šteta.

Dana 17. 4. 1993. godine, Savjet sigurnosti UN, rezolucijom broj 819, Srebrenicu proglašava zaštićenom zonom, a 18. 4. 1993. u Srebrenicu ulazi Kanadski bataljon, i time je Srebrenica dočekala prvi dan nakon 13 mjeseci da se ne granatira ili ne vrši na nju napad.

Padom zvorničke Kamenice i okolnih sela, odnosno zaselaka, jedan dio naroda je pobjegao u pravcu Tuzle, a oko 2.000 se povuklo u pravcu Cerske, odnosno Konjević-Polja. Stvaranje ovog vala izbjeglica dešavalo se krajem januara i u mjesecu februaru 1993. godine.

Međutim, ove izbjeglice se nisu ni odmorile, a već su morale zajedno sa izbjeglicama iz Cerske, Nove Kasabe, Konjević-Polja i Pobuđa - put Srebrenice, mjesta koje je u to vrijeme, odnosno tog

trenutka bilo jedini slobodni teritorij. Naime, četnici su počeli već u januaru i februaru ofanzivu širih razmjera u ovom dijelu istočne Bosne, sa namjerom potpunog ovladavanja ovim prostorima i uništenja bošnjačkog naroda u ovim krajevima, pogotovo što je ovaj kraj presijecao četnicima putnu komunikaciju Vlasenica-Drinjača-Zvornik, značajnu za povezivanje sa Srbijom, a i zbog transporta rude boksita preko Milića u Zvornik.

Već krajem februara i početkom marta počinju izbjegličke kolone da se kreću iz pravca Cerske, Konjević-Polja, Pobuđa prema slobodnim teritorijima Srebrenice.

To je bio zaista put u neizvjesnost, jer je i Srebrenici prijetila katastrofa iz pravca Skelana, odnosno Bajine Bašte, iz Srbije, odakle je, također, započela velika neprijateljska ofanziva sa ciljem zauzimanja slobodnih teritorija Srebrenice.

Prije na petnaestak dana nego što će stići rijeke izbjeglica iz Cerske, Konjević-Polja, Kamenice, Pobuđa, njih oko 20.000, iz sela srebreničke općine iz osatskog kraja, sela Osmača, Poznanovića, Urisića, Klotijevca, Rađenovića, Ljeskovika i Gladovića, stiglo je oko desetak hiljada izbjeglica.

Sam grad Srebrenica je po dolasku svih izbjeglica brojao preko 22.000 stanovnika, a cijeli slobodni teritorij Srebrenice brojao je više od 54.000 stanovnika, a od čega oko 20.000 domaćih stanovnika, a ostatak su činili muhadžiri.

Padom Kragljivode i osatskog kraja u četničke ruke, slobodni teritorij (kada se tiče naselja) sveo se na grad Srebrenicu, te sela Pusmulići, Slapovići, Buće, Sućeska, Bukovica, Slatina, Bajramovići, Zabojna, Šušnjari, Milačevići, Potočari, sa Đogazima, Pale, Blječeva i prigradska naselja Solоćuša, Kazani i Kutlići. Stambeni prostor u nabrojanim naseljima je bio uništen iznad 50 odsto od četničkih paljevina početkom rata, te oštećen ili potpuno uništen od svakodnevnih četničkih granata i avionskih bombi.

U samom gradu Srebrenici bilo je popaljeno i potpuno uništeno više od 200 kuća i drugih objekata.

Ni na jednom objektu u Srebrenici, a u većini i po selima, nije bilo nijednog stakla na prozorima, a na većini objekata što

nisu bili popaljeni bio je uništen krov, vrata, prozori, oštećeni zidovi i tome slično. Većina naroda iz Cerske, Nove Kasabe, Pobuđa nije napuštala svoja ognjišta do zadnjeg trenutka, odnosno do samog upada četnika u sela, tako da je povlačenje, odnosno stvaranje izbjegličkog vala iz ovih pravaca u smjeru Srebrenice bilo neorganizirano i na brzinu. To je imalo za posljedicu stradanje naroda u samim selima od četničke kame, kao i stradanje naroda na putu prema Srebrenici u kolonama od granata koje su padale svakog trenutka na jadni i bespomoćni narod.

Relativno dug je put bio od Cerske i ostalih mjesta i mladima, a da se i ne govori o mukama staraca, žena, djece kroz šume, potoke, snijeg i blato. Očevici pričaju da su gledali strašne prizore - kada geler granate ubija majku koja vodi dvoje djece, a djeca plaču pored mrtve majke i mole je da ustane da ih dalje vodi, ili dijete izostane iza majke jer je upalo u blato i ne može dalje i neko iz kolone se nađe da ponese dijete i pronađe mu majku. Ali je teško bilo pomoći drugom, jer svako nosi neki zavežljaj odjeće ili hrane, vodi svoje dijete ili staru majku; jednostavno, svako grabi da spasi i izvuče goli život.

Po dolasku na Jagliće i Šušnjare, većina se htjela tu smjestiti jer se nije moglo dalje. Međutim, mjesta je bilo malo, jer su kuće bile prepune izbjeglicama iz općine Bratunac i Vlasenica od početka rata. Nešto se smjestilo po štalama, šumama, garažama, kućama, tako da je, na primjer, u jednu sobu znalo da se smjesti i po 30 osoba. Nešto je naroda usput smješteno na Potočarima i drugim selima, ali je većina stigla u Srebrenicu. Oni koji su stigli nešto ranije, uspjeli su naći poneku prostoriju u kućama, ali se većina smjestila po izgorjelim kućama među četiri zida, bez krova nad glavom, a hiljade ljudi, žena i djece nije našlo smještaja, nego je jednostavno svoje utočište našlo na putu, livadi, igralištima pod vedrim nebom. Popunjene su sve prostorije u Srebrenici, počev od direkcije Rudnika, direkcije Šumarstva, Gradska kafana, sve kuće, sve garaže, sve šupe, ali za 25.000 ljudi u Srebrenici nije bilo mjesta, pogotovu, kako sam već naveo, da je većina stambenih i drugih objekata bila oštećena ili uništena od paljevine, avionskih bombi,

granata.

Na hiljade ljudi, žena, djece ležalo je po cesti od benzinske pumpe do Robne kuće, a snijega ima još po okolnim brdima.

Još prije dolaska ovog vala izbjeglica, četnička ofanziva je počela iz svih pravaca na slobodne teritorije Srebrenice. Iz pravca Bajine Bašte, na Kragljivodu i Osmače. Iz Bratunca i Sasa, na Potočare, Đogaze i Zalazje. Iz pravca Milića i Dervente, na Sućesku. U vrijeme ove ofanzive, a i prije, padalo je na hiljade četničkih granata na okolna sela i na sam grad Srebrenicu, a kao posljedica svega toga je bila masovna pogibija naroda.

Već sam rekao da se narod nije mogao skloniti po objektima, nego je bio na otvorenom, pa se jedna grupa izbjeglica bila smjestila na otvorenom prostoru i ispred Osnovne škole u Srebrenici. Da li izdajom ili nekim drugim slučajem, šest četničkih granata iz VBR-a sa Koprivna pada na taj plato u rasponu od 50 metara i na mjestu usmrćuje 37 osoba (žena, djece, staraca), a 16 osoba umire do Bolnice i 13 osoba u Bolnici, što ukupno poginulih od jednog granatiranja iznosi 66, dok je 85 osoba teže i lakše ranjeno. Nekoliko trenutaka poslije ovog događaja u neposrednoj blizini pada jedna granata među troje djece i od gelera i detanocije lete dijelovi dječijih tijela po zraku. Pravi masakr i ljudska tragedija. A s druge strane, zlikovačkom orgijanju nema kraja. I, zaista, poslije ovakvih događaja, čovjek dolazi do ubjeđenja da to sve rade monstrumi, a ne ljudi, i to u srcu Evrope i na kraju 20. vijeka. Pošto su ogromna stradanja od granata, Bolnica je puna ranjenika, bez lijekova, zavoja, tako da ljudi u Bolnici umiru od bezazlenih rana za normalne uvjete i prilike.

U to vrijeme, zajedno sa ostalim izbjeglicama, dolazi nekoliko stotina teških invalida i ranjenika, bez nogu i ruku, sa teškim povredama tijela, ali bez ikakvih uvjeta da se ovim ljudima osigura ljekarska ili kakva druga adekvatna njega.

Stradanja naroda nastavljaju se i sa druge strane. Naime, narod na ovim terenima od Srebrenice do Žepe počinje masovno umirati od gladi, nema pomoći ni od kuda već godinu dana, a zalihe hrane pred rat su bile minimalne, a i ono što je bilo većinom je

pogorjelo od četničke ruke po selima i u samom gradu Srebrenici.

U gradu je nastao pravi košmar. Toliko ljudi nije se moglo smjestiti ni u podrume da sjedi, a kamo li da spavaju.

Situacija je nešto popravljena nakon što je u par konvoja sa kamionima UNHCR-a odvezeno oko 10.000 žena, djece i staraca u Tuzlu. Grad je odahnuo kada je posredstvom UNPROFOR-a izvršena evakuacija trajnih invalida bez nogu i ruku - u broju od 986 lica. U gradu bez vode nastaju prave zarazne bolesti, a prestankom straha od prijeke smrti - dolazi do psihičkog opuštanja ljudi i masovnih pojava da pucaju čirevi i žuč.

Zaista se oni koji vjeruju i koji su (zbog nevjerničkog pritiska i progona) iselili i borili se na Allahovom putu, nadaju Allahovoj milosti. Allah oprašta i milostiv je.

Bekare, 218

ZNAČAJ SLOBODNIH TERITORIJA SREBRENICE I SUSJEDNIH OPĆINA U PREGOVARAČKOM PROCESU NAŠE DELEGACIJE NA MIROVNIM PREGOVORIMA

Srpsko-crnogorski agresor u koncpeciji i kalkulacijama svog mračnog plana ispustio je jednu vrlo bitnu stavku, a to je hrabrost i odlučnost Bošnjaka da brane i odbrane svoja ognjišta i da sačuvaju svoje dostajanstvo. Historijska vjekovna težnja agresora za progonom Bošnjaka sa ovih područja neće, niti može uroditi plodom. To im mora biti zauvijek jasno. Prošla su ona vremena kad je srpsko-crnogorski narod Bošnjake protjerivao sa prostora Užica, Valjeva, Šapca, Bajine Bašte i drugih mjesta duž Save i Drine. Zar bošnjačkom narodu može bilo ko više poturiti kukavičija jaja pod izgovorom da su to kokošija jaja?! Ne, ta se historijska podvala neće, niti smije, niti može dogoditi. Pa, zar jednom nije zasvagda jasno da je srpsko-crnogorsko rukovodstvo iz svojih buđavih sehara izvadilo te svoje mračne planove (definitivnog uništavanja Bošnjaka i proširivanja svojih teritorija, ali preko leđa muslimanskog naroda Bosne i Hercegovine)?! Nama mora zauvijek biti jasno da sa agresorom nema procentualne pogodbe jer će ona za dogledno vrijeme izazvati haotičnije stanje nego što je sada.

Sa dušmanom se mora definitivno i zasvagda raščistiti. Ne smije se dozvoliti niti dopustiti još jedna historijska podvala koja će buduće generacije udariti vojničkom čizmom po glavi jače i žešće nego što sada udara nas. Uzimimo sebi za zadatak da smo mi ti koji moramo jednom zasvagda raščistiti te stvari i očistiti ih od svojih avlija, da bi buduća pokoljenja živjela u rahatluku i miru.

Znam da smo mi Bošnjaci merhametli, sentimentalni i

osjetljivi ljudi. Ostavimo to za bolja vremena, a sada je u pitanju očuvanje muslimanskog identiteta, muslimanske biti, muslimanskog ponosa i ljudskog dostojanstva. Ako ovu historijsku činjenicu zanemarimo i ako amanet naših predaka ne sačuvamo, sami sebi najsramniju i najluđu presudu potpisujemo. Budimo jednom zasvagda svjesni činjenice i historijskog trenutka da se ostali narodi uče na našim leđima. Ostali narodi i nacionalne manjine čekaju rezultate i ishod naše borbe. Ostale mase naših istomišljenika čekaju rezultat naših bitki. Ako pravedno i istinito ne završimo ovu historijsku zadaću, bit ćemo progonjeni i sa ovog i sa onog svijeta. Nećemo imati mira ni na ovom ni na onom svijetu. A da bismo imali zaslužno mjesto i tamo i ovamo, mi moramo ići do konačne pobjede.

Pa, zar tom svijetu, pa zar tom ovozemaljskom arbitru nije jednom zauvijek jasno koje namjere i koje ciljeve ima srpsko-crnogorski agresor?! Zar tom ovozemaljskom arbitru nije zauvjek jasno da ovo nije vjerski, da ovo nije građanski rat, pa zar tom arbitru ili arbitrima nije jasno da je ovo etnički rat, da je ovo rat na totalnom uništenju i istrebljenju jednog naroda, kulture, običaja i drugih narodnih obilježja na ovim prostorima? Ne znam šta čekaju Madžari u Vojvodini, šta čekaju Albanci na Kosovu, šta čekaju u Sandžaku, šta čekaju ostale nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori? Jer, to oni čekaju da se naš sadašnji, a njihov sutrašnji agresor odmori i da silnije, sramnije i bezdušnije počne ostvarivati svoj vatreni i barbaski pir na svim narodima!

O narode, osvijesti se, progledaj na svoje oči! Zar ne vidiš da ti tiranin kuca na vrata, da ti tiranin oštri kamu, sjekiru i sataru pred tvojim očima kojom će te sutra klati i ubijati? Zar to vama historija zabranjuje da se učite na tuđim greškama, zar to vama ti vaši lideri zabranjuju da ovu balkansku utvaru odvučete u potok i da se zauvijek i za svagda završi sa balkanskim i evropskim kasapinom i tiraninom?

Budi se, narode, da ti ne bude kasno, budi se narode iz tog svog mraka, učini jedan korak, tamo te čeka sloboda, tamo te čeka onaj rahatluk za kojim uvijek žudiš; budi se, narode, ovo je histori-

jski trenutak, otkažite tiraninu poslušnost, pokažite da znate razlučiti šta je dan a šta je noć, pokažite vašu odlučnost jer to od vas očekuju vaša pokoljenja, jer to od vas očekuju vaša potomstva koja dolaze, odradite šta se mora da ne budete asimilarani.

Mi nismo narod koji ne voli druge narode, mi nikad ne bismo drugim narodima nažao učinili, mi hoćemo samo da se branimo, mi na to imamo historijsko ljudsko pravo i to pravo ne može niko zabraniti niti oduzeti. Mi smo narod koji nikad nije niti će istinske prijatelje zaboraviti i uvijek ćemo prijateljima na usluzi biti jer prijatelj nema cijene i nema ovozemaljskog blaga koje može istinitog prijatelja zamijeniti. Mi smo narod koji ne da jarma sebi zavrat. Mi znamo razlučiti dobro od zla, mi znamo šta je dan a šta noć, mi znamo šta hoćemo, mi hoćemo slobodu, a isto to dozvoljavamo i drugom narodu, mi tuđe ne potcjenjujemo a svoje znamo i moramo da štitimo i čuvamo. Mi nikad nismo niti ćemo drugim narodima nažalo učiniti, mi tuđeg hatora nećemo jer na ovoj zemaljskoj kugli dovoljno prostora ima za sve nas, i za one koji će doći i koji dolaze. Mi činimo dosad historijski neviđena djela, mi se - iako smo goloruk i ko zna koliko dosada u historiji puta izmanipuliran narod - štitimo i čuvamo svoj identitet, a ujedno govorimo drugim narodima koji su naše sudbine i koje će danas ili sutra zadesiti isto zlo, šta sve može odlučan i hrabar narod učiniti i kakva djela može napraviti.

Homogeniziranjem narodnih lidera i širih narodnih masa u jedno biće, stvara se neprobojni zid za sve one koji imaju namjeru ujarmljivanja drugih naroda i izgradnje svoje lažne i prividne sreće i blagostanja na uštrb drugih naroda. Zato svaki pedalj slobodnog teritorija i svako istinsko ljudsko živo biće daje svoj doprinos za ostvarenje krajnjeg cilja svih nas. Sretno je ono političko rukovodstvo koje ima istinski čist i odlučan narod. Tada ono ima i radi čega da piše historiju i da djeluje u svrhu te historije. Sada je vrijeme kada se moramo učiti na greškama drugih. Historija je cikličnog karaktera. Nemamo vakta da se učimo na sopstvenim greškama, niti, pak, da pravimo neke nerazumne i neshvatljive historijske bajpase. Treba inventivnije i intezivnije djelovati. Sloboda je na doh-

vatu ruke. Učinimo još jedan pomak. Agresor je na samrti. Zna se gdje mu je mjesto.

Vjerujem da ovaj narod ima istinskih prijatelja. I dosad ih je imao. Zato će nam oni pomoći u ostvarenju cilja i ispraviti historijske nepravde koje su učinjene i koje se čine prema ovom narodu. Krajnje je vrijeme za prave poduhvate. Ni po koju cijenu ne smije se dozvoliti političko lutanje. Nije vrijeme za politički avanturizam. Sve greške nesagledivom geometrijskom progresijom se multicipliraju i stvaraju nesagledive posljedice. Centrifugirajmo raspoloživu energiju i usmjerimo je ka cilju. Uspjeh je neizbježan. To je neminovnost.

Lude četničke zamisli postaju avanturistički san. Prošlo je vrijeme njihovog bunila. Karte koje četnici crtaju ostaju utopija njihovog naroda. To već i vrapcima postaje jasno da se to nikad ne može ostvariti. Taj plan četnici drže još od Stevana Moljevića. Četnicima je već i tada bilo jasno da se ta njihova luda zamisao o "velikoj Srbiji" nije mogla ostvariti još od 1943. godine, a kamo li sada, kada se budi svijest kod naroda. Srpsko-crnogorska zamisao homogenizacije i ujedinjenja srpskog naroda u jednu državu koja bi kasnije prerasla u silu na Balkanu ne može se niti se smije dogoditi.

Bez obzira na militarističku snagu i vojno-tehničku prednost i potencijal koji posjeduje balkanski tiranin, taj svoj san "velike Srbije" ne može niti smije ostvariti na ovim prostorima jer bi to bio pobjesnjeli džin koji ne bi imao milosti prema drugim manjim narodima koji su paralelno i proporcijalno doprinosili stvaranju tog vojno-tehničkog budžeta i opreme, koja je političkom vrteškom preraspodijeljena samo jednom narodu. Tom diskriminalističkom narodu usađuje se teza da sa svom tom zajednički stečenom vojnom tehnikom krene u porobljavanje drugih naroda.

Bošnjački narod Bosne i Hercegovine i drugi lojalni narodi neće dozvoliti da se ostvare te sulude srpsko-crnogorske zamisli i da se etnički uništi jedan narod na ovim prostorima. Privredni i vojno-strateški značaj ovih krajeva jedan je veliki adut naših političara kojeg se uvijek moraju držati, to je argument koji našoj dele-

gaciji daje političko-inicijativnu prednost. Ta prednost najbolje će se kartografski ilustrirati, a mi smo svjesni te prednosti. Iz kartografske ilustracije jasno se vidi u kojoj, kakvoj smo izolaciji bili. Po srpko-crnogorskim planskim koncepcijama bili smo razlučeni na 14 jezgara, koje kasnije sistemski treba uništavati i ugnjetavati. Ta historijska činjenica i konstatacija ne smije se niti se može zaboraviti, bez obzira da li to neko nalagao, ali neko htio ili ne htio. To su historijske činjenice koje moraju uvijek ostati u glavama ovog isposničkog i namučenog bošnjačkog naroda koji je vijekovima živio na ovim prostorima, a koji, isto tako, mora ostati i bitisati na ovim prostorima jer smo mi taj narod koji zajedno sa ostalim narodima moramo držati balkansku političku ravnotežu na ovim prostorima. To je takav harmonijski sklad isto kao što su po prirodnim zakonima u skladu ustrojena kozmička tijela. Svaki poremećaj u harmoničkom planu donosi nesagladive posljedice po sve nas. Zar se to najsvjesnija i najrazumnija ovozemaljska bića ne mogu gorućim svojim općim problemima baviti, zar to ovozemaljska bogastva moramo nerazumno trošiti na jednoj strani u nerazumne svrhe, a dok su na drugoj strani glad, bijeda i mučilišta naroda? Razum nedostaje koji će kadli-tadli morati prevladati ove anomalije i haose koji ovom zemaljskom kuglom haraju.

Kad su vam došli iznad vas i ispod vas i kada su vam oči bile zapanjene i srca došla u grkljan (od straha) a vi ste mislili o Allahu svakovrsna mišljenja.

Ahzab, 10

DOLAZAK MORILLONA I SNAGA UN NA OVE PROSTORE

Od mjeseca januara 1993. godine otpočela je opća ofanziva četnika i njihovih pomagača iz Srbije i C. Gore na slobodni teritoriji općina Zvornik, Vlasenica, Bratunac, Han-Pijesak, Rogatica, Žepa i Srebrenica.

U vrijeme ove neprijateljske ofanzive na ovim prostorima je, zbog nepodnošljive izolacije od čitavog svijeta, zavladala totalna glad, pa su ljudi počeli masovno umirati, nije bilo lijekova, pa su također umirali od bezazlenih infekcija ili nekih drugih bolesti, nedostajalo je naoružanja i municije (jedino što se otimalo od četnika), pa je četnicima bilo lakše da probiju naše odbrambene linije i počinju zauzimati naše slobodne teritorije.

U takvoj situaciji, uz neviđeno granatiranje iz oružja svih kalibara, dolazi prvo do probijanja linija u Cerskoj, kasnije Konjević-Polju, Pobuđu, a potom linije uporišta Srebrenice iz pravca Bajine Bašte. Čitava dva mjeseca narod Cercke, K. Polja i Pobuđa, sa snagama iz Srebrenice, davao je otpor neprijateljskoj ofanzivi i upućivao pozive i vapaje čitavom svijetu. Međutim, Marillon dolazi u Cersku 7. 3. 1993. godine, kada su četnici bili u Cerskoj. Gosp. Morillon savjetuje lokalnim komandantima Cerske da se povuku prema Srebrenici i da se više ne daju otpori četnicima, a pomahnitale četničke horde ne sprječavaju ni snage UN niti gosp. Morillon, pa vrše granatiranja lokacija Konjević-Polja, gdje su bile locirane snage UN. Na toj lokaciji je bilo mnogo našeg naroda, jer se bio sklonio misleći da će biti siguran kod snaga UN. Međutim, od četničke granate gine 16 naših civila i dva pripadnika

snaga UN, pa poslije ovog događaja snage UN koje su pratile gosp. Morillona odlaze prema Zvorniku, a sav narod (oko 20.000) povlači se prema Srebrenici.

Poslije ovog događaja, francuski general Morillon, komandant snaga UN u Bosni, dolazi u Srebrenicu dana 11. 3. 1993. godine, u 20 sati. Generala i njegovu pratnju prije toga su uputili četnici iz Bratunca za Srebrenicu preko Sasa i Zalazja, zaobilaznim putom, pod motivacijom da je porušen most Bratunac-Srebrenica. Na putu za Srebrenicu preko Zalazja, gosp. Morillon i njegova pratnja naišli su na minu koju su postavili četnici, pri čemu je uništen jedan kamion u kome se nalazio šećer. Zaključak o namjeri četnika iz Bratunca neka izvuče sam čitalac, pogotovu što je gosp. Morillon dva dana po dolasku u Srebrenicu otišao i provjerio da je most na putu Srebrenica-Bratunac potpuno ispravan i da nije oštećen. Sutradan, 12. 3. 1993. godine, počela je evakuacija helikopterima teških ranjenika, kojih je bilo u Srebrenici više od 600, a gosp. Morillon se spremao tog dana poslije podne napustiti Srebrenicu sa svojom pratnjom.

U trenutku kad je on htio da pođe sa svojom pratnjom, ispred Pošte, gdje je bilo njegovo privremeno sjedište, okupilo se spontano na stotina žena i djece sa transparentima na kojima je bilo ispisano: "Gladni smo", "Ne dajte da nas ubijaju", "Ne ostavljajte nas same", "Ako odete, pobit će nas", i tome slično. Nakon izvjesnog vremena, gosp. Morillon silazi sa transportera, ulazi u Poštu i penje se na krov zgrade sa zastavom UN i saopćava okupljenom narodu da je odlučio da njegovo privremeno sjedište bude u Srebrenici i da ostaje sa narodom Srebrenice, s tim da on mora ići u Bratunac i Beograd na pregovore, što mu je narod aplauzom odobrio. Sutradan je prošetao ulicama Srebrenice, a kasnije otišao iz Srebrenice, da bi se vratio 19. 3. 1993. godine, oko 12 sati, sa konvojem od 17 kamiona, sa hranom i lijekovima, a već sutradan je počela evakuacija žena, djece i staraca za Tuzlu, kamionima koji su dovozili humanitarnu pomoć.

Dana 23. 3. 1993. godine trebala je stići poljska bolnica, dar vlade Francuske, ali je zaustavljena u Peckoj (Srbija) i vraćena

nazad pošiljaocu, a gosp. Morillon je taj dan bio zarobljen u Bratuncu i nije mu dat prolaz za Srebrenicu.

Dana 24. 3. 1993. godine Morillon stiže u Srebrenicu. Počela je evakuacija teških ranjenika sa helikopterima sa igrališta, a četnici istog trenutka bacaju granate iz Bratunca na tu lokaciju i ubijaju jednog našeg milicionera, a drugog teško ranjavaju, a također od iste granate ranjena su dva pripadnika UNPROFOR-a. U međuvremenom boravku u Srebrenici, Morillon odlazi sa svojom pratnjom na Kragljivodu. Iz tog pravca ne jenjava neprijateljska ofanziva na Srebrenicu, gdje se lično uvjerio da avioni koji bombardiraju bošnjačka sela (ka Srebrenici polijeću iz Srbije, sa aerodroma Ponikve sa Kragljivode se ima preglednost Bajine Bašte, planine Tara u Srbiji i šireg prostora oko Bajine Bašte).

Dana 26. 3. 1993. godine gosp. Morillon je u Beogradu na pregovorima sa Miloševićem i Mladićem o stanju i problemima Srebrenice, a sutradan se vraća u Srebrenicu. Međutim, četnička ofanziva iz pravca Bratunca i Bajine Bašte ne jenjava bez obzira na prisustvo gosp. Morillona i njegove pratnje, a uporedo sa napadima - pada na hiljade i desetine hiljada granata na slobodni teritorij Srebrenice i sam grad Srebrenicu, gdje se dešavaju masovne pogibije civila, a najstrašniji zločin su počinili četnici 12. 4. 1993. godine na lokaciji kod Osnovne škole, kada je od granata poginulo 66 i teško ranjeno više od 80 građana.

Ovakav intenzitet četničkog napada je nastavljan svakim danom, da bi 17. 4. 1993. godine Srebrenica bila razorena od četničkih granata, a četničke snage probijaju naše linije na Kragljivodi i napreduju prema Srebrenici, da bi istog dana na aerodromu u Sarajevu bila dogovorena obostrana obustava vatre i demilitarizacija Srebrenice između Sefera Halilovića i Ratka Mladića, a na osnovu rezolucije Savjeta sigurnosti UN.

Sutradan su ušle snage UNPROFOR-a u Srebrenicu, kanadski vojnici, i započinje razoružavanje naših snaga, evakuacija teških ranjenika helikopterima te utvrđivanje zaštićene zone Srebrenice.

Kod crtanja zaštićene zone Srebrenice gosp. Morillon i njegovi suradnici prihvaćaju prijedlog četnika, a na stranu stanje

kakvo je bilo 18. 4. 1993. pri ulasku snaga UNPROFOR-a u Srebrenicu.

Naime, toga dana mi smo držali sela Klotijevac i Risiće, Ljeskovik, Jasenovu, Podravanje, rejon Sušica, Radavu, Baturu, Stublić, ali smo se na osnovu karte demilitarizirane zone morali povući, pa su četničke snage zaposjele navedena područja.

Poslije izvršene demilitarizacije Srebrenice dolaze prestavnici sedme sile, te se tako prenosi dio istine o stanju, problemima i patnji naroda ovih krajeva.

Allah briše što hoće, a utvrđuje (što hoće) i kod Njega je glavna Knjiga (znanje koje se ne briše niti mijenja).

R'ad, 41

SPISAK NESTALIH CIVILA NA POČETKU RATA 1992. GODINE PREMA EVIDENCIJI SLUŽBE ZA VEZE I INFORMACIJE U SREBRENICI

1. Ćerimović Rahman, rođ. 1940., iz Sebiočine, nestao 7. 10. 1992 na Golom brdu
2. Hodžić Ešefa, rođ. 1936., iz Nove Kasabe, nestala u Novoj Kasabi, 18. jula 1992.
3. Velić (Nezira) Esmir, rođ. 1975., u Pobuđu, nestao 5. 10. 1992., u Pobuđu
4. Mehmedović (Himze) Džemal, rođ. 1938. u Pahljevićima, nestao 10. 1. 1993. na Pahljevićima
5. Mehmedović (Beširа) Osman, rođ. 1977., u Pahljevićima, nestao 10. 1. 1993. na Pahljevićima
6. Šibić (Rahmana) Rasima, rođ. 1966., iz Sandića, nestala 11. 12. 1992. u Sandićima
7. Suljić Muharem, rođ. 1935., u Tekiji, nestao 14. 3. 1993. u Konjević-Polju
8. Muminović Bešir, rođ. 1920., iz Konjević-Polja, nestao 14. 3. 1993. u Konjević-Polju
9. Muminović Mina, rođ. 1925. u Konjević-Polju, nestala 14. 3. 1993. u Konjević-Polju
10. Ahmetović Muharema Salko, rođ. 1978., iz Pobuđa, ostao u Pobuđu, nepokretan
11. Mustafić Ibrahim, rođ. 1901., u Pobuđu, ostao u Pobuđu
12. Selimović Hana, rođ. 1908., u Pobuđu, ostala u Pobuđu
13. Isaković Hurem, rođ. 1933., u Pobuđu, ostao u Pobuđu
14. Isaković Mahza, rođ. 1935, u Pobuđu, ostala u Pobuđu
15. Mahmutović Salih, rođ. 1938., u Pobuđu, ostao u Pobuđu
16. Dedić (Latifa) Beguna, rođ. 1915., iz Pobuđa, ostala u Pobuđu

17. Bećirović Šerfo, rođ. 1920., iz Hrnčića, ostao u Hrnčićima
18. Muratović (Ragiba) Avdija, rođ. 1930., iz Pervana, ostao u Pervanima
19. Mustafić Bećir, rođ. 1923., u Raševu, ostao u Pervanima
20. Hodžić Hatidža, rođ. 1933., iz Nove Kasabe, ostala u Rahunićima
21. Omerović Behara, rođ. 1907., iz Graboskog, ostala u Graboskom
22. Muminović Ibrahima, rođ. 1933., iz Urkovića, ostala u Urkovićima
23. Šehomerović Džemila, rođ. 1930. godine, iz Konjević-Polja, ostala u Konjević-Polju
24. Alić Zilha, rođ. 1925., iz Sopotnika, ostala u Pervanima
25. Džananović (Edhema) Dahmo, iz Tokoljaka, nestao na rejonu Konjević-Polja
26. Džananović (Dahme) Jasmin, iz Tokoljaka, nestao na rejonu Konjević-Polja
27. Smajić (Hasana) Hasan, ostao na rejonu Konjević-Polja
28. Salihović Nedžad, iz Sasa, nestao 31. 8. 1992., na Obadima
29. Mujić Hajrija, nestala 5. 8. 1992., u Sasama
30. Gargaljević Enez, iz Likara, nestao 11. 6. 1992., u Sasama
31. Mustafić Hamed, iz Srebrenice, nestao u Bratuncu, krajem aprila 1992.
32. Begić Mirsad, iz Srebrenice, nestao u Bratuncu, krajem aprila 1992.
33. Nuhanović Jakub, iz Sulica, nestao u Bratuncu, krajem aprila 1992.
34. Nukić Mujo, iz Jezera, nestao u Bratuncu, krajem aprila 1992.
35. Mujčić (Osmana) Hasan, iz Pobuđa, nestao 12. 5. 1992., u Pobuđu
36. Salihović Šemso, iz Dugog Polja, nestao 9. 5. 1992., u Pobrđu
37. Salihović Šefik, iz Dugog Polja, nestao 9. 5. 1992., u Pobrđu
38. Kadrić Esmir, iz Dugog Polja, nestao 9. 5. 1992., u Pobrđu

39. Mandžić Mejra, iz Voljavice, nestala 29. 6. 1992., u Voljavici
40. Salihović Kisma, iz Voljavice, nestala 29. 6. 1992., u Voljavici
41. Omerović Mula, iz Voljavice, nestala 29. 6. 1992., u Voljavici
42. Husić Nihada, iz Tegara, nestala 10. 5. 1992., u Suhoj
43. Husić Sadan, iz Tegara, nestao 10. 5. 1992., u Suhoj
44. Alić Ahmo, iz Voljavice, nestao 3. 9. 1992., u Voljavici
45. Husić Naza, iz Podčauša, nestala juna mjeseca 1992., u Podčaušu
46. Salkić Osman, iz Bratunca, nestao u Bratuncu, 10. maja 1992.
47. Salkić Husnija, iz Bratunca, nestao 10. jaja 1992., u Bratuncu
48. Salkić Salih, iz Bratunca, nestao 10. maja 1992., u Bratuncu
49. Muminović Beguna, iz Zalužja, nestala krajem maja 1992., u Zalužju
50. Ramić N. Adnan, iz Hranče, nestao 31. 5. 1992., u Suhoj
51. Ramić N. Muamer, iz Hranče, nestao 31. 5. 1992., u Suhoj
52. Begić Merim, iz Suhe, nestao 4. 6. 1992., u Glogovoj
53. Čivić Senahid, iz Suhe, nestao 4. 6. 1992., u Glogovoj
54. Zukić Alija, iz Suhe, nestao 4. 6. 1992., u Glogovoj
55. Rešid, iz Suhe, nestao 4. 6. 1992., u Glogovoj
56. Begzadić Latifa, iz Sikirića, nestala početkom maja 1992., u Sikiriću
57. Golić Muhamed, iz Glogova, nestao 3. 8. 1992., u Glogovoj
58. Musić Edim, iz Glogove, nestao 3. 8. 1992., u Glogovoj
59. Aljić Hava, iz Kadrića, nestala u Kadrićima, 25. 5. 1992.
60. Šahomerović Salih Tale, iz.Srebrenice, nestao krajem aprila u Bratuncu
61. Husejnović Nedžib, iz Budaka, nestao u Mihaljevićima, početkom maja 1992.
62. Smajić Zifa, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
63. Smajić Behka, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
64. Karamehić Muška, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama

65. Karamehić Zilha, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
66. Hasić Mirela, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
67. Salihović Muharem, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
68. Salihović Rejha, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
69. Salihović Muhamed, iz Sasa, nestao u Sasama, krajem maja 1992.
70. Salihović Halida, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
71. Omić Salčin, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
72. Kći Omić Mule, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
73. Omić Gordana, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
74. Omić Samir, nestao krajem maja 1992., u Sasama
75. Omić Vesna, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
76. Omić Nurif, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
77. Omić Fatima, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
78. Omić Nurdin, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
79. Omić Hajrudin, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
80. Omić Nurdina, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
81. Omić Nurfija, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
82. Karić Šemso, iz Dimnića, nestao u Sasama, krajem maja 1992.
83. Sestra Karić Šemse, iz Dimnića, nestala u Sasama, krajem maja 1992.
84. Karić Edina, iz Lasovca, nestala krajem maja 1992., u Sasama
85. Dugonjić Zija, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
86. Dugonjić Ramiza, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
87. Golić Mina, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
88. Golić Samir, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
89. Golić Sadmira, iz Sasa, nastala krajem maja 1992., u Sasama

90. Alić Šemso, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
91. Alić Hasiba, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
92. Garaljević Mirzet, iz Likara, nestao u Sasama, krajem 1992.
93. Ramić Dževad, iz Hranče, nestao 3. maja 1992., u Hranči
94. Ramić Adem, iz Hranče, nestao 3. maja 1992., u Hranči
95. Ramić Sead, iz Hranče, nestao 3. maja 1992., u Hranči
96. Ramić Muhamed, iz Hranče, nestao 3. maja 1992., u Hranči
97. Ramić Nurif, iz Hranče, nestao 3. maja 1992., u Hranči
98. Ramić Kiram, iz Hranče, nestao 3. maja 1992., u Hranči
99. Hodžić Samir, iz Hranče, nestao 3. maja 1992., u Hranči
100. Hodžić Abdulah, iz Hranče, nestao 3. 5. 1992., u Hranči
101. Jakubović Kadrija, iz Bratunca, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
102. Salihović Emina, iz Bratunca, nestala početkom maja 1992., u Bratuncu
103. Salkić Ajkuna, iz Bratunca, nestala početkom maja 1992., u Bratuncu
104. Supruga Bešić Osme, iz Bratunca, nestala početkom maja 1992., u Bratuncu
105. Čivić Džula, iz Voljavice, nestala 29. 6. 1992., u Voljavici
106. Mašić Šema, iz Voljavice, nestala 29. 6. 1992., u Voljavici
107. Mašić Ševala, iz Voljavice, nestala 29. 6. 1992., u Voljavici
108. Muhić Mustafa, iz Voljavice, nestao 2. juna 1992., u Voljavici
109. Suljić Rifet, iz Mihaljevića, nestao početkom maja 1992.
110. Suljić Mirfet, iz Mihaljevića, nestao početkom maja 1992.
111. Ibrahimović Šukrija, iz Mihaljevića, nestao početkom maja 1992.
112. Husić Sabahudin, iz Mihaljevića, nestao početkom maja 1992.
113. Husić Nedžad, iz Mihaljevića, nestao početkom maja 1992., u Mihaljevićima
114. Hasić Dževad, iz Suhe (Hajraga), nestao početkom maja 1992., u Suhoj
115. Sinanović Salko, iz Suhe, nestao početkom maja 1992., u

Suhoj

116. Sinanović Jasmin, iz Suhe, nestao početkom maja 1992., u Suhoj
117. Bojić Azen, iz Suhe, nestao 16. 5. 1992., na Palama
118. Aganović Adil, iz Podčauša, nestao početkom maja, u Podčaušu 1992.
119. Alić Amira, iz Tegara, nestala 5. 8. 1992., u Tegarama
120. Alić Nihada, iz Tegara, nestala 5. 8. 1992., u Tegarama
121. Husić Ismet, iz Lonjina, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
122. Halilović Nura, iz Tegara, nestala početkom maja 1992., u Tegarama
123. Ridžić Hašim, iz Abdulića, nestao u Abdulićima, početkom maja 1992.
124. Jahić Ismet, iz Biljače, nestao 9. 7. 1992., u Biljači
125. Zukanović Šemso, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
126. Zukanović Šećo, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
127. Salihović Rifet, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
128. Salihović Vasvija, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
129. Salihović Rijad, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
130. Hasić Mevlida, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
131. Karamehić Fahreta, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
132. Ibrahimović Refik, iz Močevića, nestao 27. 5. 1992., u Voljavici
133. Ibrahimović Sabahudin, iz Močevića, nestao 27. 5. 1992., u Voljavici
134. Malagić Nusret, iz Dobraka, nestao početkom maja 1992., u Skelanima
135. Husejnović Zaim, iz Budaka, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
136. Softić Hakija, iz Dobraka, nestao na početku maja 1992., u Dobraku

137. Softić Tima, iz Dobraka, nestala na početku maja 1992., u Dobraku
138. Mehmedović Jusuf, iz Dobraka, nestao početkom maja 1992., u Dobraku
139. Mehmedović Hanija, iz Dobraka, nestala početkom maja 1992., u Dobraku
140. Mehmedović Azemka, iz Dobraka, nestala početkom maja 1992., u Dobraku
141. Ibišević Mehmed, iz Dobraka, nestao početkom maja 1992., u Dobraku
142. Mehmedović Šefkija, iz Rešagića, nestala početkom maja 1992., u Rešagićima
143. Mustafić Selman, iz Rešagića, nestao početkom maja 1992., u Rešagićima
144. Mustafić Enver, iz Rešagića, nestao početkom maja 1992., u Rešagićima
145. Begić Hasib, iz Hadžića, nestao početkom maja 1992., u Skelanima
146. Haskić Smail, iz Peći, nestao početkom maja 1992., u Pećima
147. Haskić Hanifa, iz Peći, nestala početkom maja 1992., u Pećima
148. Haskić Kadira, iz Peći, nestala početkom maja 1992., u Pećima
149. Pitarević Elvir, iz Peći, nestao početkom maja 1992., u Pećima
150. Ibišević Senahid, iz Hadžića, nestao početkom maja 1992., u Hadžićima
151. Ibišević Asim, iz Hadžića, nestao početkom maja 1992., u Hadžićima
152. Sulejmanović Munira, iz Sasa, nestala 16. 6. 1992., u Sasama
153. Ibrahimović Huso, iz Skelana, nestao 6. 6. 1992., u Skelanima
154. Ibrahimović Šuhra, iz Skelana, nestala 6. 6. 1992., u Skelanima
155. Ibrahimović Mefail, iz Skelana, nestao 6. 6. 1992., u

Skelanima
156. Ibrahimović Emir, iz Skelana, nestao 6. 6. 1992., u Skelanima
157. Osmanović Nezir, iz Skelana, nestao 6. 6. 1992., u Skelanima
158. Osmanović Bajro, iz Skelana, nestao 6. 6. 1992., u Skelanima
159. Dugonjić Raza, iz Sasa, nestala krajem maja 1992., u Sasama
160. Dugonjić Hamed, iz Sasa, nestao krajem maja 1992., u Sasama
161. Srajlić Nazif, iz Srebrenice, nestao početkom maja 1992., u Suhoj
162. Ramić Hajrulah Ričo, iz Hranče, nestao 1. maja 1992., u Bratuncu
163. Softić Avdija Miki, iz Bratunca, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
164. Kurtić Fehim, iz Bratunca, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
165. Džafić Hajrudin Hajro, iz Bratunca, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
166. Halilović Osman, iz Bratunca, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
167. Mujkanović M. Mustafa, iz Bratunca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
168. Ibišević Sejid, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
169. Talović Almaz, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
170. Selimović Mumin, iz Bratunca, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
171. Mujić Behadil, Rakovac, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
172. Sulejmanović Abida, iz Suhe, nestala početkom maja 1992., u Suhoj
173. Hasanović Sulejman, iz Suhe, nestao početkom maja 1992., u Suhoj
174. Alić Hamid, iz Bratunca, nestao 20. 5. 1992., u Borkovcu
175. Alić Halima, iz Bratunca, nestala 20. 5. 1992., u Borkovcu
176. Ramić Hamedina, iz Hranče nestala 20. 5. 1992., u Borkovcu
177. Hasanović Hajro, iz Bratunca, nestao 20. 5. 1992., u

Borkovcu
178. Avdić Meho iz Bratunca, nestao 20. 5. 1992., u Borkovcu
179. Delić Hamed iz Bratunca, nestao 20. 5. 1992., u Borkovcu
180. Sulejmanović Munib, iz Bratunca, nestao 25. 5. 1992., u Borkovcu
181. Sulejmanović Fadil, iz Bratunca, nestao 20. 5. 1992., u Borkovcu
182. Omerović Jašar, iz Voljavice, nestao 29. 6. 1992., u Voljavici
183. Omerović Meva, iz Voljavice, nastala 29. 6. 1992., u Voljavici
184. Mešić Ajša, iz Voljavice, nestala 10. 7. 1992., u Prisoju
185. Čivić Elvira, iz Voljavice, nestala 10. 7. 1992., u Prisoju
186. Bajramović Senahid, iz Mihaljevića, nestao početkom 1992., u Mihaljevićima
187. Suljić Edhem, iz Mihaljevića, nestao 10. 5. 1992., u Mihaljevićima
188. Demirović Alija, iz Suhe, nestao 10. 5. 1992., u Suhoj
189. Suljić Senahid, iz Mihaljevića, nestao početkom maja 1992., u Mihaljevićima
190. Mumunović Ismet, iz Mihaljevića, nestao 10. 5. 1992., u Mihaljevićima
191. Omerović Samid, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
192. Omerović Izet, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
193. Omerović Nevzet, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
194. Omerović Nezir, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
195. Omerović Fejzo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
196. Ibišević Refik, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
197. Delić Hamed, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
198. Junuzović Adem, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
199. Junuzović Huso, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u

Glogovoj

200. Junuzović Adil, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
201. Delić Bego, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
202. Delić Redžo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
203. Delić Meho, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
204. Ibišević Omer, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
205. Gerović Šaban, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
206. Ibišević Jusuf, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
207. Rizvanović Nurija, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
208. Ibišević Zlatija, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
209. Ibišević Dževad, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
210. Ibišević Kemal, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
211. Ibišević Mehmed, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
212. Ibišević Ismail, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
213. Ibišević Samir, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
214. Delić Džafo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
215. Bečić Vahidin, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
216. Delić Meva, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
217. Golić Ramiz, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
218. Gerović Džemail, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
219. Ibišević Mustafa, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
220. Talović Uzeir, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
221. Junuzović Arif, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
222. Omerović Meho, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
223. Šećirović Mehmed, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
224. Alihromić Hajdar, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
225. Huseinović Nezir, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u

Glogovoj

226. Gerović Ramiz, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
227. Babajić Mina, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
228. Delić Medo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
229. Ibišević Mujo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
230. Ibišević Muharem, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
231. Omerović Selmo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
232. Ćosić Ramiz, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
233. Golić Šerif, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
234. Ibišević Šećo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
235. Rizvanović Ćamil, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
236. Rizvanović Jasmin, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
237. Omerović Selmo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
238. Golić Avdo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
239. Mujčinović Ibrahim, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
240. Rizvanović Mustafa, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
241. Šećirović Mujo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
242. Šećirović Zahid, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
243. Ibišević Ramo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
244. Ibišević Sabrija, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
245. Zet Ibišević Sabrije, po imenu Fikret, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
246. Musić Avdo, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
247. Memišević Meho, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj

248. Beganović Vahid, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
249. Ibišević Ilijas, iz Glogove, nestao 9. maja 1992., u Glogovoj
250. Sin Mujić Azema, iz Podčauša, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
251. Drugi sin Mujić Azema, iz Podčauša, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
252. Džafić Mehmed, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
253. Džafić Mirsad, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
254. Alić Alija, iz Voljavice, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
255. Alić Hidajet, iz Biljače, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
256. Džafić Osman, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
257. Suljić Šahin, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
258. Džafić Huso, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
259. Mujić Mirsad, iz Bjelovca, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
260. Džafić Samir, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
261. Džafić Fahro, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
262. Džafić Fejzo, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
263. Huseinović Azem, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
264. Selimović Ismet, iz Krasanovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
265. Selihović Ragib, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
266. Džafić Ibro, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi

267. Džafić Hamed, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
268. Suljić Himzo, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
269. Suljić Izo, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
270. Suljić Suljo, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
271. Karić Ramiz, iz Vitkovića, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
272. Ahmetović Galib, iz Krasanpolja, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
273. Suljagić Alija, iz Voljavice, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
274. Suljagić Ibro, iz Voljavice, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
275. Suljagić Munib, iz Voljavice, nestao 21. 5. 1992., u Novoj Kasabi
276. Demirović Hasib, iz Krasanovića, nestao 10. 5. 1992., u Krasanovićima
277. Jahić Huso, iz Suhe, nestao 31. maja 1992., u Suhoj
278. Jahić Mina, iz Suhe, nestala 31. maja 1992., u Suhoj
279. Hodžić Ramo, iz Suhe, nestao 31. maja 1992., u Suhoj
280. Džananović Fatima, iz Suhe, nestala 31. maja 1992., u Suhoj
281. Džananović Meho, iz Suhe, nestao 31. maja 1992., u Suhoj
282. Smajić Ajiša, iz Suhe, nestala 31. maja 1992., u Suhoj
283. Hodžić Osman, iz Suhe, nestao 31. maja 1992., u Suhoj
284. Hodžić Zineta, iz Suhe, nestala 31. maja 1992., u Suhoj
285. Karić Nurija, iz Suhe, nestao 31. maja 1992., u Suhoj
286. Hodžić Sabra, iz Suhe, nestala 31. maja 1992., u Suhoj
287. Hodžić Elvis, iz Suhe, nestao 31. maja 1992., u Suhoj
288. Hodžić Omer, iz Suhe, nestao 31. maja 1992., u Suhoj
289. Sinanović Hasiba, iz Suhe, nestala 31. maja 1992., u Suhoj
290. Hasić Seviba, iz Suhe, nestala 31. maja 1992., u Suhoj
291. Habibović Huso, iz Krasanpolja, nestao 10. maja 1992., u Krasanpolju

292. Demirović Hajran, iz Krasanpolja, nestao 10. maja 1992., u Krasanpolju
293. Ramić Sakib, iz Krasanpolja, nestao 10. maja 1992., u Krasanpolju
294. Demirović Hasib, iz Krasanpolja, nestao 10. maja 1992., u Krasanpolju
295. Demirović Himzo, iz Krasanpolja, nestao 10. maja 1992., u Krasanpolju
296. Demirović Šahman, iz Krasanpolja, nestao 10. maja 1992., u Krasanpolju
297. Rasim, iz Mihaljevića, nestao u Bratuncu, početkom maja 1992.
298. Habibović Fadil, iz Krasanpolja, nestao 10. 5. 1992, u Krasanpolju
299. Haša, iz Lonjina, nestala 10. 5. 1992., u Lonjinu
300. Halilović Remzija, iz Tegara, nestala 22. 5. 1992., u Fakovićima
301. Salihović Mehmedalija, iz Krasanpolja, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
302. Hodžić Džemal, iz Hranče, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
303. Raškaj Fejzo, iz Bratunca, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
304. Ramić Salko, iz Hranče, nestao početkom maja 1992., u Hranči
305. Salihović Nefail, iz Krasanpolja, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
306. Jusić Izudin, iz Krasanpolja, nestao 10. 5. 1992., u Krasanpolju
307. Karić Ramo, iz Suhe, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
308. Suljić Idzir, iz Mihaljevića, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
309. Bajramović Dževad Kiko, iz Mihaljevića, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
310. Husić Mensur, iz Suhe, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
311. Jusić Ramo, iz Krasanpolja, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
312. Mešić Ibrahim, iz Lonjina, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu

313. Ahmetović Kiram, iz Bratunca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
314. Karić Safet, iz Suhe, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
315. Karić Dževad, iz Suhe, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
316. Salčinovič Remzija, iz Krasanpolja, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
317. Avdić Nusret, iz Krasanpolja, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
318. Ibrahimović Hasan, iz Bratunca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
319. Osmanović Hajro, iz Bratunca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
320. Ahmić Izet, iz Bratunca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
321. Delić Nedžad, iz Borkovca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
322. Delić Medo, iz Borkovca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
323. Delić Samir, iz Borkovca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
324. Memišević Šaban, iz Bratunca, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
325. Karić Ćamil, iz Suhe, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
326. Husić Dževad, iz Mihaljevića, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
327. Arifović Redžo, iz Hranče, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
328. Ibišević Selmo, iz Hranče, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
329. Sulejmanović Redžo, iz Hranče, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
330. Ibišević Omer, iz Glogove, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
331. Milačević Halid, iz Glogove, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
332. Begić Senahid, iz Suhe, nestao 10. 5. 1992., u Bratuncu
333. Tihić (Azira), Bekir, rođ. 1954., u Tihićima, zarobljen početkom maja 1992., u Bajinoj Bašti
334. Begić Mediha, rođ. 1976., u Bratuncu, nestala 11. maja 1992., u Bratuncu
335. Begić Mehid, rođ. 1977., u Bratuncu, nestao 11. maja 1992., u Bratuncu
336. Begić Merima, rođ. 1970., u Bratuncu, nestala 11. 5. 1992., u Bratuncu

337. Begić Zekira, iz Bratunca, nestala 11. 5. 1992., u Bratuncu
338. Zukić Alija, iz Bratunca, nestao 11. 5. 1992., u Bratuncu
339. Mujić Omer, iz nestao 10. maja 1992., u Bratuncu
340. Mujić Zijad, iz Solоćuše, nestao 5. 6. 1992., u Sušici
341. Mujić Hidajeta, iz Solоćuše, nestala 5. 6. 1992., u Sušici
342. Mujić Hasib, iz Solоćuše, nestao 5. 6. 1992., u Sušici
343. Špiodić Hatidža Tidža, iz Luke, nestala 5. 6. 1992., u Sušici, sa dvoje djece
344. Karić Amila, iz Sikirića, nestala početkom maja 1992., u Sikirićima
345. Murathodžić Fatima, iz Bratunca, nestala početkom maja 1992., u Bratuncu
346. Siručić Lutvo, nestao početkom maja 1992., u Voljavici
347. Enesa Siručić, nestala početkom maja 1992., u Voljavici
348. Fata Siručić, nestala početkom maja 1992., u Voljavici
349. Zahida Suljagić, iz Voljavice, nestala početkom maja 1992., u Voljavici
350. Hasanović Jusuf, iz Mihaljevića, nestao početkom maja 1992., u Bratuncu
351. Meholjić Malik, iz Srebrenice, nestao u Baru, aprila 1992.

Alah ne zadužuje ni jednu osobu iznad njene moći. Njoj pripada nagrada za ono što uradi, a pripada joj kazna za ono što ne uradi. Naš Gospodar ne kazni nas ako zaboravimo ili pogriješimo. Gospodaru naš, ne zadužuj nas teretima kao što si zadužio one prije nas, Gospodaru naš, ne opterećuj nas onim što ne možemo podnijeti. Briši nam mahane i oprosti nam grijehe i smiluj nam se. Ti si naš Gospodar, pa nam pomozi protiv naroda nevjernika.

Bakara, 280

SPISAK POGINULIH GRAĐANA U TOKU RATA PREMA EVIDENCIJI KOMISIJE ZA PRAĆENJE RATNIH STRADANJA (SPISKOM NISU OBUHVAĆENI POGINULI U EVIDENCIJI BOLNICE I CIVILNE ZAŠTITE)

Prezime, ime oca, ime	Datum i mjesto rođenja	Datum i mjesto pogibije
1. Mehmedović (Mustafa) Šefik	22.2.1972. Pale	25.5.1992. Pale
2. Mehmedović (Šemso) Ševko	15.6.1952. Pale	8.8.1992. Pale
3. Mehmedović (Esed) Muriz	1973. Pale	22.8.1992. Pale
4. Mehmedović (Šemso) Ahmet	10.8.1948. Pale	8.8.1992. Ježeštica
5. Mehmedović (Šemso) Ahmet	12.5.1965. Pale	29.8.1992. Srebrenica
6. Golubović (Mehmed) Senad	29.3.1964. Pale	9.10.1992. Zvijezda
7. Hasanović (Suljo) Mešo	12.1.1974. Pale	24.12.1992. Magašići
8. Mujić (Aljo) Alija	1.6.1972. Pale	24.12.1992. Magašići
9. Jusić (Munib) Jasko	22.11.1972. Bajramovići	12.7.1992. Zalazje
10. Mulalić (Salčina) Habib	1971. Bajramovići	12.7.1992. Zalazje
11. Halilović (Alija) Muhamed	4.8.1970. Bajramovići	7.10.1993. Kravica
12. Jusić (Nurija) Kemal	16.2.1969. Bajramovići	19.3.1993. Likari
13. Malović (Emin) Sifet	22.9.1969. Đile	25.9.1992. Likari
14. Husić (Behaija) Mevlida	16.11.1975. Zapolje	14.12.1992. Loznička Rijeka
15. Đozić (Nezir) Irfan	6.1.1972. Zabojna	20.12.1992. Loznička Rijeka
16. Đozić (Zijad) Mufid	19.1.1969. Zabojna	20.12.1992. Zabojna
17. Suljić (Jakub) Hasib	21.2.1972. Zabojna	8.6.1992. Zabojna
18. Ejubović (Mehmed) Bajro	9.8.1955. Kutlići	15.4.1993. Likari

19.Ahmetović (Meho) Selim	5.2.1951.	Borkovići	8.8.1992.	Likari
20. Muminović (Munib) Mensur	6.5.1972.	Bajramovići	25.3.1993.	Likari
21. Hadžić (Ibrahim) Hamed	20.10.1968.	Lehovići	8.6.1992.	Zalazje
22. Hodžić (Bećir) Bećar	28.7.1961.	Lehovići	16.1.1993.	Jezero
23. Salihović (Abdurahman) Rešid	5.6.1948.	Pirići	30.4.1993.	Buljim
24. Smailović (Hašim) Meho	6.10.1960.	Šušnjari	9.12.1992.	Buljim
25. Smailović (Hašim) Fehim	6.10.1960.	Šušnjari	7.8.1992.	Ježeštica
26. Alispahić (Omer) Uzeir	29.3.1959.	Šušnjari	3.3.1993.	Buljim
27. Ademović (Munib) Munir	26.11.1972.	Šušnjari	13.11.1992.	Buljim
28. Mešanović (Abdulah) Ejub	18.1.1957.	Šušnjari	3.8.1992.	Brezova njiva
29. Muratović (Idriz) Hidajet	1976.	Blječeva	5.7.1992.	Zagoni
30. Ibrahimović (Avdo) Ramiz	1953.	Blječeva	8.7.1992.	Zagoni
31. Košpić (Huso) Adem	1933.	Blječeva	27.7.1992.	Blječeva
32. Muratović (Ejub) Fahrudin	1972.	Blječeva	2.9.1992.	Blječeva
33. Đelić (Fejzo) Senad	1971.	Blječeva	24.12.1992.	Paići
34. Čomić (Sulejman) Vekaz	1968.	Blječeva	17.12.1992.	Biljača
35. Košpić (Rasim) Taib	1965.	Blječeva	15.1.1993.	Stolice
36. Muratović (Ibro) Hamed	1946.	Blječeva	19.3.1993.	Veresinje
37. Jahić (Jusuf) Senad	1976.	Blječeva	7.1.1994.	Mekote
38. Đelić (Mehmed) Almaz	1956.	Blječeva	17.9.1992.	Čizmići
39. Mešanović (Halil) Behadil	1951.	Blječeva	14.9.1992.	Bliječeva
40. Jašarević (Mujčin) Izet	1964.	Blječeva	14.3.1993.	Bliječeva
41. Malagić (Omer) Nurija	1958.	Osmače	28.6.1992.	Likari
42. Mujić (Enez) Edhem	1967.	Sase	3.6.1992.	Likari
43. Sinanović (Salko) Junuz	1956.	Risić	5.10.1992.	Fakovići
44. Suljić (Dahmo) Sabahudin	1968.	Ljeskovik	26.8.1992.	Likari
45. Hasanović (Ahmet) Samed	1962.	Likari	16.11.1992.	Jezero
46. Kabilović (Mustafa) Munib	1969.	Podčauš	16.11.1992.	Fakovići
47. Husić (Demir) Senad	1967.	Podčauš	4.4.1993.	Čauš
48. Husić (Atif) Jasmin	1967.	Podčauš	28.1.1993.	Pećišta
49. Bešić (Ćamil) Abdurahman	1976.	Podčauš	11.1.1993.	Glogova
50. Selimović (Ramiz) Nasmir	1974.	Podčauš	5.4.1993.	Čauš
51. Memić (Hasan) Mirsad	1967.	Orlica	29.11.1992.	Grabova Rijeka
52. Mujanović (Vejsil) Nesib	1968.	Zapolje	9.3.1993.	Likari
53. Halilović (Hamed) Hadžan	1973.	Radovčići	13.4.1993.	Srebrenica
54. Ahmetović (Esed) Haris	1966.	Srebrenica	7.11.1993.	Kravica
55. Jahić (Omer) Mirsad	1973.	Skenderovići	17.4.1993.	Guber
56. Otanović (Bahrija) Midhat	1961.	Srebrenica	16.1.1993.	Kušići
57. Ivojević (Emin) Abdulah	1972.	Podžeplje	16.1.1993.	Kušići
58. Pašalić (Smail) Ajet	1965.	Likari	8.6.1992.	Zalazje

59. Osmanovićh (Šeće) Kadrija	1969.	Likari	7.6.1992.	Gostilj
60. Halilović (Hasib) Ahmo	1967.	Lipovac	7.6.1992.	Gostilj
61. Osmanović (Mustafa) Hajrudin	1961.	Likari	12.7.1992.	Likari
62. Hasanović (Omer) Atif	1945.	Đogazi	25.7.1992.	Paići
63. Smaić (Omer) Šefik	1954.	Tokoljaci	3.8.1992.	Poligon
64. Đanić (Đano) Husein	1950.	Bratunac	9.8.1992.	Gostilj
65. Mandžić (Ismet) Ohran	1958.	KruševDo	28.8.1992.	Gostilj
66. Šahmanović (Ohran) Hajrudin	1957.	Pećišta	18.12.1992.	Sase
67. Avdić (Šahin) Senahid	1964.	Pećišta	30.9.1992.	Pećišta
68. Đanić (Halid) Muhidin	1967.	Podčauš	6.9.1992.	Podčauš
69. Smaić (Osman) Dika	1961.	Pećišta	4.10.1992.	Pećišta
70. Alihodžić Suljo	1942.	Močevići	1.10.1992.	Đogazi
71. Dizdarević (Omer) Sinan	1954.	Derventa	25.1.1993.	Gostilj
72. Beganović (Nurif) Mujo	1954.	Glogova	30.1.1993.	Gostilj
73. Đogaz (Hamed) Subhija	1973.	Pećišta	16.1.1993.	Jezero
74. Omerović (Alija) Sejdalija	1955.	Ljeskovik	7.4.1993.	Čauš
75. Pašalić (Omer) Sabit	1931.	Likari	3.3.1993.	Gostilj
76. Beganović (Selmo) Selim	1961.	Likari	9.3.1993.	Čauš
77. Osmanović (Hamed) Beriz	1967.	Gostilj	3.2.1993.	Čauš
78. Alihodžić (Sulejman) Redžo	1964.	Močevići	26.1.1993.	Likari
79. Hasanović (Ševko) Zuhrija	1961.	Pećišta	16.1.1993.	Jezero
80. Avdić (Halil) Enver	1971.	Pećišta	8.4.1993.	Čauš
81. Delić (Jusuf) Džemal	1958.	Sućeska	28.2.1993.	Gostilj
82. Malić (Ragib) Nedžad	1961.	Pećišta	17.4.1993.	Kvarc
83. Đogaz (Mustafa) Zuhdija	1972.	Pećišta	3.10.1992.	Donje Polje
84. Đogaz (Mujo) Mustafa	1944.	Đogazi	10.10.1992.	Donje Polje
85. Hasanović (Zajim) Nijaz	1957.	Đogazi	19.12.1992.	Donje Polje
86. Ahmetović (Hasan) Mehmedalija	1948.	Podčauš	16.1.1993.	Jezero
87. Đanić (Huso) Nedžad	1970.	Podčauš	12.10.1992.	Đogazi
88. Huseinović (Ohran) Rešid	1966.	Budak	24.3.1993.	Bujaci
89. Omić (Muharem) Mesud	1955.	Budak	21.9.1992.	Budak
90. Hasanović (Omer) Osman	1969.	Pale	15.11.1993.	Potočari
91. Salihović (Redžep) Fahrudin	1975.	Pale	17.4.1993.	Kvarc
92. Avdagić (Meho) Damir	1969.	Budak	12.7.1992.	Zvijezda
93. Alić (Redžep) Midhat	1967.	Donje Polje	18.7.1992.	Magašići
94. Mujić (Hakija) Džemail	1955.	Budak	8.10.1992.	Budak
95. Omerović (Šukrija) Esad	1970.	Donje Polje	12.7.1992.	Zvijezda
96. Đogaz (Hamdija) Aziz	1959.	Đogazi	12.7.1992.	Zvijezda
97. Omerović (Hamed) Nurija	1940.	Sikirići	18.3.1993.	Budak
98. Huseinović (Ibro) Aljo	1959.	Potočari	1.6.1992.	Glogova

99. Garaljević (Rifet) Namir	1975.	Likari	27.7.1992.	Budak
100. Mešić (Osman) Mevludin	1955.	Budak	12.7.1992.	Zvijezda
101. Memišević (Hasan) Idriz	1970.	Nurići	12.7.1992.	Zvijezda
102. Kadrić (Šukrija) Enis	1973.	Donje Polje	29.8.1992.	Budak
103. Omić (Asim) Hidajet	1970.	Budak	16.1.1993.	Jezero
104. Alić (Husein) Fahro	1956.	Budak	23.7.1992.	Budak
105. Salihović (Redžep) Sabahudin	1973.	Pale	13.7.1992.	Budak
106. Klančević (Halid) Dževad	1958.	Tuzla	2.4.1993.	Budak
107. Rahmanović (Salko) Salih	1965.	Budak	9.10.1992.	Zvijezda
108. Smailović Smail	1957.	Osmače	24.12.1992.	Sase
109. Mandžić (Idriz) Juso	1954.	Fojhari	1.10.1992.	Donje Polje
110. Osmanović (Ibrahim) Redžep	1969.	Søločuša	8.5.1992.	Vidikovac
111. Smajić (Omer) Zuhrijet	1960.	Tokoljaci	5.10.1992.	Fakovići
112. Hasanović (Meša) Jasmin	1973.	Srebrenica	24.3.1993.	Likari
113. Habibović (Abid) Ramiz	1963.	KruševDo	30.1.1993.	Andrići
114. Sejfić (Sabit) Salih	1951.	Sološuša	22.6.1992.	Sološuša
115. Salihović (Nezir) Faruk	1965.	Sološuša	evak. 1993.	Tuzla
116. Ćatić (Ibrahim) Sakib	1955.	Osmače	3.10.1992.	Donje Polje
117. Ćatić (Ibrahim) Nedžad	1962.	Osmače	8.8.1992.	Andrići
118. Salihović (Ibrahim) Hidajet	1964.	Potočari	12.7.1992.	Zalazje
119. Budović (Bajro) Nedžad	1970.	Bacuta	24.4.1994.	Gniona
120. Malić (Rasim) Šaćir	1968.	Broševići	28.2.1993.	Broševići
121. Orić (Nurif) Ismet	1963.	Potočari	8.8.1992.	Andirići
122. Orić (Safet) Sead	1960.	Potočari	8.6.1992.	Čauš
123. Orić (Mevludin) Enez	1972.	Potočari	8.8.1992.	Andrići
124. Ahmetović (Mehmedalija) Ermin	1972.	Podčauš	8.8.1992.	Andrići
125. Efendić (Memiš) Ševko	1955.	Potočari	2.4.1993.	Čauš
126. Begović (Aljo) Bekir	1971.	Potočari	8.8.1992.	Andirći
127. Đozić (Asim) Mujo	1959.	Potočari	8.8.1992.	Andirći
128. Malić (Rasim) Dulaver	1973.	Broševići	18.3.1993.	Broševići
129. Jusić (Sulejman) Juso	1949.	Milačevići	17.4.1993.	Kvarc
130. Hadžović (Hajrulah) Nezir	1952.	Bacuta	12.6.1993.	Bacuta
131. Cvrk (Husein) Fehim	1963.	Milačevići	8.6.1992.	Zalazje
132. Cvrk (Behaija) Hajrudin	1974.	Broševići	8.8.1992.	Ježeštica
133. Smailović (Alija) Mehmedalija	1956.	Milačevići	8.8.1992.	Ježeštica
134. Hodžić (Aljo) Sadik	1971.	Broševići	8.6.1992.	Zalazje
135. Salihović (Nurija) Mustafa	1968.	Klotjevac	12.7.1992.	Zalazje
136. Salihović (Nurija) Ševal	1972.	Klotjevac	15.2.1993.	Ježeštica
137. Muratović (Osman) Omer	1962.	Bratunac	22.9.1992.	Buljim
138. Špiodić (Hasib) Bego	1945.	Krušev Do	30.4.1993.	Bacuta

139. Salihović (Rifet) Rifad	1975. Sase	17.12.1992.	Sase
140. Omerović Mirsada	1962. Skelani	16.1.1993.	Jezero
141. Mehić (Tahir) Haris	1962. Glogova	10.8.1992.	Pobuđe
142. Efendić (Mehan) Refik	1951. Potočari	23.8.1992.	Potočari
143. Huremović (Omer) Edo	1962. Potočari	11.11.1992.	Poligon
144. Mujkić (Huso) Husudin	1962. Potočari	11.11.1992.	Poligon
145. Begić (Selman) Nezir	1935. Luka	14.8.1992.	Soločuša
146. Omić (Hajro) Hakija	1940. Budak	24.9.1992.	Budak
147. Beganović (Selmo) Senad	1967. Gostilj	29.9.1992.	Gostilj
148. Cvrk Mušan	1942. Šušnjari	3.1.1993.	Brezova njiva
149. Huremović Jahija	1967. Potočari	30.1.1993.	Potočari
150. Ikanović (Muharem) Nezir	1959. Potočari	29.4.1992.	Potočari
151. Merdžić (Šaban) Mehmed	1949. Glogova	12.4.1993.	Gostilj
152. Mujkić (Hajdar) Šemsudin	1967. Bjelovac	24.10.1992.	Tegare
153. Mujkić (Nurko) Hajdar	1939. Bjelovac	24.10.1992.	Tegare
154. Avdić (Hasib) Ragib	1952. Pomol	20.11.1992.	Ježeštica
155. Husić (Ramo) Ibrahim	1964. Donje Polje	15.8.1992.	Donje Polje
156. Mujić (Salčin) Ibro	1945. Donje Polje	29.6.1992.	Donje Polje
157. Hasanović (Salčin) Sabahudin	1965. Likari	6.8.1994.	Buljim
158. Mehmedović (Mustafa) Sulejman)	1945. Hrnčići	1.8.1994.	Potočari
159. Kamenica (Idriz) Ramiz	1952. Šušnjari	6.8.1994.	Buljim
160. Jahić (Alija) Šaban	1954. Blječeva	23.1.1993.	Kaići
161. Ćosić (Meho) Mustafa	1970. Blječeva	23.1.1993.	Kaići
162. Jusupović (Ramo) Rahman	1974. Blječeva	26.10.1993.	Bliečeva
163. Jahić (Hasan) Ibrahim	1941. Bliečeva	26.10.1993.	Bliečeva
164. Husić (Ramo) Nesib	1971. Donje Polje	17.4.1993.	Kvarc
165. Jahić (Alija) Huso	1958. Bliečeva	29.9.1992.	Potočari
166. Spahić (Alija) Edhem	20.9.1953. Bratunac	2.7.1992.	Likari
167. Kamenica (Idriz) Ramiz	3.3.1952. Brezova njiva	6.8.1994.	Buljim
168. Hasanović (Salčin) Sabahudin	20.12.1965. Likari	6.8.1994.	Buljim
169. Mehmedović (Mustafa) Sulejman	16.9.1945. Hranča	1.8.1994.	D. Potočari
170. Salihović (Munib) Fehim	1.1.1957. D. Potočari	12.7.1992.	Zalazje
171. Bešić (Mehmed) Hajrudin	7.3.1960. Podčauš		Tegare
172. Memišević (Hajdar) Nurija	28.9.1966. Podčauš	16.1.1993.	Kušići
173. Šehić (Selman) Semir	1969. Potočari		Broševići
174. Hodžić (Ibrahim) Izet	1970. Suha	6.11.1992.	Kamenica
175. Orić (Mujo) Juso	1974. Potočari	8.6.1992.	Zalazje
176. Halilović (Ismet) Mirzet	1964. Potočari	16.1.1993.	Kušići
177. Malagić (Ismet) Elvir	1971. Potočari	24.9.1992.	Podravanje
178. Hasanović (Hajrulah) Adil	1973. Potočari	16.5.1992.	Slatina

179. Bećirović (Mehmed) Mensur	1975. Potočari	4.11.1992. Slatina
180. Salkić (Omer) Mirsad	1975. Potočari	25.11.1992. Grabovska Rijeka
181. Sakić (Maho) Mahmut	1934. Potočari	8.2.1993. Brežanci
182. Hasanović (Ibiš) Ramo	1937. Potočari	24.1.1993. Slatina
183. Omerović (Rifet) Fikret	1975. Potočari	30.3.1994. Slatina
184. Suljić (Osman) Alija	1949. Potočari	8.5.1993. Gredina
185. Vejzović (Salih) Mulo	1954. Potočari	12.1.1994. Slatina
186. Klempić (Ragib) Suljo	1961. Potočari	11.8.1992. Dolovi
187. Klempić (Ragib) Sakib	1963. Potočari	12.9.1992. Zalazje
188. Ahmetović (Jašar) Kadrija	1961. Potočari	5.10.1992. Fakovići
189. Lilić (Mehmed) Juso	1970. Potočari	12.7.1992. Zalazje
190. Dizdarević (Bego) Ramo	1970. Potočari	3.12.1992. Bešića Brdo
191. Musić (Mustafa) Ramiz	1972. Potočari	1.2.1994. Bukovica
192. Musić (Durmo) Hajro	1947. Potočari	5.8.1992. Bukovica
193. Begović (Nurija) Mustafa	1935. Potočari	17.1.1993. Bukovica
194. Musić (Mujo) Munib	1972. Potočari	19.1.1993. Jezero
195. Jugović (Nuko) Avdo	1970. Potočari	6.8.1992. Ždrijelo
196. Gabeljić (Osman) Sadik	1970. Potočari	15.8.1992. Kik
197. Gabeljić (Rašid) Rasim	1965. Potočari	5.10.1992. Fakovići
198. Gabeljić (Aljo) Hasib	1947. Potočari	3.12.1992. Bešića brdo
199. Beširović (Bego) Behadil	1972. Potočari	8.9.1992. Štedrić
200. Osmanović (Sinan) Omer	1960. Potočari	8.9.1992. Štedrić
201. Bečić (Bego) Omer	1947. Potočari	7.10.1992. Jaglići
202. Muratović (Meša) Murat	1946. Potočari	3.12.1992. Štedrić
203. Selimović (Durmo) Ibrahim	1973. Potočari	31.8.1992. Potočari
204. Hasanović (Alija) Izet	1966. Potočari	2.10.1993. Paići
205. Mehmedović (Hasan) Murat	1961. Potočari	8.8.1992. Ježeštica
206. Hodžić (Husein) Mujo	1956. Potočari	2.10.1992. Bostahovine
207. Fejzić (Ibro) Hana	1973. Potočari	7.9.1992. Bostahovine
208. Fejzić (Ibrahim) Ibro	1946. Potočari	1.9.1992. Bostahovine
209. Hasanović (Hamed) Ibrahim	1960. Potočari	5.10.1992. Fakovići
210. Fejzić (Alija) Mevludin	1974. Potočari	7.9.1992. Bostahovine
211. Mustafić (Maho) Ahmo	1942. Potočari	27.7.1992. Bostahovine
212. Klempić (Rasim) Asim	1965. Potočari	27.5.1993. Nikolići
213. Musić (Mustafa) Kadir	1968. Potočari	27.5.1993. Nikolići
214. Ramić (Alija) Sabit	1970. Potočari	25.7.1992. Hranča
215. Muminović (Nurija) Husein	1947. Potočari	6.8.1992. Ždrijelo
216. Delić (Mujo) Nusret	1971. Potočari	7.1.1993. Kravica
217. Buhić (Asim) Nazif	1973. Potočari	7.1.1992. Kravica
218. Mehmedović (Hasan) Husein	1975. Potočari	7.1.1992. Kravica

219. Husejnović (Avdo) Bajro	1966.	Potočari	24.5.1993.	Bajramovići
220. Bekrić (Sulejman) Šaban	1940.	Potočari	8.8.1992.	Ježeštica
221. Bekrić (Sulejman) Jusuf	1955.	Potočari	8.8.1992.	Ježeštica
222. Begić (Bego) Ismet	1951.	Potočari	25.11.1992.	Pobuđe
223. Turković (Hurem) Dževad	1974.	Potočari	24.5.1993.	Bajramovići
224. Smajić (Salih) Jusuf	1946.	Potočari	5.12.1992.	Gunjaci
225. Avdić (Sefer) Halid	1970.	Potočari	24.9.1992.	Podravanje
226. Alemić (Selim) Šaban	1972.	Potočari	24.9.1992.	Podravanje
227. Ajšić (Ibrahim) Sabrija	1952.	Potočari	24.9.1992.	Podravanje
228. Ajšić (Ćamil) Amir	1970.	Potočari	24.9.1992.	Podravanje
229. Alemić (Nurija) Hamed	1951.	Potočari	24.9.1992.	Podravanje
230. Hafizović (Fajko) Mehmed	1970.	Potočari	25.7.1992.	Podgaj
231. Delić (Avdo) Mehmed	1959.	Potočari		
232. Budić (Velija) Muharem	1965.	Potočari	16.1.1993.	Jezero
233. Alemić (Suljo) Ibro	1937.	Potočari	24.9.1992.	Podravanje
234. Ajšić (Sinan) Rašo	1958.	Potočari	15.10.1993.	Kutuzero
235. Lonjinac (Omer) Mustafa	1968.	Potočari	4.4.1993.	Bućje
236. Halilović (Hasib) Hasan	1946.	Potočari	6.8.1992.	Božići
237. Alemić (Zajko) Ibiš	1959.	Potočari	9.10.1993.	Kutuzero
238. Alemić (Zajko) Ibrahim	1937.	Potočari	28.11.1993.	Kutuzero
239. Merajić (Huso) Juso	1960.	Potočari	1.5.1992.	Durmići
240. Hodžić (Mehmed) Sead	1972.	Potočari	3.5.1992.	Kalesija
241. Ahmetović (Fadil) Kabil	1974.	Potočari	6.5.1992.	Žedanjsko
242. Avdić (Hurem) Maho	1952.	Potočari	16.5.1992.	Osoje
243. Bećirović (Ibrahim) Salko	1964.	Potočari	16.5.1992.	Podgaj-Kik
244. Ahmetović (Mehmed) Mevludin	1969.	Potočari	10.6.1992.	Rupovo brdo
245. Hodžić (Munib) Sadik	1962.	Potočari	10.6.1992.	Rupovo brdo
246. Vejzović (Suljo) Sulejman)	1969.	Potočari	10.6.1992.	Rupovo brdo
247. Hodžić (Munib) Safet	1965.	Potočari	29.6.1992.	G. Žedanjsko
248. Hamidović (Omer) Ahmo	1939.	Potočari	1.7.1992.	Opetci
249. Mekanić (Ismet) Ismail	1969.	Potočari	12.7.1992.	Zalazje
250. Hodžić (Maho) Ramiz	1966.	Potočari	12.7.1992.	Zalazje
251. Ahmetović (Mehmed) Meho	1963.	Potočari	16.7.1992.	Podgaj
252. Hamidović (Osman) Ramiz	1965.	Potočari	3.8.1992.	Opetci
253. Tursunović (Mujo) Šaban	1960.	Potočari	6.8.1992.	Žedanjsko
254. Hreljić (Osman) Meho	1966.	Potočari	6.8.1992.	Podgaj
255. Mehmedović (Salčin) Esad	1968.	Potočari	8.8.1992.	Podgaj
256. Handžić (Šerif) Nezir	1948.	Potočari	1.8.1992.	Štedrić
257. Đikanović (Ohran) Senad	1972.	Potočari	4.9.1992.	Nikolići
258. Pašić (Ibrahim) Vahid	1967.	Potočari	24.9.1992.	Đile

259. Jašarević (Husein) Nezir	1972. Potočari	1.1.1992.	Pobuđe
260. Vejzović (Hasib) Hajrudin	1965. Potočari	5.10.1992.	Fakovići
261. Halilović (Šaban) Amir	1969. Potočari	19.11.1992.	Podgaj
262. Bećirović (Bećir) Bekir	1959. Potočari	3.12.1992.	Bešića Brdo
263. Ademović (Junuz) Ramiz	1962. Potočari	14.12.1992.	Bjelovac
264. Zuhrić (Nezir) Abid	1957. Potočari	14.12.1992.	Bjelovac
265. Memišević (Mahmut) Azem	1957. Potočari	7.1.1993.	Kravica
266. Džananović (Murat) Muradif	1953. Potočari	7.1.1993.	Kravica
267. Merajić (Hakija) Redžep	1968. Potočari	16.1.1993.	Jezero
268. Bektić (Selman) Mujo	1953. Potočari	19.1.1993.	Jezero
269. Kurtić (Mustafa) Ibro	1952. Potočari	21.3.1993.	Jezero
270. Hodžić (Mujo) Redžep	1968. Potočari	12.4.1993.	Srebrenica
271. Hafizović (Mustafa) Ahmet	1949. Potočari	27.5.1993.	Opetci
272. Mujčić (Mujo) Mehmed	1948. Potočari	21.8.1992.	Štedrić
273. Tabaković (Sinan) Elvir	1972. Potočari		
274. Mehmedović (Salih) Mujo	1.1.1940. Potočari	19.7.1994.	Srebrenica
275. Ibišević (Ibrahim) Senahid	21.1.1972. Potočari	4.6.1992.	Pribidola
276. Ibišević (Ibrahim) Asim	7.5.1958. Potočari	7.6.1992.	Pribidola
277. Jašarević (Ahmet) Halid	15.8.1973. Potočari	5.7.1992.	Krnjići
278. Avdurahmanović (Ismet) Mirsad	1.3.1966. Potočari	10.7.1992.	Radovčići
279. Kalić (Omer) Mujo	1.3.1956. Potočari	12.7.1992.	Vitez
280. Mujić (Nezir) Hajro	6.11.1972. Potočari	16.9.1992.	Osatci
281. Alić (Hasan) Mirsad	7.11.1965. Potočari	21.9.1992.	Gruičići
282. Nuhanović (Adil) Hajrudin	30.7.1957. Potočari	24.9.1992.	Kragljivoda
283. Alić (Ševko) Kjašif	8.1.1971. Potočari	26.9.1992.	Knezovi
284. Kalić (Mehmeda) Edin	25.5.1973. Potočari	5.10.1992.	Boljevići
285. Mandžić (Hakija) Šefik	23.6.1968. Potočari	5.10.1992.	Boljevići
286. Mehinović (Junuz) Mefail	18.3.1972. Potočari	5.10.1992.	Boljevići
287. Nukić (Ramo) Ferid	15.11.1952. Potočari	15.11.1992.	Kragljivoda
288. Alić (Nezir) Ahmo	1.1.1958. Potočari	13.12.1992.	Toplica
289. Selimović (Rizvo) Mirsad	4.1.1968. Potočari	14.1.1993.	Božići
290. Selimović (Rasim) Esad	2.1.1965. Potočari	14.1.1993.	Božići
291. Selimović (Rasim) Mevlid	1.1.1961. Potočari	14.1.1993.	Božići
292. Pilav (Ismet) Sulejman	12.4.1961. Potočari	15.1.1993.	Kragljivoda
293. Hrustanović (Hasan) Hajro	2.8.1945. Potočari	30.1.1993.	Jezero
294. Alić (Sejdo) Dževad	9.8.1974. Potočari	30.1.1993.	Jezero
295. Osmanović (Rifet) Džemal	9.8.1958. Potočari	30.1.1993.	Jezero
296. Dudić (Šerif) Kemal	17.10.1972. Potočari	7.2.1993.	Jezero
297. Salkić (Ismet) Hedib	15.6.1968. Potočari	18.3.1993.	Kragljivoda
298. Mandžić (Bekto) Hazim	1.11.1965. Potočari	20.3.1993.	Kragljivoda

299. Avdić (Alija) Kadrija	23.7.1954.	Potočari	18.3.1993.	Kragljivoda
300. Džanić (Rešid) Sejad	20.10.1968.	Potočari	20.3.1993.	Kragljivoda
301. Ibrahimović (Huse) Enver	12.1.1973.	Potočari	21.3.1993.	Kragljivoda
302. Hajdarević (Safet) Mevludin	1.4.1971.	Potočari	31.3.1993.	Kragljivoda
303. Avdić (Rame) Sabahudin	11.9.1972.	Potočari	29.3.1993.	Kačino brdo
304. Avdić (Omer) Samir	14.9.1974.	Potočari	5.4.1993.	Ljubisavići
305. Petinić (Amil) Mensur	6.9.1964.	Potočari	15.4.1993.	Ljubisavići
306. Muminović (Salih) Dževad	20.8.1969.	Potočari	12.4.1993.	Osmače
307. Mustafić (Safet) Salim	17.1.1969.	Potočari	16.4.1993.	Ljubisavići
308. Bektić (Hamed) Kemal	1.6.1971.	Karačići	5.7.1992.	Krnići
309. Kabilović (Alija) Munib	28.1.1973.	Karačići	5.7.1992.	Krnići
310. Kablilović (Bego) Nezir	12.6.1972.	Karačići	24.9.1992.	Podravanje
311. Ramić (Ramiz) Mirsad	3.9.1971.	Karačići	24.9.1992.	Podravanje
312. Jusufović (Ahmo) Vahdet	10.11.1972.	Karačići	24.9.1992.	Podravanje
313. Ibišević (Ibrahim) Senad	8.9.1971.	Karačići	24.9.1992.	Podravanje
314. Ibišević (Zaim) Remzija	5.3.1960.	Karačići	14.11.1992.	Loznička Rijeka
315. Bektić (Rame) Dževad	11.2.1967.	Karačići	17.1.1993.	Jezero
316. Jusufović (Asim) Aljo	9.8.1952.	Karačići	17.1.1993.	Jezero
317. Ibišević (Šemso) Hajrudin	17.4.1971.	Karačići	28.3.1993.	Karačići
318. Kabilović (Aljo) Omer	8.1.1971.	Karačići	28.3.1992.	Karačići
319. Čamdžić (Juso) Amil	20.2.1961.	Karačići	5.7.1993.	Greben
320. Halilović (Hasib) Refik	27.2.1957.	Klotjevac	24.9.1992.	Podravanje
321. Halilović (Salčin) Nazif	18.10.1957.	Klotjevac	23.7.1992.	Klotjevac
322. Halilović (Junuz) Vahid	20.5.1962.	Klotjevac	24.9.1992.	Podravanje
323. Mešanović (Salkan) Ramiz	2.3.1961.	Klotjevac	24.9.1992.	Podravanje
324. Zukanović (Sabrija) Alija	5.1.1945.	Klotjevac	5.10.1992.	Fakovići
325. Sulejmanović (Ibrahim) Meksudin	9.4.1974.	Klotjevac	12.7.1993.	Ljeljen do
326. Sulejmanović (Suljo) Esed	27.7.1955.	Klotjevac	11.7.1993.	Klotjevac
327. Sulejmanović (Alaga) Alija	6.9.1954.	Klotjevac	5.3.1994.	Jasenova
328. Mustafić (Hasan) Šahbaz	1957.	Skelani	16.1.1993.	Kalimanići
329. Porobić (Zaim) Mirsad	2.4.1966.	Urisići	24.9.1992.	Podravanje
330. Suljić (Meho) Sejdalija	18.9.1970.	Urisići	24.9.1992.	Podravanje
331. Suljić (Đemo) Sejad	10.6.1965.	Urisići	24.9.1992.	Podravanje
332. Suljić (Hasan) Šukrija	3.2.1971.	Urisići	14.12.1992.	Loznička Rijeka
333. Suljić (Hakija) Rešo	7.4.1953.	Urisići	30.1.1993.	Jezero
334. Suljić (Jusuf) Alija	18.9.1972.	Bijeljina	24.9.1992.	Podravanje
335. Suljić (Zuhdo) Zuhrijet	18.8.1975.	Urisići	15.3.1993.	Kragljivoda
336. Suljić (Meho) Mehmedalija	1.2.1973.	Urisići	12.4.1993.	Srebrenica
337. Ibrahimović (Rifet) Smajo	2.2.1957.	Urisići	23.1.1993.	Urisići
338. Mehmedović (Ramo) Hamdija	28.6.1971.	Srebrenica	8.6.1992.	Zalazje

339. Bajrić (Hasan) Jasmin	28.8.1970.	Srebrenic	16.1.1993.	Kušići
340. Đevkić (Mevludin) Hajrudin	29.10.1960.	Bratunac	9.10.1992.	Zvijezda
341. Čamdžić (Huso) Vekaz	8.7.1971.	Srebrenica	8.6.1992.	Zalazje
342. Selimović (Ibrahim) Redžo	12.5.1952.	Nurići	5.3.1993.	Kutiješi
343. Selimović (Ibrahim) Bajro	12.5.1957.	Nurići	25.2.1993.	Kutiješi
344. Selimović (Muradif) Mirsad	15.2.1965.	Srebrenica	23.3.1993.	Srebrenica
345. Jahić (Izet) Zijad	18.9.1969.	Bratunac	18.3.1993.	Kutiješi
346. Mašić (Arif) Esad	24.11.1957.	Goražde	18.1.1993.	Kušići
347. Mustafić (Ismet) Hazim	2.2.1968.	Dobrak	8.6.1992.	Hadžići
348. Lemieš (Bahrija) Avdija	18.9.1972.	Skeići	11.6.1992.	Hadžići
349. Alić (Ahmo) Mursal	20.5.1950.	Poljak	25.6.1992.	Poljak
350. Muharemović (Lutvo) Izet	25.9.1942.	Đurđevac	22.8.1992.	Nogačevići
351. Bajramović (Muhibija) Mubin	14.10.1974.	Poljak	18.9.1992.	Beširovići
352. Ljeskovica (Mehmed) Durmo	23.12.1971.	Liješće	18.9.1992.	Beširovići
353. Muminović (Husejn) Hasan	3.1.1959.	Bukovik	18.9.1992.	Beširovići
354. Beganović (Durmo) Hasan	19.12.1965.	Peći	1.10.1992.	Srebrenica
355. Ibrahimović (Mustafa) Meho	27.4.1967.	Zgunja	9.10.1992.	Barakovića Rijeka
356. Špiodić (Šaban) Sadik	4.5.1964.	Miličevići	7.11.1992.	Nogačevići
357. Đanić (Edhem) Sejid	20.1.1964.	Dobrak	26.11.1992.	Srebrenica
358. Mehmedović (Đemail) Vahid	9.7.1967.	Dobrak	6.12.1992.	Ježeštica
359. Bajramović (Sulje) Azim	2.2.1960.	Dobrak	14.12.1992.	Loznička Rijeka
360. Mehinović (Hakije) Sulejman)	6.7.1973.	Dobrak	14.12.1992.	Loznička Rijeka
361. Emkić (Nezir) Midhat	3.7.1967.	Rabađići	14.12.1992.	Loznička Rijeka
362. Salkić (Ibrahim) Memiš	16.2.1960.	Ritašići	4.1.1993.	Đurđevac
363. Jusić (Hasib) Sadudin	20.1.1970.	Skeići	15.1.1993.	Srebrenica
364. Đanić (Azem) Vahdet	5.1.1967.	Dobrak	16.1.1993.	Kalimanići
365. Haskić (Azem) Murat	3.9.1965.	Peći	16.1.1993.	Kalimanići
366. Aljić (Ismet) Iljaz	15.5.1959.	Kadrići	18.1.1993.	Bukovik
367. Aljkanović (Sulje) Huso	1966.	Poljak	24.1.1993.	Poljak
368. Bajramović (Ikan) Hamdija	21.2.1966.	Poljak	24.1.1993.	Poljak
369. Avdić (Reuf) Ahmet	1.8.1969.	Đurđevac	24.1.1993.	Đurđevac
370. Selimović (Adil) Hamed	14.4.1963.	Poljak	24.1.1993.	Poljak
371. Selimović (Mujo) Mustafa	1960.	Poljak	24.1.1993.	Poljak
372. Osmanović (Šećo) Nedžad	10.11.1967.	Zagoni	24.1.1993.	Poljak
373. Nukić (Ibrahim) Edhem	1936.	Poljak	24.1.1993.	Poljak
374. Avdić (Avdo) Ramo	5.6.1939.	Đurđevac	24.1.1993.	Đurđevac
375. Ibrahimović (Mustafa) Sabahudin	25.3.1973.	Zagoni	29.1.1993.	Jezero
376. Uzunović (Amil) Mehmed	12.12.1962.	Beširovići	5.2.1993.	Beširovići
377. Avdić (Smajo) Šehad	25.6.1960.	Paljevine	13.2.1993.	Oštrika
378. Malkić (Bajro) Safet	8.1.1970.	Đurđevac	7.3.1993.	Daljegošta

379. Bajramović (Ikan) Sabahudin	5.11.1972.	Poljak	11.3.1993.	Poljak
380. Salkić (Šukrija) Izet	3.9.1963.	Ritašići	25.3.1993.	Zeleni Jadar
381. Mašić (Muharem) Rifet	2.8.1970.	Ritašići	6.4.1993.	Ljeljen do
382. Aljić (Zildžija) Sejudin	10.6.1974.	Pribido	12.4.1993.	Srebrenica
383. Mustafić (Ejub) Salko	19.6.1957.	Dobrak	30.4.1993.	Srebrenica
384. Omerović (Suljo) Smail	27.5.1965.	Rađenovići	28.5.1994.	Klotjevac
385. Avdić (Himzo) Vahid	30.10.1972.	Paljevine	8.4.1993.	Tihnića brdo
386. Krdžić (Safet) Ismet	15.3.1966.	Osmače	7.5.1992.	Potoci-Osmače
387. Delić (Ševko) Zijad	28.4.1970.	Osmače	7.5.1992.	Potoci-Osmače
388. Delić (Alija) Salko	3.5.1972.	Osmače	8.5.1992.	Osmače
389. Ibišević (Suljo) Isak	10.2.1963.	Osmače	5.10.1992.	Fakovići
390. Čatić (Mehmedalija) Abaz	20.2.1965.	Žanjevo	6.10.1992.	Fakovići
391. Krdžić (Selman) Dževad	13.11.1966.	Osmače	7.10.1992.	Fakovići
392. Salihović (Osman) Fahrudin	19.10.1958.	Skelani	16.1.1993.	Skelani
393. Mujić (Salko) Alija	26.11.1956.	Žanjevo	16.1.1993.	Zarkovići
394. Krdžić (Daut) Nedžad	1.5.1969.	Osmače	30.1.1993.	Jezero
395. Mehmedović (Sinan) Sejad	17.10.1970.	Osmače	30.1.1993.	Jezero
396. Hasanović (Mustafa) Bekir	6.1.1955.	Osmače	30.1.1993.	Jezero
397. Handžić (Avdo) Alija	23.3.1939.	Osmače	10.1.1993.	Poznanovići
398. Hukić (Redžo) Esed	25.5.1948.	Osmače	20.3.1993.	Šehiti-Osmače
399. Tabaković (Ramo) Bedrija	5.1.1967.	Osmače	20.3.1993.	Šehiti-Osmače
400. Krdžić (Hamid) Habib	4.1.1959.	Osmače	20.3.1993.	Šehiti-Osmače
401. Krdžić (Omer) Ismet	6.11.1963.	Osmače	21.2.1993.	Kutiješi
402. Aljić (Hamdija) Hamed	19.3.1952.	Pribidoli	4.2.1993.	Kamenica-Višegrad
403. Tabaković (Hamed) Nail	23.1.1971.	Osmače	2.4.1994.	Gorica
404. Hukić (Mujo) Sabahudin	12.1.1965.	Osmače	31.1.1993.	Osmače
405. Hukić (Adem) Esad	26.1.1952.	Osmače	24.3.1993.	Zeleni Jadran
406. Ljeskovica (Durmo) Azem	5.12.1950.	Liješće	7.3.1993.	Jasenova
407. Sinanović (Huse) Bahrija	10.8.1967.	Osmače	4.3.1993.	Jesenova
408. Jahić (Hamed) Aziz	16.10.1975.	Osmače	27.1.1993.	Osmače
409. Burić (Mustafa) Osman	5.7.1967.	Osmače	2.7.1994.	Podravanje
410. Dervišević (Himzo) Bekir	25.3.1957.	Osmače	12.7.1992.	Zalazje
411. Suljić (Kasim) Hamid	2.1.1962.	Osmače	15.8.1992.	Čaurka
412. Jakubović (Alija) Kasim	15.10.1960.	Osmače	12.7.1992.	Zalazje
413. Mujić (Hamed) Rizvo	16.8.1951.	Osmače	16.1.1993.	Kalimanići
414. Salčinović (Avdulah) Hajrudin	20.1.1960.	Osmače	14.12.1992.	Loznička Rijeka
415. Suljić (Jakub) Hasib	13.9.1992.	Osmače	8.6.1992.	Zalazje
416. Suljić (Abdulah) Taib	8.2.1956.	Osmače	24.1.1992.	Podravanje
417. Muhić (Ahmet) Sejad	10.4.1966.	Osmače	28.8.1992.	Luka
418. Bajraktarević (Husejn) Adil	16.8.1958.	Osmače	6.4.1993.	Ljubisavići

419. Suljić (Asim) Rizvo	1.3.1969.	Osmače	6.4.1993.	Ljubisavići
420. Suljić (Mehan) Ibrahim	10.8.1954.	Osmače	13.3.1993.	Ljubisavići
421. Numanović (Hamid) Sefer	10.10.1971.	Lјeskovik	2.3.1994.	Jasenova
422. Osmanović (Izet) Vahidin	10.4.1970.	Lјeskovik	3.12.1992.	Braćan
423. Osmanović (Avdulah) Himzo	10.10.1972.	Lјeskovik	21.1.1993.	Đurkovac
424. Memić (Ibrahim) Hasib	10.2.1947.	Lјeskovik	6.4.1993.	Ljeljen do
425. Osmanović (Alaga) Omer	10.5.1950.	Lјeskovik	3.4.1993.	Lemino brdo
426. Numanović (Emin) Hamid	13.5.1973.	Lјeskovik	22.9.1992.	Pribojevići
427. Numanović (Junuz) Abdurahman	13.3.1993.	Lјeskovik	6.4.1993.	Ljeljen do
428. Mujić (Ahmet) Meho	10.11.1954.	Lјeskovik	21.5.1993.	Đurkovac
429. Memić (Šaban) Habib	2.12.1972.	Lјeskovik	3.12.1992.	Braćan
430. Avdić (Mustafa) Sejad	10.7.1962.	Lјeskovik	26.4.1993.	Lјeskovik
431. Omerović (Mehmed) Sabrija	10.6.1966.	Lјeskovik	6.4.1993.	Lјeskovik
432. Memić (Bego) Rasim	10.5.1954.	Lјeskovik	21.5.1993.	Đurkovac
433. Numanović (Omer) Senahid	10.11.1968.	Lјeskovik	14.12.1992.	Loznička Rijeka
434. Smajić (Nezir) Husejn	1952.	Tokoljaci	5.7.1992.	Krnići
435. Smailović (Asim) Omer	1968.	Tokoljaci	5.7.1992.	Krnići
436. Imširović (Ramo) Ohran	1960.	Rulovci	5.7.1992.	Krnići
437. Salihović (Ahmet) Hamed	1963.	Tokoljaci	10.7.1992.	Tokoljaci
438. Smaić (Sejdulah) Senad	1974.	Tokoljaci	12.7.1992.	Kragljivoda
439. Smaić (Omer) Džemal	1952.	Tokoljaci	12.8.1992.	Tokoljaci
440. Salihović (Ahmo) Husejin	1959.	Tokoljaci	18.9.1992.	Skeići
441. Jahić (Hasib) Semir	1970.	Radovčići	7.10.1992.	Ivčići
442. Imširović (Ramo) Vahdet	1970.	Rulovci	16.1.1993.	Ćosići
443. Selimović (Ismet) Mustafa	1974.	Rulovci	16.1.1993.	Ćosići
444. Halilović (Mujo) Ramo	1957.	Ivičići	16.1.1993.	Ćosići
445. Smaić (Ahmo) Arif	1967.	Tokoljaci	16.1.1993.	Ćosići
446. Osmanović (Omer) Dževad	1955.	Dobrak	16.1.1993.	Kalimanići
447. Čivić (Ibrahim) Husnija	1951.	Tokoljaci	18.1.1993.	Jezero
448. Đanić (Bekto) Jasmin	1957.	Dobrak	25.1.1993.	Gođevići
449. Selimović (Jusuf) Tufik	1958.	Ivčići	6.3.1993.	T. Gradina
450. Mustafić (Ahmet) Ferid	1975.	Ivčići	6.3.1993.	T. Gradina
451. Alić (Esed) Zaim	1969.	Trubari	7.3.1993.	Vitez
452. Hasanović (Safet) Sabahudin	1972.	Tokoljaci	11.3.1993.	Rulovci
453. Smailović (Bajro) Zijad	1961.	Tokoljaci	17.3.1993.	Šehiti
454. Džananović (Muhamed) Senad	1969.	Tokoljaci	20.3.1993.	Šehiti
455. Kamenica (Muhamed) Minas	15.3.1967.	Srebrenica	12.7.1992.	Zalazje
456. Bešić (Mevludin) Jasmin	2.9.1976.	Ljubovija	13.10.1992.	Zalazje
457. Dizdarević (Mujo) Muhamed	12.7.1966.	Srebrenica	13.10.1992.	Zalazje
458. Mujić (Huso) Mustafa	23.11.1965.	Bijeljina	16.1.1993.	Kušići

459. Smailović (Nezir) Bekir	26.4.1957.	Bratunac	16.1.1993.	Kušići
460. Sulejmanović (Selmo) Ismet	1950.	Vlasenica	24.9.1992.	Podravanje
461. Klančević (Ibro) Ibrahim	26.6.1957.	Stupine-Srebrenica	3.4.1993.	Lubnica
462. Bajramović (Sead) Nurija	12.2.1968.	Bratunac	6.2.1993.	Ljubisavić
463. Salčinović (Ejub) Bešir	31.12.1952.	Pusmulići	6.2.1993.	Ljubisavić
464. Hasanović (Ševko) Mevludin	8.1.1951.	Pećišta	5.4.1993.	Ljubisavić
465. Salihović (Rasim) Enver	1964.	Višegrad	8.12.1992.	Srebrenica
466. Ustić (Enes) Akif	14.4.1948.	Srebrenica	13.10.1992.	Zalazje
467. Ustić (Enes) Atif	1950.	Srebrenica	31.8.1992.	Zalazje
468. Smailović (Zaim) Eniz	1961.	Žanjevo	5.7.1992.	Krnjići
469. Čengić (Miralem) Muamer	1958.	Srebrenica	7.5.1992.	Srebrenica
470. Mehmedović (Hajdar) Mirsad	1968.	Srebrenica	17.5.1992.	Srebrenica
471. Hukić (Adil) Sabit	1976.	Lasovac	13.10.1992.	Zalazje
472. Halilović (Redžo) Rešid	1971.	Tegare	13.10.1992.	Zalazje
473. Tabaković (Ševko) Šukrija	1969.	Stožersko	13.10.1992.	Zalazje
474. Omerović (Zaim) Hakija	1971.	Sikirići	13.10.1992.	Zalazje
475. Dervišević (Rifet) Fikret	1973.	Dimnići	13.10.1992.	Zalazje
476. Hren (Aleksandar) Ivan	19.12.1972.	Srebrenica	13.10.1992.	Zalazje
477. Mašić (Hakija) Fahrudin	1965.	Voljavica	13.10.1992.	Zalazje
478. Ibrahimović (Meho) Alija	1950.	Zalužje	13.10.1992.	Zalazje
479.Osmanović (Bajro) Izet	1966.	Zalužje	13.10.1992.	Zalazje
480. Osmanović (Bajro) Rifet	1968.	Zalužje	13.10.1992.	Zalazje
481. Hasić (Smail) Kemal	1975.	Voljavica	13.10.1992.	Zalazje
482. Mehmedović (Adil) Ekrem	1967.	Voljavica	13.10.1992.	Zalazje
483. Tahić (Ibrahim) Amir	1971.	Sase	13.10.1992.	Zalazje
484. Osmanović (Esed) Refik	1965.	Zapolje	13.10.1992.	Zalazje
485. Alić (Fazlija) Salih	1969.	Tegare	13.10.1992.	Zalazje
486. Hasić (Junuz) Sufret	1972.	Dimnići	13.10.1992.	Zalazje
487. Hajdarević (Edhem) Samed	1959.	Sase	13.10.1992.	Zalazje
488. Smailović (Zaim) Fahro	1957.	Žanjevo	16.1.1993.	Skelani
489. Tahić (Hamed) Munir	1973.	Sase	17.12.1992.	Kunjerac
490. Halimanović Ismet	1961.	Žepa	13.10.1992.	Zalazje
491. Husić (Bahrija) Rahman	1974.	Močevići	9.4.1993.	Opetci
492. Husić (Šahman) Rahman	11.4.1955.	Močevići	8.10.1992.	Grabovačka Rijeka
493. Alihodžić (Ramadan) Sejdalija	10.8.1970.	Močevići	8.10.1992.	Grabovačka Rijeka
494. Šečić (Ismet) Fikret	1968.	Močevići	8.10.1992.	Grabovačka Rijeka
495. Smailović (Nazif) Smail	1976.	Močevići	9.6.1992.	Pazarić
496. Šečić (Smajo) Omer	1931.	Močevići	12.4.1993.	Predola
497. Ibrahimović (Zulfo) Sabahudin	21.2.1958.	Močevići	27.5.1992.	Voljavica
498. Ibrahimović (Zulfo) Refik	5.5.1970.	Močevići	27.5.1992.	Voljavica

499. Tabaković (Osmo) Juzuf	1950.	Stožersko	12.7.1992.	Špat
500. Hasić (Junuz) Nusret	15.10.1971.	Dimnići	13.6.1992.	Pribičevac
501. Salkić (Juso) Osman	25.9.1941.	Dimnići	16.1.1993.	Špat
502. Mujić (Omer) Kadrija	16.11.1963.	Skenderovići	2.2.1993.	Andrići
503. Avdić (Meho) Nedžib	15.3.1949.	Šubin	8.8.1992.	Kunjerac
504. Tabaković (Hajro) Osman	7.1.1970.	Skenderovići	23.9.1992.	Zapolje
505. Tabaković (Meho) Šefik	1972.	Dimnići	29.11.1992.	Lisac-Sase
506. Begić (Šaćir) Mirsad	14.5.1962.	Dimnići	29.11.1992.	Lisac-Sase
507. Begić (Šaćir) Rešid	11.1.1964.	Dimnići	19.8.1993.	Srebrenica
508. Dautović (Juso) Ohran	1969.	Šubin	12.7.1992.	Špat
509. Zildžić (Mustafa) Šefik	13.9.1962.	Tegare	2.2.1993.	Andrići
510. Sinanović (Rasim) Ćazim	22.2.1966.	Zapolje	18.5.1992.	Zapolje
511. Husić (Abid) Sead	21.10.1966.	Zapolje	27.5.1992.	Zapolje
512. Alić (Selman) Esed	8.3.1965.	Zapolje	27.5.1992.	Zapolje
513. Memić (Omer) Hasib	1944.	Orlica	28.1.1993.	Grabovačka Rijeka
514. Smailović (Abdulah) Senad	1965.	Sase	20.6.1992.	Sase
515. Huremović (Haso) Fikret)	1974.	Sase	20.6.1992.	Sase
516. Hukić (Adil) Hajro	25.1.1965.	Sase	25.1.1993.	Sase
517. Tahić (Ibrahim) Fahrudin	1972.	Sase	14.7.1992.	Špat
518. Ibišević Mešan	1961.	Sase	25.1.1993.	Andrići
519. Mujić (Ramo) Rizo	1961.	Sase	2.2.1993.	Sase
520. Husić (Ševko) Šemso	19.5.1970.	Pirići	14.12.1992.	Kunjerac
521. Husić (Ševko) Ševal	5.4.1975.	Pirići	12.4.1993.	Srebrenica
522. Mehić (Mustafa) Rešid	10.8.1962.	Pirići	17.4.1993.	Divljakinje
523. Mehić (Mustafa) Sadik	12.8.1968.	Pirići	8.8.1992.	Kunjerac
524. Malagić (Mujo) Ehmedin	25.4.1972.	Osmače	13.11.1992.	Bajrići
525. Malagić (Mujo) Elvedin	16.8.1974.	Loznica	12.4.1993.	Srebrenica
526. Begzadić (Ramo) Azem	13.3.1958.	Sikirići	17.6.1992.	Pirići
527. Begzadić (Alija) Nurif	12.8.1942.	Sikirići	18.8.1992.	Sikirići
528. Omerović (Ramo) Alija	18.6.1968.	Sikirići	2.6.1992.	Pirići
529. Omerović (Halil) Amer	12.5.1972.	Sikirići	2.6.1992.	Pirići
530. Omerović (Hasan) Abid	12.3.1960.	Sikirići	3.1.1993.	Loznička Rijeka
531. Omerović (Zaim) Samir	3.1.1974.	Voljavica	13.11.1992.	Bajrići
532. Ahmetović (Ramo) Mehmed	1.1.1948.	Poloznik	13.11.1992.	Ljuljaška
533. Ahmetović (Mehmed) Smail	8.7.1973.	Pirići	14.12.1992.	Loznička Rijeka
534. Ahmetović (Muharem) Husein	1961.	Pirići	16.5.1992.	Poloznik
535. Latifović (Omer) Bego	12.11.1954.	Joševa	12.11.1992.	Bojići
536. Husić (Zaim) Šaban	8.1.1954.	Brezovice	5.11.1992.	Lokva
537. Hasanović (Esad) Hamdija	15.3.1959.	Pirići	18.8.1992.	Sikirići
538. Hasanović (Mustafa) Mehmedalija	13.6.1954.	Pirići	18.2.1993.	Grahovišta

539. Hasanović (Salko) Salčin	14.7.1928.	Pirići	16.9.1992.	Grahovišta
540. Mašić (Idriz) Mevludin	29.1.1958.	Pirići	12.4.1993.	Srebrenica
541. Musić (Šaban) Fadil	16.8.1959.	Pirići	15.3.1993.	Pirići
542. Musić (Fadil) Azem	16.4.1976.	Pirići	15.3.1993.	Pirići
543. Musić (Hakija) Ćamil	14.7.1958.	Pirići	28.6.1992.	Vranješevići
544. Begić (Meho) Hidajet	8.12.1974.	Sikirić	12.4.1993.	Srebrenica
545. Rahmić (Mustafa) Ismet	12.8.1955.	Sikirić	28.6.1992.	Vranješevići
546. Begzadić (Zuhdija) Kemal	25.4.1965 .	Pirići	8.8.1993.	Dugo Polje
547. Rahmić (Rifet) Mevlid	12.3.1973.	Pirići	6.11.1992.	Pirići
548. Halilović (Meho) Ibiš	1968.	Tegare	10.9.1992.	Tegare
549. Zildžić (Sadidin) Sabit	1937.	Tegare	10.9.1992.	Tegare
550. Zildžić (Sabit) Hasan	1974.	Tegare	10.9.1992.	Tegare
551. Huremović (Alija) Zaim	1964.	Tegare	10.9.1992.	Tegare
552. Muharemović (Mehmed) Kadrija	1975.	Tegare	10.8.1992.	Tegare
553. Alić (Ibro) Fadil	1935.	Tegare	10.9.1992.	Tegare
554. Samilović (Omer) Hamdija	1963.	Miholjevina	10.9.1992.	Tegare
555. Muharemović (Alaga) Sulejman	1947.	Tegare	10.9.1992.	Tegare
556. Nukić (Rešid) Munib	1940.	Tegare	10.9.1992.	Tegare
557. Ahmić (Edhem) Safet	24.6.1967.	Voljavica	27.1.1993.	Zalužje
558. Mašić (Sadik) Senad	10.1.1974.	Voljavica	17.12.1992.	Voljavica
559. Mehmedović (Ramo) Kasim	25.11.1964.	Voljavica	15.2.1993.	Kunjerac
560. Malagić (Šaban) Nail	6.4.1971.	Voljavica	2.2.1993.	Zalužje
561. Omerović (Nezir) Zuhrija	13.3.1967.	Voljavica	24.12.1992.	Voljavica
562. Bajramović (Senahid) Suad	8.6.1962.	Mihaljevići	15.3.1993.	Kragljivoda
563. Ahmić (Mehmed) Mensur	17.2.1966.	Bratunac	2.2.1993.	Zalužje
564. Omerović (Abdulah) Amir	13.6.1970.	Voljavica	12.4.1993.	Zalužje
565. Salihović (Zaim) Nermin	13.3.1961.	Voljavica	12.1.1993.	Voljavica
566. Salihović (Salih) Enez	20.5.1939.	Voljavica	3.2.1993.	Srebrenica
567. Hasanović (Mujo) Juso	6.8.1962.	Zalužje	14.4.1993.	Zalazje
568. Suljić (Omer) Dahmo	15.7.1947.	Ljeskovik	27.3.1993.	Srebrenica
569. Suljagić (Demir) Suljo	28.6.1952.	Voljavica	24.12.1992.	Voljavica
570. Džananović (Nezir) Šahin	21.7.1949.	Zalužje	9.1.1993.	Zalužje
571. Rizvanović (Meho) Adam	1973.	Voljavica	21.6.1992.	Srebrenica
572. Malagić (Nurif) Zijad	1963.	Voljavica	19.7.1992.	Obadi
573. Mehmedović (Hasan) Smail	1964.	Voljavica	2.7.1992.	Likari
574. Husić (Hajro) Sabahudin	1.11.1971.	Voljavica	7.2.1993.	Zalužje
575. Muminović (Vejsil) Vekaz	18.10.1962.	Zalužje	15.2.1993.	Kunjerac
576. Siručić (Hamed) Juso	6.3.1967.	Voljavica	16.1.1993.	Skelani
577. Alić (Bego) Adil	28.9.1957.	Krušev Do	5.1.1993.	Andrići
578. Malagić (Omer) Osman	1951.	Voljavica	12.7.1992.	Biljača

579. Husić (Redžo) Resko	17.11.1952.	Voljavica	25.9.1992.	Voljavica
580. Kabilović (Mustafa) Mujo	1966.	Podčauš	16.1.1993.	Jezero
581. Salihović (Meho) Zahir	1966.	Skelani	10.6.1992.	Biljeg
582. Ljeskovica (Ohran) Ramiz	1971.	Liješće	5.7.1992.	Krinjići
583. Karić (Huso) Zuhrijet	1956.	Daljegošta	6.9.1992.	Dalj. Brdo
584. Imširević (Mujo) Mujesira	1971.	Rulovci	5.10.1992.	Kutiješi
585. Salihović (Meho) Habib	1963.	Miholjevina	26.7.1992.	Biljeg
586. Pitarević (Selmo) Džemal	1954.	Peći	18.10.1992.	Radijevići
587. Salihović (Bekir) Mehmed	1963.	Poznanovići	12.6.1992.	Poznanovići
588. Jusić (Nurija) Juso	1964.	Dedići	24.6.1992.	Dedići
589. Smailović (Alija) Mujo	1974.	Dedići	24.6.1992.	Grujičići
590. Mehanović (Mehmed) Medo	1973.	Dedići	9.10.1992.	Dedići
591. Nuhanović (Hasib) Hamdo	1954.	Han-Pijesak	23.3.1993.	Šehiti
592. Pitarević (Selmo) Suljo	31.3.1963.	Peći	21.11.1992.	Žanjevo
593. Kurtić (Nezir) Idriz	1967.	Joševa	28.6.1992.	Bradići
594. Avdić (Ahmet) Mahmut	1949.	Joševa	6.8.1992.	Bijeli Kamen
595. Alić (Habib) Ramo	1952.	Jagodnja	1.6.1992.	Jagodnja
596. Kurtić (Rifet) Zurijet	25.10.1969.	Joševa	14.10.1992.	Bradići
597. Petinić (Nurif) Nurfik	1972.	Joševa	28.6.1992.	Korijen
598. Hasanović (Šaban) Izet	1958.	Žanjevo	5.10.1992.	Radijevići
599. Petinić (Nurif) Šefik	1975.	Joševa	22.5.1992.	Joševa
600. Malkić (Behaija) Hajrudin	1966.	Poznanovići	15.8.1992.	Grujčići
601. Bektić (Ohran) Osman	1959.	Poznanovići	15.8.1992.	Grujčići
602. Rahmić (Ahmet) Hamed	1936.	Poznanovići	5.12.1992.	Osmače
603. Ibišević (Alija) Ramiz	1956.	Skelani	14.12.1992.	Voljavica
604. Ridžić (Munib) Elvedin	1972.	Žanjevo	16.1.1993.	Skelani
605. Ibrahimović (Sait) Nermin	15.3.1973.	Žabokvica	20.1.1993.	Dvizovići
606. Harbaš (Kadrija) Ibro	1969.	Daljegošta	16.1.1993.	Mostahići
607. Jusić (Zaim) Smajo	1968.	Poznanovići	22.1.1993.	Arapovići
608. Omerović (Suljo) Hakija	1.1.1964.	Daljegošta	25.1.1993.	Dvizovići
609. Ljeskovića (Omo) Ahmet	5.1.1973.	Liješće	25.1.1993.	Dvizovići
610. Salihović (Lutvan) Fahir	26.2.1992.	Skelani	25.1.1993.	Dvizovići
611. Salihović (Safet) Ibro	1966.	Skelani	25.1.1993.	Dvizovići
612. Bećirović (Ibro) Abdulah	20.3.1940.	Jagodnja	24.1.1993.	Jagodnja
613. Bećirović (Šahin) Ekrem	20.6.1943.	Mehmedovići	3.2.1993.	Božići
614. Mehić (Ramo) Suljo	15.2.1949.	Jagodnja	24.1.1993.	Jagodnja
615. Ibrahimović (Ševko) Jusuf	25.10.1972.	Joševa	24.1.1993.	Joševa
616. Bektić (Mujo) Nail	1944.	Mehmedovići	15.1.1993.	Kragljivoda
617. Hasanović (Azem) Mihad	5.1.1970.	Žabokvica	10.3.1993.	Biljeg
618. Tihić (Enes) Sabahudin	17.5.1953.	Liješće	10.3.1993.	Biljeg

619. Ridžić (Daut) Mefail	5.1.1964.	Žanjevo	10.3.1993.	Biljeg
620. Kiverić (Edhem) Adil	19.1.1966.	Žanjevo	10.3.1993.	Biljeg
621. Mehanović (Mustafa) Dževad	1974.	Jagodnja	10.3.1993.	Biljeg
622. Avdić (Mahmut) Fahro	15.12.1974.	Joševa	11.3.1993.	Joševa
623. Salihović (Sakib) Midhad	9.1.1971.	Skelani	14.3.1993.	Biljeg
624. Mandžić (Jusuf) Fahrudin	23.11.1964.	Skelani	19.3.1993.	Šehiti
625. Bektić (Omer) Hajrudin	16.3.1963.	Joševa	16.1.1993.	Arapovići
626. Samilović (Habib) Idriz	5.12.1946.	Liješće	20.3.1993.	Šehiti
627. Ibrahimović (Ševko) Šefik	5.1.1971.	Joševa	2.12.1992.	Joševa
628. Hasanović Šaban	1923.	Žanjevo	22.3.1993.	Srebrenica
629. Bektić (Bekto) Ramo	24.5.1941.	Joševa	3.10.1992.	Joševa
630. Dugonjić (Haso) Vehbija	20.10.1952.	Joševa	12.3.1993.	Joševa
631. Jusić (Zaim) Ibrahim	15.3.1970.	Poznanovići	2.4.1993.	Skenderovići
632. Halilović (Vehbija) Vahid	9.1.1970.	Mošići	12.4.1993.	Srebrenica
633. Halilović (Redžo) Mensur	9.2.1964.	Mošići	12.4.1993.	Srebrenica
634. Osmanović (Idriz) Kadrija	1945.	Poznanovići	8.6.1992.	Dedići
635. Malkić (Hilmo) Selman	1940.	Poznanovići	24.8.1992.	Poznanovići
636. Salihović (Mustafa) Nezir	1937.	Mihaljevine	21.1.1993.	Zaspa
637. Ibrahimović (Rešid) Egber	1975.	Joševa	2.12.1992.	Joševa
638. Parganlija (Emin) Adil	1961.	Joševa	8.7.1992.	Joševa
639. Bećirović (Osman) Šaban	1937.	Jagodnja	12.3.1993.	Jagodnja
640. Malkić (Juso) Omer	1929.	Poznanovići	5.8.1992.	Poznanovići
641. Alić (Šaban) Suad	1975.	Jagodnja	14.4.1993.	Srebrenica
642. Dugonjić (Avdo) Hamdija	1952.	Joševa	22.1.1993.	Joševa
643. Hrustanović (Ahmo) Mustafa	1945.	Miholjevina	15.8.1993.	Srebrenica
644. Mehanović (Ahmo) Zahid	20.5.1969.	Tegare	12.7.1992.	Kunjerac
645. Salihović (Ibrahim) Hemo	18.3.1972.	Zapolje	26.10.1992.	Grabovačka Rijeka
646. Alić (Salko) Elvir	15.2.1974.	Brezovice	14.12.1992.	Maznička Rijeka
647. Memišević (Huso) Bekto	13.10.1945.	Brezovice	4.2.1993.	Orašić
648. Mujić (Nurija) Ibrahim	15.7.1947.	Žanjevo	5.10.1992.	Fakovići
649. Dautbašić (Džanan) Mustafa	14.10.1943.	Brezovice	14.12.1992.	Loznička Rijeka
650. Hasić (Enez) Mirsad	1969.	Sase	13.6.1992.	Pribičevac
651. Bektić (Zahid) Senad	1975.	Brezovice	12.4.1993.	Srebrenica
652. Omerović (Nezir) Bego	1972.	Voljavica	7.2.1993.	Zalužje
653. Talović (Meho) Muharem	6.8.1966.	Sopotnik	8.10.1992.	Rudeža
654. Mehić (Šaćir) Fadil	1956.	Hrnčići	5.2.1993.	Drijenjak
655. Muninović (Omer) Nevres	1970.	Krasanpolje	8.10.1992.	Rudeža
656. Mehmedović (Osman) Ramo	1949.	Pahljevići	5.2.1993.	Drijenjak
657. Mehić (Fehim) Ferid	17.12.1966.	Hrnčići	12.3.1993.	Gojmer
658. Ibrahimović (Omer) Ibrahim	6.6.1972.	Hrnčići	8.3.1993.	Potočari

659. Mehić (Ramo) Ramiz	1969.	Hrnčići	29.5.1992.	Lolići
660. Mehić (Osman) Salim	23.4.1964.	Hrnčići	9.6.1993.	Lolići
661. Kadirić (Osman) Salim	1969.	Hrnčići	9.6.1993.	Lolići
662. Nukić (Osman) Avdurahman	1971.	Hrnčići	29.6.1992.	Hrustina
663. Ahmetović (Ahmet) Meho	1955.	Hrnčići	21.3.1993.	Veresinje
664. Muharemović (Meho) Muzafir	1969.	Hrnčići	29.6.1992.	Trešnjice
665. Ahmetović (Mujo) Ibrahim	1946.	Hrnčići	13.4.1993.	Srebrenica
666. Kadrić (Osman) Nail	8.3.1970.	Hrnčići	19.11.1993.	Bljećeva
667. Alić (Osman) Osmo	1960.	Hrnčići	29.6.1992.	Pavići
668. Kadrić (Osman) Džemail	1964.	Hrnčići	7.2.1993.	Bandjera
669. Bećirović (Osman) Zijad	1975.	Hrnčići	29.5.1992.	Lolići
670. Softić (Ibrahim) Rijad	1974.	Hrnčići	28.4.1992.	Grubača
671. Bećirović (Hamid) Adil	1960.	Hrnčići	8.11.1992.	Konjević-Polje
672. Osmanović (Mujo) Muhizin	1976.	Hrnčići	17.4.1993.	Srebrenica
673. Bećirović (Ibrahim) Ibro	1969.	Hrnčići	29.5.1992.	Lolići
674. Zahirović (Hakija) Ramiz	1969.	Hrnčići	3.7.1992.	Bišina
675. Osmanović (Redžo) Mujo	1944.	Hrnčići	29.6.1992.	Lanište
676. Softić (Selmo) Salih	1973.	Hrnčići	10.1.1993.	Banjevići
677. Jusić (Juso) Husein	1976.	Hrnčići	10.1.1993.	Banjevići
678. Kadrić (Osman) Senahid	1966.	Hrnčići	18.11.1993.	Blječeva
679. Bećirović (Ismet) Nazif	1956.	Hrnčići	29.5.1992.	Banjevići
680. Muratović (Osman) Mujo	1966.	Urkovići	8.10.1992.	Urkovići
681. Sušić (Suljo) Mujo	1970.	Urkovići	3.5.1993.	Veresinje
682. Stočević (Zulfo) Mujo	1962.	Bratunac	6.2.1993.	Drenjak
683. Muratović (Mujo) Nazif	1962.	Urkovići	12.4.1993.	Srebrenica
684. Sušić (Mujo) Mešan	1934.	Urkovići	8.10.1992.	Grabovsko
685. Muratović (Mujo) Ibrema	1965.	Urkovići	7.1.1993.	Sandići
686. Omerović (Mehmed) Rahman	1957.	Urkovići	15.4.1993.	Veresinje
687. Muratović (Omer) Meho	1941.	Urkovići	11.10.1992.	Grabovsko
688. Mustafić (Huso) Hasan	1952.	Pobuđe	3.3.1993.	Konjević-Polje
689. Omerović (Ismet) Šaćir	1957.	Pobuđe	22.6.1993.	Slatina
690. Dervišević (Omer) Smajo	1969.	Sandići	29.10.1992.	Lolići
691. Muminović (Mujo) Bego	1963.	Urkovići	27.11.1992.	Sandići
692. Omerović (Feho) Vehid	1956.	Loloići	25.12.1992.	Lolići
693. Alić (Mujo) Redžo	1956.	Urkovići	2.3.1993.	Stublić
694. Mehić (Hamed) Samed	1973.	Lolići	27.11.1992.	Lolići
695. Omerović (Mešan) Mirzet	1973.	Lolići	7.9.1992.	Konjević-Polje
696. Muminović (Šahin) Sejdalija	1972.	Konjević-Polje	13.5.1992.	Kušlat
697. Ahmetović (Ramo) Avdurahman	1961.	Kostjerevo	5.2.1993.	Drenjak
698. Muminović (Fehim) Velid	1968.	Pahljevići	26.9.1992.	Rogosija

699. Ibrahimović (Smail) Osman	1954.	Hrničići	13.5.1992.	Kušlat
700. Mehmedović (Mešan) Hasan	1959.	Hrničići	9.1.1992.	Konjevići
701. Ikanović (Ibrahim) Avdurahman	1957.	Hrničići	13.3.1993.	Hrnčići
702. Šenderović (Avdulah) Avdo	1964.	Konjevići	30.6.1992.	Grabovsko
703. Ikanović (Ibrahim) Ibro	1949.	Hrnčići	7.1.1993.	Šiljkovići
704. Jusupović (Jusup) Sead	1974.	Konjevići	6.6.1993.	Lolići
705. Dedić (Husein) Fehim	1965.	Pobuđe	28.2.1993.	Cerska
706. Orlović (Abdukadir) Abid	1964.	Konjević-Polje	7.1.1993.	Šiljkovići
707. Orlović (Muharem) Muriz	1970.	Konjević-Polje	7.1.1993.	Šiljkovići
708. Šabić (Meho) Mevludin	1968.	Sandići	29.6.1992.	Urkovići
709. Hasanović (Himzo) Hilmo	1966.	Pervani	7.1.1993.	Urkovići
710. Selimović (Esed) Ramiz	1956.	Pervani	15.4.1993.	Veresinje
711. Muratović (Ševko) Muhizin	1974.	Pervani	16.12.1992.	Urkovići
712. Muminović (Edhem) Muriz	1972.	Urkovići	16.3.1993.	Kilavac
713. Osmanović (Omer) Salih	1956.	Urkovići	23.12.1992.	Urkovići
714. Osmanović (Salih) Beriz	1972.	Urkovići	23.12.1992.	Urkovići
715. Muminović (Ramo) Osmo	1963.	Urkovići	29.5.1992.	Lolići
716. Mustafić (Mustafa) Nezir	1958.	Urkovići	29.5.1992.	Lolići
717. Selimović (Adem) Mustafa	1956.	Pervani	29.5.1992.	Lolići
718. Selimović (Avdo) Samir	1975.	Pervani	12.6.1992.	Pervani
719. Jusupović (Mujo) Muriz	1972.	Pervani	21.3.1993.	Veresinje
720. Mujanović (Hasan) Ibrahim	1967.	Pervani	29.5.1992.	Lolići
721. Muminović (Omer) Kasim	1974.	Urkovići	3.2.1993.	Brezak
722. Šabić (Mujo) Munib	1958.	Sandići	13.4.1993.	Srebrenica
723. Ibišević (Redžo) Ibiš	1960.	Gerovi	22.9.1992.	Bokćin
724. Turković (Ibrahim) Redžo	1963.	Vrsinje	7.1.1993.	Kravica
725. Borić (Meho) Bajazit	1974.	Gerovi	31.12.1992.	Konjević-Polje
726. Orlović (Šahin) Senahid	1974.	Konjević-Polje	8.8.1992.	Brekinja
727. Jusupović (Mustafa) Edhem	1955.	Pervani	27.7.1992.	Baljkovica
728. Muratović (Osmo) Omer	1963.	Grabovsko	26.11.1992.	Bokćin
729. Osmanović (Nurija) Bajro	1937.	Sandići	22.8.1992.	Urkovići
730. Mehić (Mehmed) Hamed	1941.	Lolići	10.3.1993.	Lolići
731. Handžić Nurija	1967.	Krasampolje	10.10.1992.	Grobić
732. Jusić (Fehim) Sejo	1974.	Bratunac	18.1.1993.	Glogova
733. Omerović (Hasan) Aziz	1958.	Mihaljevići	8.8.1992.	Šiljkovići
734. Hasanović (Ragib) Rizah	1965.	Mihaljevići	10.10.1992.	Grobić
735. Dubičić (Salčin) Mensur	1965.	Mihaljevići	9.9.1992.	Baljkovica
736. Hasanović (Memiš) Ramo	1972.	Mihaljevići	7.1.1993.	Kravica
737. Bajramović (Šemso) Ramiz	1943.	Mihaljevići	8.1.1993.	Kravica
738. Bajramović (Senahid) Suad	1963.	Mihaljevići	15.4.1993.	Kragljivoda

739. Bajramović (Sead) Nurija	1968.	Mihaljevići	21.4.1993.	Ljubisavići
740. Hasanović (Fadil) Šefik	1963.	Mihaljevići	20.9.1992.	Snagovo
741. Čivić (Rešid) Nedžib	1967.	Suha	8.8.1992.	Šiljkovići
742. Suljić Mujo	1966.	Bijeljina	7.10.1992.	Grobić
743. Grujčinović (Munib) Šefik	1964.	Glogova	29.9.1992.	Bokćin
744. Ahmetović Šefik	1961.	Glogova	13.12.1992.	Kamenica
745. Dervišević Mustafa	1973.	Glogova	10.10.1992.	Grobić
746. Ibrahimović (Jusuf) Esad	1974.	Glogova	8.11.1992.	Konjević-Polje
747. Bečić (Vehbija) Vehdin	1970.	Glogova	13.12.1992.	Kamenica
748. Mehić (Tahir) Hariz	1970.	Glogova	27.12.1992.	Kamenica
749. Ibrahimović Senahid	1975.	Glogova	1992.	Kamenica
750. Muminović (Salko) Sadik	1958.	Glogova	13.12.1992.	Kamenica
751. Ramić Šaban	1956.	Bratunac	9.9.1992.	Baljkovica
752. Salkić (Redžo) Sead	1974.	Bratunac	2.6.1992.	Burnice
753. Šaćirović (Zahid) Mujo	1956.	Hranča	17.9.1992.	Snagovo
754. Osmanović (Nurija) Nurko	1929.	Sandići	26.8.1993.	Tuzla
755. Ademović (Mujan) Džemal	1952.	Pobudje	15.10.1992.	Baljkovica
756. Mujčinović (Azem) Ćazim	1955.	Pobudje	15.10.1992.	Baljkovica
757. Mustafić (Ismet) Šahbaz	1975.	Pobuđe	21.4.1993.	Srebrenica
758. Omerović (Habib) Fuad	1973.	Sikirići	10.11.1992.	Neđeljišta
759. Omerović (Mešan) Safet	1969.	Pobuđe	29.6.1992.	Doljani
760. Hajdarević (Sinan) Sakib	1971.	Pobuđe	14.3.1993.	Pobuđe
761. Velić (Mehmed) Beriz	1973.	Pobuđe	12.4.1993.	Srebrenica
762. Dedić (Šećan) Salih	1968.	Pobuđe	23.3.1993.	Buljim
763. Mustafić (Mujo) Omer	1971.	Pobuđe	3.7.1992.	Golo brdo
764. Jašarević (Mujo) Ramo	1960.	Pobuđe	7.10.1992.	Previla
765. Mustafić (Rahman) Džemail	1970.	Pobuđe	3.6.1992.	Previla
766. Velić (Nezir) Džemo	1967.	Pobuđe	9.3.1993.	Ilino brdo
767. Velić (Osman) Ćamil	1942.	Pobuđe	5.7.1992.	Pobuđe
768. Jašarević (Bajro) Amir	1969.	Pobuđe	14.3.1993.	Srebrenica
769. Salkić (Mujo) Salkan	1947.	Pobuđe	12.3.1993.	Pobuđe
770. Omerović (Ibrahim) Salko	1961.	Pomol	9.10.1992.	Previla
771. Salihović (Ragib) Galib	1966.	Zilići	7.10.1992.	Previla
772. Jašarević (Halil) Ahmo	1969.	Pobuđe	17.5.1992.	Kamenice
773. Mustafić (Osman) Osmo	1956.	Pobuđe	4.12.1992.	Previla
774. Salkić (Hašid) Rašid	1969.	Pobuđe	29.5.1992.	Lolići
775. Čerimović (Nezir) Ćazim	1967.	Sebiočina	26.5.1992.	Sebiočina
776. Dedić (Beširr) Esad	1959.	Nova Kasaba	17.12.1992.	Banjevići
777. Taindžić (Salim) Indir	1962.	Nova Kasaba	15.3.1993.	Baljkovica
778. Hadžić (Ismet) Hariz	1966.	Nova Kasaba	4.4.1993.	Tuzla

779. Hasanović (Meho) Nedžib	1963.	Sase	13.10.1992.	Konjević-Polje
780. Medić (Mehmed) Meho	1962.	Nova Kasaba	7.2.1993.	Skugrići
781. Ibrahimović (Avdulah) Salim	1970.	Pobuđe	3.7.1992.	Golo brdo
782. Avdagić (Suljo) Smajl	1948.	Nova Kasaba	17.12.1993.	Čovrci
783. Lelo (Šaban) Bajro	1958.	Nova Kasaba	12.10.1992.	Papraća
784. Karić (Huso) Adem	1948.	Nova Kasaba	7.10.1992.	Nova Kasaba
785. Čolak (Ćamil) Semir	1968.	Kakanj	12.10.1992.	Papraća
786. Hadžić (Rahman) Izet	1946.	Nova Kasaba	11.3.1993.	Nova Kasaba
787. Čeliković (Mehmed) Salim	1973.	Pobuđe	7.2.1993.	Skugrići
788. Čeliković (Mehmed) Salih	1969.	Pobuđe	13.7.1992.	Pobuđe
789. Selimović (Muradif) Hrusto	1954.	Nova Kasaba	7.6.1993.	Ružina Voda
790. Bjelić (Salko) Mehmed	1954.	Nova Kasaba	15.4.1993.	Srebrenica
791. Musić (Nusret) Mevludin	1959.	Pobuđe	25.6.1992.	Nova Kasaba
792. Hadžić (Abid) Omer	1953.	Nova Kasaba	8.1.1993.	Kamenica
793. Dedić (Hasan) Latif	1963.	Pobuđe	7. 2.1993.	Ilino Brdo
794. Husić (Hašim) Mensur	1970.	Pobuđe	9.4.1992.	Ravno brdo
795. Hotić (Mujo) Mulo	1943.	Pobuđe	17.2.1993.	Čovrci
796. Mahmutović (Šaban) Avdurahman	1957.	Pobude	19.6.1993.	Buljim
797. Mahmutović (Selim) Salih	1937.	Pobuđe	14.3.1993.	Pobuđe
798. Mahmutović (Salih) Samim	1965.	Pobude	13.8.1993.	Brezova Njiva
799. Musić (Muhamed) Hasan	1954.	Nova Kasaba	7.2.1993.	Ilino brdo
800. Isaković (Omer) Halil	1974.	Pobude	13.4.1993.	Srebrenica
801. Isaković (Omer) Mirsad	1974.	Pobude	14.3.1993.	Pobuđe
802. Hotić (Selmo) Šahin	1946.	Pobude	17.4.1993.	Sućeska
803. Alić (Mujo) Munib	1968.	Sebjočina	26.5.1992.	Sebjočina
804. Husić (Hasim) Huso	1961.	Pobuđe	8.4.1993.	Srebrenica
805. Jašić (Mehmed) Salih	1957.	Pobuđe	14.3.1993.	Pobuđe
806. Mehmedović (Ramo) Mahmut	1969.	Pobuđe	12.4.1993.	Srebrenica
807. Ibrahimović (Šaban) Fikret	1971.	Pobuđe	7.1.1993.	Šiljkovići
808. Mehmedović (Ibro) Mehmedalija	1969.	Pobuđe	6.8.1992.	Pobuđe
809. Mehmedović (Ibro) Meho	1966.	Pobuđe	26.9.1992.	Rogosija
810. Mustafić (Ismet) Šahbaz	1976.	Pobude	24.3.1993.	Srebrenica
811. Omerović (Mujo) Musa	1956.	Pobuđe	12.3.1993.	Pobuđe
812. Avdić (Mušan) Mustafa	1969.	Pobude	7.1.1993.	Šiljikovići
813. Dagić (Osman) Sulejman	1974.	Pobude	23.3.1993.	Buljim
814. Avdić (Adem) Ibro	1959.	Pobuđe	24.12.1992.	Pobuđe
815. Nukić (Amir) Elvir	1975.	Pobuđe	23.3.1993.	Buljim
816. Nukić (Amir) Almir	1976.	Pobuđe	12.4.1993.	Srebrenica
817. Hasanović (Mustafa) Ibrahim	1959.	Pobuđe	22.3.1993.	Buljim
818. Mujčinović (Ibrišim) Hasan	1966.	Pobuđe	29.9.1992.	Šiljkovići

819. Ahmetović (Ibrahim) Mirsad	1969.	Pobuđe	4.7.1992.	Pobuđe brdo
820. Husejnović (Husejn) Osman	1975.	Pobuđe	12.4.1993.	Srebrenica
821. Bašić (Salih) Samir	1970.	Pobuđe	16.5.1993.	Buljim
822. Ahmetović (Ibrahim) Junuz	1951.	Pobuđe	10.7.1992.	Pobuđe
823. Omerović (Omer) Jusuf	1969.	Pobuđe	24.10.1992.	Metaljka
824. Bećirović (Šahin) Nurdin	1973.	Pobuđe	12.4.1993.	Srebrenica
825. Omerović (Mešan) Hamid	1965.	Pobuđe	29.5.1992.	Lolići
826. Omerović (Hasan) Rašid	1964.	Pobuđe	26.5.1992.	Kamenice
827. Omerović (Meho) Mensur	1970.	Pobuđe	8.8.1992.	Šiljkovići
828. Omerović (Šaćir) Senad	1973.	Pobuđe	29.5.1992.	Lolići
829. Omerović (Mujo) Abid	1969.	Pobuđe	20.3.1993.	Buljim
830. Omerović (Ismet) Šaćir	1956.	Pobuđe	20.6.1993.	Slatina
831. Hajdarević (Alija) Fakir	1971.	Pobuđe	7.1.1993.	Šiljkovići
832. Nukić (Šahin) Behadil	1962.	Pobuđe	26.3.1993.	Golo brdo
833. Omerović (Aljo) Zijad	1976.	Pobuđe	4.6.1992.	Lolići
834. Hajdarević (Ragib) Muhamed	1961.	Pobuđe	4.9.1993.	Srebrenica
835. Omerović (Aljo) Alaga	1966.	Pobuđe	12.4.1993.	Ježeštica
836. Avdić (Nurija) Avdurahman	1960.	Sebjočina	3.7.1992.	Pobuđe
837. Begović (Lutvo) Esad	1964.	Sebjočina	25.7.1992.	Sebjočina
839. Begović (Lutvo) Mujo	1956.	Sebjočina	25.9.1992.	Sebjočina
840. Ahmetović (Mujo) Mušan	1956.	Sebjočina	7.10.1992.	Pobuđe
841. Ćerimović (Nurija) Mujo	1971.	Sebjočina	7.10.1992.	Pobuđe
842. Malić (Mujo) Behadil	1962.	Vlasenica	7.10.1992.	Pobuđe
843. Malić (Ramo) Ramiz	1973.	Bijeljina	7.10.1992.	Pobuđe
844. Malić (Mujo) Mašo	1950.	Sebjočina	17.1.1993.	Pobuđe
845. Ćerimović (Mumin) Šaban	1974.	Sebjočina	24.4.1993.	Sušica
846. Džekić (Šaban) Salko	1941.	Nova Kasaba	18.7.1992.	Nova Kasaba
847. Dedić (Suljo) Dževad	1973.	Pobuđe	5.6.1994.	Srebrenica
848. Velić (Velija) Salih	1930.	Pobuđe	13.6.1992.	Pobuđe
849. Omerović (Omer) Munib	11.12.1964.	Pobuđe	7.8.1994.	Bukova glava
850. Dedić (Suljo) Dževad	2.3.1973.	Pobuđe	5.6.1994.	Srebrenica
851. Turnadžić (Abdulah) Fikret	29.3.1994.	Rovaši	26.9.1994.	Bare
852. Turnadžić (Ibrahim) Džemal	4.5.1963.	Rovaši	26.9.1994.	Bare
853. Velić (Bećo) Hasan	1.4.1965.	Cerska	27.2.1993.	Durići
854. Velić (Bećir) Ahmet	10.9.1972.	Cerska	3.7.1992.	Grobić
855. Velić (Mujo) Muradif	1973.	Cerska	7.10.1992.	Grobić
856. Velić (Bešir) Murat	1952.	Cerska	7.10.1992.	Grobić
857. Hurić (Bajro) Šabo	1947.	Cerska	7.3.1993.	Raševo
858. Ibrahimović (Bego) Nusret	4.2.1962.	Cerska	10.10.1992.	Grobić
859. Ibrahimović (Mehmed) Bajro	9.5.1961.	Cerska	25.10.1992.	Grobić

860. Ibrahimović (Redžo) Rahman	1949.	Cerska	7.10.1993.	Kravica
861. Perhatović (Jusup) Izet	1972.	Cerska	8.2.1993.	Rogosija
862. Perhatović (Ibrahim) Mujo	1974.	Cerska	12.4.1993.	Srebrenica
863. Hrnjić (Redžo) Hasan	26.6.1964.	Cerska	8.2.1993.	Grobić
864. Ibrahimović (Smajl) Sulejman	1.2.1968.	Cerska	25.2.1993.	Luke C.
865. Baltić (Alija) Halil	10.5.1964.	Cerska	16.9.1992.	Potajnik
866. Baltić (Rahman) Mustafa	1962.	Cerska	9.10.1992.	Mišića Groblje
867. Baltić (Hašim) Hajrudin	15.1.1970.	Cerska	5.7.1992.	Potajnik
868. Hodžić (Osman) Međmedalija	1.7.1957.	Cerska	27.2.1993.	Hodžići
869. Hodžić (Mujo) Džemal	1974.	Cerska	15.9.1992.	Grobić
870. Hodžić (Smajl) Mujo	1954.	Cerska	12.4.1993.	Srebrenica
871. Hodžić (Šabo) Zuhdija	6.6.1963.	Cerska	5.2.1993.	Rogosija
872. Hodžić (Muhamed) Meho	1953.	Cerska	13.2.1993.	Hodžići
873. Muškić (Ramo) Ramiz	1959.	Cerska	26.9.1992.	Rogosija
874. Muškić (Bego) Bajazit	30.6.1976.	Cerska	27.2.1993.	Muškići
875. Muškić (Meho) Mevlo	1961.	Cerska	21.1.1993.	Muškići
876. Mehić (Avdo) Zaim	1972.	Cerska	24.2.1993.	Muminovići
877. Mehić (Hasan) Ćazim	1974.	Cerska	10.9.1992.	Mehići
878. Popić (Ramo) Rašim	1968.	Cerska	12.4.1993.	Srebrenica
879. Popić (Ramo) Idriz	1970.	Cerska	26.4.1992.	Kula-Grad
880. Šiljković (Avdo) Bego	1970.	Cerska	7.1.1993.	Kravica
881. Burić (Hasan) Hasib	1967.	Cerska	16.10.1992.	Žigići
882. Gobeljić (Lutvo) Ahmet	1958.	Cerska	27.10.1992.	Gobelje
883. Gobeljić (Huso) Aljo	15.5.1952.	Cerska	23.12.1992.	Cikotska Rijeka
884. Gobeljić (Smajl) Safet	1966.	Cerska	12.4.1993.	Srebrenica
885. Gobeljić (Meho) Fadil	6.1.1969.	Cerska	12.4.1993.	Srebrenica
886. Gobeljić (Abdulah) Šabo	13.1.1966.	Cerska	12.4.1993.	Osmače
887. Gobeljić (Edhem) Džemail	1970.	Cerska	13.2.1993.	Gobelje
888. Šiljković (Murat) Mujo	2.5.1967.	Neđeljišta	22.8.1992.	Medoš
889.Šiljković (Hasan) Izet	15.1.1961.	Neđeljišta	22.8.1992.	Medoš
890. Šiljković (Muljan) Ibro	15.6.1965.	Neđeljišta	14.2.1993.	Ubojna njiva
891. Šiljković (Šaban) Ermin	28.10.1976.	Neđeljišta	2.2.1993.	Presedo
892. Šiljković (Šaban) Emin	12.2.1972.	Neđeljišta	7.10.1992.	Hrastik
893. Šiljković (Hasan) Rifet	12.8.1966.	Neđeljišta	20.10.1992.	Čelebići
894. Aljukić (Sulejman) Mujo	1.3.1964.	Neđeljišta	25.8.1992.	Međaš
895. Aljukić (Muhamed) Ćazim	7.3.1965.	Neđeljišta	13.10.1992.	Gaj
896. Čamdžić (Muhamed) Muharem	3.4.1961.	Neđeljišta	30.10.1992.	Debelo brdo
897. Čamdžić (Ibro) Ibran	10.2.1962.	Neđeljišta	3.7.1992.	Gaj
898. Hajdarević (Habib) Fadil	2.2.1964.	Neđeljišta	30.10.1992.	Debelo brdo
899. Hajdarević (Bajro) Besim	5.8.1961.	Neđeljišta	29.8.1992.	Gaj

900. Korkutović (Munib) Mumin	26.10.1956.	Neđeljišta	1.12.1992.	Neđeljišta
901. Korkutović (Šaban) Safet	5.6.1974.	Neđeljišta	7.1.1992.	Gaj
902. Korkutović (Suljo) Muradif	10.2.1956.	Neđeljišta	8.9.1992.	Baljkovica
903. Korkutović (Reuf) Nail	20.4.1971.	Neđeljišta	30.10.1992.	Debelo brdo
904. Korkutović (Ramiz) Hazim	7.2.1972.	Neđeljišta	30.10.1992.	Debelo brdo
905. Korkutović (Reuf) Suljo	25.2.1967.	Neđeljišta	30.10.1992.	Debelo brdo
906. Korkutović (Omer) Mujo	10.2.1954.	Neđeljišta	2.3.1993.	Risnik
907. Bećirović (Ibro) Ibrahim	10.2.1969.	Neđeljišta	15.7.1992.	Gaj
908. Bećirović (Rahman) Šahin	10.2.1961.	Neđeljišta	26.9.1992.	Rogosija
909. Bećirović (Avdo) Adem	15.3.1972.	Neđeljišta	7.10.1992.	Gaj
910. Patković (Smajo) Hasan	1974.	Neđeljišta	5.3.1993.	Tumače
911. Dervišević (Hamid) Hamdija	1952.	Skugrići	9.2.1993.	Ilino brdo
912. Mustafić (Salko) Alija	1962.	Skugrići	27.2.1993.	Završ
913. Sulejmanović (Himzo) Sadija	1973.	Skugrići	9.3.1993.	Skugirići
914. Hasanović (Ibro) Hasan	1949.	Maćesi	5.3.1993.	Baljkovica
915. Ibrahimović (Hamed) Muriz	1973.	Maćesi	15.11.1992.	Kaldrmica
916. Husejnović (Azem) Halim	1972.	Skugrići	25.3.1993.	Baljkovica
917. Kadrić (Ibro) Omer	1930.	Skugrići	23.6.1992.	Podgaj
918. Salihović (Mešan) Osman	1.1.1965.	Skugrići	26.10.1992.	Podgaj
919. Salihović (Smajl) Mevludin	1961.	Maćesi	16.3.1993.	Baljkovica
920. Nukić (Adem) Bego	1941.	Skugrići	27.1.1993.	Skugrići
921. Avdić (Jusup) Mirsad	1966.	Skugrići	13.1.1992.	Metaljka
922. Ahmetović (Mujo) Hajro	1968.	Skugrići	6.2.1993.	Skugrići
923. Music (Berhem) Mušan	1969.	Skugrići	16.3.1993.	Baljkovica
924. Nukić (Sado) Alija	15.3.1968.	Skugrići	12.10.1992.	Grobić
925. Alić (Mujo) Munib	1970.	Skugrići	13.10.1992.	Metaljka
926. Hasanović (Mušan) Murat	1.1.1957.	Skugrići	15.3.1993.	Potočari
927. Hadžić (Adem) Sejdalija	1970.	Sarajevo	13.1.1993.	Ilino brdo
928. Omerović (Mustafa) Sulejman	1963.	Skugrići	3.1.1993.	Sultanovići
929. Karić (Suljo) Suad	1964.	Skugrići	10.9.1992.	Metaljka
930. Hadžić (Huso) Ramo	1959.	Skugrići	12.8.1992.	Skugrići
931. Music (Alija) Avdo	1958.	Skugrići	15.2.1993.	Kaldrmica
932. Dedić (Šahin) Salih	1968.	Skugrići	13.10.1992.	Metaljka
933. Avdić (Ibrahim) Velid	8.1.1962.	Skugrići	16.3.1993.	Baljkovica
934. Avdić (Murat) Amir	10.3.1973.	Skugrići	14.4.1993.	Srebrenica
935. Baltić (Alija) Aljo	25.4.1956.	Cerska	26.12.1993.	Vukšići
936. Dedić (Šaban) Šabo	1962.	Skugrići	6.2.1993.	Skugrići
937. Jašarević (Fejzo) Husein	1964.	Maćesi	2.7.1992.	Završ
938. Salihović (Mumin) Džemo	16.3.1975.	Mećesi	16.3.1993.	Baljkovica
939. Mustafić (Suljo) Hasan	1956.	Skugrići	7.6.1992.	Podgaj

940. Dervišević (Šaban) Samir	1972.	Skugrići	13.10.1992.	Metaljka
941. Jašarević (Husejn) Nezir	1972.	Nurići	13.10.1992.	Metaljka
942. Jusupović (Omer) Džemail	9.4.1966.	Nurići	6.11.1992.	Kamenica
943. Avdić (Šahin) Šahman	1960.	Skugrići	6.2.1993.	Skugrići
944. Omerović (Almaz) Hasib	1972.	Skugrići	6.2.1993	Skugrići
945. Dedić (Meho) Šahin	1955.	Skugrići	14.10.1992.	Metaljka
946. Ahmetović (Adem) Ahmet	1956.	Skugrići	16.3.1993.	Baljkovica
947. Kadrić (Redžo) Rešid	25.12.1960.	Skugrići	9.2.1993.	Turalići
948. Hodžić (Šabo) Ibrahim	1972.	Skugrići	13.10.1992.	Metaljka
949. Kadrić (Mehmed) Džemail	1960.	Skugrići	10.9.1992.	Skugrići
950. Kadrić (Mehmed) Mehmedalija	1957.	Skugrići	9.2.1993.	Turalići
951. Musić (Huso) Selim	1962.	Skugrići	18.2.1993.	Skugrići
952. Ahmetović (Salko) Mirsad	1972.	Skugrići	9.10.1992.	Metaljka
953. Musić (Rašid) Džemil	1970.	Skugrići	13.1.1993.	Skugrići
954. Musić (Omer) Rašid	1951.	Skugrići	16.3.1993.	Baljkovica
955. Musić (Omer) Nezir	1962.	Skugrići	16.3.1993.	Baljkovica
956. Omerović (Meho) Derviš	1951.	Skugrići	16.3.1993.	Baljkovica
957. Mehmedović (Mujo) Seid	1972.	Skugrići	18.8.1992.	Skugrići
958. Selimović (Džemal) Zaim		Skugrići	13.9.1992.	Metaljka
959. Pezić (Selim) Ramiz		Skugrići	13.10.1992.	Metaljka
960. Husejnović (Muhamed) Ramiz	1953.	Skugrići	13.3.1993.	Baljkovica
961. Durić (Osman) Hajrudin				
962. Hukić (Šaban) Šabanija	1.4.1957.	Rovaši	12.4.1993.	Srebrenica
963. Jusufović (Safet) Amir	1.2.1974.	Rovaši	24.7.1992.	Rovaši
964. Mujić (Redžo) Mehmed	1969.	Rovaši	24.7.1992.	Rovaši
965. Kurtić (Mustafa) Ibro	1952.	Rovaši	16.4.1993.	Sućeska
966. Mustabašić (Alija) Ragib	1925.	Rovaši	28.6.1992.	Grobić
967. Johić (Suljo) Bećo	12.5.1972.	Rovaši	15.3.1993.	Baljkovica
968. Talović (Smajl) Suljo	17.3.1955.	Rovaši	26.6.1992.	Sklopača
969. Turnadžić (Šabo) Krajina	1964.	Rovaši	8.2.1993.	Vandžići
970. Babić (Huske) Hašim	1942.	Rovaši	11.2.1993.	Glodi
971. Mustabašić (Nusret) Avdo	1.11.1960.	Rovaši	10.10.1992.	Medoš
972. Music (Avdulah) Adem	1.7.1974.	Rovaši	24.7.1992.	Rovaši
973. Grbić (Ramo) Rahim	1954.	Rovaši	22.8.1992.	Rovaši
974. Jusufović (Muhamed) Mehmed	1949.	Rovaši	8.2.1992.	Vandžići
975. Sejmenović (Adem) Abdulah	1952.	Rovaši	25.1.1993.	Rovaši
976. Sejmenović (Adem) Šaban	1954.	Rovaši	14.1.1993.	Rovaši
977. Babić (Šabe) Šaban	1957.	Rovaši	9.3.1993.	Rovaši
978. Mehmedović (Bego) Ismet	1968.	Rovaši	3.3.1993.	Presedo
979. Mehmedović (Selim) Smal	1963.	Rovaši	22.9.1992.	Zečiji brijeg

980. Mehmedović (Hakija) Ramiz	1971.	Rovaši	9.2.1993.	Rovaši
981. Grbić (Adem) Smal	1964.	Rovaši	22.8.1992.	Rovaši
982. Sejmenović (Nail) Sulejman	1964.	Rovaši	12.2.1993.	Rovaši
983. Mustabašić (Vejsil) Bego	1957.	Rovaši	14.3.1993.	Rovaši
984. Ibrić (Huso) Hazim	1972.	Maćesi	8.2.1993.	Metaljka
985. Selimović (Suljo) Šaban	1966.	Mašesi	15.1.1993.	Cerska
986. Mustafić (Omer) Zaim	1968.	Maćesi	13.10.1992.	Metaljka
987. Alić (Mušan) Meho	1960.	Maćesi	1992.	Borike
988. Mešić (Selim) Senaid	28.1.1970.	Maćesi	12.4.1993.	Srebrenica
989. Alić (Adem) Munib	1963.	Maćesi	13.10.1992.	Metaljka
990. Bašić (Sinan) Fejzo		Kostjerevo	13.10.1992.	Metaljka
991. Jašarević (Suljo) Hasan	1968.	Maćesi	1992.	Metaljka
992. Alić (Ibrahim) Zahid	1967.	Maćesi	7.3.1993.	Maćesi
993. Mešić (Selim) Idriz	4.10.1956.	Maćesi	9.3.1993.	Maćesi
994. Alić (Suljo) Ramiz	1975.	Maćesi	16.3.1993.	Baljkovica
995. Memišević (Munib) Ibro	1971.	Bešići	13.10.1992.	Metaljka
996. Alić (Mujo) Ragib	10.3.1962.	Maćesi	8.3.1993.	Maćesi
997. Alić (Hašim) Halil	1960.	Maćesi	27.9.1992.	Rogosija
998. Selimović (Hadžo) Nijaz		Vrsinje	7.1.1993.	Kravica
999. Mehmedović (Bećir) Fadil	1963.	Cerska	10.12.1992.	Metaljka
1000. Ćosić (Ahmet) Nesib	1958.	Cerska	12.4.1993.	Srebrenica
1001. Velić (Redžo) Sejad	1967.	Cerska	13.10.1992.	Metaljka
1002. Ahmetović (Muhamed) Mevludin	1956.	Cerska	4.6.1992.	Medoš
1003. Mehmedović (Šahmo) Šabo	1959.	Cerska	13.1.1993.	Metaljka
1004. Čelebić (Alija) Islam	1970.	Cerska	15.11.1992.	Duga njiva
1005. Dervišević (Ismet) Fikret	1974.	Cerska	10.1992.	Debelo brdo
1006. Osmanović (Avdulah) Avdurahman	1962.	Cerska	14.11.1992.	Medoš
1007. Kurjak (Mujo) Asim	1975.	Cerska	13.10.1992.	Hrasnik
1008. Sejmenović (Mašo) Muhamed	1974.	Cerska	15.7.1992.	Metaljka
1009. Selimović (Selim) Šahin	1963.	Cerska	3.3.1993.	Konjević-Polje
1010. Jašarević (Mujo) Munib	1967.	Cerska	12.4.1993.	Srebrenica
1011. Begić (Ramo) Ibrahim	1952.	Cerska	17.1.1993.	Zapolje
1012. Sejmenović (Šaban) Mujo	1954.	Rovaši	10.10.1992.	Cerska
1013. Bajrić (Bajro) Bego	27.3.1949.	Cerska	7.2.1993.	Vandžići
1014. Hasanović (Mujo) Emir	1971.	Cerska	9.3.1993.	Baljkovica
1015. Čelebić (Ramiz) Hasan	1959.	Cerska	1993.	Cerska
1016. Čelebić (Muhamed) Ćamil	1965.	Cerska	10.3.1993.	Srebrenica
1017. Osmanović (Sulejman) Emir	1962.	Cerska	19.3.1993.	Baljkovica
1018. Hasanović (Adem) Muriz	1972.	Cerska	1.3.1993.	Luke
1019. Ahmetović (Ohran) Šeća	1961.	Nurići	8.1992.	Metaljka

1020. Mustafić (Alija) Mehmedalija	18.2.1954.	Raševo	12.4.1993.	Srebrenica
1021. Mustafić (Mustafa) Sabo	1969.	Raševo	28.6.1992.	Raševo
1022. Ahmetović (Mustafa) Mirsad	25.5.1974.	Raševo	28.6.1992.	Raševo
1023. Mustafić (Suljo) Ševko	1965.	Raševo	25.2.1993.	Raševo
1024. Čehajić (Ahmet) Bajro	8.11.1950.	Raševo	15.8.1992.	Potajnik
1025. Mustafić (Mustafa) Hajrudin	7.6.1949.	Raševo	22.1.1993.	Snagovo
1026. Ahmetović (Nuhan) Avdo	7.1.1960.	Raševo	23.7.1993.	Zvornik
1027. Ćehajić (Abid) Hamdija	1967.	Raševo	6.1.1993.	Pervani
1028. Mustafić (Mujo) Hasan	1968.	Raševo	13.3.1993.	Baljkovica
1029. Ferhatović (Hajro) Edhem	1963.	Vlasenica	10.9.1992.	Baljkovica
1030. Kuljančić (Ramo) Mensur	1974.	Džamdžići	10.1.1993.	Pijuci
1031. Fetahović (Rašid) Amir	1966.	Pijuci	6.3.1993.	Maćesi
1032. Durić (Šaban) Bahrija	1969.	Durići	20.5.1992.	Gračina
1033. Smajlović (Husejn) Hasan	1969.	Mršići	6.2.1993.	Skugrići
1034. Kuljančić (Alija) Adem	1957.	Durići	8.2.1993.	Metaljka
1035. Durić (Nezir) Edin	1975.	Durići	21.1.1993.	Cerska
1036. Kuljančić (Habib) Sado	1973.	Dragaši	14.2.1993.	Rovaši
1037. Gerović (Mahmut) Muradif	1952.	Šahmanović	12.7.1992.	Metaljka
1038. Čamdžić (Alija) Merim	1972.	Durakovići	12.7.1992.	Rogosija
1039. Hurić (Ibran) Ibro	1971.	Šadići	28.10.1992.	Debelo brdo
1040. Hurić (Ibran) Ibrahim	1958.	Šadići	8.10.1992.	Vlasenica
1041. Hurić (Salko) Said	1967.	Šadići	15.8.1992.	Potajnik
1042. Kuljančić (Šaban) Ahmed	1953.	Šadići	26.1.1993.	Cerska
1043. Topalović (Bego) Besim	1964.	Pijuci	22.9.1993.	Buljim
1044. Hurić (Himzo) Hajro	1967.	Šadići	13.10.1993.	Debelo brdo
1045. Kuljančić (Šaban) Ibrahim	1956.	Šadići	26.2.1993.	Cerska
1046. Kuljančić (Hakija) Hasib	1970.	Šadići	20.2.1993.	Cerska
1047. Durić (Avdo) Avdurahman	1949.	Durići	9.3.1993.	Trešnjice
1048. Čamdžić (Šaban) Osman	1953.	Nedeljište	13.10.1993.	Husići
1049. Hurić (Mušan) Fadil	1954.	Šadići	12.4.1993.	Srebrenica
1050. Omerović Mustafa				
1051. Gagulić (Mehmed) Ibrahim	14.10.1956.	Baćino brdo	12.6.1992.	Baćino brdo
1052. Gagulić (Mehmed) Omer	1956.	Baćino brdo	1992.	Klještani
1053. Gagulić (Alija) Hajrudin	1963.	Baćino brdo	8.2.1993.	Debelo brdo
1054. Korkutović (Ismet) Avdo	1967.	Korkutovići	26.9.1992.	Rogosija
1055. Fetahović (Rašid) Asim	1947.	Pijuci	9.10.1992.	Metaljka
1056. Dautović (Rasim) Esad	1972.	Durakovići	7.10.1992.	Grobić
1057. Dautović (Mehmed) Safet	1965.	Durakovići	12.10.1992.	Grobić
1058. Durić (Hadžo) Hadžan	1949.	Durići	9.3.1993.	Raševo
1059. Omerović (Mehmed) Almir	1957.	Zeban	1992.	Rogosija

1060. Mutapčić (Sejfo) Sejfudin	1962.	Debelo brdo	4.1.1993.	Rogosija
1061. Smajić (Alija) Ago	1969.	Hrastovac	10.1992.	Maćesi
1062. Muminović (Rasim) Raif	1975.	Gradina	1992.	Barice
1063. Hamidović (Rasim) Jakub			12.1992.	Barice
1064. Korkutović (Avdo) Mustafa	1957.	Korkutovići	23.5.1993.	Srebrenica
1065. Begić Omer	1968.	Begići	6.7.1992.	Grabić
1066. Jusić (Husejn) Osman	1965.	Kuljančići	3.1993.	Maćesi
1067. Durić (Salko) Ibran	1941.	Durići	16.3.1993.	Konjević-Polje
1068. Esmić (Muhamed) Mujo	1958.	Baćino brdo	8.2.1993.	Debelo brdo
1069. Hurić (Sabrija) Ibran	1932.	Šadići	2.11.1992.	Cerska
1070. Babić (Đulbeg) Sajbeg	15.23.1948.	Cerska	24.2.1993.	Cerska
1071. Babić (Đulbeg) Asija	1943.	Cerska	24.6.1992.	Cerska
1072. Mustafić (Hamid) Kadir	1952.	Cerska	1.6.1992.	Cerska
1073. Šiljković (Bećir) Hasan	10.4.1928.	Neđeljišta	20.2.1993.	Cerska
1074. Hajdarević (Bećir) Aljo	18.4.1949.	Neđeljišta	7.1.1993.	Kravica
1075. Hajdarević (Ahmet) Habib	10.3.1933.	Neđeljišta	30.10.1992.	Debelo brdo
1076. Begić Omer	1968.	Begići	6.7.1992.	Grobić
1077. Abidović (Ramo) Mevludin	1.10.1962.		16.11.1992.	Kostjerevo
1078. Abidović (Ramo) Nezir	10.9.1966.		12.3.1993.	Kostjerevo
1079. Ahmetović (Smajl) Beriz	1969.		9.6.1992.	Kostjerevo
1080. Ahmetović (Mustafa) Hasan	1963.		9.6.1992.	Kostjerevo
1081. Ahmetović (Ramo) Avdurahman	1961.		5.2.1993.	Mehići
1082. Ahmetović (Ahmet) Alija	1968.		9.6.1992.	Kostjerevo
1083. Alić (Ramo) Alija	1951.		28.10.1992.	Kamenica
1084. Ajanović (Avdurahman) Memsudin	1966.		22.10.1992.	Velja glava
1085. Avdić (Avdulah) Džemal	1960.		8.1.1993.	Liplje
1086. Alić (Ramo) Ramiz	1953.		17.1.1993.	Lemino brdo
1087. Atanović (Ibro) Fehim	1946.		7.3.1993.	Duga Njiva
1088. Alić (Habib) Avdulaziz	29.5.1970.			Sapna
1089. Ademović (Suljo) Sabit	1942.		30.1.1993.	Glodi
1090. Beganović (Ahmet) Hajdar	1960.		9.6.1992.	Kostjerevo
1091. Bašić (Sinan) Fejzo	1964.		11.11.1992.	Metaljka
1092. Begić (Avdo) Esmir	1974.		20.9.1992.	Alići
1093. Begić (Suljo) Sulejman	1952.		2.6.1992.	Liplje
1094. Bosankić (Asim) Ibrahim	30.4.1973.		11.10.1992.	Žlijebac
1095. Brkić (Džemail) Džemil	1963.		6.11.1992.	Golo brdo
1096. Bečić (Alija) Nijaz	1962.		12.1.1993.	Žlijebac
1097. Bečić (Smajo) Hariz	1958.		7.1992.	Marčići
1098. Čano (Bajro) Elvir	5.1.1973.		22.8.1992.	Pahljevići
1099. Čikarić (Mustafa) Sulejman			24.6.1992.	Zečije brdo

1100. Čikarić (Habib) Avdukadir	1942.	20.9.1992.	Kamenica
1101. Čikarić (Salih) Ramo	1949.	18.1.1993.	Velja glava
1102. Čikarić (Bešir) Ermin	1971.	19.1.1993.	Zečije brdo
1103. Ćumurović (Mujo) Rijad	1971.	6.11.1992.	Kadrići
1104. Kotorić (Salih) Ferid	1967.	6.11.1992.	Kadrići
1105. Ibrahimović (Fetija) Safet	1948.	3.10.1992.	Lemino brdo
1106. Ibrahimović (Ramo) Hariz	1972.	26.4.1992.	Kula Grad
1107. Ibralić (Nezir) Dževad	1972.	8.11.1992.	Konjević-Polje
1108. Jahić (Smajo) Nail	1964.	7.1.1993.	Šiljkovići
1109. Junuzović (Haso) Nijaz	1964.	7.1.1993.	Šiljkovići
1110. Jašarević (Fetija) Fahrudin	1964.	26.4.1992.	Kula Grad
1111. Korkutović (Huso) Mustafa	16.6.1953.	18.11.1992.	Kostjerevo
1112. Kajić (Aljo) Ferid	1972.	6.11.1992.	Glođansko brdo
1113. Kajić (Osman) Ruvejd	1957.	6.11.1992.	Bakraći
1114. Kostijerovac (Džemo) Azem	1969.	4.10.1992.	Novo Selo
1115. Kostijerovac (Salko) Hasan	1969.	26.1.1993.	Novo Selo
1116. Kotorić (Safet) Avdo	1969.	16.11.1992.	Snagovo
1117. Kunić (Akif) Safet	1951.	26.2.1993.	Glodi
1118. Kotorić (Rahmo) Mustafa	1947.	14.7.1992.	Liplje
1119. Kotorić (Mustafa) Suad	1973.	17.8.1992.	Liplje
1120. Kajić (Ismet) Ibrahim	1968.	14.3.1993.	Lolići
1121. Dautović (Meho) Bešir	1.8.1955.	2.6.1992.	Liplje
1122. Kajić (Alija) Feriz	1961.	7.3.1993.	Glodi
1123. Dautović (Ramo) Ramiz	1972.	10.10.1992.	Metaljka
1124. Dautović (Alija) Ibro	2.10.1971.	26.4.1992.	Kula Grad
1125. Dahalić (Avdulah) Hamdija	1965.	29.4.1992.	Snagovo
1126. Edrenić (Safo) Halid	1943.	8.3.1993.	Udrč
1127. Fejzić (Fejzo) Nusret	1954.	15.7.1992.	Kadrići
1128. Fehrić (Redžo) Adem	1958.	2.6.1992.	Liplje
1129. Gutić (Ibrahim) Osmo		15.10.1992.	Rađevac
1130. Gutić (Mujo) Beriz	1951.	26.4.1992.	Kula Grad
1131. Hodžić (Mehmed) Hasan	1958.	9.6.1992.	Kostjerevo
1132. Hodžić (Husein) Zeno	1969.	9.6.1992.	Kostjerevo
1133. Huseinović (Mujo) Beriz	1968.	9.6.1992.	Kostjerevo
1134. Hrustić (Rasim) Dževad	1974.	30.9.1992.	Kamenica
1135. Hrustić (Muhamed) Rešid	1973.	6.11.1992.	Bakraći
1136. Hrbat (Husein) Esead	1970.	28.5.1992.	Sjenokos
1137. Halilović (Aljo) Adil	1.11.1964.	29.5.1992.	Kamenica
1138. Halilović (Halil) Hasan	1952.	29.5.1992.	Kamenica
1139. Hasanović (Haso) Avdan	1952.	29.5.1992.	Kamenica

1140. Hasanović (Rahman) Omer	1952.	29.5.1992.	Kamenica
1141. Hasanović (Meho) Enad	23.3.1973.	29.5.1992.	Kamenica
1142. Hasanović (Ramo) Mevludin	1968.	15.8.1992.	Križevac
1143. Haskić (Edin) Edhem	1956.	29.11.1992.	G. Kamenica
1144. Haskić (Pašan) Emin	1935.	29.11.1992.	G. Kamenica
1145. Huskić (Mujo) Elvir	1972.	2.6.1992.	Jošanica
1146. Huskić (Nurija) Safet	1973.	2.6.1992.	Jošanica
1147. Hajdarević (Nurija) Reuf	1955.	10.1.1993.	Liplje
1148. Hasanović (Sulejman) Said	7.1.1969.	29.7.1992.	Kamenica
1149. Huseinović (Ibrahim) Kasim	1955.	29.4.1992.	Samari
1150. Hodžić (Esad) Edin	1970.	15.10.1992.	Velja Glava
1151. Huseinović (Smajo) Hasan	1933.	17.4.1993.	Srebrenica
1152. Hrnjić (Alija) Muradif	15.10.1965.	9.3.1993.	Cerska
1153. Huskić (Husejn) Šaban	1948.	10.3.1993.	Konjević-Polje
1154. Hamzabegović (Hasan) Meho	1959.	7.3.1993.	Glodi
1155. Hrnjić (Nezir) Esad	1969.	12.4.1993.	Srebrenica
1156. Hrbat (Husein) Hasan	1958.	12.3.1993.	Konjević-Polje
1157. Selimović (Huso) Esed	1972.	9.6.1992.	Kostjerevo
1158. Suljčić (Murat) Šaban	25.7.1956.	6.11.1992.	Glođansko Brdo
1159. Sejfić (Avdo) Reuf	1972.	23.10 1992.	Zečije Brdo
1160. Salkić (Salih) Senahid	1963.	22.10.1992.	Čikarići
1161. Salkić (Ibrahim) Fahrudin	1970.	6.10.1992.	Lemino Brdo
1162. Smajlović (Mehmed) Senad	1966.	6.10.1992.	Lemino Brdo
1163. Suljić (Dedo) Adem	1955.	7.10.1992.	Lemino Brdo
1164. Selimović (Ramo) Hašim	1952.	23.9.1992.	Redžići
1165. Smajić (Bego) Avdurahman	1950.	18.10.1992.	Lemino Brdo
1166. Smajić (Adem) Ramo	1952.	29.10.1992.	Glodi
1167. Salkić (Jusuf) Halid	1959.	27.12.1992.	Lemino Brdo
1168. Smajlović (Ramiz) Razim	1973.	21.12.1992.	Žlijebac
1169. Sultanović (Ahmet) Izet	1972.	15.10.1992.	Velja Glava
1170. Sejfić (Avdo) Rifet	1969.	16.1.1993.	Zečije Brdo
1171. Sinanović (Džemal) Šahbaz	1958.	12.11.1993.	Sultanovići
1172. Salkić (Sulejman) Ramiz	1969.	17.1.1993.	Lemino Brdo
1173. Salkić (Jusuf) Nijaz	1967.	17.1.1993.	Lemino Brdo
1174. Salihović (Alija) Uzeir	1957.	15.10.1992.	Velja Glava
1175. Smaić (Ibrahim) Salko	12.12.1951.	10.3.1993.	Konjević-Polje
1176. Suljić (Muzafir) Galib	1970.	16.12.1993.	Kozjak
1177. Memić (Emin) Šaban	1964.	18.2.1993.	Kamenica
1178. Mehmedović (Osman) Ramo	1969.	5.2.1993.	Memići
1179. Mustafić (Omer) Šabo	5.5.1956.	12.3.1993.	Pahljevići

1180. Mustafić (Ešef) Meho	1954.		3.1.1993.	Drinjača
1181. Memić (Osmo) Nihad	1974.		6.11.1992.	Glođansko Brdo
1182. Mehmedović (Mehmed) Adem	1954.		6.11.1992.	Glođansko Brdo
1183. Mehmedović (Rahman) Asim	1950.		10.10.1992.	Lemino Brdo
1184. Muminović (Ćamil) Enver	1967.		10.10.1992.	Lemino Brdo
1185. Muminović (Ćamil) Avdo	1952.		20.10.1992.	Kadrići
1186. Mustafić (Halil) Hasan	1971.		6.6.1992.	Žlijebac
1187. Mustafić (Ahmet) Islam	1964.		4.10.1992.	Novo Selo
1188. Mustafić (Ahmet) Šabanija	1958.		7.12.1992.	Novo Selo
1189. Mehmedović (Hazim) Muhamed	1960.		15.10.1992.	Velja Glava
1190. Mujanović (Omer) Kasim	1946.		25.5.1992.	Samari
1191. Mujanović (Mešan) Husein	1938.		25.5.1992.	Liplje
1192. Mehmedović (Muhamed) Samed	1963.		26.4.1992.	Čikarići
1193. Memić (Hasan) Mehmedalija	1958.		7.1.1993.	Šiljkovići
1194. Mahmutović (Huso) Sadija	1960.		7.1.1993.	Kravica
1195. Mustafić (Husein) Besim	1953.		17.5.1993.	Tuzla
1196. Mehmedović (Himzo) Refik	20.3.1951.		10.3.1993.	Konjević-Polje
1197. Mustafić (Sulejman) Idriz	1968.		6.6.1992.	Žlijebac
1198. Nukić (Bajro) Sadik	1956.		11.8.1992.	Široki P.
1199. Osmanović (Osmo) Rasim	1959.		15.7.1992.	Kostjerevo
1200. Omerović (Mustafa) Sulejman	1962.		3.1.1992.	Sultanovići
1201. Omerović (Hasan) Muhidin	1976.		17.1.1993.	Bakrači
1202. Omerović (Avdo) Mujo	2.2.1944.		7.3.1993.	Glodi
1203. Rizvić (Zuhdija) Sead	1960.		28.10.1992.	Rovaši
1204. Redžić (Idriz) Senad	1957.		28.5.1992.	Sjemokos
1205. Redžić (Ibrahim) Nurif	2.3.1969.		19.1.1993.	Zečije Brdo
1206. Rizvić (Fikret) Samir	1978.		7.1.1993.	Šiljkovići
1207. Rizvić (Omer) Ibrahim	11.6.1956.		13.3.1993.	Cerska
1208. Šabić (Aljo) Muzafir	1936.		10.4.1993.	Srebrenica
1209. Talović (Meho) Muharem	1966.		8.10.1992.	Grabovsko
1210. Uzunić (Salih) Muhizin	1973.		28.1.1993.	Gruići
1211. Okanović (Mustafa) Hariz	1950.		10.5.1992.	Liplje
1212. Stočević (Zulfo) Mujo	1962.	Bratunac	6.2.1993.	Konjević-Polje
1213. Bajramović (Senahid) Suvad	1962.	Mihaljevići	21.3.1993.	Kragljivoda
1214. Hasanović (Memiš) Ramo	1972.	Mihaljevići	8.1.1993.	Kravica
1215. Hasanović (Ragib) Rizah	1962.	Mihaljevići	23.11.1992.	Cerska
1216. Hasanović (Fadil) Šefik	1962.	Mihaljevići	16.10.1992.	Glodi
1217. Muminović (Omer) Nevres	1970.	Krasanpolje	7.12.1992.	Banjevići
1218. Omerović (Hakija) Mujo	1947.	Glogova	24.12.1992.	Glogova
1219. Bečić (Vehbija) Vehid	1970.	Glogova	10.5.1992.	Kamenica

1220. Hasanović (Mustafa) Mevludin	1974. Glogova	1.6.1992. Glogova
1221. Suljić (Sulejman) Azem	1974. Glogova	7.7.1992. Lemešac
1222. Hasanović (Mehmedalija) Mirsad	1969. Glogova	7.1.1993. Avdagina njiva
1223. Dervišević (Ibrahim) Mustafa	1973. Glogova	13.10.1992. Cerska
1224. Gojčinović (Munib) Šefik	1965. Glogova	29.9.1992. Kamenica
1225. Delić (Ćamil) Meho	1973. Glogova	14.9.1992. Blječeva
1226. Beganović (Abdurahman) Abdulah	1966. Glogova	7.7.1992. Lemešac
1227. Hasanović (Abdulah) Suhbija	1964. Glogova	7.7.1992. Čizmići
1228. Jusić (Feho) Sejad	1974. Krasanpolje	13.2.1993. Pusto Brdo
1229. Memišević (Fahro) Ferid	1975. Glogova	12.4.1993. Srebrenica
1230. Delić (Behaija) Redžo	1969. Glogova	7.7.1992. Lemešac
1231. Gojčinović (Munib) Teufik	1973. Glogova	16.3.1993. Magašići
1232. Beganović (Safet) Suad	1975. Glogova	25.5.1992. Glogova
1233. Beganović (Muharem) Safet	1947. Glogova	25.5.1992. Čizmići
1234. Omerović (Fejzo) Avduraham	1966. Glogova	16.1.1993. Glogova
1235. Ibišević (Ahmo) Senahid	1971. Glogova	4.1.1993. Glogova
1236. Ibrahimović (Hamed) Nezif	1949. Magašići	20.11.1993. Čizmići
1237. Ibrahimović (Hamid) Mustafa	1971. Magašići	8.8.1992. Vis
1238. Gerović (Šaban) Hasan	1965. Glogova	11.1.1993. Glogova
1239. Huseinović (Avdo) Ismet	1967. Glogova	19.5.1992. Veresinje
1240. Omerović (Hamed) Kadrija	1963. Glogova	21.5.1992. Glogova
1241. Omerović (Hakija) Salih	1945. Glogova	2.6.1992. Glogova
1242. Kapičić (Hasan) Vahid	1940. Glogova	12.6.1992. Lemešac
1243. Rizvanović (Suljo) Meho	1953. Glogova	2.1.1993. Glogova
1244. Huseinović (Huso) Nezir	1959. Glogova	25.5.1992. Lemešac
1245. Rizvanović (Ibrahim) Mujo	1954. Glogova	25.7.1992. Hranča
1246. Salkić (Šećo) Kajtaz	1955. Hranča	24.12.1992. Glogova
1247. Junuzović (Huso) Redžo	Glogova	4.1.1993. Glogova
1248. Alihromić (Alija) Hajdar	1954. Drinjača	18.5.1992. Glogova
1249. Ahmetović (Šerif) Šefik	1959. Glogova	13.12.1992. Kamenica
1250. Merdžić (Safet) Sajib	1973. Glogova	12.4.1993. Srebrenica
1251. Ibrahimović (Omer) Sinan	1966. Magašići	26.1.1993. Lemešac
1252. Čomić (Omer) Safet	1969. Glogova	26.10.1993. Čizmići
1253. Ibrahimović (Omer) Senad	1974. Magašići	10.10.1992. Čizmići
1254. Delić (Selim) Sead	1966. Glogova	1:6.1992. Glogova
1255. Delić (Hamed) Šećo	1954. Glogova	24.12.1992. Glogova
1256. Alič (Abid) Mehmed	1952. Brezovica	24.12.1992. Glogova
1257. Bajramović (Hamdija) Mirsad	1962. Mihaljevići	13.3.1993. Baljkovica
1258. Bajramović (Sead) Nurija	1962. Mihaljevići	12.4.1993. Biljeg
1259. Smailović (Nezir) Bekir	1958. Suha	14.1.1993. Krušić

1260. Dubičić (Salčin) Mensur	1970.	Mihaljevići	9.10.1992.	Baljkovica
1261. Mustafić Mustafa	1952.	Srebrenica	15.9.1992.	Šiljkovići
1262. Bajramović (Šemso) Ramiz	1943.	Mihaljevići	8.1.1993.	Kravica
1263. Malagić (Selman) Esed	1968.	Glogova	1.2.1993.	Glogova
1264. Husić (Alija) Aljo	1956.	Glogova	7.7.1992.	Lemešac
1265. Husić (Alija) Avdo	1958.	Glogova	7.7.1992.	Lemešac
1266. Husić (Huso) Hamed	1941.	Glogova	24.12.1992.	Glogova
1267. Selimović (Mahmut) Šefik	1974.	Brakovci	7.4.1993.	Kvarc
1268. Delić (Behaija) Senahid	1962.	Glogova	4.1.1993.	Glogova
1269. Ibrahimović (Jusuf) Esed	1975.	Magašići	8.11.1992.	Konjević-Polje
1270. Ibišević (Šećo) Mehmedalija	1957.	Glogova	2.1.1993.	Glogova
1271. Delić (Mehmed) Muradif	1963.	Glogova	24.12.1992.	Glogova
1272. Siručić (Hamed) Juso	1966.	Voljavica	16.1.1993.	Skelani
1273. Ibrahimović (Osman) Šahbaz	1970.	Magašići	5.1.1993.	Magašići
1274. Ibrahimović (Ibrahim) Ahmo	1972.	Glogova	13.1.1993.	Lemešac
1275. Ibrahimović (Ibro) Hazim	1971.	Glogova	24.12.1992.	Magašići
1276. Ibrahimović (Salčin) Šećo		Glogova	24.12.1992.	Magašići
1277. Mehić (Tahir) Hariz	1962.	Glogova	12.12.1992.	Konjević-Polje
1278. Malagić (Salih) Hidajet	1966.	Glogova	26.6.1992.	Glogova
1279. Imamović (Muhamed) Mujo	1950.	Glogova	24.12.1992.	Glogova
1280. Omerović (Meho) Šaban	1955.	Glogova	12.4.1993.	Srebrenica
1281. Gerović (Emin) Ramiz	1955.	Glogova	2.6.1992.	Glogova
1282. Golić (Mustafa) Muhamed	1927.	Glogova	20.7.1992.	Glogova
1283. Mehmedović (Salčin) Salih	1958.	Glogova	27.6.1992.	Glogova
1284. Begić (Mehmed) Merim	1975.	Suha	13.6.1992.	Glogova
1285. Musić (Huso) Zekir	1976.	Glogova	11.1.1993.	Glogova
1286. Kadrić (Husein) Hajrudin	1955.	Suha	25.9.1993.	Jadar
1287. Imamović (Kasim) Ibrahim	1965.	Glogova	7.7.1992.	Lemešac
1288. Golić (Latif) Ramo	1955.	Glogova	2.6.1992.	Glogova
1289. Imamović (Meho) Mehmed	1954.	Glogova	25.12.1992.	Glogova
1290. Alić (Hajdar) Kiram	1964.	Biljača	15.4.1993.	Zalazje
1291. Alić (Omer) Hajdar	1940.	Biljača	11.10.1993.	Bljećeva
1292. Malagić (Selim) Selman	1937.	Glogova	2.9.1994.	Srebrenica
1293. Zahirović (Meho) Amer	1974.	Biljača	16.1.1993.	Skelani
1294. Sulejmanović (Salko) Sakib	1964.	Biljača	30.1.1993.	Zalužje
1295. Jahić (Ramo) Amer	1970.	Biljača	12.7.1992.	Andrići
1296. Jahić (Avdulah) Avdo	1966.	Biljača	20.12.1992.	Biljača
1297. Husić (Himzo) Salih	1969.	Biljača	31.1.1993.	Srebrenica
1298. Begović (Ferid) Sabahudin	1969.	Biljača	15.4.1993.	Zalazje
1299. Salihović (Šaban) Alija	1971.	Biljača	14.12.1992.	Kunjerac

1300. Zukić (Nedžib) Fadil	1965.	Biljača	14.12.1992.	Kunjerac
1301. Alić (Šahin) Muriz	1972.	Biljača	14.12.1992.	Kunjerac
1302. Alić (Ćamil) Bahrija	1970.	Biljača	16.12.1992.	Zalužje
1303. Salihović (Avdo) Besim	1957.	Biljača	18.1.1993.	Magašići
1304. Gračanlić (Ragib) Kemo	1967.	Biljača	17.12.1992.	Kunjerac
1305. Latifović (Omer) Bego	1947.	Joševa	11.11.1992.	Biljača
1306. Begović (Habib) Munib	1966.	Biljača	3.10.1992.	Biljača
1307. Begović (Hamed) Nezir	1955.	Biljača	15.8.1992.	Voljavica
1308. Salihović (Šaćir) Džemal	1951.	Biljača	3.10.1992.	Biljača
1309. Salihović (Šaban) Dževad	1970.	Biljača	30.1.1993.	Biljača
1310. Zukić (Salih) Sadik	1954.	Biljača	30.7.1992.	Pirići
1311. Salihović (Šaćir) Mehmed	1944.	Biljača	13.11.1992.	Pirići
1312. Gračanlić (Hamed) Azir	1978.	Biljača	18.11.1992.	Sikirići
1313. Alić (Šahin) Taib	1970.	Biljača	3.10.1992.	Biljača
1314. Husić (Hasan) Enver	1975.	Biljača	12.7.1992.	Kunjarac
1315. Latifović (Omer) Behudin	1965.	Joševa	11.11.1992.	Grabovička Rijeka
1316. Mujić (Omer) Sabrija	1977.	Močevići	28.2.1993.	Loznik
1317. Kapidžić (Mujo) Hasan	1933.	Glogova	20.6.1992.	Lemešac
1318. Ibrahimović (Jusuf) Salih	1975.	Magašići	22.7.1992.	Broševići
1319. Husić (Ismet) Zijad	1974.	Glogova	19.11.1992.	Pobuđe
1320. Sinanović (Redžo) Bego	1935.	Glogova	3.3.1993.	Tusto brdo
1321. Husić (Nusret) Sehdajet	1976.	Glogova	3.6.1992.	Glogova
1322. Beganović (Nirif) Mujo	1954.	Glogova	30.1.1993.	Potočari
1323. Šaćirović (Zahid) Mujo	1958.	Hranča	19.9.1992.	Z. Kamenica
1324. Ibrahimović (Ahmet) Senahid	1975.	Glogova	8.12.1992.	Kamenica
1325. Habibović (Sabit) Ešef	1955.	KruševDo	9.6.1992.	Sušica
1326. Alić (Avdo) Idriz	1936.	Krušev Do	14.1.1993.	Srebrenica
1327. Okačić (Ibro) Edhem	1940.	Krušev Do	9.6.1992.	Sušica
1328. Alić (Abid) Nisad	1973.	Osat	16.10.1994.	Bijele vode
1329. Alić (Zaim) Izet	2.2.1963.	Osat	16.10.1994.	Bijele vode
1330. Mehić (Sulejman) Senad	28.8.1968.	Hrnčići	6.10.1994.	Bare
1331. Omerović (Ibro) Avdo	3.6.1952.	Pobuđe	6.10.1994.	Bare
1332. Salihović (Džemal) Hariz	26.11.1958.	Zvornik	7.11.1993.	Vareš
1333. Ahmetović (Muharem) Ramo			26.9.1992.	Krušev Do

SPISAK NESTALIH GRAĐANA PREMA EVIDENCIJI KOMISIJE ZA RATNA STRADANJA NA SLOBODNOM TERITORIJU SREBRENICE

Prezime, ime oca, ime	Datum i mjesto rođenja		Datum i mjesto pogibije	
1. Jusić (Mujo) Munir	26.7.1972.	Bajramovići	11.12.1992.	Podromanija
2. Efendić (Salko) Sadik	21.4.1958.	Potočari	11.12.1992.	Podromanija
3. Efendić (Haso) Mirzet	10.2.1969.	Potočari	11.12.1992.	Podromanija
4. Efendić (Mehmed) Meho	31.10.1950.	Potočari	11.12.1992.	Podromanija
5. Mandžić (Idriz) Džemal	1962.	Fojhari	11.12.1992.	Podromanija
6. Mustafić (Bešir) Velid	15.6.1966.	Raševo	20.6.1993.	Zalazje
7. Suljić (Mustafa) Izet	16.3.1954.	Gostilj	6.5.1993.	Zalazje
8. Hajdarević (Nume) Galib	1945.	Močevići	5.12.1992.	Podčauš
9. Avdić (Ragib) Sadik	1967.	Podčauš	5.10.1992.	Podčauš
10. Sandžić (Lutvo) Ibro	1966.	Gostilj	30.4.1992.	Bratunac
11. Garaljević Enez	1946.	Likari	10.6.1992.	Obadi
12. Mujičić (Idriz) Ibro	1966.	Podčauš	13.5.1992.	Bakija
13. Šahmanović (Behaija) Sabrija	1968.	Pećišta	13.5.1992.	Bakija
14. Aganović (Atif) Adil	1964.	Podčauš	10.5.1992.	Jogazi
15. Ćosić (Mustafa) Meho	1942.	Blječeva	15.3.1993.	Pobuđe
16. Bektić (Edhem) Suljo	1970.		13.12.1992.	Han-Pijesak
17. Bećirović (Reuf) Hazim	1967.		3.5.1992.	Bešić
18. Bećirović (Hurem) Mujaga	1968.		3.5.1992.	Pomol
19. Aljić (Suljo) Sabahudin	9.8.1970.	Dobrak	24.11.1992.	Zgunja
20. Osmanović (Mujo) Sadik	3.3.1964.	Poljak	18.1.1993.	Bukovik
21. Emkić (Aljo) Hajro	15.9.1965.	Rabadići	7.1.1993.	
22. Emkić (Aljo) Mehmed	13.11.1967.	Rabadići	7.1.1993.	
23. Hodžić (Nurija) Muhamed	13.9.1974.	Ljeskovik	7.2.1993.	Ružina voda
24. Hodžić (Juso) Rešid	2.3.1971.	Ljeskovik	7.2.1993.	Ružina voda
25. Suljić (Daut) Ahmo	5.9.1969.	Ljeskovik	7.2.1993.	Ružina voda
26. Suljić (Daut) Dževad	10.5.1972.	Ljeskovik	7.2.1993.	Ružina voda
27. Memić (Jusuf) Sakib	7.5.1968.	Ljeskovik	7.2.1993.	Ružina voda
28. Buljubašić (Hasib) Mevludin	10.6.1972.	Ljeskovik	7.2.1993.	Ružina voda
29. Mehmedović (Hajdar) Mirsad	4.8.1968.	Srebrenica	15.5.1992.	Orahovica
30. Malkić (Alija) Husein	1969.	Poznanovići	8.10.1992.	Mlečva
31. Avdić (Ahmet) Ismet	25.5.1941.	Joševa	26.2.1993.	Joševa
32. Avdić (Ahmet) Mehmed	1938.	Joševa	28.2.1993.	Kutješi
33. Mašić (Fetahija) Sead	1972.	Voljavica	10.7.1992.	Prisoje

34. Jakubović (Muharem) Šaban	1938 .	Močevići	17.2.1994. Tuzla
35. Salkić (Hamed) Ahmet	16.8.1954.	Hranča	11.5.1992. Hranča
36. Šečić (Zaim) Fahrudin	18.2.1965.	Pirići	17.10.1992. Sikirići
37. Begzadić (Sejdin) Mehmed	1937.	Sikirići	31.5.1992. Sikirići
38. Omerović (Huso) Habib	1946.	Sikirići	31.5.1992. Sikirići
39. Zildžić (Sadidin) Pašaga	1949.	Tegare	10.9.1992. Tegare
40. Muharemović (Džemaludin) Mirsad	1975.	Tegare	10.9.1992. Tegare
41. Huremović (Huso) Alija	1940.	Tegare	10.9.1992. Tegare
42. Omerović (Nezir) Šaban	1956.	Voljavica	25.9.1992. Voljavica
43. Mehmedović (Smajo) Husein	10.5.1939.	Voljavica	10.11.1992. Tegare
44. Omerović (Sulejman) Suljo	1947.	Voljavica	8.11.1992. Voljavica
45. Mašić (Salih) Salko	1949.	Voljavica	11.10.1992. Voljavica
46. Mustafić (Alija) Hidajet	1958.	Radoševići	9.7.1993. Kliještan
47. Salihović (Zaim) Zijad	1969.	Voljavica	9.7.1993. Kliještan
48. Salihović (Ismet) Huso	1952.	Voljavica	9.7.1993. Kliještan
49. Husić (Redžo) Ramo	1956.	Voljavica	9.7.1993. Kliještan
50. Smajić (Atif) Nusret	23.1.1960.	Žedanjsko	16.1.1993. Skelani
51. Hasanović (Šaban) Almas	1970.	Žanjevo	16.1.1993. Skelani
52. Tihić (Daut) Mehmedalija	1945.	Liješće	15.9.1992. Arapovići
53. Tihić (Jahija) Ilijaz	1971.	Liješće	18.11.1992. Kravica
54. Harbaš (Aljo) Suljo	1965.	Daljegošta	22.5.1992. Biljeg
55. Harbaš (Šemso) Šemsudin	1975.	Daljegošta	11.5.1992. Biljeg
56. Ljeskovica (Durmo) Ramo	1941.	Liješće	30.12.1992. Božići
57. Osmanović (Edhem) Kemal	1960.	Poznanović	9.7.1993. Kliještan
58. Smajlović (Smajo) Sado	1970.	Miholjevine	5.7.1993. Karačići
59. Muminović (Mehmed) Šemsudin	1964.	Miholjevine	9.7.1993. Kliještan
60. Begzadić (Šahman) Mehmedalija	3.2.1955.	Pirići	23.6.1994. Čađavci
61. Šabić (Avdulah) Alija	1963.	Sandići	11.12.1992. Sandići
62. Šabić (Mehmed) Mehmedalija	1967.	Sandići	11.12.1992. Sandići
63. Selimović (Avdo) Esed	1931.	Pervani	14.5.1993. Kusonje
64. Salihović (Husejn) Šaban	1965.	Pervani	7.7.1993. Ružina voda
65. Velić (Nezir) Esmir	1975.	Pobuđe	5.10.1992. Mratinje
66. Mehić (Ibrahim) Ramiz	1968.	Hrnčići	5.1993. Baljkovica
67. Ibrahimović (Mumin) Rahman	1960.	Pobuđe	16.6.1993. Šiljkovići
68. Mujčinović (Muharem) Ibrahim	1960.	Pobuđe	9.5.1992. Glogova
69. Čeliković (Rašid) Hazim	1961.	Pobuđe	6.1993. Pobuđe
70. Omerović (Almaz) Adem	1970.	Skugrići	15.9.1992. Luke
71. Sulejmanović (Himzo) Hasan	1959.	Skugrići	21.2.1993. Skugrići
72. Agić (Ramo) Muhamed	1.9.1950.	Cerska	17.6.1993. Ružina voda
73. Selimović (Smajl) Mustafa	1959.	Rovaši	6.7.1993. Ružina voda

74. Ramić (Adem) Hariz	1964.	Rovaši	6.7.1993.	Ružina voda
75. Sejmenović (Mehmed) Ramo	1976.	Rovaši	14.3.1993.	Cerska
76. Dedić (Suljo) Adem	1963.	Skugrići	23.1.1993.	Cerska
77. Avdić (Jusup) Ibran	1970.	Skugrići	6.7.1993.	Ružina voda
78. Musić (Mujo) Salih	1958.	Skugrići	20.3.1994.	Žepa
79. Omerović (Mustafa) Vehid	1967.	Skugrići	21.8.1993.	Šiljkovići
80. Aljukić (Ibrahim) Ramiz	1956.	Nedeljišta	20.3.1994.	Žepa
81. Rizvanović (Ahmo) Ismet	1960.	Pešević	3.1994.	Žepa
82. Mehmedović (Muradif) Kemal	24.10.1972.	Maćesi	6.7.1993.	Kladanj
83. Jašarević (Suljo) Omer	2.6.1966.	Maćesi	6.7.1993.	Kladanj
84. Jašarević (Avdo) Hamdija	1962.	Maćesi	6.7.1993.	Kladanj
85. Salihović (Bećir) Ahmet		Maćesi	20.3.1994.	Žepa
86. Mustafić (Mustafa) Mevludin	2.8.1964.	Raševo	6.7.1993.	Kladanj
87. Babić (Habib) Senaid	1969.	Rovaši	9.7.1993.	Ružina voda
88. Bećirović (Habib) Halil	1.1.1964.	Nedeljišta	1.3.1993.	Cerska
89. Sulejmanović (Šabo) Mirsad	1966.	Skugrići	14.3.1993.	Baljkovica
90. Ahmetović (Nuhan) Mustafa		Raševo	13.5.1993.	Kusonje
91. Mustafić (Nurija) Meho		Raševo	14.3.1993.	Baljkovica
92. Mustabašić (Ragib) Alija	1957.	Rovaši	13.5.1993.	Kusonje
93. Talović (Mujo) Selim	1947.	Rovaši	13.5.1993.	Kusonje
94. Uvalić (Meho) Ragib	1956.	Rovaši	13.5.1993.	Kusonje
95. Sejmenović (Ramo) Osman	1957.	Rovaši	14.3.1993.	Baljkovica
96. Gušter (Ramo) Hasan	1956.	Cerska	17.6.1993.	Ružina voda
97. Mustafić (Bešir) Velid	1966.	Raševo	20.3.1993.	Zalazje
98. Turković Selim	1957.	Vrsinje	17.6.1993.	Kladanj
99. Arifhodžić (Ibro) Zulfo	1963.	Vlasenica	28.11.1992.	Debelo brdo
100. Mutapčić (Ćamil) Senaid	29.2.1963.	Baćino Brdo	28.11.1992.	Debelo brdo
101. Dervišević (Ćamil) Zulfo		Skugrići	28.11.1992.	Debelo brdo
102. Hodžić (Redžo) Salih	1955.	Zaklopača	3.1993.	Cerska
103. Husejnović (Avdulah) Azem	20.6.1949.	Snagovo	6.9.1993.	Cerska
104. Hodžić (Fejzo) Habib				
105. Hodžić (Muhamed) Salko	1959.	Cerska	16.3.1993.	Baljkovica
106. Topalović (Bego) Besim	1964.	Pijuci	22.9.1993.	Šiljkovići
107. Mehmedović (Smajo) Alija	1968.	Maćesi	6.7.1993.	Ružina voda
108. Hurić (Avdulah) Zaim	1973.	Šadići	13.10.1992.	Debelo brdo
109. Mustafić (Mujo) Munib	1960.	Raševo	13.3.1993.	Cerska
110. Talović (Mustafa) Mirsad	1975.	Rovaši	15.4.1993.	Baljkovica
111. Hurić (Ibro) Meho	1967.	Šadići	28.10.1992.	Debelo brdo
112. Ajanović (Ramo) Sead	1.1.1966.	Šadići	6.11.1992.	Glodi
113. Ahmetović (Ramo) Mehmed	1956.	Šadići	12.5.1993.	Kusonje

114. Bahrić (Hasan) Mehmed	1969.	Šadići	26.4.1992.	Bratunac
115. Bjeljinac (Kadrija) Kasim	1954.	Šadići	2.6.1992.	Liplje
116. Čormehić Ibrahim	1952.	Šadići	25.5.1992.	Liplje
117. Čikarić (Ohran) Enes	1.9.1962.	Šadići	26.4.1992.	Zečiji brijeg
118. Ibrahimović (Mehmed) Mujo	1960.	Šadići	6.7.1993.	Ružina voda
119. Jahić (Sulejman) Muhamed	1936.	Šadići	14.5.1992.	Kamenica
120. Kunić (Muharem) Sifet	1964.	Šadići	25.12.1992.	Caparde
121. Kajić (Alija) Feriz	1961.	Šadići	7.3.1993.	Glodi
122. Dautović (Husein) Besim	1970.	Šadići	30.5.1992.	Kostjerevo
123. Hrnjić (Mina) Džemal	10.3.1952.	Šadići	20.11.1992.	Petrovići
124. Halilović (Ahmet) Ismet	1966.	Šadići	26.4.1992.	
125. Hrustić (Muhamed) Rifet	1971.	Šadići	26.4.1992.	Kamenica
126. Hamzabegović (Ibrahim) Smajo	1955.	Šadići	15.11.1992.	Grabić
127. Hrustić (Ibrahim) Kasim	14.9.1956.	Šadići	6.7.1993.	Ružina voda
128. Hadžiefendić (Jusuf) Ismet	1953.	Šadići	25.4.1992.	Kula Grad
129. Salkić (Šemso) Amir	1975.	Šadići	20.1.1993.	Očenovići
130. Nukić (Habib) Mujo	25.9.1968.	Šadići	1.3.1993.	Cerska
131. Osmanović (Ševko) Fikret	1.1.1962.	Šadići	9.6.1992.	Kostjerevo
132. Rizvić (Meho) Salko	1954.	Šadići	25.3.1993.	Kravica
133. Omerović (Hakija) Ismet	1960.	Glogova	6.7.1993.	Kladanj
134. Hasanović (Džemail) Dževad	1972.	Glogova	7.3.1993.	Žepa
135. Rizvanović (Ibrahim) Mehmed	1949.	Glogova	7.3.1993.	Žepa
136. Sulejmanović (Salih) Safet	1938.	Biljača	23.9.1992.	Biljača
137. Muhić (Juso) Mujo	1953.	Voljavica	12.6.1992.	Voljavica
138. Muratović (Džafer) Ahmet	1955.	Gušteri	12.6.1992.	Voljavica
139. Osmanović (Ibrahim) Mujo	1960.	Magašići	5.3.1994.	Žepa
140. Babajić (Avdurahman) Abid	1973.	Glogova	6.3.1994.	Žepa
141. Huseinović (Huso) Kemal	1962.	Hranča	25.7.1994.	Tuzla
142. Ibišević (Redžo) Meho	3.4.1965.	Hranča	25.7.1994.	Tuzla
143. Rizvanović (Ramo) Sejfo	15.1.1950.	Glogova	25.7.1994.	Tuzla

SPISAK POGINULIH I NESTALIH LICA VAN SLOBODNOG TERITORIJA SREBRENICE A ČIJE SE PORODICE ILI DIO PORODICE NALAZE NA SLOBODNOM TERITORIJU OPĆINE SREBRENICA

Prezime, ime oca, ime	Datum i mjesto rođenja	Datum i mjesto pogibije
1. Jamaković (Mujo) Lutvo	1945. Rogatica	5.7.1992. Dub
2. Jamaković (Mujo) Himzo	1951. Rogatica	11.8.1992. Dub
3. Čavkušić (Ibrahim) Latif	9.10.1970. Višegrad	29.8.1992. Stari Brod
4. Suljić (Ibro) Sabahudin	1974. Bajina Bašta	11.12.1992. Ružna voda
5. Nukić (Avdo) Mesud	1973. Pale	11.12.1992. Ružna voda
6. Mustafić (Bego) Midhat	21.1.1972. Žalužje	11.12.1992. Ružna voda
7. Hodžić (Husejin) Ferid	23.4.1956. Žalužje	11.12.1992. Ružna voda
8. Lelović (Avdo) Midhat	23.4.1958. Srebrenica	11.12.1992. Ružna voda
9. Čivić (Idriz) Smajo	10.6.1953. Tokoljaci	11.12.1992. Ružna voda
10. Nuhanović (Aljo) Alija	1960. Peći	11.12.1992. Ružna voda
11. Malkić (Zulfo)Fahrudin	12.12.1967. Osat	11.12.1992. Ružna voda
12. Huseinović (Atif) Meho	1946. Budak	11.12.1992. Ružna voda
13. Lemeš (Avdo) Ferid	1967. Beširovići	11.12.1992. Ružna voda
14. Džananović (Ramiz) Malik	1961. Baraković	11.12.1992. Ružna voda
15. Jalkić (Jusuf) Fadil	10.7.1966. Osatica	11.12.1992. Ružna voda
16. Suljić (Salih) Suad	1974. Potočari	11.12.1992. Ružna voda
17. Salkić (Nurif) Huso	1961. Srebrenica	11.12.1992. Ružna voda
18. Sulejmanović (Feket) Esmir	1974. Rađenovići	11.12.1992. Ružna voda
19. Alić (Bekir) Ekrem	12.1.1971. Grujčići	11.12.1992. Ružna voda
20. Jović (Hakija) Elvedin	1977. Gostilj	11.12.1992. Ružna voda
21. Osmanović (Jusuf) Hamed	1957. Gostilj	11.12.1992. Ružna voda
22. Omerović (Salkan) Alija	1942. Gostilj	11.12.1992. Ružna voda
23. Nuhanović (Aljo) Mehmedalija	24.7.1968. Peći	11.12.1992. Ružna voda
24.Sulejmanović (Husein) Edhem	1952. Klotjevac	11.12.1992. Ružna voda
25. Čedić (Murat) Enes	13.6.1970. Sarajevo	3.1994. Goražde
26. Orić (Ahmo) Mujo	1948. Potočari	11.12.1992. Ružna voda
27. Selimović (Ibrahim) Zahid	23.9.1962. Liplje	7.11.1993. Vareš
28. Muhić (Ramo) Vehbija	1959. Trubari	9.1992. Sarajevo
29. Halilović (Kadrija) Hamdija	1964. Trubari	9.1992. Sarajevo
30. Osmanović (Muhibija) Jakub	1961. Dobrak	6.6.1992. Kladanj
31. Tepić (Asim) Naser	13.9.1971. Srebrenica	1992. Sarajevo

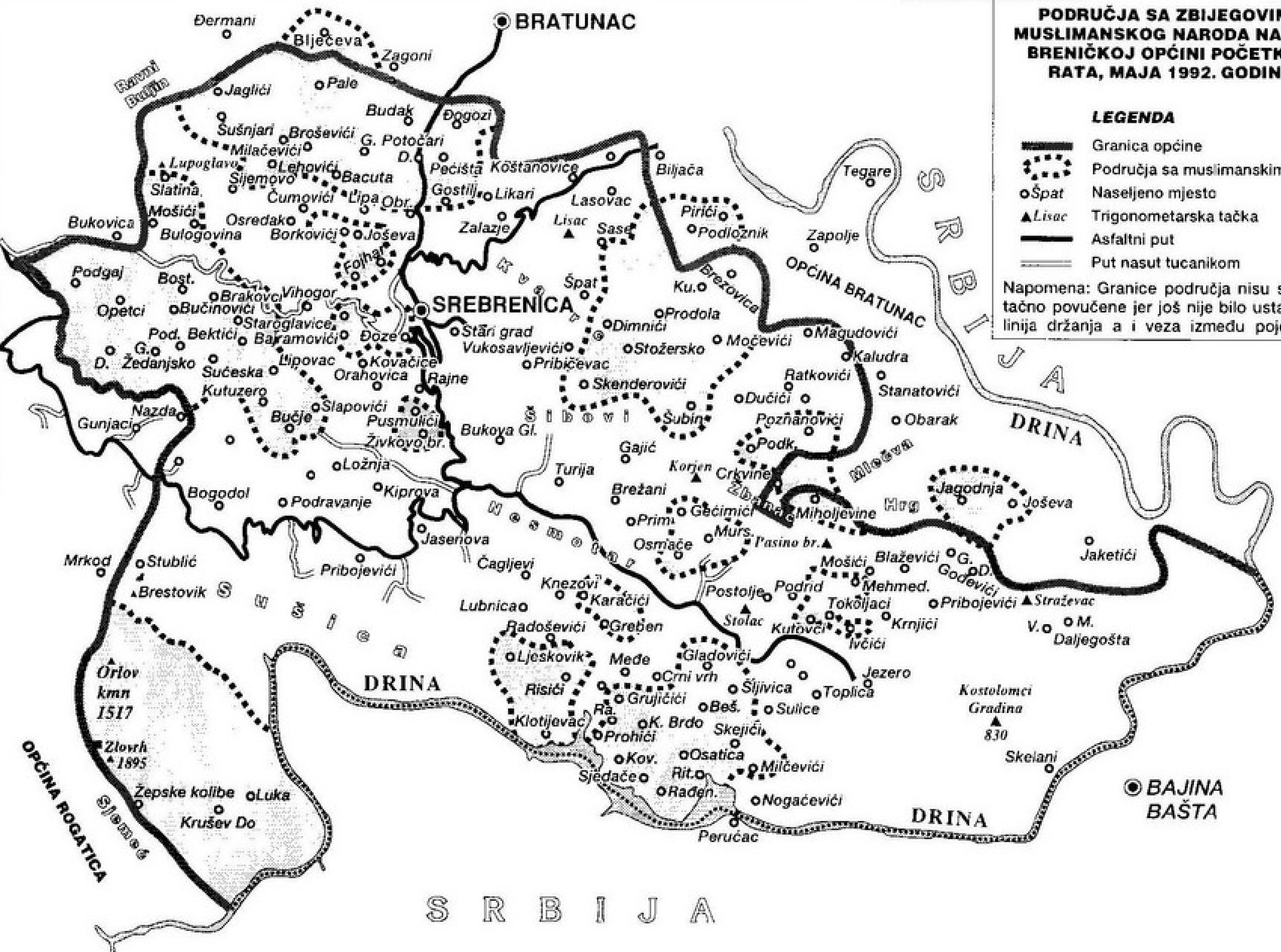
32. Efendić (Rešid) Sead	1970.	Potočari	1992.	Sarajevo
33. Klančević (Jusuf) Elijesad	30.8.1954.	Srebrenica	5.1993.	Sarajevo
34. Tihić (Hamed) Hasib	15.6.1972.	Skelani	30.10.1993.	Vareš
35. Harbaš (Bego) Vahid	1969.	Daljegoš	1992.	Sarajevo
36. Suljanović (Husein) Ibrahim	2.1.1962.	Zalužje	8.6.1994.	Čelić
37. Bajramović (Nurija) Šefik	1.10.1966.	Sulice	23.3.1993.	Skakovica
38. Junuzagić (Huso) Amir	1963.	Skelani	1992.	Skelani
39. Gušić (Muhamed) Betko	1957.	Plani	1992.	Stoborani
40. Poljo (Omer) Ramo	1965.	Višegrad		Višegradsko ratište
41. Poljo (Omer) Juso	1967.	Višegrad		Višegradsko ratište
42. Poljo (Ibro) Selim	1967.	Višegrad		Sarajevsko ratište
43. Nukić (Suljo) Sadija	1968.			
44. Šehić (Avdurahman) Hamza	1965.	Luka	7.6.1992.	Sušica
45. Lošić (Ibrišim) Dževad	22.3.1957.	Višegrad	24.10.1993.	Sarajevo
46. Kadri (Mirtezan) Kadrija	18.11.1960.	Tetovo	1992.	Žepsko Brdo
47. Muratović (Hasib) Hamed	1930.	Gođenje	22.10.1992.	Čavčići
48. Dudović (Nezir) Vejsil	10.10.1965.	Višegrad		Luka
49. Dedić (Derviš) Sejdalija	20.9.1964.	Skugrići	14.5.1994.	Kladanj
50. Hodžić (Adem) Džemil	5.3.1974.	Cerska	30.4.1992.	Kladanj
51. Alibašić (Ćamil) Hariz	23.9.1972.	Rovaši	22.8.1994.	Tuzla
52. Žiga (Muhamed) Muhidin			25.2.1993.	Srebrenica
53. Alibašić (Alija) Abid	1.1.1967.	Rovaši	29.10.1993.	Vareš
54. Kapetanović (Hasan) Mirsad	1970.	Višegrad	8.1992.	Žepa
55. Malkić (Rašo) Alija	1966.	Poznanovići	11.12.1992.	Ružina Voda
56. Kandžetović (Hamed) Sejdalija	1966.	Sulice	11.12.1992.	Ružina Voda
57. Ibrahimović (Reuf) Munib	29.9.1968.	Poznanovići	11.12.1992.	Ružina Voda
58. Mujkić (Sejfulah) Sabit	1957.	Žanjevo	1992.	Tojšići
59. Mekanić (Mujo) Ramiz	17.3.1959.	Bešići	11.12.1992.	Ružina Voda
60. Hamzabegović (Zuhdija) Nedžad	1962.	Glodi	1992.	Teočak
61. Beganović (Ejub) Salko	1972.	Daljegošta	11.12.1992.	Ružina Voda
62. Mehmedović (Šaban) Nail	1965.	Daljegošta	11.12.1992.	Ružina Voda
63. Smailović (Mujo) Nijaz	1969.	Raušići	11.12.1992.	Ružina Voda
64. Oprobić (Zaim) Ramo	1957.	Porobići	11.12.1992.	Ružina Voda
65. Husić (Aljo) Samir	1973.	Suha	1992.	Tojšići
66. Mustafić (Daut) Mirsad	16.7.1971.	Podševar	11.12.1992.	Ružina Voda
67. Ibišević (Salčin) Husein	1952.	Hadžići	21.7.1992.	Nezluk
68. Mustafić (Nurija) Mirsad	1970.	Sulice	19.7.1993.	Igman
69. Smailović (Hamed) Hamdija	1966.	Raušići	1.1992.	Han-Pijesak
70. Nuhanović (Alija) Hajrudin	25.5.1969.	Skeiči	11.12.1992.	Ružina Voda
71. Sejdinović (Sejdalija) Latif	1969.	Prohići	11.12.1992.	Ružina Voda

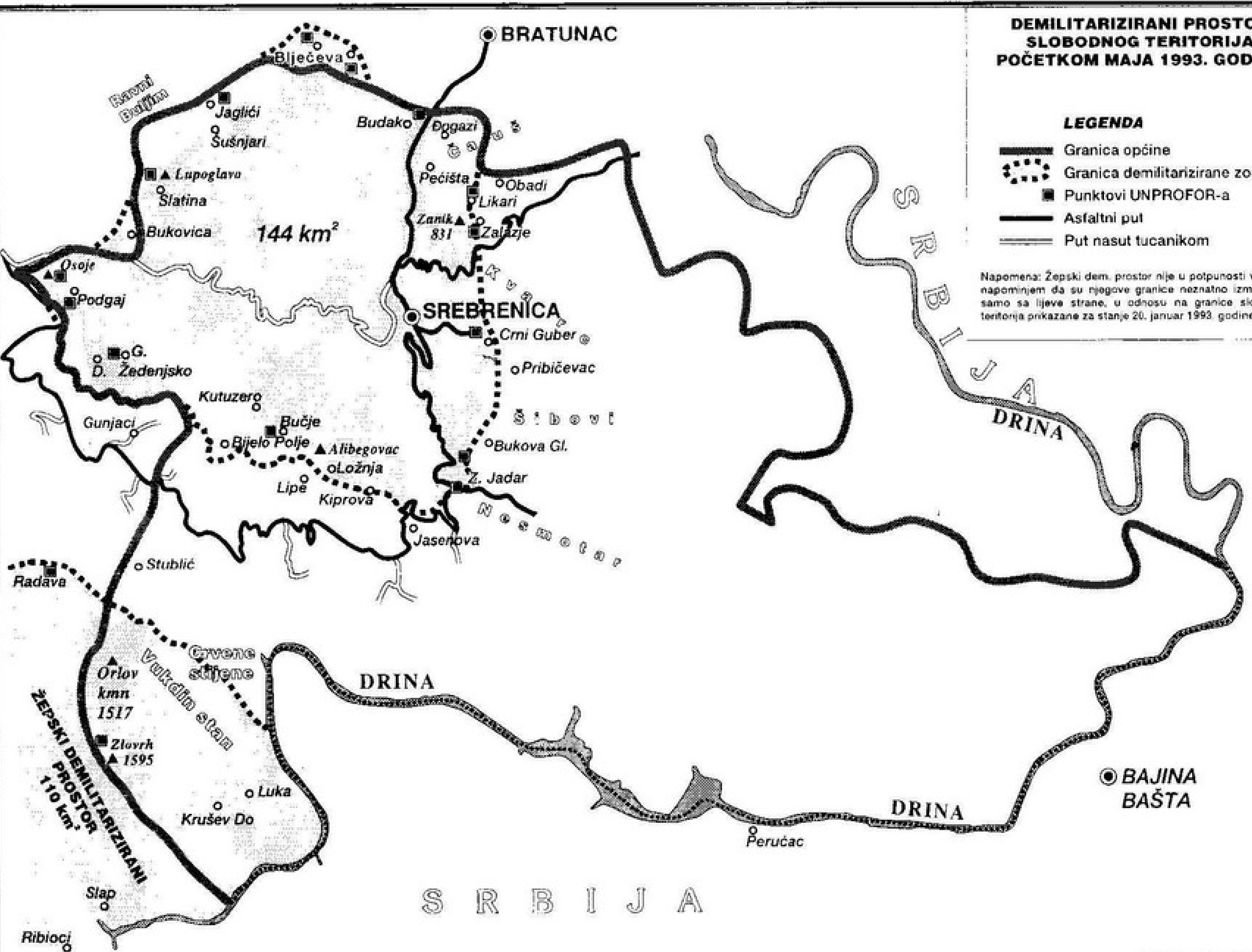
72. Mehanović (Bekto) Zaim	1958.	Daljegošta	11.12.1992.	Ružina Voda
73. Mahmutović (Mujo) Mesud	1956.	Žanjevo	1993.	Zvorničko ratište
74. Malčinović (Aljo) Hasib	1972.	Džemat	4.3.1993.	Klještani
75. Tahić (Mujo) Murat	14.8.1967.	Sase	6.7.1994.	Dubrava
76. Bektić (Hasan) Nazif	17.10.1973.	Srebrenica	11.12.1992.	Ružina Voda
77. Avdić (Hamed) Hamdija	6.12.1965.	Brakovci	20.9.1994.	Tuzla
78. Kurtalić (Alija) Muhamed	18.5.1959.		6.6.1992.	Pofalići
79. Turnadžić (Vejsil) Kadir	1973.		10.1993.	
80. Muhić (Azem) Adis	16.1.1970.	Voljavica	1992.	Sarajevo
81. Pirić (Hilmo) Ibro	24.12.1960.	Bratunac	13.7.1992.	Mostar
82. Ferić (Aziz) Ćamil	28.5.1966.	Višegrad	27.9.1993.	Žuč
83. Redžić (Ejub) Ramiz		Kamenica	20.10.1993.	Vareš
84. Malagić (Omer) Džafer	1957.	Voljavica	14.12.1992.	Srebrenica
85. Hajdarević (Omer) Hasan)	1954.	Žabokvica	23.3.1993.	Srebrenica

SADRŽAJ

SLOBODNI TERITORIJ SREDNJEG PODRINJA 20. JANUARA 1993. GODINE
(892 km²)
LEGENDA
Granica slobodnog teritorija
Granica općina čiji su dijelovi teritorija bili slobodni 20. januara 1993. godine
oŠpat Naseljeno mijesto
Centar općine
Asfaltni put
Put nasut tucanikom
Napomena: Upisana površina odnosi se na površinu tlocrta slobodnog teritorija
ZVORNIK
OPĆINA ZVORNIK 44 km²
OPĆINA VLASENICA 56.2 km²
OPĆINA BRATUNAC 210 km²
CERSKA
SRBIJA
Bratunac
OPĆINA BRATUNAC
OPĆINA VLASENICA 2 km²
SREBRENICA
OPĆINA VLASENICA 12.8 km²
OPĆINA HAN-PIJESAK 15 km²
OPĆINA SREBRENICA 497 km²
OPĆINA ROGATICA 55 km²
S R B I J A
DRINA
Srebrenica, 25. 10. 1994. god.
kartu izradio: Adil Muhić

PODRUČJA SA ZBIJEGOVIMA MUSLIMANSKOG NARODA NA SREBRENIČKOJ OPĆINI POČETKOM RATA, MAJA 1992. GODINE
LEGENDA
Granica općine
Područja sa muslimanskim stan.
Špat Naseljeno mjesto
Lisac Trigonometarska tačka
Asfaltni put
Put nasut tucanikom
Napomena: Granice područja nisu strogo tačno povučene jer još nije bilo ustaljenih linija držanja a i veza između pojedinih
BRATUNAC
SREBRENICA
OPĆINA BRATUNAC
OPĆINA ROGATICA
SRBIJA
DRINA
BAJINA BAŠTA
Đermani
Bljećeva
Zagoni
Jaglići
Pale
Budak
Đogozi
Sušnjari
Броševići
G. Potočari
Milačevići
D.
Lehovići
Bacuta
Pećišta
Koštanovice
Biljača
Tegare
Lupoglava
Sijemovo
Slatina
Čumovići
Lipa
Obr.
Gostilj
Likari
Lasovac
Pirići
Podložnik
Zapolje
Bukovica
Mošići
Osredak
Bulogovina
Borkovići
Joševa
Zalazje
Lisac
Sase
Fojhar
Podgaj
Bost.
Brakovci
Vihogor
Špat
Ku.
Brezovica
Opetci
Bučinovići
Staroglavice
Stari grad
Dimnići
Prodola
Pod.
Bektići
Baramovići
Đoze
Vukosavljevići
Stožersko
Močevići
Magudovići
G.
D.
Žedanjsko
Sućeska
Lipovac
Kovačice
Pribićevac
Kaludra
Orahovica
Rajne
Skenderovići
Ratkovići
Stanatovići
Kutuzero
Dučići
Obarak
Nazda
Slapovići
Šibovi
Šubin
Pozňanovići
Gunjaci
Bućje
Pusmulići
Bukova Gl.
Živkovo br.
Podk.
Gajić
Ložnja
Turija
Korjen
Crkvine
Jagodnja
Bogodol
Kiprova
Brežani
Zbnaz.
Miholjevine
Joševa
Podravanje
Prim
Gećimići
Hrg
Jasenova
Osmače
Murs.
Pasino br.
Jaketići
Mrkod
Stublić
Čagljevi
Mošići
Blaževići
G.
Godevići
D.
Pribojevići
Knezovi
Postolje
Podrid
Mehmed.
Brestovik
Karačići
Tokoljaci
Pribojevići
Straževac
Lubnica
Stolac
Krnjići
V.
M.
Radoševići
Greben
Kutovci
Daljegošta
Ivčići
Ljeskovik
Međe
Gladovići
Orlov kmn 1517
Jezero
Crni vrh
Šljivica
Toplica
Kostolomci Gradina 830
Risići
Grujičići
Ra.
Beš.
Sulice
Klotijevac
K. Brdo
Skejići
Zlovrh 1895
Prohići
Osatica
Kov.
Milčevići
Skelani
Rit.
Sjedače
Rađen.
Žepske kolibe
Luka
Nogačevići
Kršev Do
Perućac
Srebrenica, 25. 10. 1994. god.
kartu izradio: Adil Muhić
Računalniška obdelava karte: Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG, Ljubljana

DEMILITARIZIRANI PROSTOR
SLOBODNOG TERITORIJA
POČETKOM MAJA 1993. GODINE
LEGENDA
Granica općine
Granica demilitarizirane zone
Punktovi UNPROFOR-a
Asfaltni put
Put nasut tucanikom
Napomena: Žepski dem. prostor nije u potpunosti vidljiv, te napominjem da su njegove granice neznatno izmijenjene, samo sa lijeve strane, u odnosu na granice slobodnog teritorija prikazane za stanje 20. januar 1993. godine
BRATUNAC
Bliječeva
Jaglići
Šušnjari
Budako
Pogazi
Lupoglava
Slatina
Bukovica
144 km²
Osoje
Podgaj
Pećišta
Obadi
Likari
Zanik 831
Zalazje
SREBRENICA
Crni Guber
Pribičevac
G.
D. Žedenjsko
Kutuzero
Gunjaci
Bučje
Bijelo Polje
Alibegovac
Ložnja
Lipe
Kiprova
Bukova Gl.
Z. Jadar
Jasenova
Stublić
Radava
Orlov kmn 1517
Zlovrh 1595
Luka
Kruševac Do
ŽEPSKI DEMILITARIZIRANI PROSTOR 110 km²
Slap
Ribioci
DRINA
DRINA
DRINA
Perućac
BAJINA BAŠTA
S R B I J A
S R B I J A
Srebrenica, 25. 10. 1994. god.
kartu izradio: Adil Muhić
Računalniška obdelava karte: Institut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG Ljubljana

Sada samo na starim fotografijama možemo gledati ljepotu i šarenilo kuća, parkova i cvijeća predratne Srebrenice i vraćati sjećanja na rahatluk ovog pitomog gradića prema kojem je historija bila nemilosrdna. Nadati se da će njeni građani uz pomoć dobrih i plemenitih ljudi iz cijelog svijeta obnoviti sve ono što četničke horde porušiše. Budućnost je na mladim naraštajima, ali neka ne zaborave da je veliki broj patriota dao život za slobodu i opstanak

Izgradiše Kulu vrijedni neimari sa kamenom i malterom kojeg su pravili od pijeska i žumanceta od jaja, te se spoji kamen sa malterom i stvori se jedinstvena masa, koja osta vjekovima da odolijeva zubu vremena i najezdi mnogih osvajača. Odoli ovaj grad, koga su u srednjem vijeku zvali grad Srebrenik, najezdama barbara i koljača što dođoše preko rijeke Drine. I ovi događaji će biti prošlost, a Kula-grad ostaje kao vječiti svjedok burne prošlosti Srebrenice

Efendići, spaljeno naselje u centru Srebrenice maja 1992. "Ruka stvara ruka i rastvara", reako je neki mislilac, a ja bih dodao: Stvoriše vrijedne ruke na stotine lijepih kuća i samo zato što su to stvarale muslimanske ruke, dođoše četnici i sve to zapališe

Osmina kahvana, popularno mjesto gdje su se nekad sastajali Srebreničani i, uz odličnu bosansku kahvu, "bistrili" aktualne dnevno-političke i privredne probleme. Četnici maja 1992. zapališe ovaj objekat, i mnoge druge, a sada gradska kahvanica služi narodu da lageruje drva, što ih donosi na sebi sa okolnih brda. Kada prođe ovo lud lo, izgradit će Srebreničani svome Osmi novu kahvanu, a ovo sada bit će ružno sjećanje

Naser Orić ispred spaljene kuće u Potočarima razmišlja kako da spriječi dalje agresorsko paljenje kuća

Sabit Bektić iz Žutice, zaseoka Kamenjača. Dana 2. 5. 1992. godine sa ovakvom zapaljivom napravom uništio je prvi neprijateljski transporter i tako doprinio da se Sućeska spasi u prvom naletu četnika iz pravca Dervente i Milića.

Smajo Mandžić, zvani Mandža, i Safet Omerovć, zvani Miš, dva borca, heroja i legende ovog kraja. Do sada nisu propustili nijedan boj. Kod naroda su najomiljeniji borci, a kod neprijatelja na spominjanje njihovih imena dolazi do panike i straha. Mandža i Miš su odavno za dug prema Domovini postali nosioci najvećeg vojničkog odličja, značke Zlatni ljiljan. Iako su više puta ranjavani u borbama, i ne pomišljaju kaniti se boja dok se ne oslobodi cijela Bosna i Hercegovina. Mišu su četnici na spavanju u rodnoj Voljavici, 29. 6. 1992., ubili i spalili roditelje koji su bili nepokretni, a Mandži ubili dva brata

Jedna od hiljada porodica u neuvjetnom smeštaju u Sr b i. I to je smišljeni dio plana velikosrpskih hegemonista. osv aj ubica, sa parolom - uništiti muslimanski narod uz primje n metoda. Ipak je to najveća bruka i sramota civiliziranog sv da se sve ovo posmatra iz toplih domova. Zato su česta pi ar a li je to scenarij nekih svjetskih moćnika čiji je cilj uništiti m is nski narod u Evropi?

Ovo vozilo i vozač Ramo Kadrić, zvani Hljebara, pod kišom četničkih granata i u svako doba dana i noći prevozi ranjenike

K ježevac, česma u centru Grada. Ova česma je jedini zv p tke vode u Gradu. Kolona žena i djece čeka po 20 sati za litara vode. Često četnici granatiraju ovo mjesto i ta o s rćuju ili ranjavaju mučenike

Dana 13. 9. 1992. od izbačenih bombi iz aviona koji su došli iz Srbije, tipa "krmača", Osnovna škola je gotovo u potunosti uništena. Djeca dobar dio nastave izvode vani. A i u privremeno osposobljenim prostorijama nema klupa, tabli, dačkih knjiga ni pribora; na manjoj slici su bošnjačka djeca u Srebrenici koja su preživjela dosadašnja ratna stradanja jedu neslan kruh koji se sprema od pšeničnog brašna i kukuruznog brašna namijenjenog za stoku, od hrastavog žira i kore od ljeskovog drveta. Ovakav kruh je nazvan "srebrenički kruh"

Naser Orić (prvi s ljeva) sa svojim preživjelim suborcima na mjestu gdje je izvedena prva diverzija na arkanovce u Potočarima.

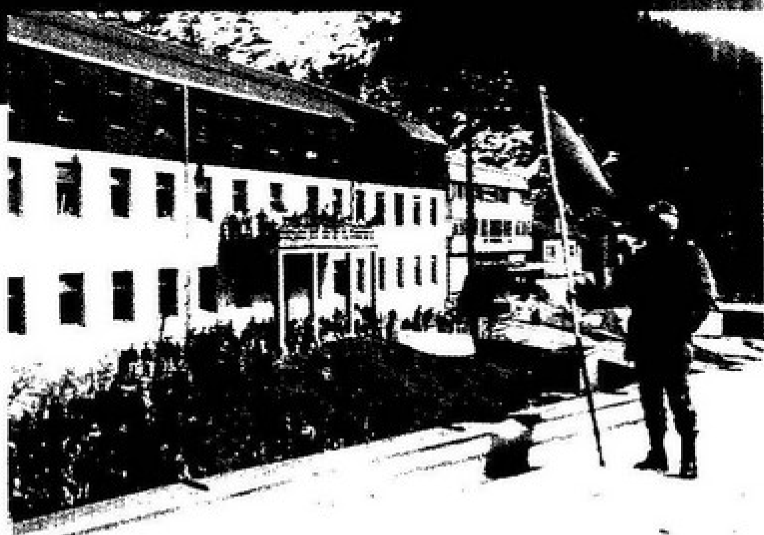
Groblje u Kazanima. Ovdje počivaju oni koje su četnici na svirep način lišili života Sahranjeni su pod kišom četničkih granata, bez prisustva vjerskih službenika i najuže opreme za mrtve (golo tijelo r ı zemlju). Oni su šehidi i dragi Allah će im osigurati lijepi džennet; inšallah!

Groblje u Potočarima. To je harem prvih Naserovih suboraca i sinova Armije Rep ıblike Bosne i Hercegovine

Kolona ljudi u gužvi čeka na red da preda ili primi poruku preko Crvenog križa, jedinog načina komuniciranja sa ostatkom svijeta

Džamija u Srebrenici, u dijelu Grada koji se zove Crvena Rijeka, kada narod izlazi sa džume. Ona je, dana 11. 1. 1993., pogođena bombom iz aviona koji je došao iz Srbije, i tom prilikom usmrtila u susjednoj prostoriji na radnom mjestu dr. Nijaza Džanića i ženu koja se nalazila u kući pored džamije, Azru Malagić. Azri je prethodno od granate poginuo muž Zijad, a iza roditelja ostalo je samo dijete staro par mjeseci. Džamiju su dobrovoljnim radom sanirali građani i ponovo služi za obavljanje vjerskih obreda

Čovjeku koji je poznavao Srebrenicu pada teško kada ugleda golet gdje se nekad nalazila gusta šuma. Dok svijet gaji cvijeće u parkovima, ovdje je narod prinuđen da uništava svoje zelenilo i preživljava od danas do sutra. Kada bi se uputio dalje, čekala bi ga smrt od četničkih snajpera ili mina. Četnici gađaju zoljom (protuoklopnim sredstvom) i muslimansku kokoš

Filipe Morillon, francuski general u misiji UN u BiH, komandant snaga UNPROFOR-a, stoji na krovu Pošte u Srebrenici i obraća se narodu Srebrenice. Dan prije je pokušao napustiti Srebrenicu, nakon što je ovdje proveo samo dan

Pribičevac, kota 1.800 m udaljena od Grada na kojoj se sada nalaze agresorski položaji. Ovo neprijateljsko uporište je osvojeno 31. 5. 1992., ali je u aprilskoj neprijateljskoj ofenzivi 1993. godine ponovo došlo u njihove ruke. Sa ovoga mjesta se neprijatelj svakodnevno oglašava po gradskom području Srebrenice, a ponekad i granatama te tako nanosi žrtve. Civili su primorani da ispod samog Pribičevca idu u drva pa ih često agresor zarobljava ili ubija

Grupa žena i djece na gradskom smetljištu. Hiljade majki luta svakim danom po Gradu i selima u potrazi za hranom. Dođu na smetljište da okušaju sreću. Nađe se tu ponešto što predstavnici UNPROFOR-a dovezu iz svoje kuhinje. To što je to pokvareno i prljavo za srebreničko dijete ne važi; ono mora nešto jesti u borbi za preživljavanje

Pijaca ponedjeljkom u Srebrenici, koju bošnjački narod i cijeli civilizirani svijet ne smije zaboraviti, na kojoj se vrši razmjena trampom kao u prvobitnoj zajednici

Vezionica, sjedište snaga UN. Sjedište onih koje je svijet poslao da vide šta su četnici uradili i informira javnost o njihovim nedjelima

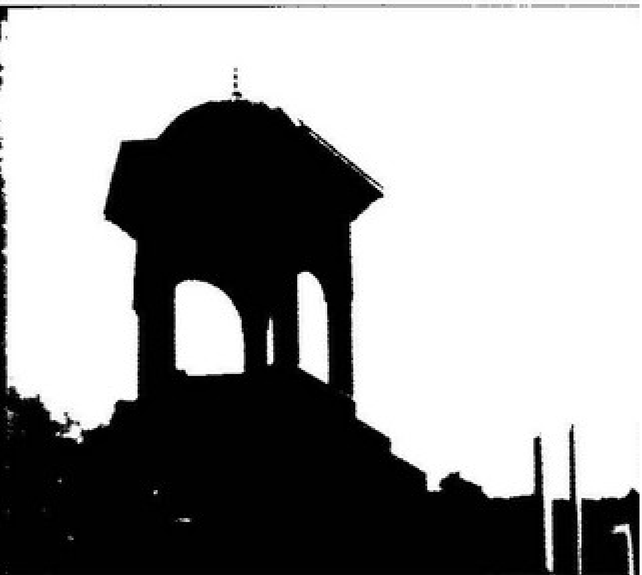
Naselje Slapovići, tzv. "Švedski grad" kojeg su od kamp-kućica izgradili predstavnici švedske vlade. Naselje nema vode ni struje i nalazi se u totalnom četničkom okruženju.

Ljekari dr. Ilijaz Pilav i dr. Fatima Dautbašić na radnom mjestu bez odmora, sa ostalim medicinskim osobljem; u vrlo teškim uvjetima spasili su na hiljade života

Zgrada Rudnika olova i cinka u Srebrenici, sada. Svu su je opljačkali četnici i sada u njoj žive raseljena lica. Nekada je bila za primjer ljepote, a sada liči na podrum

Riječne centrale u Srebr[illegible] za proizvod[illegible] ner[illegible]. Maka i redače utiču na razvoj [illegible]ordanih vijuga [illegible] [illegible]ebreničan izumiše sebi m[illegible] elektra[illegible]

U periodu od 1. 9. 1993. do 6. 7. 1994. u Srebrenici, na groblju palih boraca, šehida Armije BiH "Stari grad" podignuto je turbe. Turbe je izrađeno od tvrdog materijala, rezanog kamena u boji, pod je oblijepljen mermernim bijelim pločama, a krov prekriven bakrom. Radove su izveli najvrijedniji majstori sa područja Srebrenice, Bratunca, Zvornika i Vlasenice, sa Ibrahimom Mandžićem, zvanim Mandža, iz Gladovića. Učestvovala su 24 graditelja. Da je jedan čavjek radio, morao bi radove izvoditi pet godina bez odmora. Radovi su izvedeni besplatno

Grupa pripadnika Armije Republike Bosne i Hercegovine na slobodnom teritoriju Srebrenice u pauzi taktičke obuke

Prvi kamioni s hranom i lijekovima stigli su u Srebrenicu 19. 3. 1993. godine, a sutradan je na tim kamionima počela evakuacija djece, žena i staraca za Tuzlu. Umnogome to nije bio put spasa nego nova tragedija, a položaj njihovih najbližih u muhadžirluku danas brine branitelje Srebrenice više i od četničkog okruženja

Objavljivanje ove knjige svojim novčanim prilozima pomogli su: Alaga Nuhanović iz Žepe i Mehmed Duraković iz Malmöa, te SDA za Švedsku (po 1.000 DM), Alija Nuhanović iz Vlasenice, Faruk Nuhanović iz Vlasenice, Safet Ćatović iz Vlasenice, Emin Duraković iz Vlasenice, te Emin Duraković iz Vetlanda (po 500 DM), Ibrahim-Ibrahimović iz Vlasenice, Amir Nuhanović iz Malmöa, Suada Nuhanović iz Žepe, Adisa Nuhanović iz Žepe i Nusret Nuhanović iz Žepe (po 100 DM), s tim što su sve stručno-tehničke poslove (u vrijednosti koja premašuje 10.000 DM) bez ikakve nadoknade obavili Isnam Taljić i Alaga Nuhanović.

Izdavač:
Općina Srebrenica

Za Izdavača:
Alaga NUHANOVIĆ

Urednik:
Isnam TALJIĆ

Korektura:
Zijada TALJIĆ

Slika na naslovnoj strani:
Naser ORIĆ, brigadir Armije BiH

Grafičko oblikovanje:
AMSET, s. p.

Likovno oblikovanje:
Sandi ČERVEK

Štamparija:
DAG GRAFIKA, Ljubljana

Srebrenica – Malmö – Ljubljana, 1995.

Naser Orić, rođen je 3. 3. 1967. godine u selu Potočari, općina Srebrenica. Otac mu je Džemal a majka Hata. Drugo je od troje djece; stariji brat Nedžad i mlađa sestra Dika. Završio je osnovnu školu u rodnim Potočarima, a 1985. godine srednju školu u Srebrenici (zvanje metalurškog tehničara). Vojsku je služio u toku 1985/86. godine u Tuzli. Po izlasku iz vojske luta za zaposljenjem, kratko vrijeme bio je na određeno zaposlen u preduzeću "Pocinkaonica" u Potočarima, pa 1987/88. godine odlazi u Beograd i pohađa kurs za milicionera i zapošljava se kao radnik Sekretarijata unutarnjih poslova Srbije na Savskom vijencu. Međutim, već u toku 1988. godine, zbog izuzetne sposobnosti, prebačen je u elitnu službu radnika Sekretarijata unutarnjih poslova Srbije za specijalna djelovanja. Radeći na novim zadacima uvidio je složenost stanja i zloupotrebe svoje profesije za političke intrige. Osobito je razočaran postupcima i zadacima svojih kolega u igrama oko Kosova. Često je i sam bio u najužoj pratnji Slobodana Miloševića, predsjednika Srbije. Rat je predosjetio i uspio se već jula 1991. godine premjestiti iz Srbije u Bosnu i Hercegovinu. Prvo je radio kao milicioner u Ministarstvu unutarnjih poslova BiH na Ilidži, a po izbijanju rata u Hrvatskoj premješta se na službu u rodnu Srebrenicu.

Do izbijanja rata Naser se oženio Zahidom Avdić iz Voljavice, općina Bratunac, i dobio sina Amara. Danas Amar i Zahida žive u Tuzli kao raseljena lica, a Naser se u Srebrenici bori da sačuva svoju kuću i kuće svojih sunarodnika kako bi se imali gdje vratiti po završetku ovoga rata. Organizator je oružanog pokreta otpora agresoru u Srebrenici i srednjem Podrinju. Najzaslužniji je za spas naroda od potpune katastrofe i očuvanja slobodnog teritorija sa centrom u Srebrenici. Od samog rata postao je komandant Oružanih snaga na ovim prostorima. Nosilac je najviših vojničkih ratnih priznanja: pohvale Štaba Vrhovne komande Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i ratnog priznanja "Zlatni ljiljan". Za izvršene zadatke u proteklom periodu rata proizveden je u visok oficirski čin brigadira Armije Republike Bosne i Hercegovine.